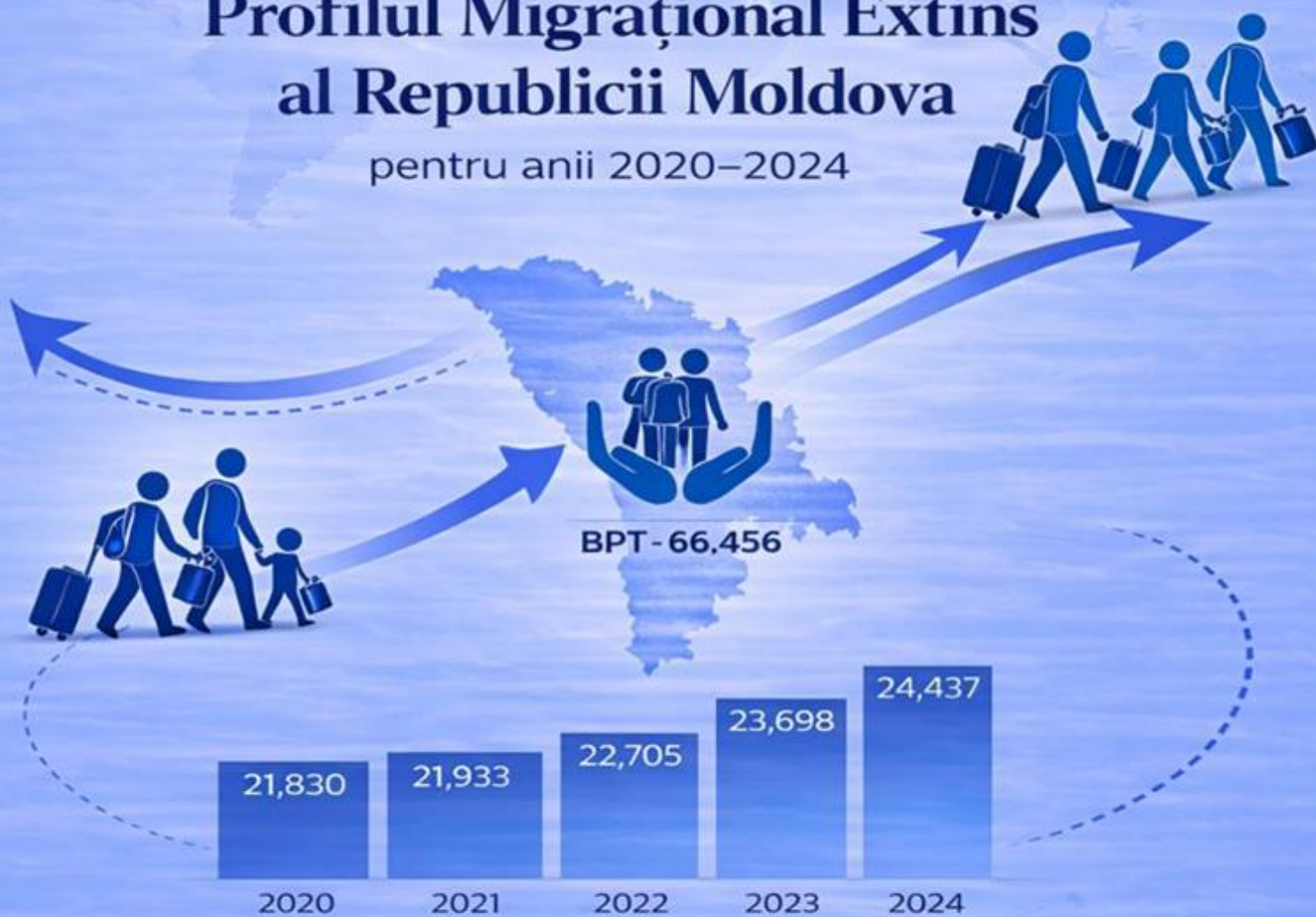

Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova

pentru anii 2020–2024

Populația rezidentă de proveniență străină

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR.....	2
INTRODUCERE.....	4
DATELE – CHEIE: REPUBLICA MOLDOVA.....	5
SUMAR EXECUTIV	6
Partea A: Tendințe migraționiste	13
A1. Scurt istoric și principalii factori determinanți	13
A1.1. Factorii ce impulsionează și extind migrația	14
A2. Modele actuale de migrație	14
A2.1. Fluxul migrației internaționale a cetățenilor moldoveni și stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare.....	15
A2.2. Populația rezidentă de proveniență străină	34
Partea B: Impactul migrației.....	48
B 1. Migrația și evoluția demografică	48
B 2. Migrația și dezvoltarea economică	52
B 3. Migrația, ocuparea forței de muncă și piața forței de muncă.....	56
B 3.1 Caracteristicile pieței muncii.....	56
B 3.2 Migrația forței de muncă.....	63
B 4. Migrația și dezvoltarea socială	64
B 5. Migrația și sistemul ocrotirii sănătății	69
Partea C: Cadrul de gestionare a migrației	71
C1. Legi și regulamente (nivel național, regional și internațional)	71
C2. Cadrul instituțional	74
C3. Cadrul de politici	76
C4. Cadrul de programe	81
Partea D. Principalele constatări, Implicații asupra Politicilor și Recomandări	88
D1. Principalele constatări cu privire la legătura între migrație și dezvoltare.....	88
D2. Recomandări cu privire la gestionarea migrației	95
D3. Recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare.....	97
D4. Recomandări vizând îmbunătățirea statisticilor migraționale și a elaborării politicilor bazate pe probe.....	99
Anexa nr. 1. Glosar de termeni	101
Anexa nr. 2. Tabele statistice.....	104
Anexa nr. 3. Cadrul instituțional pentru politici vizând migrația și azilul	124

LISTA ABREVIERILOR

ASP	Agenția Servicii Publice
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
AFM	Ancheta Forței de Muncă
APL	Administrația Publică Locală
BM	Banca Mondială
BMA	Biroul migrație și azil
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică
BRD	Biroul Relații cu Diaspora
CBGC	Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice
CCD	Consiliul coordonator al persoanelor originare din Republica Moldova domiciliate peste hotare
CE	Comisia Europeană
CPD	Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare
CNAS	Casa Națională de Asigurări Sociale
CSI	Comunitatea Statelor Independente
EMD	Echipele Multidisciplinare
FMI	Fondul Monetar Internațional
GTL	Grupul Tehnic de Lucru
ICMPD	Centrul Internațional de Dezvoltare a Politicilor Migraționale
IGM	Inspectoratul General pentru Migrație
IGPF	Inspectoratul General al Poliției de Frontieră
ÎCNUR	Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați
IDU	Indicele dezvoltării umane
MAE	Ministerul Afacerilor Externe
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MF	Ministerul Finanțelor
MFM	Migrația Forței de Muncă
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OIM	Organizația Internațională pentru Migrație
ONU	Organizația Națiunilor Unite
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
PIB	Produsul Intern Brut

PM	Parteneriatul de Mobilitate
PME	Profilul Migrațional Extins
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
RM	Republica Moldova
RPL	Recensământul Populației și al Locuințelor
SDC	Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
SIDA	Agenția Suedeză pentru Cooperare Internațională și Dezvoltare
SIIAMA	Sistemul Informațional Integrat Automatizat „Migrație și Azil”
SIME	Sistemul Informațional de Management în Educație
SNR	Sistemul Național de Referire
TFU	Traficul de Ființe Umane
UE	Uniunea Europeană
UN Women	Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Emanciparea Femeilor
USAID	Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională
ÎMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii

INTRODUCERE

Prezentul raport analitic constituie o continuare a unui exercițiu complex inițiat în anul 2010 – Profilul Migrațional Extins (PME) al Republicii Moldova. Prima ediție a Raportului PME a inclus o analiză detaliată a datelor privind migrația pentru perioada anilor 2005–2010, iar ultima ediție publicată a reflectat evoluțiile situației migraționale în intervalul anilor 2017–2022. Pe parcursul acestui proces, elaborarea PME a presupus acțiuni multilaterale și o cooperare constantă între instituțiile implicate, contribuind substanțial la îmbunătățirea mecanismelor de colectare și partajare a datelor, precum și la promovarea unei abordări coerente, cuprinzătoare și coordonate în procesul de formulare a politicilor în domeniul migrației.

Ediția actuală a Raportului analitic al PME pentru anii 2020–2024 a fost elaborată de Inspectoratul General pentru Migrație al Ministerului Afacerilor Interne, în calitatea sa de instituție responsabilă pentru actualizarea PME, atribuție exercitată în mod continuu începând cu anul 2013, conform Hotărârii Guvernului nr. 634/2012 privind aprobarea Listei indicatorilor și a Șablonului Profilului Migrațional Extins.

Totodată, se menționează că prezentul Raport constituie ultima ediție elaborată în baza indicatorilor și a șablonului PME aprobat în anul 2012, având în vedere că prin Hotărârea Guvernului nr. 542/2025 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 634/2012 a fost revizuită și actualizată Lista indicatorilor și Șablonul PME, în conformitate cu noile cerințe, inclusiv cele generate de procesul de aderare la Uniunea Europeană.

Acest Raport este rezultatul unui amplu efort comun de colectare, procesare și analiză a datelor, la care au contribuit numeroase instituții și specialiști prin mijloace diverse, dar cu o importanță egală în realizarea produsului final. În acest context, se exprimă mulțumiri tuturor membrilor Grupului Tehnic de Lucru interinstituțional – Ministerul Afacerilor Interne, Agenția Servicii Publice, Biroul Național de Statistică, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Ministerul Educației și Cercetării, Biroul Relații cu Diaspora, Banca Națională a Moldovei – precum și observatorilor, pentru participarea activă și contribuțiile esențiale aduse în procesul de elaborare a Raportului.

Geografie:

Suprafața totală, în km pătrați ¹	2024	33,8 mii km ²
--	------	--------------------------

Economie și dezvoltare:

Produsul intern brut pe locuitor (prețuri curente) ²	2024	133 627 lei
--	------	-------------

Indicele Dezvoltării Umane ³	2024	0,785
---	------	-------

Populația:

Total rezidenți ⁴	2024	2 423,3 mii persoane
Previziune estimată ⁵	2040	2 101,7 mii persoane
Străini ⁶	2024	24 437 persoane
Născuți în străinătate ⁷	2024	375 270 persoane

Migrație internațională:

Rata migrației nete ⁸ internaționale, la 1.000 de locuitori	2024	-13,4
--	------	-------

¹ Anuarul Statistic al Republicii Moldova ediția 2024, Chișinău, 2024, pag. 11; https://statistica.gov.md/ro/anuarul-statistic-al-republicii-moldova-9877_59482.html

² Date semi definitiv, Moldova în cifre, breviar statistic https://statistica.gov.md/files/files/publicatii_electronice/Moldova_in_cifre/2025/breviar_ro_2025.pdf și Tabelul 40. Indicatori economici globali din Anexa 2 al prezentului raport.

³ Human Development Insights (Data Center) <https://hdr.undp.org/data-center/country-insights#/ranks>

⁴ Date provizorii BNS, cu reședință obișnuită pe sexe și medii, la începutul anului, 2020 -2024, Tabelul 35 Indicatori demografici generali din Anexa 2 al prezentului raport.

⁵ Raport Analitic „Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040”, (Conform scenariului 1- scăzut, numărul populației va scădea până la 1835,9 mii persoane în 2040, conform scenariului 2-mediu – mii 1955,6 mii persoane, conform scenariului 3-înalt este cel mai optimist- 2101,7 mii persoane).

<https://social.gov.md/wp-content/uploads/2025/01/Raport-analitic-Populatia-Republicii-Moldova-la-orizontul-anului-2040.pdf>

⁶ ASP, Numărul total de cetățeni străini, inclusiv apatrizii, care se află pe teritoriul RM la 31 decembrie a anului de referință, date prezentate în Tabelul 21 din Anexa 2 al prezentului raport .

⁷ ASP, Numărul de persoane născute în străinătate, indiferent de cetățenie, stoc la data de 31 decembrie, date prezentate în Tabelul 23 din Anexa nr. 2 al prezentului raport.

⁸ În continuare, migrația internațională are sensul de „migrație”, cu excepția cazului în care atributul „intern” este așezat în fața cuvântului „migrație” sau „migrant”.

Prezentul Raport analitic al Profilului Migrațional Extins (PME) al Republicii Moldova pentru anii 2020–2024 constituie un instrument de proprietate publică, elaborat prin consultarea unui număr semnificativ de actori guvernamentali și neguvernamentali. Raportul este destinat să sprijine consolidarea coerenței politicilor, dezvoltarea de politici bazate pe dovezi și integrarea migrației în strategiile și planurile naționale de dezvoltare.

Raportul PME este structurat pe patru blocuri principale de informație și analiză:

- Partea A – Tendințele migraționale;
- Partea B – Impactul migrației;
- Partea C – Cadrul de gestionare a migrației;
- Partea D – Principalele constatări, implicații asupra politicilor și recomandări.

Fenomenul migrației în Republica Moldova se manifestă în principal prin emigrarea internațională a cetățenilor moldoveni, în timp ce imigrația persoanelor din afara țării rămâne relativ redusă. Această caracteristică indică faptul că Moldova este în continuare o țară cu un excedent de migranți plecați în scopuri economice, educaționale sau familiale, mai degrabă decât un stat de destinație pentru fluxuri migratorii semnificative.

Emigrarea continuă are un impact semnificativ asupra structurii demografice, pieței muncii și dezvoltării sociale și economice a țării, în timp ce imigrația străină rămâne limitată, reflectând o prezență redusă a persoanelor din afara țării și o incidență scăzută a nevoii de politici de integrare a acestora. Această situație subliniază importanța adoptării unor politici echilibrate de migrație, care să gestioneze atât plecarea cetățenilor, cât și eventualele fluxuri de imigrație, în conformitate cu standardele europene și cu cerințele pieței muncii internaționale.

Studiile realizate în domeniul migrației evidențiază faptul că principalul factor care determină mobilitatea moldovenilor rămâne migrația economică, generată în special de nivelul redus al salariilor comparativ cu țările Uniunii Europene. În ultimii ani, printre motivele importante de migrație se regăsesc și studii academice (pentru obținerea unei diplome recunoscute internațional, care să faciliteze integrarea pe piața muncii) și reîntregirea familiei.

În Republica Moldova sunt utilizate, în linii mari, trei abordări privind estimarea volumului emigrării internaționale, acestea fiind:

1. Autorizația de emigrare⁹, această formă incluzând retragerea vizei de reședință și declararea emigrării pe termen lung sau pentru totdeauna din țară, cunoscută în țară și cu termenul de emigrare permanentă;
2. Plecarea la muncă sau în căutare de lucru peste hotare, dar cu intenția de a reveni, cunoscută în țară ca fiind migrarea temporară/circulară;
3. Plecarea din țară, înregistrată la frontieră, aceasta de facto incluzând ambele: autorizarea emigrării și migrarea temporară/circulară.

⁹ Conform HG nr. 125/2013, *autorizație de emigrare* – mențiune aplicată în pașaportul cetățeanului Republicii Moldova de către autoritatea competentă ca urmare a autorizării emigrării cetățeanului Republicii Moldova pentru stabilirea cu domiciliul în străinătate sau ca urmare a constatării faptului stabilirii cetățeanului Republicii Moldova cu domiciliul în străinătate.

Deși **autorizarea emigrării** peste hotare, estimată pe baza datelor furnizate de Agenția Servicii Publice, continuă să fie un instrument relevant în Republica Moldova, fenomenul înregistrează creșteri anuale constante. Conform datelor privind fluxurile anuale de emigrare, în anul 2024 au emigrat autorizat peste hotare 4.013 persoane, ceea ce reprezintă o creștere de aproximativ 2,5 ori față de anul 2020.

Preponderent, autorizarea emigrării se realizează de către populația din mediul urban, care a reprezentat 77% din totalul emigrației autorizate în 2024, comparativ cu 23% în mediul rural. În baza acestor date, stocul total al cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare continuă să crească, atingând în anul 2024 - 132.863 persoane, cu circa 13 mii persoane mai mult decât în 2020.

O sursă importantă pentru estimarea volumului emigrării internaționale o constituie **informațiile privind trecerea frontierei**, furnizate de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră (IGPF) al MAI, și în mod special, datele referitoare la perioada aflării persoanelor în afara țării, în baza înregistrărilor traversării frontierei de stat. La sfârșitul anului 2024, circa 283 mii de persoane se aflau în afara țării pentru mai mult de 12 luni, dintre care 139 mii bărbați și 144 mii femei.

Totodată, este important de menționat că datele IGPF reflectă doar traversările efectuate prin Punctele de trecere a Frontierei de Stat, controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova. Prin urmare, volumul real al emigrării nu poate fi estimat cu precizie, existând atât posibilitatea subestimării, cât și a supraestimării fenomenului, în special datorită persoanelor cu cetățenie dublă, inclusiv cetățenie română, care la traversarea frontierei sunt înregistrate ca cetățeni ai României și nu ai Republicii Moldova.

Emigrarea pentru studii. Numărul cetățenilor moldoveni aflați la studii peste hotare, în cadrul protocoalelor internaționale la care Ministerul Educației și Cercetării (MEC) este parte, a înregistrat o ușoară descreștere pe parcursul perioadei analizate. Astfel, în anul 2024, numărul acestora a fost de 5.030 persoane.

Având în vedere numărul limitat de locuri de studii oferite Republicii Moldova prin protocoale internaționale de colaborare, volumul persoanelor care studiază peste hotare, conform datelor MEC, rămâne relativ redus. Totodată, nu se cunosc date exacte privind cetățenii care urmează studii în afara acestor acorduri internaționale și fără notificarea Ministerului, inclusiv persoanele cu cetățenie dublă a țărilor Uniunii Europene, iar acest contingent, probabil, este semnificativ mai mare.

Emigrarea involuntară. Emigrația involuntară a înregistrat evoluții semnificative în perioada 2020–2024, atât în rândul solicitanților de azil, cât și al persoanelor recunoscute drept refugiați. Numărul solicitanților de azil a fost de 5.882 persoane în 2024, valorile menținându-se de-a lungul perioadei peste nivelul din 2020, ceea ce indică persistența unui volum ridicat al migrației forțate.

În paralel, numărul cetățenilor moldoveni recunoscuți drept refugiați a crescut constant pe întreaga perioadă, de la 2.221 persoane în 2020 la 6.236 persoane în 2024, aproape triplându-se.

Emigrarea temporară. Datele Biroului Național de Statistică (BNS), obținute prin Ancheta Forței de Muncă (AFM), indică o scădere a numărului de migranți temporari în perioada 2020–2024. Astfel, dacă în anii 2017–2019 valorile erau aproape dublu (140 mii și respectiv 106 mii persoane), în perioada analizată acestea au fost de 82,9 mii persoane în 2023 și 61,8 mii persoane în 2024.

Principalele țări de destinație pentru migrația temporară au rămas Germania, Italia și Franța, în timp ce Federația Rusă, care anterior ocupa primul loc în topul țărilor de destinație, a coborât pe locul patru în 2024. În ceea ce privește distribuția pe sexe, 38% dintre bărbați și-au ales ca destinație

principală Germania, iar 14% — Franța. Pentru femei, distribuția este mai echilibrată: 38% au optat pentru Italia, iar 18% pentru Germania.

Conform datelor furnizate de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, ponderea cetățenilor care desfășoară activitate în statele gazdă în baza contractelor individuale de muncă legale, încheiate prin intermediul Agenției, se menține la un nivel redus. Totodată, în anul 2022 a fost înregistrată o creștere a numărului acestora, cu 5.385 de cazuri mai mult comparativ cu anul 2020. Cu toate acestea, în anul 2024 se constată o diminuare semnificativă, numărul persoanelor încadrate în muncă reducându-se până la 8.727. Se subliniază că datele ANOFM reflectă exclusiv contractele înregistrate la Agenție și nu includ contractele intermediare de agențiile private de recrutare.

Repatrierea. pe parcursul anilor 2020 – 2024, numărul anual de persoane repatriate a înregistrat majorări anuale. În anul 2024 numărul persoanelor repatriate (4.025) a fost în creștere de 3,4 ori mai mare față de anul 2020 (1.194 persoane). Cauza fiind restricțiile de circulație urmarea pandemiei COVID -19. Totodată, se constată creșterea numărului de copii repatriați, proporția acestora în numărul total de persoane repatriate în anul 2024 a fost de 3,9 %, față de 2,9% în anul 2020.

Readmisia. Readmisia cetățenilor Republicii Moldova din statele UE este realizată în conformitate cu prevederile Acordului moldo-comunitar privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală, precum și a altor acorduri de readmisie cu țările de destinație ale migranților moldoveni. În perioada 2020–2024, numărul persoanelor readmise a înregistrat fluctuații semnificative, marcând în general o tendință de creștere până în anul 2023, când au fost readmise 1.072 persoane, în anul 2024 u fost readmise - 938 persoane. Analiza distribuției cetățenilor Republicii Moldova readmiși, după țara din care au fost returnați, relevă că, în anul 2024, majoritatea au fost readmiși din Germania, aceasta cumulând circa 83% din total.

Combaterea traficului de ființe umane. Potrivit datelor Centrului pentru Combaterea Traficului de Persoane din cadrul MAI, pe parcursul anului 2024 au fost identificate 119 victime ale traficului de ființe umane, dintre care 44 persoane la nivel extern și 75 persoane la nivel intern (45 victime adulte și 30 minori).

Prin intermediul echipelor multidisciplinare din cadrul Sistemului Național de Referire (SNR), în anul 2024, au fost identificate 45 victime/prezuate victime ale traficului de ființe umane, înregistrându-se o ușoară scădere față de anul 2020, cu 6 persoane mai puțin.

Totodată, pe parcursul anului 2024, prin intermediul SNR, au fost identificate și asistate 154 de potențiale victime ale TFU. Se presupune însă că numărul real ar putea fi semnificativ mai mare, dat fiind că această categorie include un grup extins de persoane considerate în risc ridicat de a deveni victime ale traficului de ființe umane.

Populația străină. Pe parcursul ultimilor cinci ani se constată o tendință ascendentă a numărului total de cetățeni străini cu reședință pe teritoriul Republicii Moldova. Astfel, la finele anului 2024, populația de proveniență străină a constituit 24.437 persoane, ceea ce reprezintă circa 0,6% din totalul populației cu reședință obișnuită a republicii. Ponderea relativ redusă a acestei categorii nu exercită o influență semnificativă asupra structurii pe vârste a populației generale.

În același timp, în perioada analizată, indicatorii privind vârsta străinilor se caracterizează printr-o dinamică de stabilitate, proporția persoanelor străine în vârstă de 65 ani și peste menținându-se în intervalul 0,68%–0,70% din totalul populației.

Populația străină naturalizată. La sfârșitul anului 2024, numărul total al străinilor naturalizați a fost de 1.628 persoane. Din această categorie, cetățenii Federației Ruse au reprezentat 31,6%, apatrizii – 32%, iar persoanele cu cetățenie nedeterminată – 10,6%. Pe parcursul anului 2024 au fost naturalizate 53 persoane.

Ne-nativii. În perioada 2020–2024, numărul persoanelor născute în străinătate (indiferent de cetățenie) care locuiau în Republica Moldova a înregistrat o creștere anuală constantă. La sfârșitul anului 2024, ne-nativii au constituit 375.270 persoane, reprezentând 15,5% din populația totală.

Imigrarea în Republica Moldova a continuat să urmeze un trend ascendent: în 2024, numărul imigranților a fost de 6.566 persoane, comparativ cu 2.875 persoane în 2020. Preponderent, imigranții sunt bărbați (aproximativ de două ori mai mulți decât femeile) și persoane cu studii medii de specialitate, studii superioare sau grade științifice (circa 47,5%), urmați de străinii cu studii generale 47,2%.

La finele anului 2024, numărul străinilor care dețineau **permise de ședere permanentă** a fost de 6.360 persoane, în scădere cu 24,4% față de 2020, iar cei cu **permise de ședere provizorie** au constituit 16.523 persoane, în creștere cu 29,5% față de 2020.

Pe parcursul perioadei analizate, distribuția imigranților după scopul sosirii a fost relativ constantă: 49% pentru reîntregirea familiei, 37% pentru muncă și 9,7% pentru studii.

Numărul **încălcărilor regimului de ședere** de către străini în 2024 a fost de 3.596 situații, înregistrând o creștere de circa 39% comparativ cu anul 2020 (2.202 situații).

Solicitanții de azil. Datele statistice relevă că numărul cererilor de azil înregistrate în Republica Moldova în perioada 2020–2024 a înregistrat fluctuații semnificative. Pe parcursul anului 2024 au fost depuse 8.153 de cereri la prima solicitare, indicator în creștere față de anul 2023 (4.101 cereri) și în scădere comparativ cu anul 2022 (11.218 cereri). Majorarea numărului solicitanților de azil în ultimii ani este determinată de aflusul masiv al persoanelor strămutate din Ucraina, ca urmare a escaladării conflictului armat declanșat de Federația Rusă.

În anul 2024, un număr de 109 străini au beneficiat de **protecție umanitară**, iar 7.681 de cereri pentru acest tip de protecție au fost respinse. Numărul anual al cererilor de recunoaștere a statutului de apatrid a variat, în perioada analizată, între 147 cereri (în anul 2020) și 118 cereri (în anul 2024).

Potrivit datelor furnizate de Agenția Servicii Publice, în anul 2024 în Republica Moldova erau documentate cu **statut de apatrid** 1.233 de persoane, cu 135 mai puține comparativ cu anul 2020. Ponderea apatrizilor în rândul străinilor a constituit 6,4% în anul 2024, în scădere față de 7,3% înregistrate în anul 2020.

Declinul demografic. Tendința de diminuare a populației, caracteristică ultimelor decenii, s-a menținut și în perioada anilor 2020–2024. În acest interval, numărul populației cu reședință obișnuită s-a redus cu 220,4 mii persoane comparativ cu anul 2020. Rata mortalității a continuat să depășească rata natalității, înregistrând în anul 2024 un spor natural negativ de -4,1 persoane la 1.000 locuitori (față de -3,8 persoane la 1.000 locuitori în anul 2020). Rata de creștere a populației în anul 2024, raportată la anul 2023, a consemnat valori negative, constituind -0,03. În același timp, rata nupțialității a constituit 6,2 căsătorii la 1.000 locuitori, comparativ cu 5,9 căsătorii la 1.000 locuitori în anul 2020.

Componenta demografică. Pe parcursul perioadei analizate se menține o tendință accentuată de deteriorare a structurii populației pe vârste. Proporția persoanelor cu vârsta sub 15 ani s-a redus de la 18,5% în anul 2020 la 17,5% în anul 2024. Concomitent, ponderea persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste a crescut semnificativ, de la 14,4% în anul 2020 la 17,4% în anul 2024. Raportul de dependență demografică (definiția națională) rămâne în continuare ridicat, constituind 72% în anul 2024.

Migrația contribuie la amplificarea procesului de îmbătrânire demografică, întrucât în fluxurile migraționale predomină persoanele tinere, aflate în vârstă aptă de muncă. În anul 2024 coeficientul de îmbătrânire a populației a ajuns la 25,2 persoane în vârstă de 60 de ani și peste la 100 locuitori, depășind considerabil pragul critic de 16, ceea ce denotă un nivel avansat al fenomenului de îmbătrânire. Pentru femei, acest indicator este și mai ridicat, constituind 28,4 persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori.

Migrația urbană versus migrația rurală. Fenomenul migrației, mai accentuat în mediul rural comparativ cu mediul urban, exercită un impact semnificativ asupra situației demografice din localitățile rurale. Indicatorii demografici confirmă deteriorarea capitalului uman din mediul rural. În anul 2024, raportul de dependență înregistrat în mediul rural îl depășește cu 5,3 p.p. pe cel aferent mediului urban (50,6%). De asemenea, raportul de vârstă înaintată (proporția persoanelor în vârstă de 80 de ani și peste) este superior în mediul rural, depășind cu 1,7 p.p. valoarea consemnată în mediul urban și constituind 14,9%.

Totodată, se evidențiază tendințe de creștere a ratei de urbanizare, în paralel cu diminuarea ponderii populației cu vârsta sub 15 ani. Această evoluție indică existența unui proces de migrație internă din mediul rural către mediul urban, simultan cu migrația internațională.

Context macroeconomic. O influență semnificativă asupra principalilor indicatori macroeconomici o au **remiterile personale de peste hotare încasate de rezidenți**.¹⁰ Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei, în anul pandemic 2020 remiterile personale au înregistrat o scădere modestă de 0,4%, în timp ce în anul 2024 acestea s-au diminuat cu 4,5% față de 2023, totalizând 1 858,22 mil. USD. Din aceste remiteri, aproximativ 60% provin din statele Uniunii Europene, iar 7,7% din țările CSI.

Este de menționat că, în anii precedenți, remiterile personale din țările CSI dețineau o pondere mai mare: în anul 2020 acestea reprezentau aproximativ 18,7% din totalul remiterilor, în timp ce cele provenite din statele UE constituiau circa 50%. Aceasta evidențiază o creștere progresivă a ponderii remiterilor din țările UE în perioada 2020–2024, în paralel cu o scădere relativă a remiterilor din statele CSI.

Remitențele reprezintă o sursă importantă de ieșire din sărăcie pentru populația Republicii Moldova. Datele Cercetărilor Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC) demonstrează că în anul 2024 din totalul gospodăriilor 20,4% beneficiau de sursele respective, iar în anul 2020 cota acestora a fost de 23,7%. O pondere mai mare a gospodăriilor beneficiare de remitențe a fost înregistrată în mediul rural față de cel urban, respectiv 21,3% și 19,2%. CBGC denotă că în anii 2020–2024 remitențele au constituit aproape jumătate din venitul disponibil al gospodăriilor casnice din țară, dependente de remitențe, constituind 44,5%, în rural valorile fiind mai mari față de urban, respectiv 51,4% față de 38,0%.

¹⁰ Remiterile personale reprezintă un indicator cumulativ, calculat suplimentar indicatorilor din balanța de plăți a statului (vezi definirea noțiunii în *Anexa nr. 1 Glosar de termeni*)

În perioada 2020–2024, **numărul populației economic active** a înregistrat variații, manifestate prin atât creșteri, cât și scăderi. În anul 2024, acest indicator a constituit 889,1 mii persoane, comparativ cu 867,3 mii persoane în anul 2020. Totodată, rata de activitate a înregistrat o evoluție pozitivă, majorându-se cu 4,2 p.p. în anul 2024 față de nivelul consemnat în anul 2020.

Datele statisticii oficiale relevă o diminuare constantă a ponderii **populației în vârstă aptă de muncă** (VAM – 16–57/62 ani), care s-a redus de la 59,1% în anul 2020 până la 58,1% în anul 2024. În paralel, se constată o creștere a ponderii persoanelor peste VAM, de la 21,3% în anul 2020 la 23,2% în anul 2024, fapt ce denotă amplificarea procesului de îmbătrânire demografică. Ponderea persoanelor sub VAM (0–15 ani) a înregistrat o ușoară scădere, de la 19,6% în 2020 până la 18,7% în 2024.

Este important de menționat că, în anul 2015, populația în vârstă aptă de muncă constituia 61,7% din total, ceea ce indică o reducere semnificativă de aproape 4 puncte procentuale pe parcursul unui deceniu.

Indicatorii ce caracterizează **participarea la forța de muncă** și nivelul ocupării au înregistrat creșteri în anul 2024 comparativ cu anul 2020. Rata de participare la forța de muncă, calculată conform definiției naționale, s-a majorat cu 7,5 p.p., iar rata calculată conform definiției internaționale a crescut cu 7 p.p. Totodată, rata șomajului s-a înrăutățit în anul 2024 față de anul 2020, înregistrând creșteri atât la nivel general, cât și în rândul tinerilor și al femeilor.

Deficitul de personal medical și cadre didactice continuă să fie și unul dintre efectele negative ale proceselor migraționale. Conform Studiului Lucrătorii medicali din Republica Moldova: motivele abandonării profesiei¹¹, printre principalele motive ale abandonului activității medicale a fost menționată și dorința lucrătorilor medicali de a emigra peste hotarele țării, iar printre factorii ce au determinat în mod esențial abandonarea activității, respondenții i-au plasat pe primul loc pe cei *economici*, în special salarizarea insuficientă, lipsa locuinței, lipsa infrastructurii.

Tendențele de migrare ale personalului medical sunt confirmate și prin datele statistice anuale referitor la autentificarea actelor de studii medicale superioare și medii de specialitate. Numărul solicitanților de autentificare a actelor a crescut considerabil.

În anul 2024, în **sistemul de ocrotire a sănătății** activau 11.963 de medici și 23.707 persoane din rândul personalului medical mediu, comparativ cu 12.394 și respectiv 23.187 persoane în anul 2020. Gradul de asigurare cu lucrători medicali a constituit în 2024 –50,2 medici și 99,6 cadre medicale medii, menținându-se sub nivelul mediu înregistrat în statele Uniunii Europene.

Datele referitoare la **instituțiile de învățământ primar și secundar general** indică faptul că, în anul de studii 2024/2025, activau 25.779 cadre didactice, în diminuare cu aproximativ 215 persoane comparativ cu anul de studii precedent. Din totalul cadrelor didactice, 48,5% aveau vârsta de 50 de ani și peste. Potrivit Studiului Impactul migrației asupra cadrelor didactice și a cercetătorilor din Moldova, peste jumătate dintre profesorii intervievați și-au exprimat intenția de a migra peste hotare. Astfel, 40,3% dintre respondenți au menționat intenția de a pleca pentru muncă temporară, 7,9% pentru stabilire definitivă, iar 5,4% pentru studii. Factorii determinanți invocați au fost nivelul insuficient al remunerării și dorința de îmbunătățire a condițiilor de trai.

¹¹ Studiu realizat în 2015 de Școala de Management în Sănătate Publică, sub îndrumarea Biroului OMS din Republica Moldova în cadrul proiectului finanțat de Uniunea Europeană „Îmbunătățirea managementului mobilității cadrelor medicale din Republica Moldova”.

Ultimii ani migrația are un impact preponderent pozitiv asupra integrării copiilor în sistemul educațional, precum și asupra percepțiilor privind oportunitatea continuării studiilor. În anul de studii 2024/2025, rata brută de cuprindere în învățământul gimnazial a constituit 110,1%, în creștere cu 5,8 p.p. comparativ cu anul de studii 2020/2021. În ceea ce privește învățământul primar, se constată o evoluție pozitivă similară: rata brută de cuprindere a atins nivelul de 110,0% în anul 2024/2025, majorându-se cu 3,7 p.p. în raport cu anul 2020, când aceasta a reprezentat 106,5%.

Un aspect îngrijorător îl constituie impactul migrației părinților asupra copiilor rămași în țară. Conform estimărilor Ministerului Educației și Cercetării, în anul 2024 au fost înregistrați 27,53 mii **copii rămași fără grija părintească ca urmare a plecării părinților peste hotare** pentru muncă sau în căutarea unui loc de muncă. Dintre aceștia, 3,2 mii copii aveau ambii părinți plecați peste hotare, iar 24,3 mii copii se aflau în îngrijirea unui singur părinte, celălalt fiind plecat la muncă peste hotare.

Cadrul de gestionare a migrației. În ultimii ani, Republica Moldova a înregistrat progrese semnificative în consolidarea cadrului normativ și instituțional aferent gestionării migrației. Creșterea nivelului de conștientizare a migrației ca fenomen complex, cu impact direct asupra dezvoltării socio-economice, a determinat Guvernul Republicii Moldova să abordeze migrația atât prin prisma beneficiilor sale potențiale, cât și a costurilor sociale aferente. Acest proces a fost însoțit de un angajament ferm de a răspunde pro-activ provocărilor, valorificând în același timp oportunitățile generate de mobilitatea populației.

Obținerea statutului de țară candidată la Uniunea Europeană a accelerat necesitatea ajustării cadrului legislativ la standardele și bunele practici ale UE în domeniul migrației, azilului, integrării străinilor, protecției internaționale și gestionării frontierelor. În acest context, a fost inițiat un proces amplu de revizuire, armonizare și modernizare a legislației sectoriale, în vederea alinierii la acquis-ul comunitar și la cerințele instituțiilor europene de profil.

În vederea asigurării unei abordări coerente și coordonate, au fost elaborate și adoptate un număr important de documente conceptuale și strategice, inclusiv politici publice, programe naționale, planuri de acțiuni, precum și acte legislative care definesc direcțiile de intervenție în domeniile esențiale ale gestionării migrației. Acestea acoperă aspecte precum migrația forței de muncă, migrația circulară, integrarea străinilor, protecția refugiaților, combaterea migrației ilegale, readmisia, dezvoltarea comunităților afectate de migrație, precum și securitatea frontierelor.

Majoritatea acestor instrumente de politici sunt elaborate în concordanță cu standardele internaționale și cu recomandările organismelor europene și internaționale relevante, reflectând angajamentul Republicii Moldova de a-și alinia mecanismele instituționale și procedurale la exigențele procesului de integrare europeană. Astfel, cadrul național de gestionare a migrației devine tot mai complex, mai coerent și mai orientat spre rezultate, oferind premise pentru o administrare eficientă a fluxurilor migraționale în beneficiul societății și al dezvoltării durabile a țării.

Totodată, Republica Moldova dispune de un cadru instituțional consolidat pentru gestionarea migrației, susținut de politici elaborate cu implicarea unui spectru larg de actori instituționali, inclusiv comisii, comitete și grupuri de lucru. Un rol central îl deține **Comisia de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului**, al cărei președinte și secretariat sunt asigurate de Ministerul Afacerilor Interne.

Țara beneficiază, de asemenea, de sprijin internațional solid, fiind implementate sau aflate în curs de implementare proiecte și acțiuni care vizează gestionarea eficientă a migrației, consolidarea capacităților instituționale și alinierea la bunele practici internaționale.

A1. Scurt istoric și principalii factori determinanți

Procesele migraționiste din Moldova au fost supuse unor analize aprofundate pe parcursul evoluției acestora. Modelele migraționiste și etapele evoluției migrației au fost descrise pe larg de către cercetătorii în domeniu, fiind divizate în patru etape: prima etapă (anii 1990–1994), a doua etapă (1995–1999), iar pentru etapa a treia din 2000 și până în prezent.¹² Fiecare dintre cele trei perioade de emigrare au caracteristici specifice, totuși motivele economice și migrația în scop de muncă sunt cele care stau la baza evoluției fenomenului în toate perioadele menționate.

Etapa curentă, a treia, este caracterizată prin eforturile considerabile ale statului în gestionarea migrației. Este promovată abordarea conceptuală privind reglementarea migrației forței de muncă, desfășurarea reformei instituționale și cooperarea mai strânsă cu Uniunea Europeană. În scopul eficientizării cadrului de politici în domeniul relațiilor cu diaspora și prin angajamentele asumate în Planurile de acțiuni al Guvernului, dar și ca răspuns la solicitările cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare a fost creat Biroul Relații cu Diaspora (cu statut de direcție generală) în cadrul Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, entitate responsabilă pentru coordonarea politicilor și programelor pentru diasporă la nivel de Guvern și ministere, contribuind la păstrarea și afirmarea identității etnice, culturale și lingvistice a moldovenilor de peste hotare, valorificarea potențialului uman și material al diasporei.¹³

Competențe adiționale privind analiza fluxurilor migraționale au fost delegate Inspectoratul General pentru Migrație (ex Biroului migrație și azil). Un nou document de politici publice Programul privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025, este determinat atât de evoluția fenomenului migrației, de necesitatea respectării angajamentelor internaționale asumate, cât și de provocările și transformările majore care au avut loc în sfera migrației la nivel național, regional și global ca urmare a răspândirii pandemiei COVID-19, precum și a crizei migraționale produse de războiul din Ucraina. Concomitent, acesta se aliniază priorităților și obiectivelor Pactului global pentru o migrație sigură, reglementată și ordonată, precum și obiectivelor Pactului global pentru refugiați, care vizează promovarea cooperării internaționale prin definirea unor principii directoare și prin furnizarea unui cadru multilateral de politici.

Odată cu avansarea cursului de integrare europeană, Republica Moldova dezvoltă o cooperare tot mai strânsă cu statele membre ale Uniunii Europene în domeniul gestionării fenomenelor migraționale. În acest context, autoritățile naționale întreprind eforturi substanțiale pentru reglementarea proceselor migraționale, contribuind la diminuarea treptată a migrației ilegale în scop de muncă.

Valorificarea potențialului financiar și uman al diasporei/persoanelor emigrate este strâns legată de procesul de stimulare a veniturilor și de facilitare a (re)integrării cetățenilor Republicii Moldova. Diaspora, în calitate de beneficiar și partener, aduce pe de o parte, capital uman, intelectual și economic și reprezintă o resursă esențială pentru dezvoltarea și modernizarea țării. Pe de altă parte, aceasta poate beneficia de politicile publice elaborate pentru ea. În acest context, în anul 2016 a fost aprobată Strategia națională „Diaspora-2025”. Guvernul recunoaște importanța diasporei și își asumă rolul de promotor și apărător al drepturilor fiecărui cetățean, indiferent de locul său de

¹² Migrație, diaspora, dezvoltare: noi provocări și perspective <https://icjp.asm.md/sites/default/files/publicatii/migratia.pdf>

¹³ HG Nr. 200 din 26.02.2016, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=91207&lang=ro

reședință, precum și de facilitator al mobilizării diasporei. Includerea domeniilor diaspora, migrație și dezvoltare în politicile naționale este un proces complex, care implică ministere, autorități publice centrale și instituții. Întrucât diaspora constituie un factor catalizator al dezvoltării țării, Strategia națională „Diaspora-2025” se axează pe dezvoltarea relațiilor cu membrii diasporei, pe promovarea și respectarea drepturilor tuturor cetățenilor țării, indiferent de locul aflării acestora.¹⁴

La fel, în scopul dezvoltării și promovării unei politici de stat coerente și multidimensionale pentru asigurarea revenirilor și facilitarea (re)integrării cetățenilor Republicii Moldova implicați în procesul de migrație, a fost elaborat Programul Național de stimulare a revenirilor și de facilitare a (re)integrării cetățenilor Republicii Moldova implicați în procesul de migrație pentru anii 2023-2027.¹⁵

A1.1. Factorii ce impulsionează și extind migrația

Studiile realizate în domeniul migrației^{16 17 18}, împreună cu rezultatele Recensământului populației și al locuințelor din 2024, evidențiază că migrația internațională a cetățenilor Republicii Moldova este în continuare determinată în primul rând de considerente economice. Principalele motivații ale migranților includ căutarea unui loc de muncă mai bine remunerat, dorința de a asigura condiții de trai mai bune pentru membrii familiei, lipsa oportunităților adecvate de angajare pe piața muncii din țară, nivelul scăzut al salariilor și perspectivele limitate de dezvoltare profesională.

Aceste aspecte indică faptul că migrația economică rămâne principalul motor al mobilității internaționale, reflectând atât condițiile socio-economice interne, cât și diferențele semnificative între nivelul de trai și oportunitățile profesionale din Republica Moldova comparativ cu țările de destinație.

A2. Modele actuale de migrație

Datele disponibile și sursele de informație. În scopul analizei multilaterale a fenomenului migrației în cadrul exercițiului privind elaborarea Raportului Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova a fost efectuată evaluarea datelor existente în țară, s-au determinat indicatorii relevanți și sursele de date, s-a elaborat și aprobat Lista indicatorilor PME, factori, care permit descrierea complexă a situației, evaluarea și evidențierea efectelor negative și pozitive ale migrației asupra situației socio-economice din republică.

Totodată, au fost stabilite acțiunile necesare, autoritățile responsabile de producerea continuă a datelor, elaborarea rapoartelor PME, acestea fiind stipulate în Planurile de Acțiuni ale Guvernului, Strategia Națională în domeniul Migrației și Azilului 2011–2020¹⁹, Programul privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025²⁰. Autoritățile centrale respective și instituțiile subordonate, începând cu anul 2013, produc și furnizează anual către Inspectoratul General pentru Migrație (ex Biroul migrației și azil) al Ministerului Afacerilor Interne

¹⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=91207&lang=ro

¹⁵ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139797&lang=ro

¹⁶ Lucrătorii medicali din Republica Moldova: motivele abandonării profesiei, ed. 2014
<http://www.hrhobs.ms.md/uploads/Studies/Studiu%20abandonarea%20profesiei%20ROM.pdf>

¹⁷ Migrația în scop de muncă: Profilul și provocările actuale ale lucrătorilor migranți moldoveni în principalele țări de destinație
https://moldova.iom.int/sites/g/files/tmzbd1266/files/documents/Migratia%20in%20scop%20de%20munca_5.pdf

¹⁸ Fișă de țară privind migrația și competențele Moldova https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-11/etf_skills_and_migration_country_fiche_moldova_2021_ro.pdf

¹⁹ HG nr.655 din 08.09.2011 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=56020&lang=ro

²⁰ HG nr.808/2022 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135082&lang=ro

seriile de date, în conformitate cu lista indicatorilor aprobați. În Raport, de asemenea, au fost analizate o serie de date adiționale, preluate din cercetări și sondaje, realizate în perioada evaluată.

Tabelele cu datele statistice utilizate în elaborarea analizei privind profilul migrațional sunt incluse în anexa nr. 2 a raportului dat. Totodată, menționăm că prezentul Raport constituie ultima ediție elaborată în baza indicatorilor și a șablonului PME aprobat în anul 2012, având în vedere că prin Hotărârea Guvernului nr. 542/2025 pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 634/2012 a fost revizuită și actualizată Lista indicatorilor și Șablonul PME, în conformitate cu noile cerințe, inclusiv cele generate de procesul de aderare la Uniunea Europeană.

A2.1. Fluxul migrației internaționale a cetățenilor moldoveni și stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare

Fenomenul migrației în republică continuă să fie caracterizat prin emigrarea internațională a cetățenilor Republicii Moldova și mai puțin prin imigrarea străinilor. Totodată începând cu anul 2013 numărul de imigranți depășește numărul de autorizații de emigrare, iar apropierea cu UE și liberalizarea regimului de vize între Republica Moldova și UE atrage și mai mult fluxurile imigraționiste. În ultimii ani se menține tendința constantă de creștere a numărului anual de străini care au obținut pentru prima dată permis de ședere provizoriu, excepție fiind anii pandemiei 2020-2021. Însă în urma invaziei Federației în Ucraina numărul solicitanților de azil a crescut considerabil. Iar numărul cererilor de dobândire a cetățeniei Republicii Moldova s-a majorat nesemnificativ.

În Republica Moldova sunt utilizate, în linii mari, trei abordări privind estimarea emigrării internaționale, acestea fiind:

1. Autorizația de emigrare, această formă include retragerea vizei de reședință și declararea emigrării pe termen lung sau pentru totdeauna din țară, cunoscută în țară și sub termenul de emigrare permanentă;
2. Plecarea la muncă sau în căutare de lucru peste hotare, dar cu intenția de a reveni, cunoscută în țară ca fiind migrația temporară/ circulară;
3. Plecarea din țară, înregistrată la frontieră, aceasta de facto incluzând ambele: autorizarea emigrării și migrația temporară/circulară.

Există diferite date și surse de informații privind estimarea emigrării, iar cele mai relevante, care ar putea fi utilizate pentru monitorizarea procesului și a impactului fenomenului migrației asupra situației în diverse domenii sunt prezentate și analizate în acest raport. Datele respective sunt colectate și estimate reieșind din cadrul legislativ-normativ în vigoare la momentul elaborării raportului.

De menționat, că din motivul că o pondere importantă a populației dispune de cetățenie dublă, analiza volumului emigrării se axează pe datele privind populația țării, indiferent de cetățenia de care dispuneau la moment sau care a fost declarată de către persoanele incluse în procesele migraționiste, iar noțiunea de „cetățeni moldoveni”, în contextul dat, se referă la populația țării, dacă nu este oferită o definiție suplimentară.

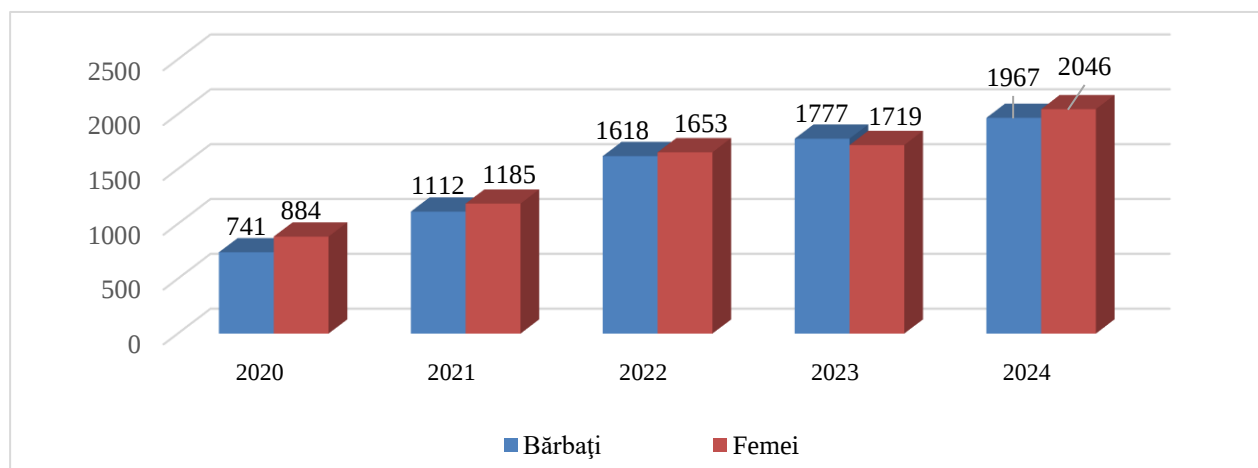
Analiza situației privind emigrarea din Republica Moldova în cadrul acestui capitol se axează preponderent pe datele privind fluxurile anuale ale celor plecați din țară conform surselor administrative și ale datelor disponibile. Numai în unele cazuri se prezintă, pentru comparare, datele ce țin de stocurile cumulative la data raportării.

Fluxul anual al emigrării internaționale autorizate.²¹ Autorizarea emigrării peste hotare, conform datelor furnizate de Agenția Servicii Publice (ASP), rămâne un fenomen actual pentru Republica Moldova, manifestând o tendință de creștere anuală ușoară. Potrivit datelor oficiale, în anul 2020, ca urmare a pandemiei COVID-19 și a restricțiilor aplicate, numărul emigrărilor autorizate a fost redus, constituind circa 1,6 mii persoane. Începând cu anul 2021, acest indicator a înregistrat o majorare treptată, atingând în anul 2024 nivelul de aproximativ 4 mii persoane (Tabelul 1).

Preponderent, emigrările se înregistrează în rândul populației din mediul urban, numărul acestora în anul 2024 fiind de 3,4 ori mai mare (3.100 persoane) comparativ cu cel al populației din mediul rural (913 persoane) (Tabelul 1). Ponderea emigranților internaționali proveniți din mediul rural a înregistrat o diminuare semnificativă, de la 49,9% în anul 2020 până la 29,4% în anul 2024 (Tabelul 2).

Conform datelor privind fluxul anual al autorizării emigrării, în perioada 2020–2024 s-a constatat o pondere mai înaltă a femeilor în raport cu bărbații. Astfel, pe întreaga perioadă analizată, numărul femeilor a depășit anual cu circa 12% numărul bărbaților (Figura 1). Cel mai mare volum al emigrărilor a fost înregistrat în anul 2024, constituind 4.013 persoane, dintre care 1.967 bărbați și 2.046 femei. În anii precedenți, numărul emigrărilor a fost inferior și a înregistrat o descreștere continuă, atingând în anul 2020 nivelul de 1.625 persoane (741 bărbați și 884 femei).

Figura 1. Persoanele care au autorizat emigrarea din Moldova, în funcție de sexe, în anii 2020–2024, persoane

Sursa: ASP.

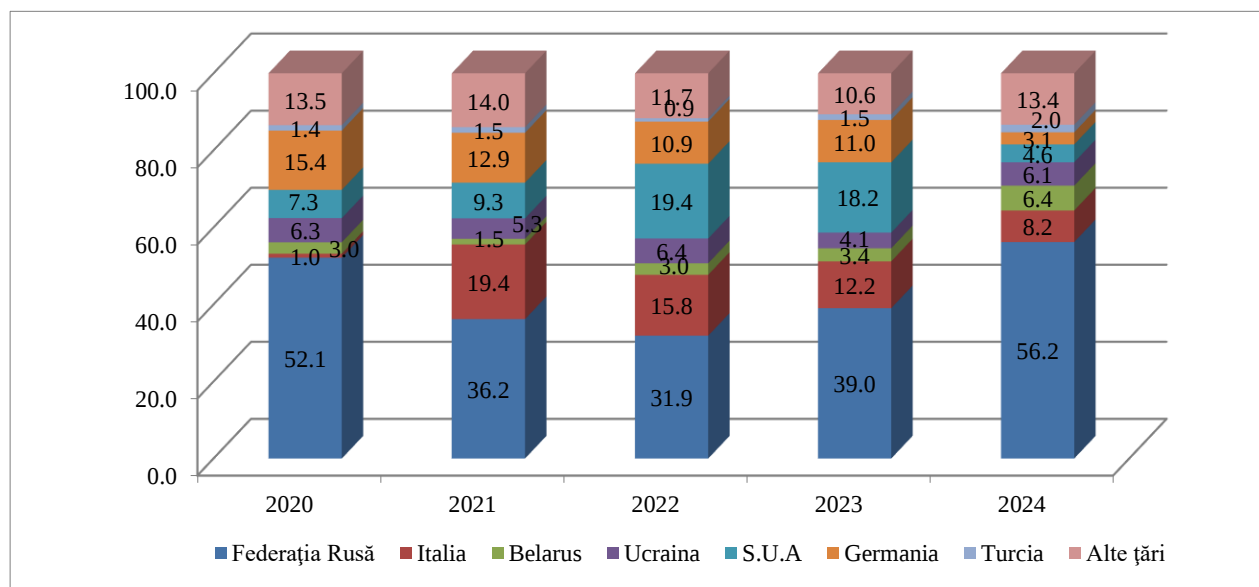
Datele privind fluxul anual al persoanelor care au autorizat emigrarea relevă faptul că preponderent emigrează populația tânără. Astfel, din totalul de 4.013 persoane înregistrate în anul 2024, cea mai mare pondere revine grupelor de vârstă 20–34 ani (40%) și 15–19 ani (15%), urmate de grupele 35–44 ani (12,4%), 45–54 ani (9%) și 55–64 ani (7%). Totodată, pe parcursul perioadei analizate se constată o creștere a ponderii populației emigrante cu vârste cuprinse între 15–54 ani, de la 69,5% în anul 2020 la 74,2% în anul 2024. În schimb, numărul persoanelor cu vârsta de 60 de ani și peste,

²¹ HG nr. 125 din 18.02.2013.

care emigrează pentru stabilirea domiciliului permanent peste hotare, a înregistrat o diminuare, de la 9,7% din total în anul 2020 la 6,9% în anul 2024 (Tabelul 1).

Analiza datelor privind destinațiile persoanelor care au autorizat emigrarea din Republica Moldova relevă că, în anul 2024, Federația Rusă a deținut cea mai mare pondere – circa 56,2% din total. Aceasta este urmată de Italia (8,2%) și Belarus (6,4%). Totodată, se constată o diminuare semnificativă a fluxurilor de emigrare spre Italia și Germania în anul 2024 comparativ cu perioada 2021–2023 (Figura 2).

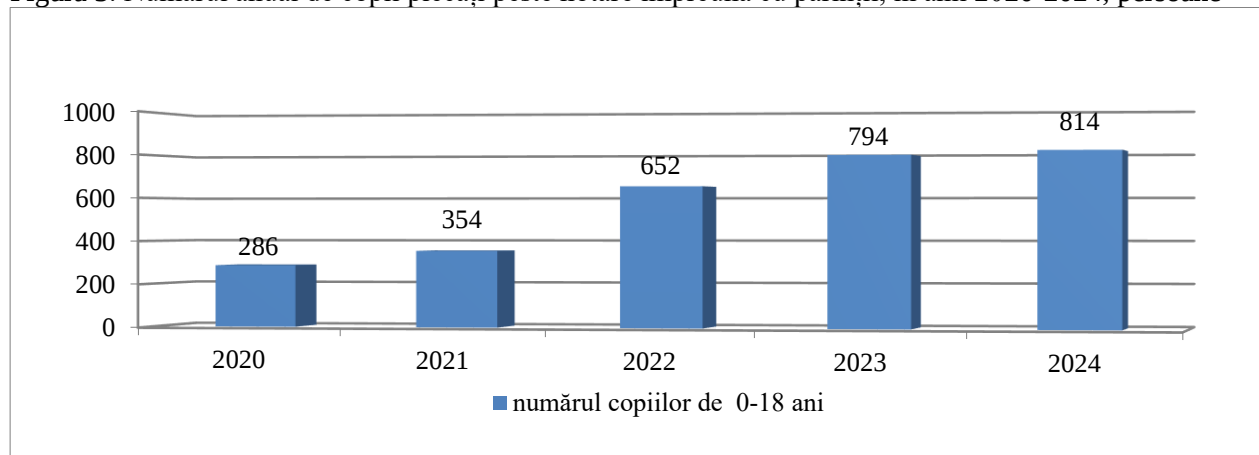
Figura 2. Structura emigranților, în funcție de țara de destinație, în anii 2020–2024, %

Sursa: ASP.

Autorizarea emigrării pentru copii a înregistrat, pe parcursul perioadei analizate, o tendință de creștere anuală (Figura 3). În anul 2024, numărul copiilor care au emigrat împreună cu părinții peste hotare a constituit 814 persoane, comparativ cu 286 persoane în anul 2020. Numărul redus de emigrări al copiilor în anul 2020 se explică prin restricțiile de circulație impuse la nivel internațional în contextul pandemiei COVID-19. Totodată, majorarea numărului de copii care au emigrat împreună cu părinții peste hotare începând cu 2022, se explică prin creșterea generală a numărului de emigrări autorizate în ultimii ani. Menționăm, că datele prezentate se referă la fluxul anual al copiilor cu vârste cuprinse între 0–18 ani, care au emigrat împreună cu părinții pentru stabilirea domiciliului permanent peste hotare, în anul de referință.

Figura 3. Numărul anual de copii plecați peste hotare împreună cu părinții, în anii 2020-2024, persoane

Sursa: ASP.

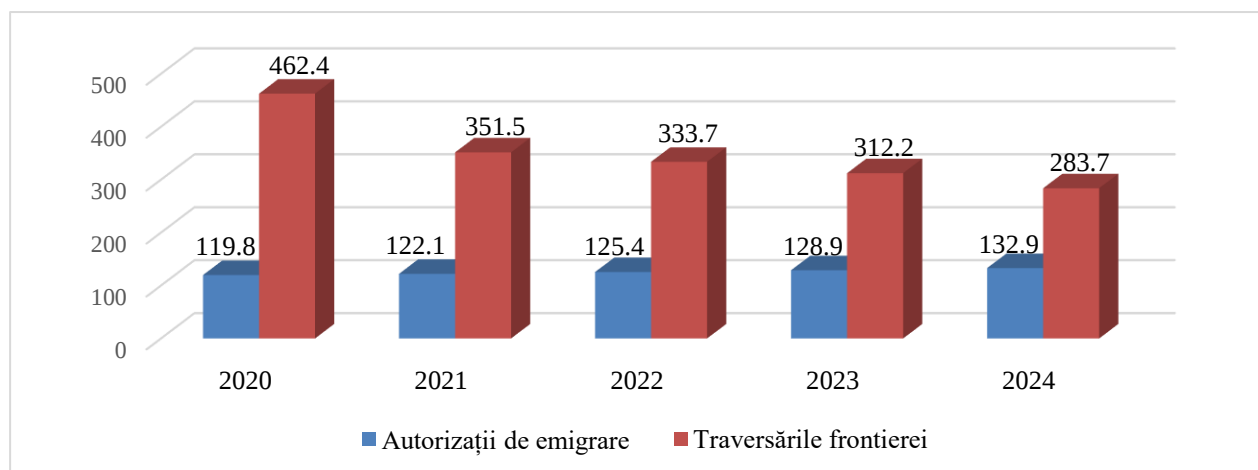
Există câteva surse de date în baza cărora poate fi estimat stocul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare, acestea fiind:

- stocul numărului total de cetățeni moldoveni, care au autorizat emigrarea;
- numărul persoanelor care au traversat frontiera la ieșire și sunt înregistrate ca fiind plecate din țară timp 12 luni și mai mult;
- numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, prezentat de către țările gazdă obținute de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM.

Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare. Conform datelor estimate în baza autorizării emigrării și numărul cetățenilor Republicii Moldova stabiliți peste hotare înregistrează o creștere continuă. Astfel, în anul 2024, comparativ cu anul 2020, s-a constatat o majorare cu 13,1 mii persoane, atingând nivelul de 133,86 mii persoane (Tabelul 4 și Figura 4). Totodată, alte estimări privind stocul cetățenilor moldoveni care pot fi considerați emigranți, în conformitate cu definiția internațională²², relevă existența unei subestimări a numărului total al persoanelor care au autorizat emigrarea.

O sursă importantă pentru estimarea volumului emigrării internaționale o constituie informațiile furnizate de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră al MAI, și anume datele privind perioada aflării persoanelor în afara țării, în baza înregistrărilor traversărilor frontierei de stat. Conform acestor date, la sfârșitul anului 2024, un număr de 283.672 persoane se aflau peste hotare pentru o perioadă mai mare de 12 luni. (Tabelul 4 și Figura 4).

Figura 4. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, în anii 2020–2024, mii persoane

Sursa: ASP și MAI/IGPF.

Totodată, analiza datelor relevă că, pe parcursul perioadei analizate, numărul cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare pentru o perioadă mai mare de 12 luni s-a redus considerabil, de la 462,4 mii persoane în anul 2020 la 283,7 mii persoane în anul 2024. Această diminuare se explică inclusiv prin faptul că un număr semnificativ de cetățeni dețin dublă cetățenie (română, italiană etc.) și călătoresc utilizând documentele de identitate ale acestor state. Un alt factor care explică diminuarea numărului cetățenilor aflați peste hotare pentru o perioadă mai mare de 12 luni îl constituie angajarea periodică a unui număr semnificativ de cetățeni ai Republicii Moldova la muncă peste hotare, pe

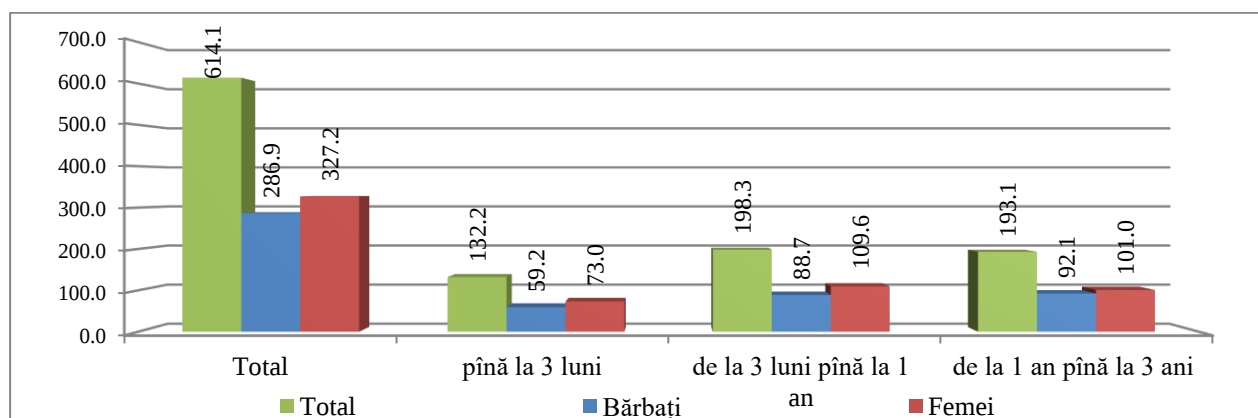
²² Emigrant se consideră persoana absentă din țară de cel puțin 12 luni.

termene scurte, de regulă la intervale de câte trei luni. Această categorie nu este inclusă în estimările privind cetățenii stabiliți peste hotare pentru perioade de 12 luni și mai mult.

Astfel se constată că, tendințele de creștere dinamică a numărului de persoane stabilite peste hotare au înregistrat schimbări semnificative. Dacă în perioada 2017–2020 s-a menținut o creștere constantă, conform ambelor surse de date, în intervalul 2020–2024 numărul cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare pentru o perioadă mai mare de 12 luni a înregistrat o descreștere (Figura 4). Totodată, datele furnizate de IGPF reflectă stocul pentru ultimii cinci ani și includ doar persoanele care au traversat frontiera utilizând pașaportul ce confirmă cetățenia Republicii Moldova..

Conform datelor traversării frontierei de stat, numărul cetățenilor moldoveni plecați din țară pentru diferite perioade la sfârșitul anului 2024 a fost de 614.112 persoane, dintre care circa 46% bărbați și 54 % femei. Din totalul celor aflați peste hotare, 330.440 persoane se aflau pentru o perioadă de până la 1 an, iar 283.672 persoane de la 1 an și mai mult. Distribuția numărului de persoane după sexe și durata aflării peste hotare este prezentată în figura de mai jos (Figura 5 și Tabelul 7).

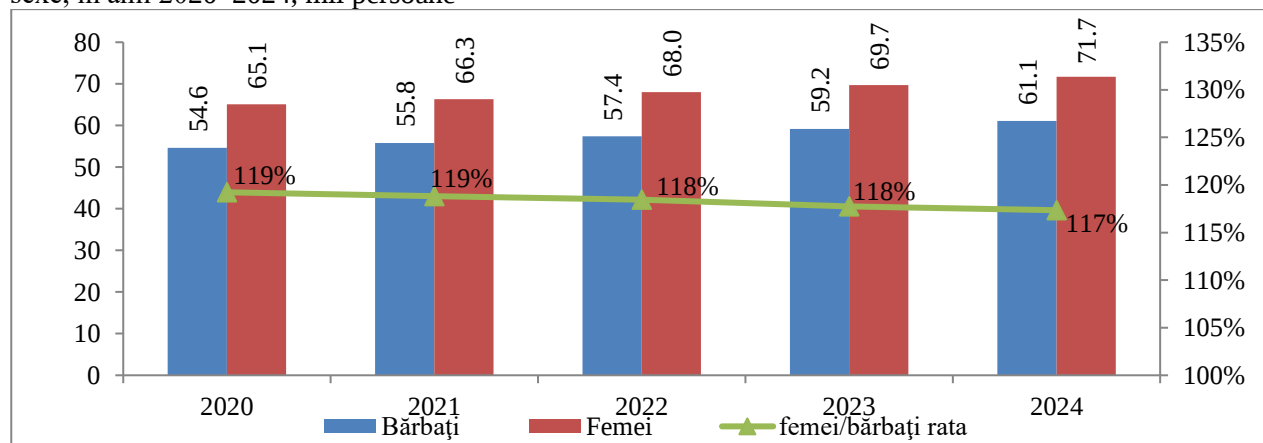
Figura 5. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați peste hotare, după durata aflării și sexe, la sfârșitul anului 2024, mii persoane

Sursa: MAI/IGPF (Informația este prezentată conform datelor acumulate de la punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale RM).

Concomitent, analiza datelor din ambele surse relevă că, din totalul cetățenilor moldoveni care locuiesc peste hotare un număr mai mare îl constituie femeile (Tabelul 4). În perioada anilor 2020–2024 în cazul autorizării emigrării, raportul femeii/bărbați a evoluat constant și numărul femeilor a depășit numărul bărbaților care locuiesc peste hotare cu 17-19 % (Figura 6).

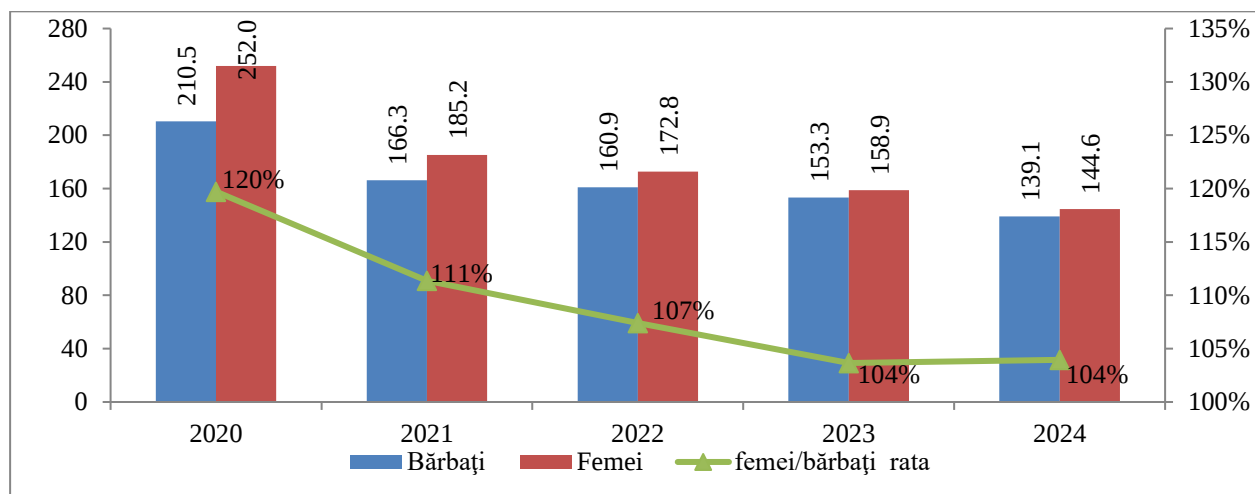
Figura 6. Stocul cetățenilor moldoveni domiciliați peste hotare, care au autorizat emigrarea, în funcție de sexe, în anii 2020–2024, mii persoane

Sursa: ASP.

Evoluția plecărilor din Republica Moldova pentru perioade mai mari de 12 luni, conform datelor înregistrate la frontieră, a înregistrat tendințe variate, cu preponderență descendentă. Raportul dintre femei și bărbați a variat anual, situându-se în intervalul 11–20% în perioada 2020–2024 (Figura 7 și Tabelul 7).

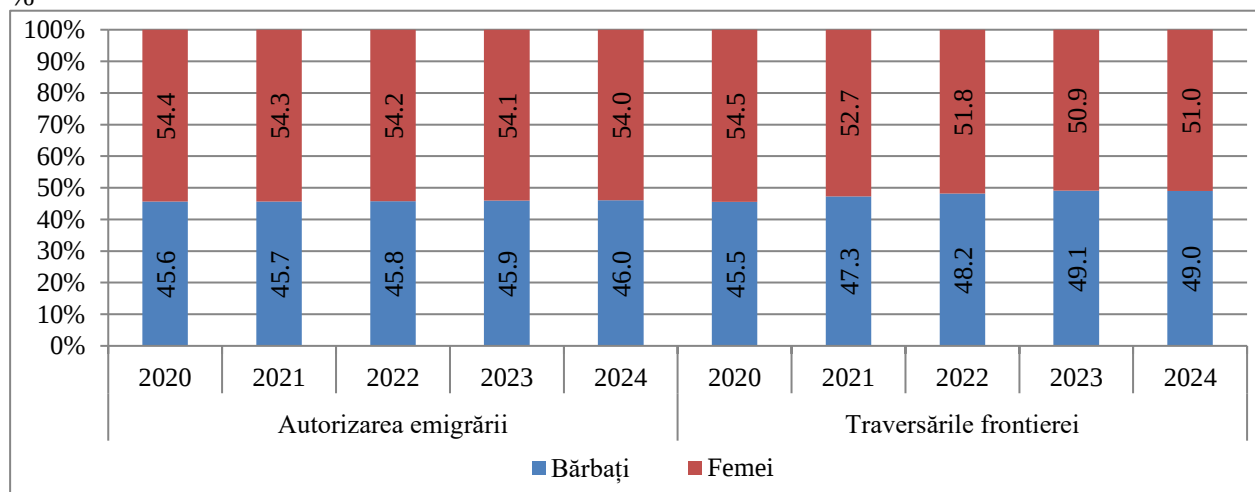
Figura 7. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați la frontieră ca fiind plecați de 12 luni și mai mult, în funcție de sexe, în anii 2020–2024, mii persoane

Sursa: MAI/IGPF.

Conform datelor prezentate de Agenția Servicii Publice, în structura pe sexe a autorizărilor de emigrare pentru perioada 2020–2024, femeile au constituit între 51% și 54%, iar bărbații între 45% și 49%. În ceea ce privește traversările frontierei, ponderea femeilor s-a situat între 54,5% și 51% din totalul cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare pentru perioade mai mari de un an. Per ansamblu, se constată că structura migranților pe sexe a rămas relativ constantă pe întreaga perioadă analizată (Figura 8).

Figura 8. Structura pe sexe a numărului cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare, în anii 2020–2024, %

Sursa: ASP și MAI/IGPF.

Datele privind fluxul anual al autorizărilor de emigrare, pe grupe de vârstă, confirmă faptul că emigrarea este dominată de persoane aflate în categoria populației apte de muncă. În anul 2024, 78% din totalul autorizărilor de emigrare au fost eliberate persoanelor cuprinse între 15 și 59 de ani, fapt ce relevă impactul direct al migrației asupra potențialului forței de muncă din țară.

O atenție deosebită merită evoluția grupei de vârstă 15–29 de ani, care constituie segmentul tânăr și activ al populației. Ponderea acestei categorii a înregistrat o creștere constantă în perioada analizată,

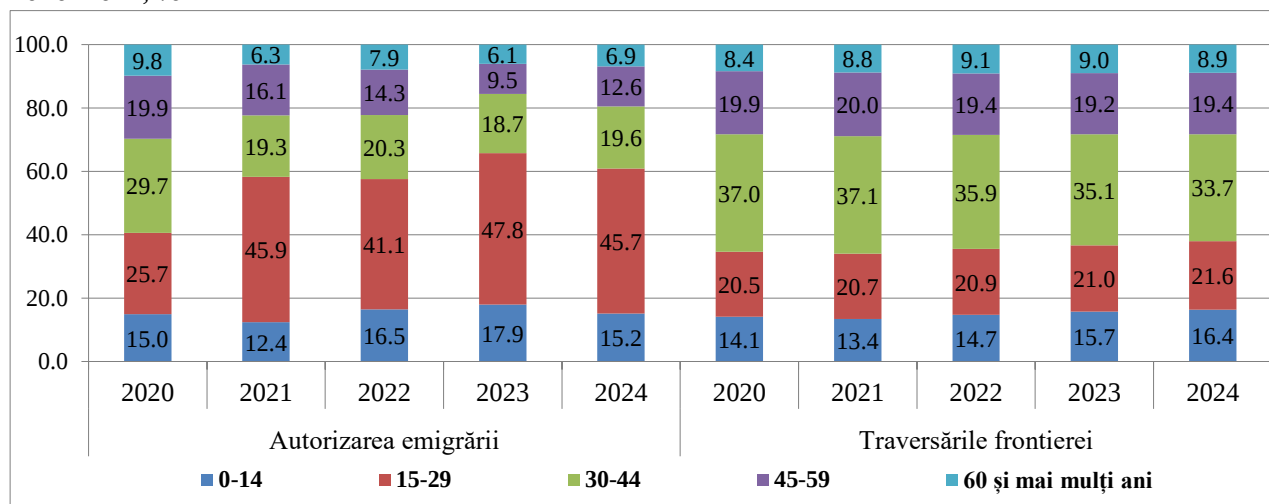
de la 25,7% în anul 2020 la 47,8% în anul 2023. Această tendință reflectă intensificarea fenomenului de emigrare în rândul tinerilor, cu implicații majore asupra resurselor demografice, proceselor de reînnoire a forței de muncă și perspectivelor de dezvoltare socio-economică ale Republicii Moldova (Figura 9).

Analiza distribuției pe grupe de vârstă a persoanelor plecate pentru o perioadă de 12 luni și mai mult, conform datelor înregistrate la frontieră la finele anului 2024, evidențiază trei categorii cu cea mai mare pondere în totalul cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare (Figura 9). Astfel, în anul 2024, persoanele cu vârste între 15–29 ani au constituit 21,6%, cele cuprinse între 30–44 ani – 33,7%, iar cele din grupa 45–59 ani – 19,4%. Împreună, aceste trei segmente au reprezentat circa 75% din totalul cetățenilor plecați peste hotare pentru perioade mai mari de un an, ceea ce confirmă faptul că migrația afectează în mod preponderent populația aptă de muncă.

Această realitate demografică generează un impact semnificativ asupra pieței muncii și asupra sustenabilității economice, prin diminuarea resursei de forță de muncă activă din țară și prin posibile dezechilibre în structura profesiilor și calificărilor. În același timp, migrația sporită a persoanelor din categoriile de vârstă tânără (15–29 ani) și adultă (30–44 ani) afectează procesul de reînnoire a resursei demografice și poate contribui la intensificarea fenomenului de îmbătrânire a populației rezidente.

Totodată, datele statistice relevă o tendință ușoară, dar constantă, de creștere a ponderii copiilor care părăsesc țara împreună cu părinții. Conform datelor traversării frontierei, acest indicator a crescut de la 8,4% în anul 2020 până la aproximativ 9% în perioada 2022–2024. Această dinamică reflectă atât fenomenul de reunificare familială prin migrație, cât și transferul efectiv al capitalului uman tânăr în afara țării, ceea ce poate avea efecte de durată asupra sistemului educațional și asupra potențialului de dezvoltare socio-economică națională (Figura 9).

Figura 9. Structura numărului cetățenilor moldoveni care locuiau peste hotare pe grupe mari de vârstă, în anii 2020–2024, %

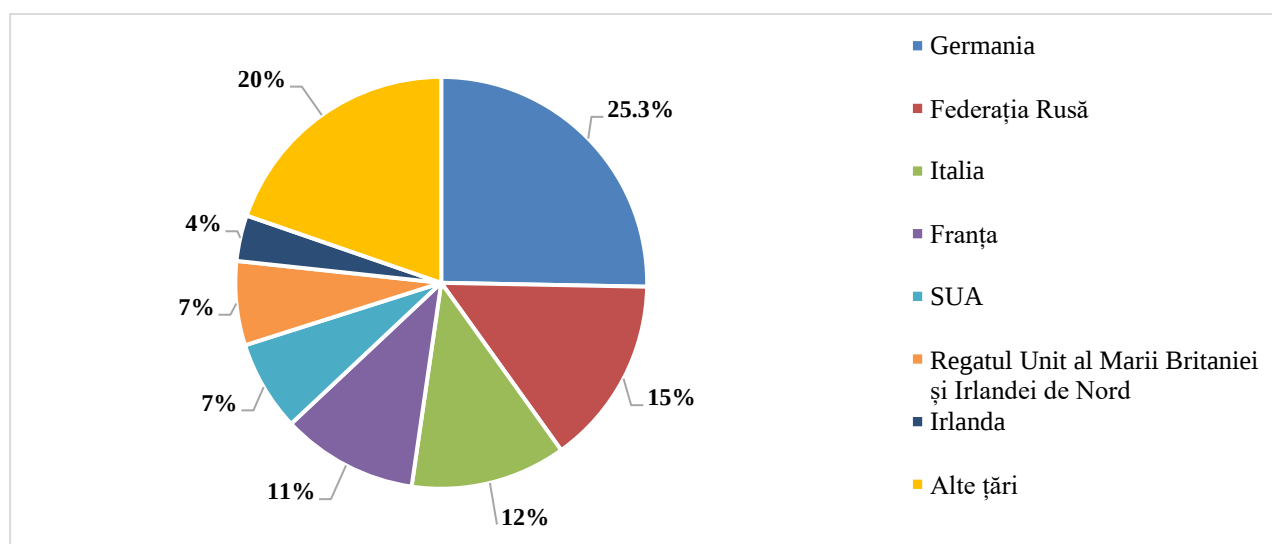
Sursa: ASP și MAI/IGPF.

Informațiile furnizate de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră (IGPF) reflectă exclusiv datele privind traversările frontierei acumulate la punctele de trecere controlate de autoritățile oficiale ale Republicii Moldova. Prin urmare, volumul real al emigrării populației nu poate fi estimat cu exactitate, ceea ce generează atât riscul subestimării, cât și al supraestimării fenomenului. O limitare suplimentară constă în existența unui număr semnificativ de cetățeni cu dublă cetățenie –

Republica Moldova și România, care pot utiliza pașaportul românesc la traversarea frontierei și sunt astfel înregistrați ca cetățeni ai altui stat, conducând la subestimarea reală a fluxului migrator.

O sursă complementară pentru estimarea volumului emigrării o constituie datele Ministerului Afacerilor Externe (MAE), colectate de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova. Compararea și corelarea acestor surse permite obținerea unei imagini mai complete asupra fenomenului migrator, deși limitările metodologice persistă. Conform acestor date numărul estimativ al cetățenilor RM care locuiau peste hotare la sfârșitul anului 2024, indiferent de perioada aflării acestora în țările gazdă, a fost de 842.566 persoane (Tabelul 8). Analiza datelor privind distribuția numărului estimativ al cetățenilor RM care locuiau peste hotare după țările gazdă relatează, că cca 52 % din numărul total cumulează Germania, Federația Rusă și Italia (Figura 10). De menționat că, nu toate misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova au transmis datele.

Figura 10. Distribuția numărului estimativ al cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare după țările gazdă, la sfârșitul anului 2024, %

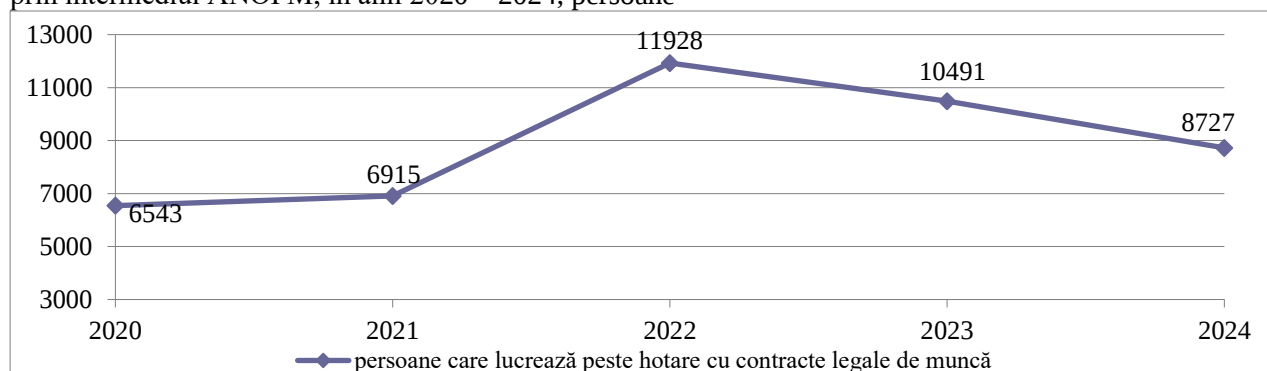

Sursa : MAE/ datele misiunilor diplomatice și consulare ale RM din țările gazdă.

Analiza fluxurilor migratorii în perioada 2020–2024 relevă o schimbare semnificativă a destinațiilor de emigrare ale cetățenilor Republicii Moldova, cu o orientare tot mai pronunțată spre statele membre ale Uniunii Europene. În acest context, se constată o reducere considerabilă a numărului de cetățeni aflați în Federația Rusă, concomitent cu o creștere substanțială a numărului de persoane rezidente în țări precum Republica Federală Germania, înregistrându-se aproximativ de zece ori mai multe persoane în anul 2024 față de 2020. Această dinamică reflectă tendințele de migrație economică și socială către UE, influențate de oportunitățile de angajare, condițiile socio-economice și mobilitatea facilitată în cadrul spațiului european.

Conform datelor furnizate de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, ponderea cetățenilor care desfășoară activitate în statele gazdă în baza contractelor individuale de muncă legale, încheiate prin intermediul Agenției, se menține la un nivel redus. Totodată, în anul 2022 a fost înregistrată o creștere a numărului acestora, cu 5.385 de cazuri mai mult comparativ cu anul 2020. Cu toate acestea, în anul 2024 se constată o diminuare semnificativă, numărul persoanelor încadrate în muncă reducându-se până la 8.727 (Figura 11 și Tabelul 9). Această evoluție este determinată, inclusiv, de creșterea cererii pentru forță de muncă necalificată pe piața externă a muncii.

Figura 11. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrau peste hotare cu contracte legale de muncă, înregistrate prin intermediul ANOFM, în anii 2020 – 2024, persoane

Sursa : ANOFM.

În perioada de referință, ANOFM a continuat implementarea Acordului bilateral dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statului Israel privind angajarea temporară a cetățenilor moldoveni în sectorul construcțiilor din Israel. În cadrul acestui Acord, 10.970 de cetățeni ai Republicii Moldova au fost angajați în Statul Israel. În anul 2024, ANOFM a menținut aceleași acțiuni de implementare, rezultând în angajarea aceluiași număr de 1.658 de cetățeni moldoveni în domeniul construcțiilor din Israel.

Memorandumul de cooperare între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Federale Germane prevede selectarea lucrătorilor moldoveni la munci sezoniere în Germania, în concordanță cu cotele anuale agreeate de comun acord. Pentru anul 2024, cota a fost de 1.500 persoane. În urma procesului de înregistrare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și a selectărilor elaborate de către parteneri, au fost angajați 54 cetățeni moldoveni în Republica Federală Germania.

În baza Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Bulgaria, au parvenit 40 oferte de muncă de la 20 agenți economici cu 233 de locuri de muncă. În baza Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Bulgaria au fost angajați pe teritoriul Bulgariei 48 lucrători moldoveni.

Totodată în anul 2024, la ANOFM au fost înregistrate 6.967 contracte individuale de muncă/contracte asimilate ale cetățenilor angajați în străinătate prin intermediul agențiilor private.²³

Emigrare pentru studii

Numărul cetățenilor Republicii Moldova aflați la studii peste hotare, în baza protocoalelor de colaborare internațională la care Ministerul Educației și Cercetării este parte, a înregistrat o descreștere nesemnificativă în perioada analizată. Cea mai mică valoare a fost consemnată în anul 2024 – 5.030 persoane, iar cea mai mare în anul 2021 – 5.636 persoane (Tabelul 11).

În anul 2024, similar anilor precedenți, majoritatea cetățenilor moldoveni plecați la studii peste hotare își făceau studiile în România. Deși, Guvernul Republicii Moldova promovează diverse strategii, inclusiv „Moldova 2030”, orientate spre creșterea calității vieții, reducerea exodului tinerilor, precum și crearea locurilor de muncă și a oportunităților de dezvoltare pentru aceștia, tânăra generație manifestă cerințe și standarde de viață superioare celor existente în prezent în Republica Moldova. În consecință, un număr considerabil de tineri optează pentru studii în afara țării, în special în statele membre ale Uniunii Europene.

²³ ANOFM

Menționăm, că un contingent semnificativ de studenți moldoveni aplică on-line pentru studii în instituții din Uniunea Europeană, utilizând a doua cetățenie – cea română. Astfel, nu este posibilă determinarea exactă a numărului total al cetățenilor Republicii Moldova plecați la studii peste hotare.

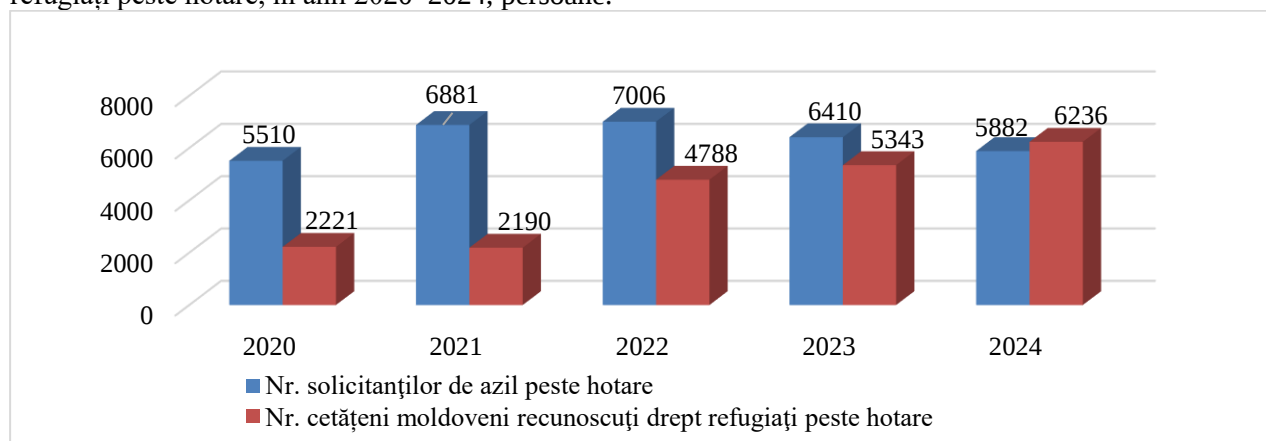
Emigrarea involuntară

Emigrarea involuntară a înregistrat evoluții semnificative în perioada 2020–2024, atât în ceea ce privește numărul cetățenilor Republicii Moldova înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare, cât și al celor recunoscuți drept refugiați. Conform datelor ÎCNUR (Tabelul 12), numărul solicitanților de azil a cunoscut un trend ascendent până în anul 2022, după care s-a înregistrat o diminuare moderată. Astfel, în anul 2020 erau raportate 5.510 persoane, iar în anul 2022 se atinge nivelul maxim al perioadei – 7.006 persoane. Ulterior, în anii 2023 și 2024 se constată o reducere treptată, până la 5.882 persoane (Figura 12).

Totodată, în pofida acestor fluctuații anuale, nivelurile din 2023 și 2024 rămân superioare celor din 2020, ceea ce evidențiază menținerea unui volum ridicat al emigrației involuntare. Rata anuală de creștere confirmă această dinamică: în anul 2021 se înregistrează cea mai înaltă valoare (125,9%), iar în 2022 ritmul rămâne pozitiv (101,8%), indicând o accelerare substanțială a mobilității de azil în prima parte a perioadei analizate.

În ceea ce privește numărul cetățenilor moldoveni recunoscuți drept refugiați, dinamica este și mai pronunțată. Dacă în anul 2020 erau înregistrate 2.221 persoane cu statut de refugiat peste hotare, în anul 2022 numărul acestora crește spectaculos până la 4.788 persoane, iar în anul 2024 se atinge cel mai înalt nivel al perioadei – 6.236 persoane, aproape triplu comparativ cu anul 2020. Aceste evoluții sunt confirmate și de ratele de creștere corespunzătoare, care ating niveluri excepțional de înalte în anul 2022 (218,6%) și rămân semnificativ pozitive în anii următori.

Figura 12. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare și recunoscuți drept refugiați peste hotare, în anii 2020–2024, persoane.

Sursa: UNHCR²⁴.

Astfel, perioada 2020–2024 se evidențiază printr-o evoluție complexă a fenomenului azilului: creștere moderată urmată de stabilizarea numărului solicitanților de azil, cu un vârf consemnat în anul 2022; majorarea substanțială și continuă a numărului persoanelor recunoscute drept refugiați, aproape triplându-se până în 2024; precum și rate de creștere anuală divergente, caracterizate de diminuarea ritmului în rândul solicitanților și menținerea unui ritm accentuat pentru persoanele recunoscute ca refugiați.

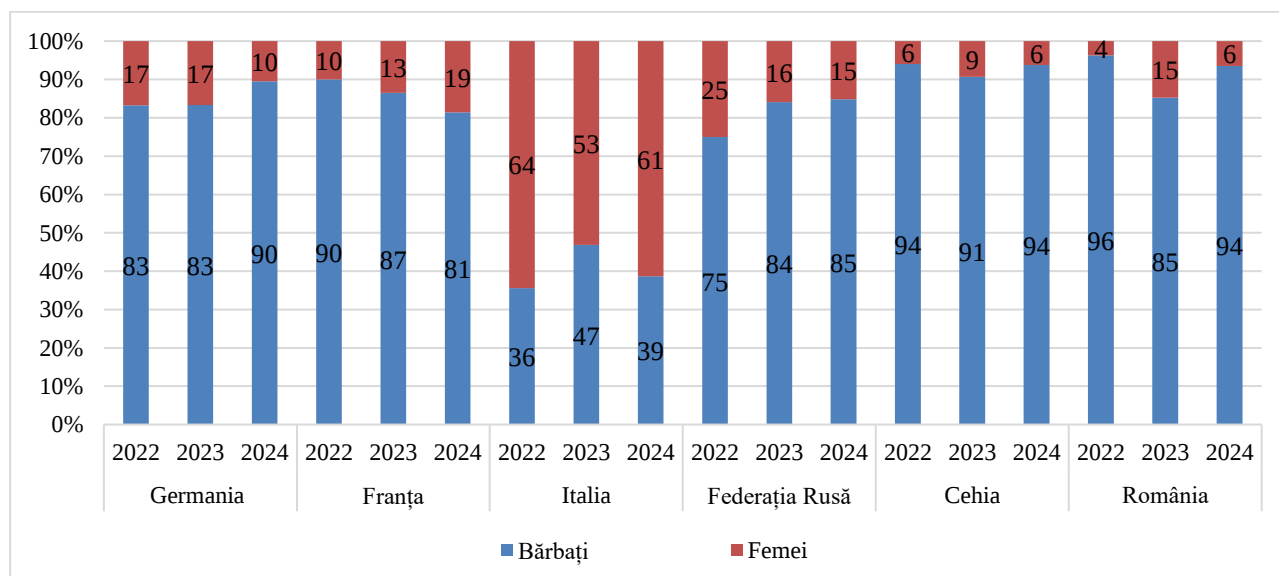
²⁴ <https://www.unhcr.org/refugee-statistics/download>

Migrația forței de muncă persistă în Moldova de circa trei decenii. Datele cercetării AFM²⁵ efectuată trimestrial de Biroul Național de Statistică reprezintă un număr de cetățeni, care într-un anumit timp s-au aflat la muncă, sau în căutarea unui loc de muncă în afara țării. În perioada analizată, indicatorii au prezentat variații anuale. Cea mai înaltă valoare a fost înregistrată în anul 2022, constituind 93,0 mii persoane. Începând cu anul 2023 se constată o diminuare, de la 82,9 mii persoane în anul 2023, până la 61,8 mii persoane în anul 2024.

Datele AFM estimează migrația la muncă, aceasta incluzând numărul persoanelor de 15 ani și peste, plecate la muncă sau în căutare de lucru peste hotare la momentul cercetării. Analiza datelor pentru anii 2023–2024 relevă că principalele țări de destinație ale migranților moldoveni sunt Germania, Franța și Italia. Până în anul 2017, Federația Rusă a constituit principala destinație pentru migrarea temporară a forței de muncă (77,7 mii persoane). Totuși, începând cu anul 2020, numărul persoanelor care au migrat temporar în Federația Rusă a înregistrat o diminuare semnificativă, de la 21,6 mii persoane în anul 2020, până la 3,3 mii persoane în anul 2024. (Tabelul 13).

Datele relevă că în anul 2024 numărul persoanelor aflate peste hotare a înregistrat o descreștere, constituind 61,8 mii persoane, dintre care 49,7 mii bărbați și 12,1 mii femei, comparativ cu anul 2020, când erau înregistrați 90,4 mii cetățeni (65,3 mii bărbați și 25,1 mii femei). Analiza distribuției pe sexe evidențiază discrepanțe semnificative în ceea ce privește țările de destinație: bărbații au migrat preponderent spre Germania, Franța, Cehia, Italia și România, în timp ce femeile s-au orientat majoritar către Italia (Figura 13).

Figura 13. Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și peste care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, conform țărilor de destinație, după sexe, în anii 2022 - 2024, %

Sursa: BNS (AFM).

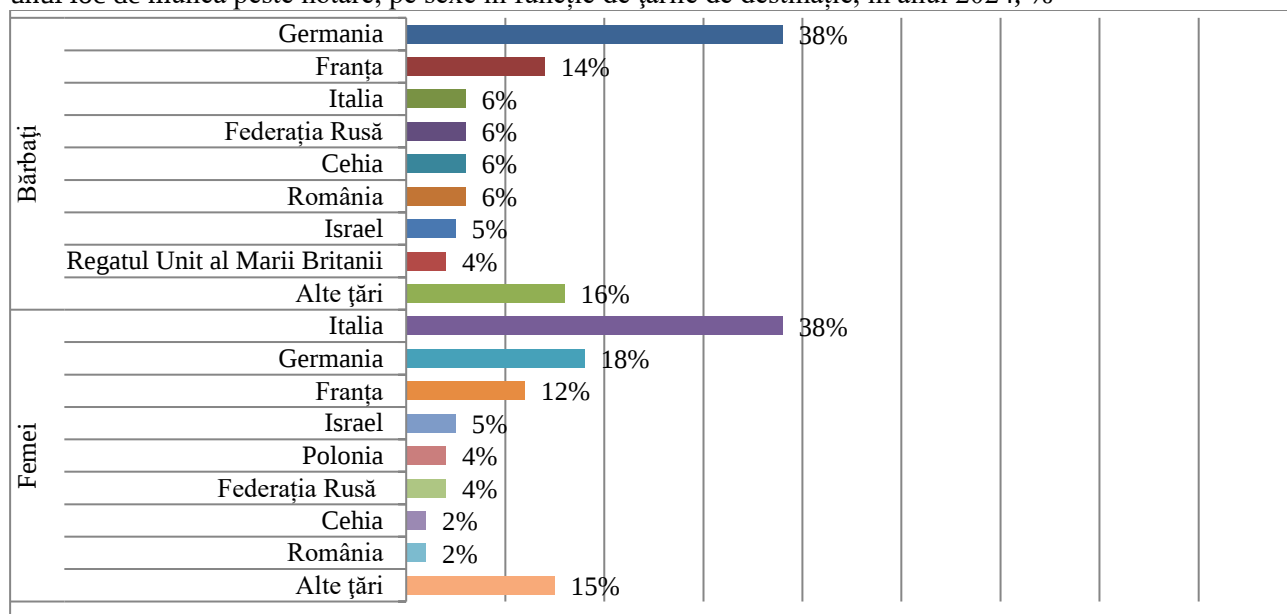
Totodată, în ultimii ani se observă reorientarea migranților în scop de muncă din RM spre alte țări, cum ar fi Germania, Franța și Italia, ponderea acestora constituind cumulativ 60 % din totalul persoanelor plecate la muncă sau în căutarea unui loc de muncă în anul 2024 (Tabelul 13). Această

²⁵AFM este o cercetare continuă realizată în gospodării casnice, organizată de BNS începând cu anul 1998, iar începând cu anul 2019, AFM se realizează conform unui nou eșantion de gospodării casnice și a unei noi scheme de rotație. Rezultatele AFM sunt extinse la numărul populației cu reședință obișnuită. Din acest motiv datele publicate pentru anii 2019-2021 nu sunt întru totul comparabile cu cele pentru anii 2017-2018. Rezultatele AFM pentru perioada 2017-2018 inclusiv, au fost recalculat utilizându-se numărul populației cu reședință obișnuită.

reorientare a fost influențată, în special, de politicile de incluziune/de integrare a migranților existente în țările menționate orientate spre migranți și de nevoia de forță de muncă.

Analiza pe sexe denotă că, în rândul bărbaților, 38% au emigrat în Germania, 14% în Franța, iar câte 6% în Italia, Federația Rusă, Cehia și România. În cazul femeilor, 38% au migrat în Italia, 18% în Germania și 12% în Franța. Alte destinații au deținut ponderi reduse, de câte 5% și mai puțin, atât pentru bărbați, cât și pentru femei (Figura 14).

Figura 14. Distribuția cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și peste care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe sexe în funcție de țările de destinație, în anul 2024, %

Sursa: BNS (AFM).

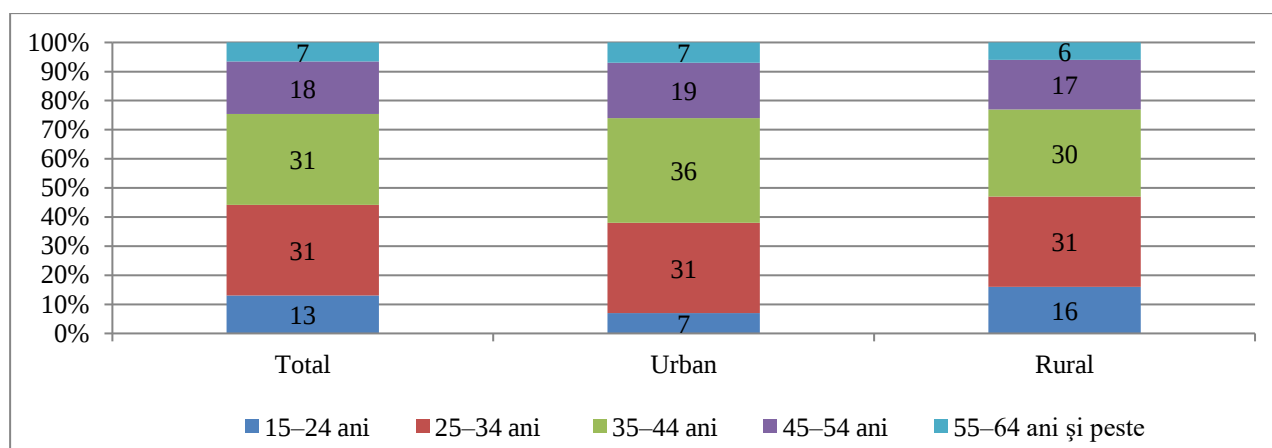
De remarcă, că structura pe sexe reflectă tendințele continue de „masculinizare” a migrației forței de muncă, în anul 2024 distribuția fiind de 80% bărbați, versus 20 % femei, față de 72 % versus 28% respectiv, în anul 2020 (Tabelul 13).

Totodată, din mediul rural provin circa 70% dintre persoanele aflate peste hotare în 2024, ceea ce denotă o ușoară scădere a acestora în comparație cu anii precedenți, în 2020 această pondere a constituit 75% (Tabelul 14).

Structura migranților pe grupe de vârstă în anul 2024 relevă că peste 75% din totalul persoanelor plecate peste hotare au fost încadrate în categoria de vârstă 15–44 ani. Cea mai mare pondere a revenit persoanelor de 25–34 ani și celor de 35–44 ani, fiecare grup constituind 31% din total. Acestea au fost urmate de migranții cu vârsta de 45–54 ani (18%), în timp ce persoanele de 15–24 ani au reprezentat 13%, iar cele de 55 ani și peste – aproximativ 7%.

Analiza comparativă a mediului de rezidență denotă că, în mediul urban, migrația este mai pronunțată în rândul persoanelor tinere, grupa de vârstă 25–44 ani reprezentând circa 66% din total, în comparație cu 60% înregistrat pentru aceeași categorie în mediul rural (Figura 15 și Tabelul 14).

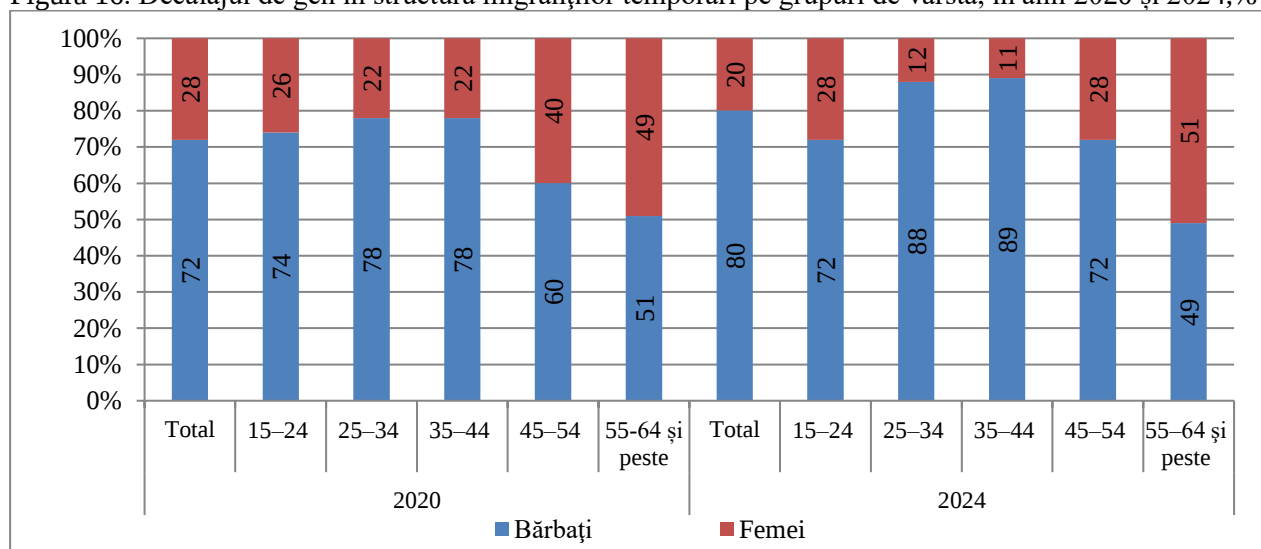
Figura 15. Distribuția numărului cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și peste care lucrează sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, pe medii de reședință și grupuri de vârstă în anul 2024, %

Sursa: BNS (AFM).

Disparitățile semnificative pe sexe în cadrul grupurilor de vârstă ale migranților se păstrează. Astfel, cu cât grupul este mai tânăr, cu atât ponderea bărbaților este mai mare, iar pe măsura înaintării în vârstă acest decalaj se reduce. Drept urmare, în anul 2024, în cadrul grupului de vârstă de 25-34 ani, bărbații au constituit circa 88%, iar în cadrul celor de 55-64 ani aceștia au reprezentat doar 49%, diferența constituind 39 p.p. (Figura 16 și Tabelul 15).

Figura 16. Decalajul de gen în structura migranților temporari pe grupuri de vârstă, în anii 2020 și 2024, %

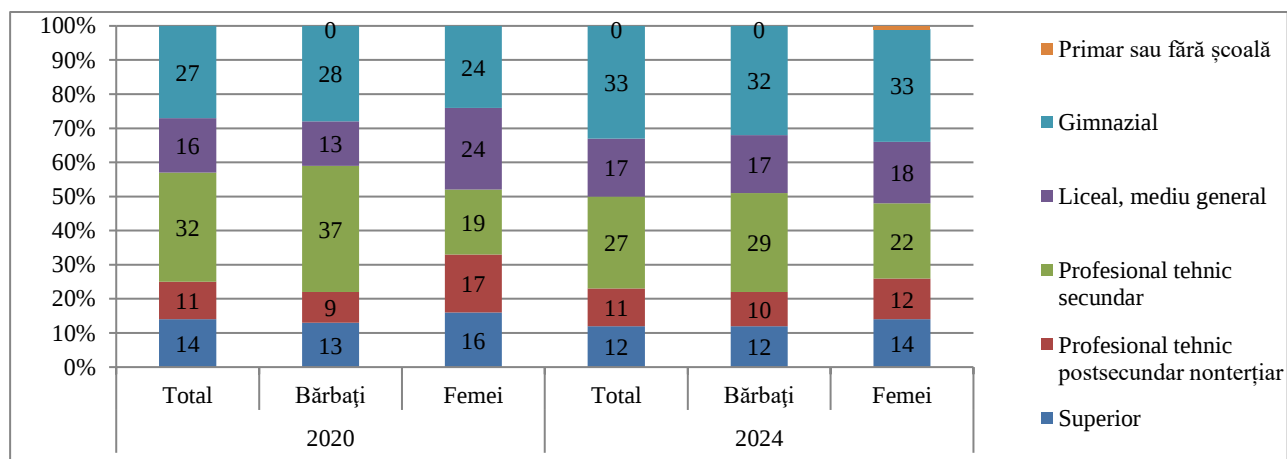

Sursa: BNS (AFM).

Datele statistice confirmă că nivelul de instruire reprezintă un factor determinant în configurarea fluxului migrațional, acesta influențând direct capacitatea de integrare pe piața muncii din străinătate. În anul 2024, în structura migranților, circa 50% au fost persoane cu nivel de instruire (gimnazial și liceal, mediu general), urmați de cei cu nivel profesional tehnic, postsecundar nontertiar (mediu de specialitate) și profesional tehnic secundar– 38%. Ponderea persoanelor cu studii superioare a constituit 12% din total.

Se constată o diminuare a ponderii migranților cu studii superioare comparativ cu anul 2020, cu 2 puncte procentuale, concomitent cu majorarea ponderii persoanelor cu studii gimnaziale, de la 27% la 33%, tendință uniformă pentru ambele sexe. (Figura 17 și Tabelul 17).

Figura 17. Distribuția numărului cetățenilor moldoveni în vârstă de 15 ani și peste care lucrează, sau sunt în căutarea unui loc de muncă peste hotare, după nivelul de instruire și sexe, în anii 2020 și 2024, %.

Sursa: BNS (AFM).

Astfel, se constată că, în ultimii ani, în căutarea unui loc de muncă peste hotare se află, preponderent, cetățenii Republicii Moldova care nu dispun de studii superioare și/sau profesionale. Totodată, cercetările în domeniul migrației forței de muncă relevă că o parte semnificativă a migranților moldoveni activează în locuri de muncă ce nu corespund nivelului lor de calificare profesională. Aproximativ jumătate dintre aceștia sunt angajați în calitate de lucrători necalificați²⁶.

Printre migranții cu studii superioare prevalează tinerii. Tinerii în vârstă de 25-34 ani cu studii superioare au cca 50 % în totalul migranților cu studii superioare, ceea ce ne determină să concluzionăm că, după absolvirea instituțiilor de învățământ superior, tinerii nu au reușit să se încadreze în câmpul muncii în țară din diverse motive și pleacă.

Factorii „de atragere”, ce motivează moldovenii, în special, tinerii din mediul rural să migreze, vizează, în primul rând, veniturile mai mari în țara de destinație, standardele de trai mai bune, oportunitățile mai bune pentru dezvoltarea personală, succesele obținute de către migranți în afara țării, precum și existența relațiilor sociale în țările de destinație. De asemenea, pot fi considerați factori de „atrageră”, inclusiv facilitățile pe care unele state le adoptă în vederea atragerii forței de muncă străină pentru a acoperi deficitul existent pe piața muncii. Drept exemplu, Polonia facilitează angajarea cetățenilor RM, prin exceptarea acestora de la obligația de a obține permis de muncă în vederea desfășurării unor activități de muncă pentru o perioadă de 6 luni consecutive în decursul a 12 luni consecutive pe teritoriul Poloniei.²⁷

Concomitent, peste un milion de moldoveni au cetățenie română, ceea ce le permite să lucreze în alte state membre ale UE fără restricții sau cu mici restricții. În orice caz, intensitatea migrației precedente a dat naștere unei rețele puternice și bine conectate în diasporă, care facilitează migrația. Întrucât exodul de populație și de competențe nu poate fi stăvilit, politicile publice s-au străduit să sprijine instituirea unei migrații circulare, încercând să abordeze un cadru de politici care oferă migranților oportunități de dezvoltare pentru Moldova prin investiții economice și prin revenirea unei forțe de muncă cu competențe actualizate.²⁸

²⁶ Cartografierea diasporei moldovenești din Germania, Marea Britanie, Israel, Italia, Portugalia și Rusia (OIM)

https://moldova.iom.int/sites/g/files/tmzbd1626/files/documents/raport-rom_0.pdf

²⁷ http://anofm.md/files/elfinder/Nota%20analitica_final_2%20%281%29.pdf

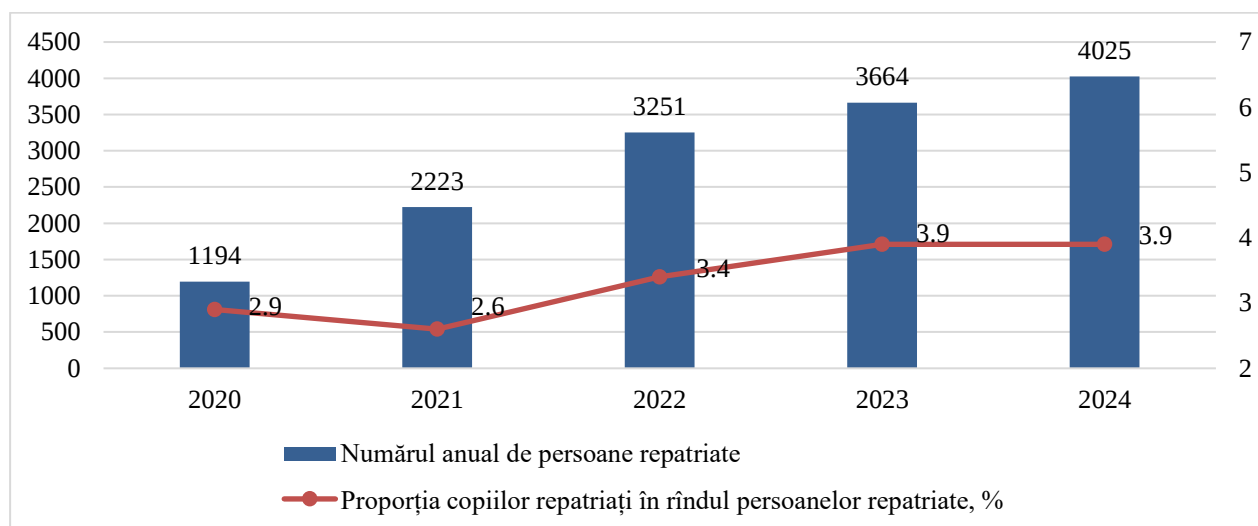
²⁸ https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-11/etf_skills_and_migration_country_fiche_moldova_2021_ro.pdf

În perioada 2020–2024, numărul anual al persoanelor repatriate a înregistrat o tendință de creștere constantă. Astfel, în anul 2024 a fost înregistrat cel mai înalt nivel, respectiv 4.025 persoane, ceea ce reprezintă o dublare comparativ cu anul 2020. Cel mai mic număr de repatriați s-a consemnat în anul 2020, situație determinată de restricțiile de circulație impuse de pandemia COVID-19.

Totodată, se observă o ușoară creștere a ponderii copiilor în structura persoanelor repatriate. În anul 2024, aceștia au constituit cu 1 punct procentual mai mult față de anul 2020, când ponderea lor era de 2,9%. De menționat că, în anul 2021 s-a înregistrat cea mai redusă proporție a copiilor repatriați din ultimii cinci ani (Figura 18).

Începând cu anul 2022, numărul persoanelor repatriate a intrat pe o traiectorie ascendentă, creștere determinată inclusiv de conflictul militar din Ucraina, care a generat un aflux semnificativ de cetățeni ucraineni în categoria repatriaților.

Figura 18. Numărul anual de persoane repatriate, în anii 2020- 2024

Sursa: MAI/IGM și ASP.

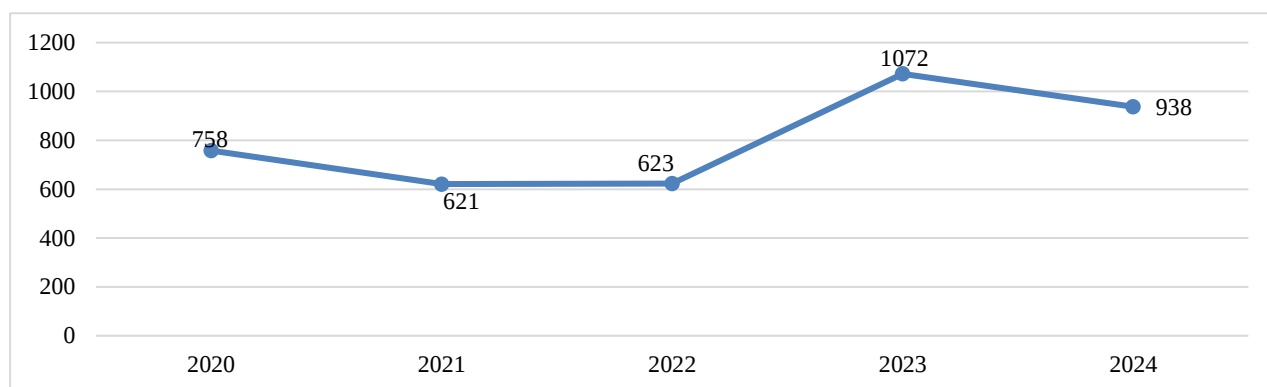
Readmisia

Un element important al managementului migrațional îl constituie un sistem eficient de readmisie. Readmisia cetățenilor Republicii Moldova din statele UE este realizată în conformitate cu prevederile Acordului moldo-comunitar privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală, precum și a altor acorduri de readmisie cu țările de destinație ale migranților moldoveni, care au contribuit la eficientizarea activităților în domeniu.³⁰ În perioada analizată, numărul persoanelor readmise a variat considerabil, constituind 758 persoane în anul 2020 și 938 persoane în anul 2024, cele mai mari valori fiind înregistrate în anul 2023 (1.072) (Tabelul 17 și Figura 19).

²⁹ Conform Legii Nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în RM, repatrierea este definită ca „reîntoarcere benevolă în patrie a persoanelor care s-au născut în Republica Moldova și a urmașilor acestora, în condițiile legii”.

³⁰ În anul 2008 a intrat în vigoare Acordul între Republica Moldova și Comunitatea Europeană privind readmisia persoanelor aflate în situație de ședere ilegală și Acordul între Republica Moldova și Comunitatea Europeană privind facilitarea eliberării vizelor. Din 2010 au intrat în vigoare prevederile Acordului de Readmisie cu Comunitatea Europeană privind readmisia cetățenilor din țările terțe.

Figura 19. Numărul anual de cetățeni moldoveni readmiși în anii 2020–2024, persoane

Sursa: MAI/IGM.

Distribuția cetățenilor moldoveni readmiși în anul 2024, după țări indică că, majoritatea (780 persoane) au revenit din Germania, urmate de cele din Franța (92 persoane), Polonia (32 persoane) și Grecia (13 persoane) și alte țări UE (Figura 20 și 21).

Figura 20. Distribuția numărului persoanelor readmise după țări, în anul 2020, persoane

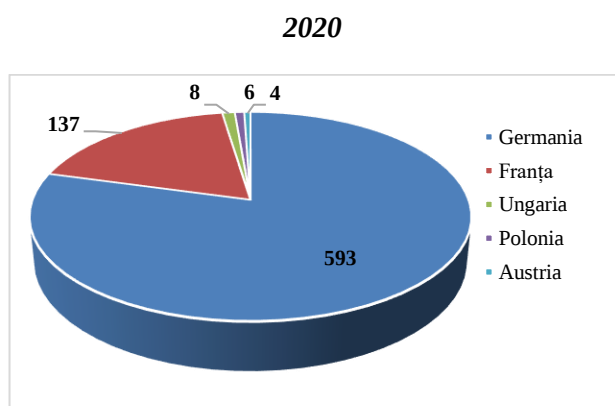
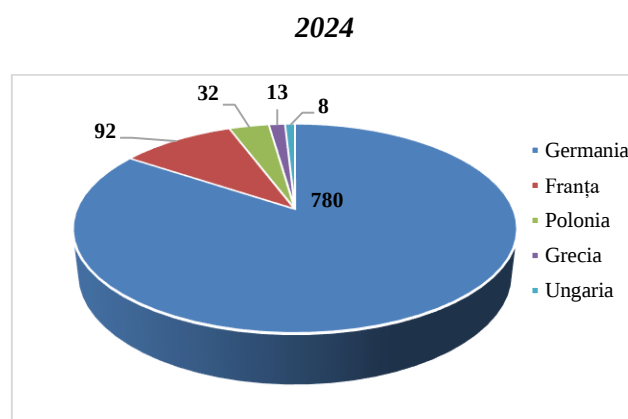

Figura 21. Distribuția numărului persoanelor readmise după țări, în anul 2024, persoane

Sursa: MAI/IGM.

Prevenirea și combaterea Traficului de Ființe Umane

Prevenirea și combaterea Traficului de Ființe Umane (TFU) a fost declarată drept o prioritate națională, în acest sens fiind ratificate o serie de acte internaționale și adoptate un set de acte normative și strategice menite să redreseze situația în acest domeniu.^{31 32}

Prin ratificarea instrumentelor internaționale, Republica Moldova și-a asumat angajamentul în ceea ce privește lupta împotriva traficului de ființe umane și, prin urmare, este monitorizată de către evaluatorii externi, cum ar fi Grupul de experți independenți privind combaterea traficului de persoane din cadrul Consiliului Europei (GRETA).

În cea de-a patra rundă de evaluare (2020–2024): Accesul la justiție și remedii eficiente pentru victimele traficului în ființele umane³³, experții GRETA au analizat măsurile întreprinse de

³¹ HG nr. 461 din 22.05.2018 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018–2023 și a planurilor de acțiuni privind implementarea acesteia

³² HG nr.715 din 26.09.2023 cu privire la aprobarea Programului pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024– 2028

³³ A patra rundă de evaluare Măsuri pentru prevenirea și detectarea vulnerabilităților la traficul de persoane Raport de Evaluare Republica Moldova <https://rm.coe.int/greta-evaluation-report-on-the-implementation-of-the-council-of-europe/1680b613f3>

autoritățile Republicii Moldova în domeniul combaterii traficului de ființe umane, având ca obiectiv principal reducerea vulnerabilităților și îmbunătățirea răspunsului instituțional față de victime. Raportul pune accent pe trei direcții esențiale: prevenirea exploatarei, identificarea și protecția persoanelor vulnerabile, precum și tragerea la răspundere a traficanților – cu o atenție deosebită acordată utilizării tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC) în comiterea și combaterea infracțiunilor de traficare.

Autoritățile moldovene au întrunit progrese notabile în consolidarea cadrului legislativ, instituțional și strategic. Un element definitoriu îl constituie Programul pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024-2028, care include măsuri specifice destinate grupurilor vulnerabile, cum ar fi copiii, cetățenii moldoveni aflați în căutarea unui loc de muncă peste hotare, refugiații ucraineni și lucrătorii străini.

Datele instituționale relevă că, în perioada analizată exploatarea prin muncă reprezintă forma dominantă, urmată de exploatarea sexuală. Majoritatea victimelor erau cetățeni ai Republicii Moldova exploatați în țări ale Uniunii Europene și în Federația Rusă. Totodată, se constată o tendință spre transformarea Republicii Moldova într-o țară-destinație pentru victime, ca urmare a creșterii numărului de lucrători migranți.

În concluzie, raportul GRETA evidențiază pași importanți realizați de autorități în lupta împotriva traficului de ființe umane, însă subliniază necesitatea extinderii eforturilor în special în domenii precum protecția copiilor, asistența victimelor și investigarea eficientă a cazurilor. Utilizarea TIC în activitățile infracționale impune adaptarea și consolidarea capacităților de detectare și reacție la riscurile emergente.

În anul 2023 prin Hotărârea de Guvern nr. 715 a fost aprobat Programul pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024-2028 și Planul de acțiuni pentru anii 2024-2028, privind implementarea acestuia. Programul va asigura continuitatea politicii de stat privind reformarea relațiilor de cooperare națională și transnațională între organizațiile guvernamentale, necomerciale și interguvernamentale pentru implementarea măsurilor de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, în vederea promovării drepturilor victimelor și prezumatelor victime ale traficului de ființe umane, conform principiilor respectării drepturilor omului și a egalității de șanse între femei și bărbați. De asemenea, Programul va contribui la realizarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr.315/2022³⁴, Planul național de dezvoltare pentru anii 2024-2026³⁵, Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027*.³⁶³⁷

În anul 2001, Centrul Internațional „La Strada” a lansat Linia Fierbinte pentru migrație sigură și anti-trafic 0 800 77777. Serviciul poate fi apelat gratuit pe teritoriul Republicii Moldova, iar linia permite deservirea simultană a trei apeluri recepționate de consultanți cu experiență vastă în domeniu. Din anul 2015 „La Strada” a lansat și platforma informațională www.migratiesigura.md,³⁸ ca o continuare a eforturilor de promovare a migrației în siguranță a concetățenilor.

³⁴ Legea nr. 315 din 17.11.2022 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134582&lang=ro

³⁵ HG nr.1031 din 21.12.2023 cu privire la aprobarea Planului național de dezvoltare pentru anii 2024-2026 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141019&lang=ro

³⁶ HG nr.45 din 21.01.2024 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141812&lang=ro

³⁷ Notă: * abrogată prin HG Nr. 306 din 28.05.2025 cu privire la aprobarea Programului național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148720&lang=ro

³⁸ <https://www.migratiesigura.md/about/>

Totodată, „La Strada” asigură comunitatea anti-trafic și societatea, în general, cu suportul informațional și instrumentele utile pentru combaterea eficientă a traficului de ființe umane (TFU) și ajută victimele (TFU) să acceseze cât mai operativ serviciile de salvagardare și reabilitare.

Consultanții Liniei Fierbinți actualizează mereu informațiile de pe acest portal, unde pot fi găsite informațiile utile grupate pe subiecte, sfaturi menite să sporească siguranța cetățenilor moldoveni atunci când aceștia intenționează să plece peste hotare sau deja sunt într-o țară străină, indiferent de scopul plecării – la muncă, la studii sau într-o simplă călătorie.

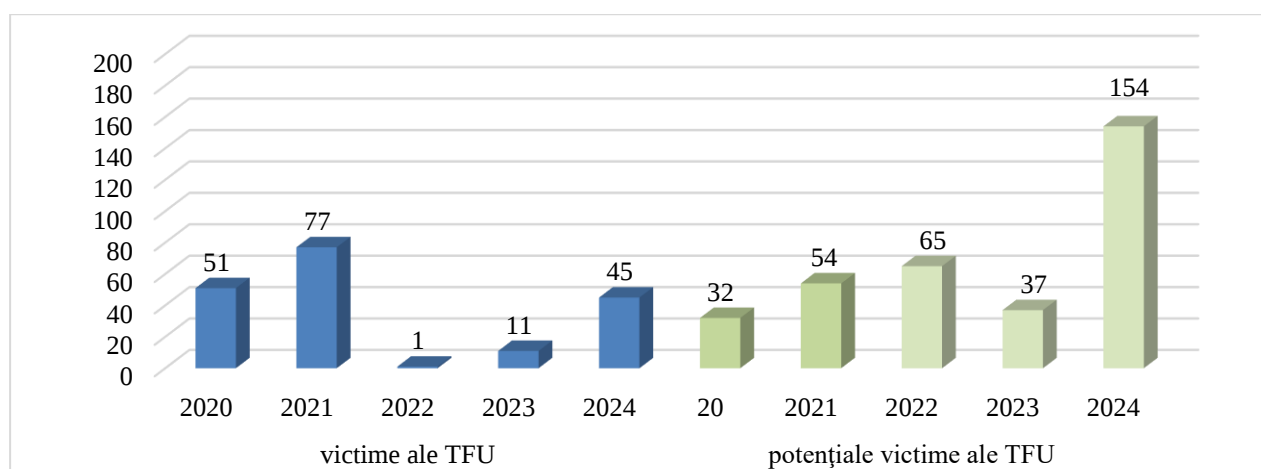
La fel, în Republica Moldova, cu suportul Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM), a donatorilor externi și societății civile, a fost lansat Sistemul Național de Referire (SNR), scopul căruia este asigurarea unui cadru complex de protecție și asistență a victimelor TFU și grupurilor cu risc sporit.

Sistemul național de referire pentru protecția și asistența victimelor traficului de ființe umane este un cadru de cooperare specială, prin care instituțiile de stat își îndeplinesc obligațiunile de protecție și promovare a drepturilor victimelor TFU coordonându-și eforturile în cadrul unui parteneriat strategic cu organizațiile necomerciale și partenerii de dezvoltare care activează în acest domeniu. În cadrul sistemului național de referire, asistența și protecția victimelor și prezumatelor victime TFU se realizează la nivel național prin platforma serviciilor specializate de asistență și protecție, iar la nivel local prin intermediul echipelor multidisciplinare teritoriale.

În anul 2024, prin intermediul centrelor prestatoare de servicii specializate, finanțate din bugetul de stat, au beneficiat de asistență 37 de victime/prezuate victime ale traficului de ființe umane, dintre care 32 persoane adulte (24 femei și 8 bărbați) și 5 minori (toate de sex feminin). Totodată, prin intermediul echipelor multidisciplinare teritoriale au fost identificate și asistate 8 victime ale traficului de ființe umane, inclusiv 6 persoane adulte (5 femei și 1 bărbat) și 2 minori (1 fată și 1 băiat) (Tabelul 18 și Figura 22). Pe platforma echipelor multidisciplinare teritoriale în perioada de raportare au fost asistate 154 potențiale victime ale TFU (persoane identificate ca fiind din grupuri vulnerabile) dintre care: adulți (120 femei și 7 bărbați) și 27 minori (17 fete și 10 băieți).

Se constată că numărul real al victimelor ar putea fi semnificativ mai mare, având în vedere existența unui grup extins de persoane aflate în risc sporit de a deveni victime ale traficului de ființe umane.

Figura 22. Numărul de cetățeni moldoveni victime ale TFU și de potențiale victime*³⁹ ale TFU asistate în cadrul SNR, în anii 2020–2024, persoane

Sursa: MMPS. Notă: * Începând cu anul 2018, noțiunea potențială victimă a fost substituită cu o nouă noțiune - prezumată victimă a traficului de ființe umane, Legea nr 32/2018.

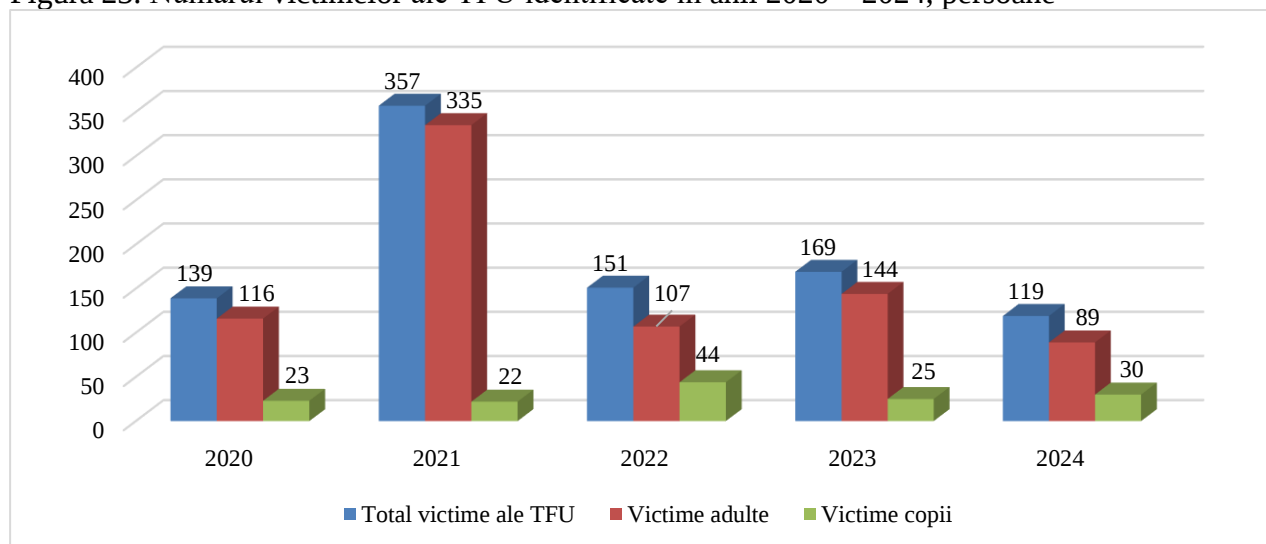
³⁹ <http://lex.justice.md/md/375030/>

De remarcat că, potrivit datelor Centrului pentru Combaterea Traficului de Persoane din cadrul MAI, pe parcursul anului 2024 au fost identificate 119 victime ale traficului de ființe umane, dintre care 44 persoane la nivel extern și 75 persoane la nivel intern (45 victime adulte și 30 minori).

Distribuția victimelor traficului de ființe umane la nivel extern, după țara de exploatare, relevă că circa 96% au fost exploatate în statele membre ale Uniunii Europene, iar aproximativ 4% – în statele CSI. Cele mai multe victime au fost identificate în Ungaria (8 persoane) și Cehia (7 persoane).

În spațiul UE majoritatea victimelor identificate cca 41% au fost exploatate în scopul folosirii în activități criminale, în scop de muncă cca 36,4%, iar în scopul cerșitului cca 11,4% (Figura 23).

Figura 23. Numărul victimelor ale TFU identificate în anii 2020 – 2024, persoane

Sursa: MAI/CCTP al INI al IGP

În ultimii ani, fenomenul TFU a suferit unele modificări rezumate la menținerea unor destinații înregistrate precum Belgia, Grecia și România și dispariția destinațiilor cum ar fi: Lituania, Albania, Elveția, Marea Britanie și țările Orientului Mijlociu. De menționat că în ultimii ani, a scăzut semnificativ numărul victimelor TFU în scopul exploatării sexuale, însă a apărut un nou fenomen TFU în scopul folosirii femeii în calitate de mamă-surogat. În anul 2024 au fost exploatate 2 persoane, în anul 2023 - 1 persoană. Acest fapt poate fi explicat prin utilizarea de către infractori a regimului liberalizat de vize în spațiul Shengen, de care beneficiază cetățenii RM, în cumul cu gradul de vulnerabilitate a victimelor care sunt determinate să accepte oferte cu grad sporit de risc, fără a realiza consecințele negative.⁴⁰

Dramatic este faptul că numărul victimelor - copii este în creștere. În anul 2024 au fost identificate 30 victime-copii (26 fete/4 băieți), în creștere cu 20% față de anul 2023 (19 fete/6 băieți). În anul 2024 toate victimele - copii au fost exploatate pe teritoriul Republicii Moldova. În scop de exploatare sexuală - 22 victime-copii, toate fete (în 2023 - 14 victime). În scop de exploatare prin muncă - 5 victime-copii, 1 fată/4 băieți (în 2023 - 8 victime). În scop de practicare a cerșetoriei - 3 victime-copii, toate (în anul 2023 –2).

Specificăm, că este imposibil să dăm un număr total/exact de cazuri de trafic de persoane deoarece multe cazuri nu sunt raportate la organele de drept și/sau instituții de asistență socială. Scara completă a fenomenului de trafic de persoane din Moldova rămâne necunoscută, întrucât multe din victime nu sunt identificate, fiind în țările de destinație. Eșecul de a le identifica este cauzat de schimbările tendințelor în fenomenul traficului, frica victimelor de a fi stigmatizate, nivelul scăzut

⁴⁰ <https://www.antitrafic.gov.md/doc.php?l=ro&idc=30&id=1474&t=/Rapoarte/Nationale/Raport-National-TFU-2024>

de auto-identificarea victimelor, cunoaștere limitată a drepturilor omului și a problemelor legate de traficul de persoane, precum și incapacitatea sau lipsa de voință a unor victime de a raporta autorităților experiențele lor.

A2.2. Populația rezidentă de proveniență străină

Analiza proceselor migraționale ale populației de proveniență străină în Republica Moldova este efectuată în baza datelor Agenției Servicii Publice și Inspectoratului General pentru Migrație din cadrul MAI, care reprezintă sursele principale în acest context. În calitate de surse de date complementare sunt utilizate datele administrative ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale și MAE, rezultatele rapoartelor analitice conexe domeniului analizat, cadrul normativ și strategic guvernamental, precum și datele statistice ale organismelor internaționale Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (ÎCNUR).

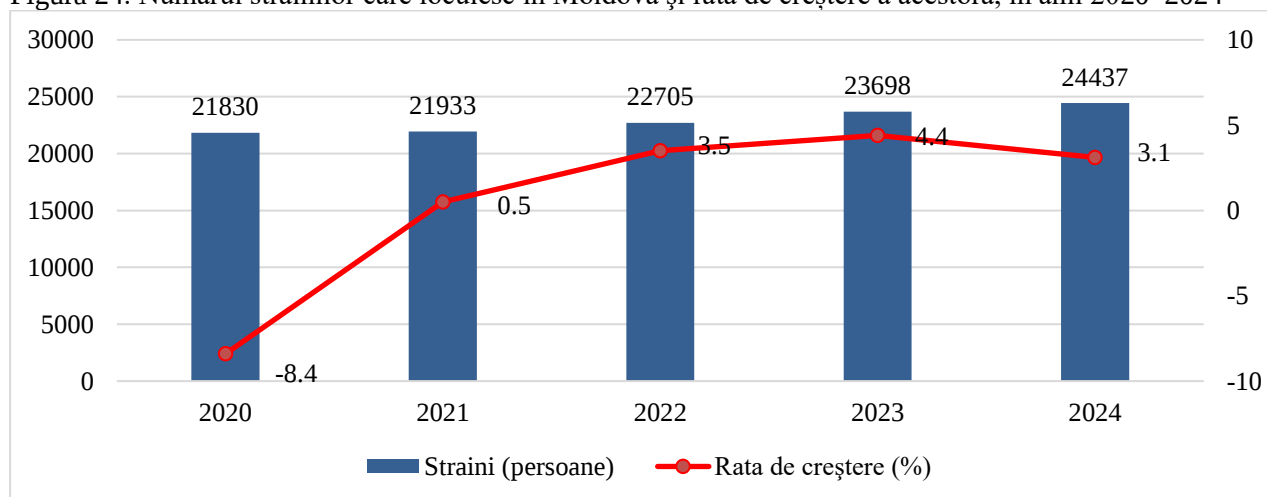
Stocul populației de proveniență străină

La finele anului 2024, numărul total al străinilor (inclusiv al apatrizilor) aflați pe teritoriul Republicii Moldova a constituit 24.437 de persoane, ceea ce reprezintă circa 0,6% din populația țării.

Analiza dinamicii în perioada 2020–2024 relevă o evoluție oscilantă a ratei de creștere anuală. Astfel, în anul 2020 a fost înregistrată o scădere de - 8,4%, determinată de restricțiile impuse la frontiere și de limitările aplicate pe durata pandemiei COVID-19. Ulterior, în anii următori s-a atestat o tendință de redresare, rata de creștere atingând nivelul de 4,4% în anul 2023.

Aceste evoluții denotă că dinamica numărului străinilor este influențată în mod direct de factori externi, precum crizele sanitare, restricțiile de circulație, conflictul armat din Ucraina, precum și de modificările cadrului normativ și politicile migraționale promovate la nivel național (Figura 24).

Figura 24. Numărul străinilor care locuiesc în Moldova și rata de creștere a acestora, în anii 2020–2024

Sursa: ASP.

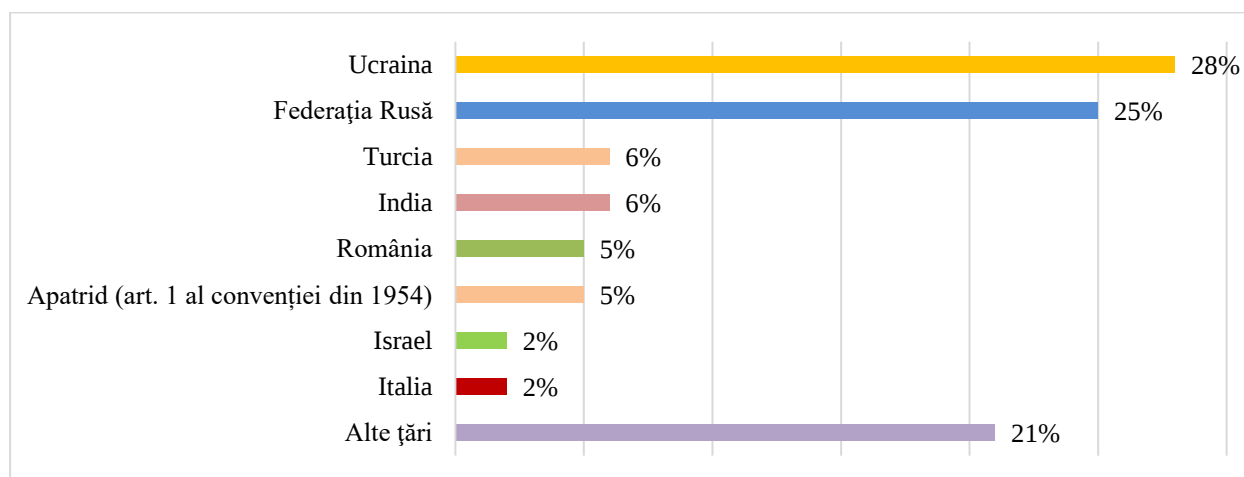
În ultimii ani se păstrează aceleași tendințe de concentrare a străinilor în mediul urban, ponderea celor stabiliți cu traiul în orașe fiind de 72-76% în toată perioada analizată (Tabelul 19).

Analiza structurii străinilor după țara de cetățenie relevă că, în anul 2024, ponderea cumulativă de 53% a revenit cetățenilor proveniți din Ucraina și Federația Rusă (28% și, respectiv, 25%). Aceștia

au fost urmați de cetățenii din Turcia și India, fiecare deținând câte 6% din total. Celelalte state au fost reprezentate cu ponderi reduse, de circa 5% și mai puțin fiecare (Figura 25).

De asemenea, o pondere semnificativă, care se menține constantă în structura străinilor, o constituie apatrizii și persoanele cu cetățenie nedeterminată – 5,7% din totalul persoanelor străine aflate pe teritoriul Republicii Moldova (Tabelul 25).

Figura 25. Distribuția străinilor care locuiesc în Moldova în funcție de țările de cetățenie a acestora în anul 2024, %

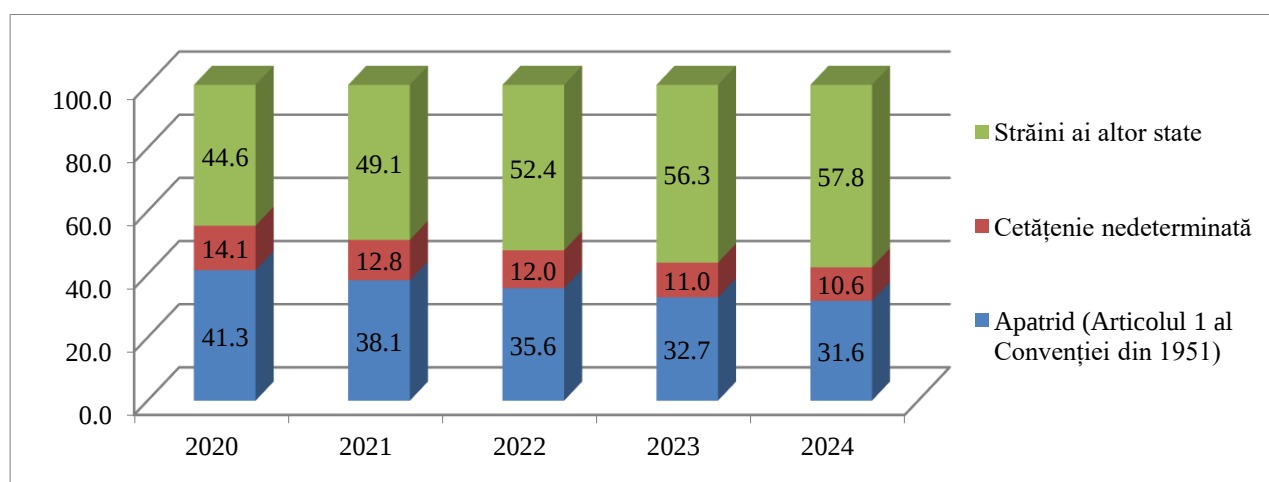

Sursa: ASP.

Cetățenii naturalizați. Naturalizarea în Republica Moldova este realizată în conformitate cu prevederile Legii cu privire la cetățenie⁴¹, care stipulează clar condițiile aplicării acesteia. Pe parcursul anului 2024 au fost naturalizate 53 de persoane, dintre care 20 de persoane au deținut anterior cetățenia Federației Ruse. (Tabelul 19) (Figura 26).

Numărul total al străinilor naturalizați, la finele anului 2024, a constituit 1.628 de persoane (Tabelul 22). Analiza structurii acestora relevă că, din totalul persoanelor naturalizate, 57,8% au fost străini care au deținut anterior o altă cetățenie, 31,6% – apatrizi, iar 10,6% – persoane cu cetățenie nedeterminată.

Figura 26. Proportia străinilor naturalizați după categorii, în anii 2020–2024, %

Sursa: ASP.

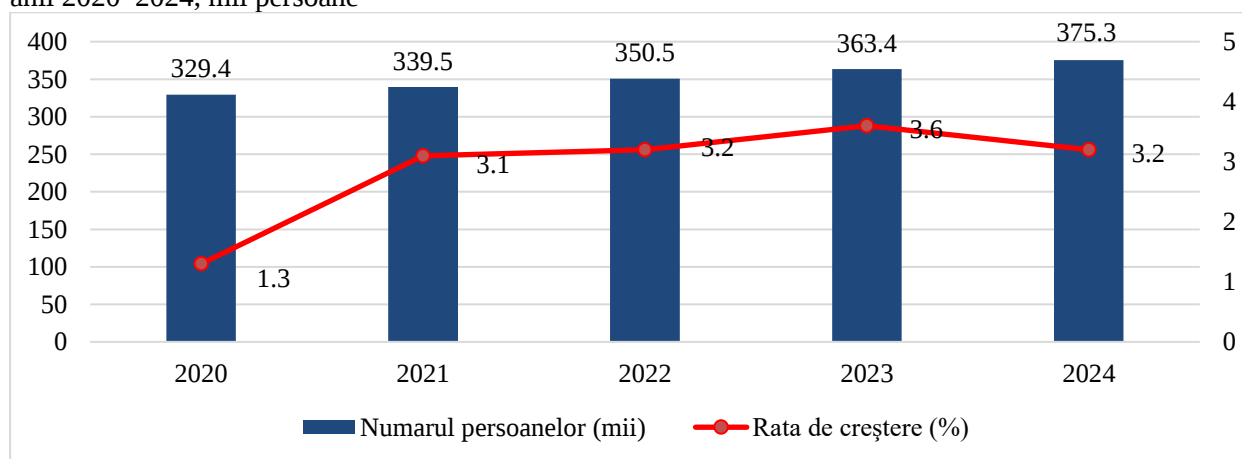
⁴¹ Art. 17 din Legea Nr. 1024 din 03 iunie 2000 a cetățeniei Republicii Moldova.

Se constată că, începând cu anul 2020, ponderea apatrizilor în totalul persoanelor naturalizate s-a redus semnificativ, de la 41,3% în anul 2020 la 31,6% în anul 2024. În schimb, ponderea străinilor proveniți din alte state (precum Federația Rusă, Ucraina, Siria și altele) a înregistrat o creștere constantă, cumulând circa 58% în anul 2024, ceea ce reprezintă cu 13,2 puncte procentuale mai mult comparativ cu anul 2020.

Evoluțiile atestate în structura persoanelor naturalizate denotă o tendință de creștere a ponderii străinilor cu cetățenie anterioară, concomitent cu reducerea ponderii apatrizilor, fapt ce reflectă atât diversificarea fluxurilor migraționale, cât și adaptarea cadrului legislativ și instituțional la noile realități socio-demografice.

Persoane născute în străinătate (ne-nativii). Pe parcursul anilor 2020–2024 numărul persoanelor născute în străinătate (indiferent de cetățenie), care se aflau în Republica Moldova s-a majorat. Către finele anului 2024, ne-nativii în Republica Moldova au constituit 375.270 persoane, sau cca 15% în totalul populației (Tabelul 23). Rata de creștere a persoanelor ne-native comparativ cu anul 2023 a constituit 3,2% (Figura 26). Structura ne-nativilor conform țărilor de naștere reflectă că 67,2% dintre aceștia au fost născuți în Federația Rusă, Ucraina și Italia (respectiv 32,1%, 25,3% și 9,5%). Ponderea ne-nativilor născuți în alte țări variază de la 4,5% până la 0,3 % (4,5% - Germania, 3,5% - Franța, 3,2% - Kazahstan, 3% - Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord).

Figura 27. Numărul locuitorilor Republicii Moldova, născuți în străinătate și rata de creștere a acestora în anii 2020–2024, mii persoane

Sursa: ASP.

Imigrarea străinilor

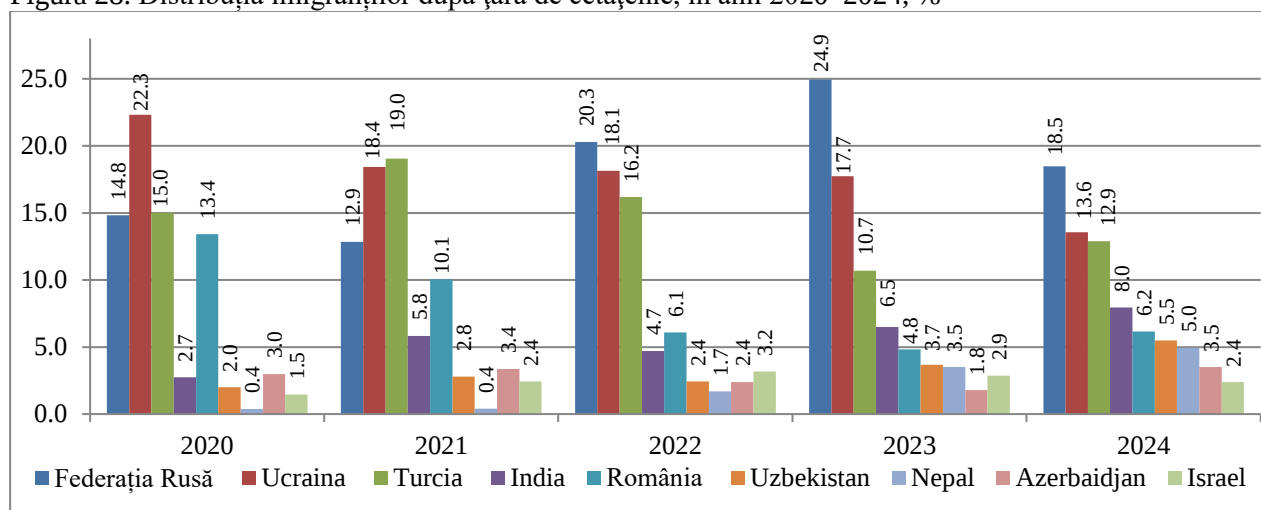
Numărul anual al străinilor care au imigrat în Republica Moldova, în perioada analizată, a înregistrat o tendință de creștere, de la 2.875 persoane în anul 2020 (an marcat de pandemia COVID-19) până la 7.203 persoane în anul 2023. În anul 2024, numărul imigranților a constituit 6.565 persoane, ceea ce reprezintă o descreștere ușoară față de anul 2023.

Imigrarea în Republica Moldova este caracterizată prin predominanța persoanelor de sex masculin, decalajul de gen variind între 45% și 66%. Din punct de vedere al nivelului de instruire, ponderea persoanelor cu studii medii de specialitate, superioare sau grade științifice a constituit 48,2% (Tabelul 24). În ultimii ani ai perioadei analizate se constată o diminuare a ponderii imigranților cu studii superioare, de la 38% în anul 2020 până la 35% în anul 2024, concomitent cu majorarea ponderii celor cu studii medii generale, de la 25% în anul 2020 până la 47% în anul 2024 (Tabelul 25). Astfel, se relevă că în Republica Moldova imigrează, preponderent, străini cu studii medii generale, ceea ce denotă o creștere a fluxului de studenți și lucrători necalificați.

Distribuția imigranților după țara de cetățenie relevă că, în anul 2024, cei mai mulți străini au sosit din Federația Rusă (18,5%), Ucraina (13,6%), Turcia (12,9%) și India (8%). Analiza evoluției pentru perioada vizată denotă modificări în structura pe țări de proveniență. Astfel, în anii 2020–2022, cetățenii Turciei au deținut o pondere semnificativă, atingând nivelul de 19% din totalul imigranților în anul 2021. În anul 2023, această valoare s-a diminuat până la 10,3%, iar în anul 2024 a înregistrat o creștere moderată, constituind 12,9%.

Totodată, se constată o creștere constantă și semnificativă a ponderii cetățenilor originari din India, de la 2,7% în anul 2020 la 8,0% în anul 2024. Această evoluție este determinată, în principal, de numărul sporit de cetățeni indieni care aplică pentru studii superioare în Republica Moldova, preponderent în cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova.

Figura 28. Distribuția imigranților după țara de cetățenie, în anii 2020–2024, %

Sursa: MAI/IGM.

În anul 2024, structura imigranților în funcție de scopul șederii relevă următoarea distribuție: 47,3% au imigrat în Republica Moldova în scop de muncă, 33,6% pentru reîntregirea familiei, 11,6% pentru studii și 7,5% pentru alte scopuri.

Astfel, analiza dinamicii pentru perioada 2020–2024 evidențiază o creștere semnificativă a imigrației în scop de muncă, numărul persoanelor încadrate în această categorie majorându-se de 2,3 ori – de la 1.371 persoane înregistrate în anul 2020, la 3.108 persoane în anul 2024 (Tabelul 27).

Totodată, numărul imigranților sosiți pentru reîntregirea familiei s-a dublat pe parcursul perioadei analizate, iar cel al persoanelor venite în scop de studii a înregistrat o creștere de trei ori comparativ cu anul 2020. Aceste tendințe confirmă diversificarea motivațiilor imigraționale și reflectă o intensificare constantă a fluxurilor de străini către Republica Moldova.

Șederea străinilor în Republica Moldova

Numărul străinilor care solicită acordarea dreptului de ședere în Republica Moldova este în continuă creștere. Actualmente, în funcție de scopul intrării, străinii pot obține dreptul de ședere provizorie cu perfectarea ulterioară a permisului de ședere provizorie (în scop de muncă, la studii, pentru reîntregirea familiei, în scopul activităților umanitare și religioase, la tratament și alte scopuri în condițiile legislației naționale), sau dreptul de ședere permanentă cu perfectarea permisului de ședere permanentă.

Datele statistice arată că numărul anual al străinilor care au obținut pentru prima dată permis de ședere provizorie a înregistrat o tendință ascendentă, majorându-se de la circa 2 mii de persoane în anul 2020 până la 5,3 mii de persoane în anul 2023. Este de menționat că nivelul redus din anul 2020 a fost determinat de restricțiile impuse în contextul pandemiei COVID-19, care au limitat semnificativ mobilitatea internațională.

Spre finele anului 2024, numărul total al deținătorilor de permise de ședere provizorie valabile a constituit peste 16,5 mii de persoane, comparativ cu 11,6 mii înregistrate în anul 2020, ceea ce confirmă creșterea constantă a acestui indicator.

În structura pe scopuri de imigrare, se constată că circa 49% dintre străinii care au obținut permise de ședere provizorie au venit pentru reîntregirea familiei, 37,1% pentru desfășurarea activităților de muncă și afaceri, iar 9,7% pentru studii sau instruire. Totodată, proporția străinilor care locuiesc în Republica Moldova de cel puțin cinci ani a constituit 33,6% în anul 2024 (Tabelul 28).

La finele anului 2024, numărul străinilor din Republica Moldova care dețineau permise de ședere permanentă a constituit 6.360 persoane. Se atestă o tendință de diminuare treptată a acestui indicator, întrucât, pe parcursul perioadei 2020–2024, numărul deținătorilor de permise de ședere permanentă s-a redus anual cu aproximativ 5–7%, de la 8.417 persoane în anul 2020 până la 6.360 persoane în anul 2024.

Această scădere poate fi explicată prin orientarea tot mai frecventă a străinilor spre permise de ședere provizorie, care le oferă flexibilitate sporită în funcție de scopul aflării în țară (muncă, studii, afaceri, reîntregirea familiei), dar și prin reorientarea unei părți dintre aceștia către alte destinații migraționale. Totodată, diminuarea numărului de titulari de ședere permanentă reflectă și schimbările în preferințele migranților, care aleg să mențină un statut temporar, în detrimentul stabilirii definitive.

La fel, în ultimii ani se observă reducerea ponderii străinilor în vârstă aptă de muncă (15–64 ani), care dețin permise de ședere permanentă, în anul 2024 ponderea acestora s-a redus cu 10,4 p.p. în raport cu anul 2020 (Tabelul 28).

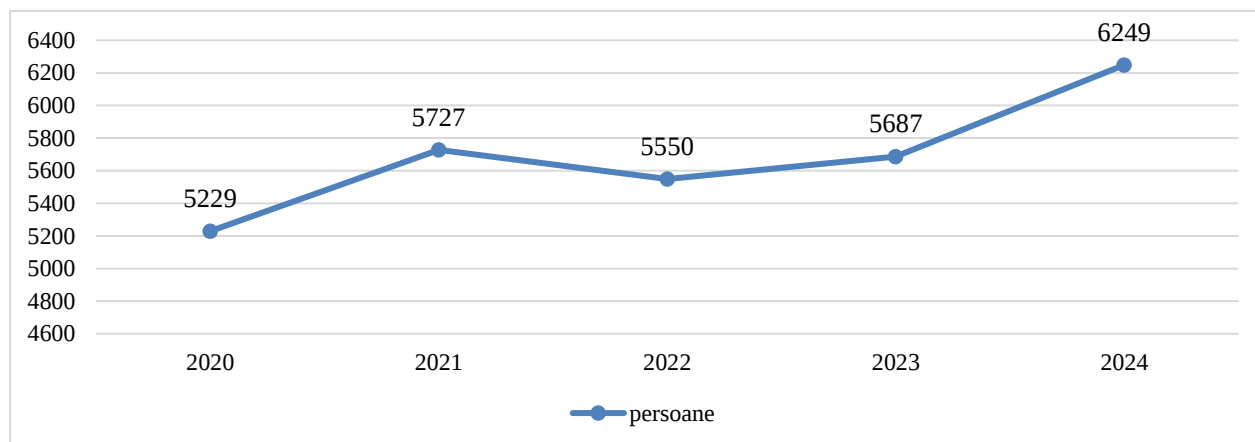
Evoluțiile respective indică faptul că tot mai puțini străini aleg stabilirea definitivă în Republica Moldova, optând preponderent pentru forme de ședere temporară. Reducerea ponderii persoanelor aflate în vârstă aptă de muncă confirmă schimbările în structura demografică a migranților și reclamă adaptarea politicilor migraționale, în vederea echilibrării dintre șederea provizorie și cea permanentă, precum și pentru asigurarea integrării eficiente a străinilor pe termen lung.

Străinii în sistemul educațional al Republicii Moldova. În perioada analizată se constată o creștere semnificativă a numărului de străini sosiți la studii în Republica Moldova, indicatorul respectiv majorându-se cu 19,5% în anul 2024 comparativ cu anul 2020 (Figura 29). Este de remarcat faptul că studenții străini au devenit un element esențial pentru menținerea activității instituțiilor de învățământ superior din țară.

Datele statistice relevă că, în decurs de un deceniu, numărul acestora aproape s-a dublat – de la 3.480 de persoane în anul 2015 până la 6.249 de studenți străini în anul 2024. Conform evidențelor oficiale, aproximativ 7% dintre studenții înmatriculați la secția cu frecvență la zi în Republica Moldova sunt cetățeni străini.

Aceștia contribuie substanțial la consolidarea sistemului de învățământ superior național, generând anual venituri considerabile universităților și sporind, totodată, dimensiunea internațională și competitivitatea academică a acestora.

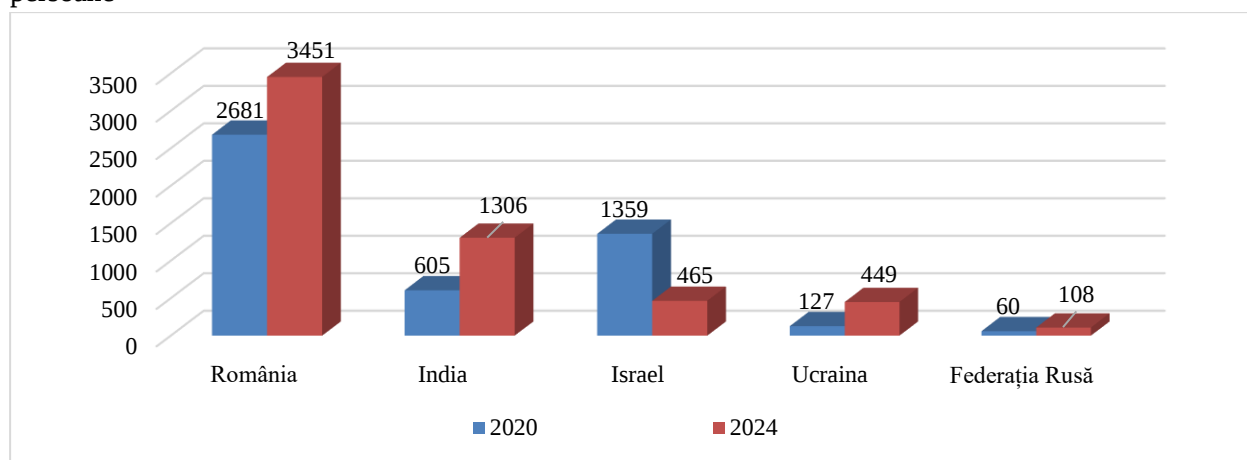
Figura 29. Numărul cetățenilor străini ce își fac studiile în Republica Moldova, în 2020-2024, persoane

Sursa: BNS.

Conform datelor prezentate în figura de mai sus, în anul 2024 își făceau studiile în Republica Moldova 6.249 persoane străine. Distribuția acestora după țara de origine denotă că circa 55% (3.451 persoane), provin din România, fiind urmați de cetățenii Indiei cu 1.306 persoane. Astfel, numărul celor sosiți din India a crescut de 2,2 ori față de anul 2020, majoritatea fiind înmatriculați la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” (Tabelul 29).

Figura 30. Distribuția străinilor care își fac studiile în Republica Moldova, în 2020 și 2024, top 5 țări, persoane

Sursa: BNS.

Se observă, de asemenea, modificări semnificative în structura pe state de proveniență. Astfel, numărul studenților originari din Israel a înregistrat o scădere constantă în ultimii ani, diminuându-se de la 1.359 persoane în anul 2020 până la 465 persoane în anul 2024. În schimb, numărul studenților din Ucraina a înregistrat o creștere considerabilă, în special odată cu declanșarea conflictului armat din această țară, majorându-se de la 127 persoane în anul 2020 la 449 persoane în anul 2024.

Evoluțiile evidențiază o reconfigurare a fluxurilor educaționale internaționale către Republica Moldova, determinată atât de factori geopolitici și socio-economici, cât și de atractivitatea crescândă a instituțiilor de învățământ superior autohtone pentru anumite categorii de studenți străini.

În condițiile în care numărul studenților autohtoni se află pe un trend descendent, studenții străini reprezintă un factor de echilibru pentru menținerea sustenabilității universităților. Creșterea ponderii lor confirmă atractivitatea crescândă a Republicii Moldova ca destinație educațională și evidențiază necesitatea unor politici publice orientate spre promovarea internaționalizării învățământului superior și integrarea academică și socială a tinerilor veniți din alte state.

Protecția internațională

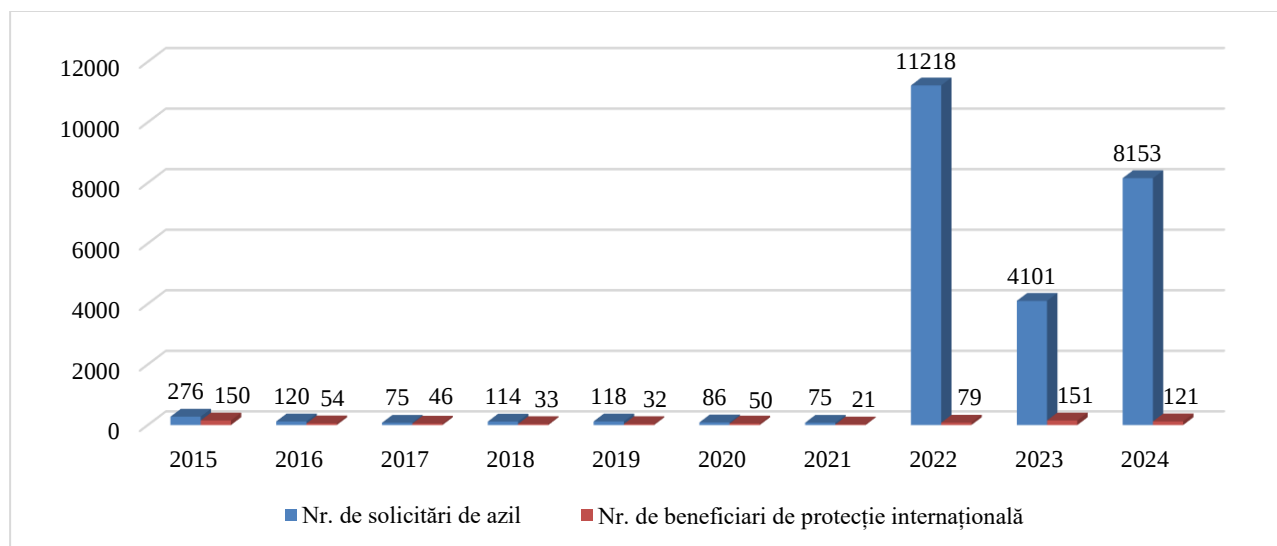
Protecția internațională a străinilor în Republica Moldova este realizată în limitele prevederilor normelor internaționale în domeniu⁴², precum și a legislației naționale care derivă de la acestea.

Datele statistice relevă că, pe parcursul ultimului deceniu, numărul solicitărilor de azil în Republica Moldova a înregistrat fluctuații constante. Tendința s-a accentuat în mod semnificativ în anul 2022, odată cu declanșarea conflictului armat provocat de invazia Federației Ruse în Ucraina. În acest context, Republica Moldova a înregistrat un număr record de cereri de azil în perioada post-independență, respectiv 11.218 solicitări.

Ulterior, începând cu 1 martie 2023, Inspectoratul General pentru Migrație a fost responsabil de implementarea mecanismului de protecție temporară reglementat prin Hotărârea Guvernului nr. 21/2023 privind acordarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina. Aplicarea acestui mecanism a determinat reducerea considerabilă a numărului solicitărilor de azil, care s-a diminuat cu aproximativ 63% comparativ cu anul 2022.

Cu toate acestea, în anul 2024 se constată o nouă creștere semnificativă a cererilor de azil, numărul acestora atingând 8.153, ceea ce denotă persistența presiunilor migraționale generate de contextul regional (Figura 31).

Figura 31. Numărul solicitărilor de azil depuse (la prima solicitare) și numărul beneficiarilor de protecție internațională, în anii 2015-2024, persoane

Sursa: IGM.

Pe parcursul anului 2024 au fost înregistrate 8.153 de cereri (la prima solicitare), numărul acestora s-a majorat cca de 2 ori în comparație cu anul 2023 (4.101). În același timp, fiind în scădere de cca

⁴² Legea Nr. 677 din 23 noiembrie 2001, pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind statutul refugiaților, precum și la Protocolul privind statutul refugiaților.

30% față de anul 2022. Numărul solicitărilor de azil cu solicitări pe rol la sfârșitul anului 2024 a constituit 931 solicitări, majorându-se cu 57% față de anul precedent (2023 - 593) (Tabelul 30).

În structura solicitanților de azil după țările de origine, în anul 2024 ponderea cea mai mare (93,4%) o dețineau cetățenii Ucrainei, urmați de cei ai Federației Ruse (3,2%). Celelalte țări dețineau ponderea mai mică de 1% (Tabelul 31).

Totodată, în perioada analizată sunt observate disparități semnificative bazate pe gen în rândul solicitanților de azil, majoritatea adresărilor parvenind din partea bărbaților, femeile deținând în anul 2024 o pondere de cca 3 % (în anul 2023 – 7%).

Pe parcursul anului 2024 de **protecție umanitară** au beneficiat 109 de străini, iar numărul celor cărora le-a fost respinsă cererea pentru protecție umanitară a constituit 38 de persoane. Menționăm, că începând cu anul 2022 IGM a înregistrat un număr record de încetarea procedurii de azil din diferite motive. Iar, în anul 2024 procedura de azil a fost încetată pentru 7.681 persoane, în 2023 pentru 6.987 și respectiv în 2022 pentru 7.552 persoane.

La finele anului 2024, în Republica Moldova se aflau 12 persoane cu **statut de refugiat**, cu 6 persoane mai puțin decât în anul 2023 (18 persoane) (Tabelul 30).

Astfel, evoluțiile recente confirmă caracterul direct dependent al fluxului de solicitări de azil de situația geopolitică și demonstrează necesitatea consolidării mecanismelor de gestionare a crizelor migraționale, inclusiv prin menținerea unui echilibru între acordarea protecției temporare și procesarea cererilor de azil.

Apatrizii. Conform datelor statistice, în anul 2024 în Republica Moldova au fost documentate cu statut de apatrid 1.233 de persoane, cu 135 mai puține comparativ cu anul 2020 (Tabelul 21). Totodată, ponderea apatrizilor în rândul străinilor s-a diminuat de la 7,3% în anul 2020 la 6,4% în anul 2024 (Tabelul 19).

Concomitent, la finele anului 2024, pe teritoriul Republicii Moldova locuiau 168 de persoane cu cetățenie nedeterminată, reprezentând mai puțin de un procent din totalul străinilor (Tabelul 21).

Astfel, datele prezentate relevă o tendință de reducere atât a numărului, cât și a ponderii apatrizilor și persoanelor cu cetățenie nedeterminată, ceea ce indică eficiența măsurilor de documentare și evidență aplicate în această categorie de populație (Tabelul 21).

Gestionarea fluxului sporit de străini din Ucraina, stabiliți în RM

Odată cu afluxul sporit de străini stabilit în Republica Moldova din cauza războiului declanșat în Ucraina din 24.02.2022, IGPf a asigurat un management eficient al frontierei de stat. Acest proces a fost unul complex, care a necesitat adaptarea rapidă la un flux semnificativ de persoane care părăseau Ucraina din cauza conflictului militar.

În perioada 24.02.2022 - 31.12.2024, la frontiera de stat au fost înregistrate 8.269.704 traversări a cetățenilor ucraineni, inclusiv: traversări pe sensul de intrare – 4.142.665, traversări pe sensul de ieșire – 4.127.039.

Principalele provocări cu care s-a confruntat Poliția de Frontieră au fost legate de:

- numărul extrem de mare de refugiați în comparație cu capacitatea inițială de gestionare;
- necesitatea de a menține securitatea națională în fața unui flux masiv de persoane, unele dintre ele având un statut incert;
- crearea unui echilibru între protecția și susținerea refugiaților și menținerea ordinii publice.

Pentru a răspunde acestor provocări, autoritățile Republicii Moldova au implementat măsuri rapide de adaptare, inclusiv sporirea personalului, îmbunătățirea logisticii și crearea unor platforme de comunicare clare între autorități și organizațiile internaționale implicate în criza refugiaților.

În vederea gestionării eficiente a proceselor provocate de criza migrațională legată de aflulul masiv de persoane strămutate forțat din Ucraina, a fost efectuată o analiză minuțioasă a situației create, a potențialelor riscuri și a capacităților autorităților naționale de a oferi un mecanism de gestionare a crizei. În acest context, a fost indispensabil adoptarea unui document strategic de gestionare a fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor, care să ofere soluții optime de consolidare a capacităților autorităților responsabile de gestionarea proceselor migraționale. Prin HG 808/2022 a fost aprobat Programul privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025 (în continuare – Program). Acest program derivă din Strategia de dezvoltare a domeniului afacerilor interne pentru anii 2022-2030 și contribuie la implementarea acesteia în domeniul de activitate, având la bază tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, Declarația universală a drepturilor omului și Pactul internațional privind drepturile civile și politice, prevederile convențiilor Organizației Națiunilor Unite privind: statutul refugiaților în materie de protecție internațională și protecția drepturilor omului; statutul apatrizilor; reducerea cazurilor de apatridie ș.a.

Prioritățile Programului constau în realizarea angajamentelor asumate în cadrul Acordului de Asociere dintre Republica Moldova - Uniunea Europeană, și anume, a prevederilor titlului III „Libertate, securitate și justiție” subcapitolul „Cooperarea în domeniul migrației, al azilului și al gestionării frontierelor” și Agendei de Asociere 2021-2027 și se aliniază obiectivelor Agendei de dezvoltare durabilă (ODD) 2030. Programul include obiective și activități orientate spre atingerea obiectivelor din Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”⁴³.

În rezultatul implementării Programului în perioada 2022-2024 au fost atinse țintele indicatorilor obiectivelor specifice după cum urmează: expertiza cadrului normativ în domeniul migrației; ajustarea cadrului normativ în domeniu care a îmbunătățit serviciile prestate străinilor și a facilitat accesul străinilor la servicii de calitate; îmbunătățirea infrastructurii fizice a IGM în vederea facilitării accesului solicitanților, inclusiv al celor cu dizabilități; sporirea nivelului de vizibilitate în cadrul platformelor de cooperare privind condițiile de intrare, ședere și ieșire în/din Republica Moldova; consolidarea mecanismului de prevenire și combatere a șederii ilegale a străinilor și a îndepărtării acestora; îmbunătățirea instrumentelor juridice în materie de readmisie și returnare voluntară asistată ș.a.

Elaborarea și implementarea politicilor în domeniul gestionării fluxurilor și proceselor migraționale țin de competența Ministerului Afacerilor Interne, în strânsă cooperare cu alte autorități publice cu atribuții conexe în domeniu. Complexitatea instituțională a sectorului migrației și azilului a determinat Guvernul să realizeze o coordonare mai puternică între diferitele părți interesate. Drept urmare, au fost stabilite mecanisme de coordonare la nivel național.

Comisia de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului (înstituită prin Hotărârea Guvernului nr. 947/2018). Comisia reprezintă un organ consultativ permanent, fără statut de persoană juridică, creat în scopul monitorizării și coordonării activităților în domeniul migrației, azilului, apatridiei și integrării străinilor în Republica Moldova, precum și al aplicării unitare și coerente a politicilor guvernamentale relevante în acest domeniu. Comisia este constituită din persoane cu funcții de conducere de nivel superior, responsabile de promovarea și realizarea politicii statului în domeniul migrației, azilului, apatridiei și integrării străinilor în Republica Moldova, din cadrul ministerelor și autorităților administrative din subordine, precum și al altor autorități

⁴³ Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, disponibilă pe: <https://gov.md/ro/moldova2030>

administrative centrale. După ridicarea stării de urgență, Comisia, în cooperare cu UNHCR și Forumul de Coordonare a Refugiaților a preluat treptat rolul de coordonare la nivel guvernamental a protecției și integrării persoanelor strămutate forțat din Ucraina. Totodată, Comisia de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului, implicată activ în activitățile ce țin de gestionarea proceselor migraționale, în special în elaborarea și implementarea mecanismului de protecție temporară pentru persoanele strămutate forțat din Ucraina, monitorizarea situației migraționale. În acest sens, în perioada 2022-2024 au fost organizate ședințe ale Comisiei în format extins, în cadrul cărora au avut loc consultări publice pe marginea proiectelor de acte normative, implementarea prevederilor HG nr. 21 privind protecția temporară, barierele și dificultățile întâmpinate în procesul de implementare, precum și identificarea soluțiilor de depășire a lor.

Alți parteneri internaționali includ Agenția **ONU pentru Refugiați**, care alături de Forumul de Coordonare a Refugiaților (**RCF**), a jucat un rol principal în sprijinirea Guvernului Moldovei pentru a răspunde nevoilor în gestionarea afluxului masiv de persoane strămutate din Ucraina. Obiectivele principale ale **UNHCR** au fost să asiste autoritățile moldovenești să primească și să ofere sprijin salvator persoanelor care se refugiau de război, asigurându-se în același timp că nevoile lor de protecție și specifice, precum și drepturile esențiale sunt îndeplinite. Începând cu 24.02.2022 până la sfârșitul anului 2024, au fost înregistrate peste 4 milioane de sosiri din Ucraina, iar peste 200 mii de persoane strămutate din Ucraina au fost cazați temporar în Moldova.

Pe parcursul anilor 2022-2024, UNHCR a colaborat strâns cu Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General pentru Migrație, Inspectoratul General pentru Poliția de Frontieră și Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU). În această perioadă, ÎCNUR a mobilizat fonduri și a oferit sprijin tehnic, instituțional și de coordonare esențial pentru a aborda criza refugiaților. Acest sprijin a inclus furnizarea de vehicule, generatoare, corturi, articole nealimentare, echipamente informatice, rechizite, mobilier, echipamente de comunicații și video, printre altele, către diverse agenții ale Ministerului. În total în perioada 2022-2024, ÎCNUR a oferit sprijin IGM bunuri și mijloace fixe în sumă de 22.686.474 lei, materiale în suma de 76.057.560 lei.

Organizația Internațională pentru Migrație (**OIM**). Principalul angajament al Misiunii urmărește să asigure respectarea principiului conform căruia migrația umană ordonată este în beneficiul emigranților și al societății. Fiind una din principalele organizații internaționale în domeniul migrației, conform acordurilor reciproce dintre OIM și Guvernul Republicii Moldova.

În perioada de referință, OIM a sprijinit digitalizarea serviciilor publice pentru migranți și diaspora în scopul promovării serviciilor publice centrate pe oameni. Au fost inițiate lucrări de dezvoltare a Sistemului Informațional al Inspectoratului General pentru Migrație.

De asemenea, cu suportul OIM a fost revizuită HG 634/2012 privind elaborarea PME al RM. Totodată, a avut loc lansarea implementării Proiectului „Consolidarea accesului migranților internaționali la serviciile de sănătate în Republica Moldova”.

Între februarie 2022 și decembrie 2024, OIM Moldova a asistat 166.975 de refugiați, cetățeni ai țărilor terțe și membri ai comunităților locale, adaptându-și constant răspunsul la nevoile în schimbare. Asistența a acoperit o gamă largă de intervenții umanitare și de redresare: 6.173 de persoane au beneficiat de cazare sigură, iar 13.015 au primit articole esențiale pentru condiții de trai. În plus, 1.154 de persoane au fost sprijinite în incluziunea socioeconomică și soluții durabile.

Serviciile de protecție au ajuns la 36.550 de persoane, 48.970 au primit sprijin în domeniul sănătății, iar 15.655 suport pentru sănătate mintală și asistență psihosocială. În centrele de găzduire, 13.697 de persoane au beneficiat de suport pentru managementul siturilor, iar 19.535 au primit asistență financiară multi-scop. Transportul umanitar a facilitat mobilitatea pentru 24.198 de

persoane, iar 20.596 au beneficiat de sprijin în domeniul apei, igienei și sanitației. Prin Matricea de Monitorizare a Deplasării (DTM) au fost realizate 59.303 interviuri, furnizând date esențiale pentru planificarea intervențiilor, iar eforturile de management al frontierei au consolidat capacitățile autorităților naționale.

Prin acest răspuns integrat, OIM a adresat atât nevoile urgente, cât și pregătirea pentru redresarea pe termen lung și incluziunea persoanelor strămutate și vulnerabile din Republica Moldova.

Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor Migraționale (**ICMPD**) este activ în Moldova de mai mulți ani și a oferit sprijin continuu, în special în lumina experienței de succes a proiectelor ICMPD în regiune, care pot fi implementate și în contextul țării noastre. Printre exemplele celor mai recente proiecte se numără „Dezvoltarea unui sistem de monitorizare a reîntoarcerilor forțate în Republica Moldova” (FReMM)” și „Capacitatea unui sistem de primire bazat pe drepturi pentru Moldova (CareFor)”. De asemenea, ICMPD a oferit asistență persoanelor cazate la Centrul gestionat de Congresul Național al Ucrainenilor din Moldova (CNUM) pe parcursul anilor 2022-2024, a oferit servicii psihologice, medicale și de interpretare pentru migrații plasați la Centrul de Plasament temporar al străinilor și alte activități care au constituit un suport semnificativ.

Este necesar de menționat că intensificarea și consolidarea cooperării interinstituționale în corelarea și implementarea politicilor, asigurate cu suportul organizațiilor internaționale și partenerilor de dezvoltare contribuie substanțial la realizarea obiectivului strategic de menținere a securității statului și ordinii publice prin gestionarea eficientă și ordonată a fluxurilor și proceselor migraționale.

Protecția temporară

Din 24.02.2022, odată cu afluxul sporit de străini stabilit în Republica Moldova din cauza războiului declanșat în Ucraina a fost instituită starea de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

În acest context, au fost create Centrele provizorii de gestionare a situației de criză în cazul unui aflux sporit de străini pe teritoriul Republicii Moldova, în localitățile Palanca, r-l Ștefan-Vodă, Calarașovca, r-l Ocnîța și Giurgiulești, r-l Cahul. Ca urmare, angajații Biroului migrație și azil al MAI (din 11.01.2023 conform HG 16/2023 reorganizat în IGM) au asigurat gestionarea eficientă a Centrelor menționate. Astfel, tot efectivul a fost implicat în realizarea activităților ce țin de transferul străinilor la Centrele provizorii, stabilirea statutului juridic al străinului, recepționarea și înregistrarea cererilor de azil, eliberarea actelor de identitate provizorii, efectuarea activităților de cazare a străinilor în cadrul Centrului pe durata de până la 72 ore, asigurarea evidenței persoanelor cazate, precum și alte activități atribuite conform domeniului de competență activând 24/24 ore.

La fel, din data de 24 februarie 2022, urmare a declanșării conflictului militar pe teritoriul Ucrainei, factorii de presiune au fost caracterizați de generarea crizei refugiaților, fapt pentru care statul Republica Moldova a fost condiționat de necesitatea acționării în corespundere cu noile provocări. Fiind orientat spre diminuarea riscurilor situaționale și de concept, prin ajustarea cadrului normativ existent și operarea unor derogări la cadrul juridic regulatoriu.

La 18 ianuarie 2023 Guvernul RM a aprobat mecanismul de punere în aplicare a protecției temporare persoanelor strămutate forțat din Ucraina, prin transpunerea art. 4 (1), art. 6, art. 8 (1), art. 9, 10, 12, 13, art. 14 (1) din Directiva 2001/55/CE a Consiliului din 20 iulie 2001 privind standardele minime pentru acordarea protecției temporare, în cazul unui aflux masiv de persoane strămutate, precum și a Deciziei (UE) 2022/382 a Consiliului din 4 martie 2022 de constatare a

existenței unui aflux masiv de persoane strămutate din Ucraina în înțelesul articolului 5 din Directiva 2001/55/CE și având drept efect introducerea unei protecții temporare. Prin Hotărârea Guvernului nr.21/2023, au fost stabilite condițiile de acordare a protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina și măsurile necesare de a fi întreprinse, în vederea asigurării protecției și drepturilor persoanelor respective.

În circumstanțele care au fost, cel mai fezabil mecanism de legalizare a șederii pe teritoriul Republicii Moldova a persoanelor strămutate din Ucraina din cauza conflictului armat a fost mecanismul protecției temporare, prevăzut de Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova. Ca urmare, începând cu data de 01 martie 2023, Inspectoratul General pentru Migrație, a avut în sarcină misiunea de a implementa și pune în aplicare mecanismul unei forme de protecție cu caracter excepțional, reglementat prin HG 21/2023 privind acordarea protecției temporare persoanelor strămutate din Ucraina⁴⁴.

Potrivit datelor IGPF, la data de 31 decembrie 2024 din numărul celor care au intrat în RM în perioada 24.02.2022-31.12.2024, pe teritoriul RM se aflau 135.861 ucraineni.

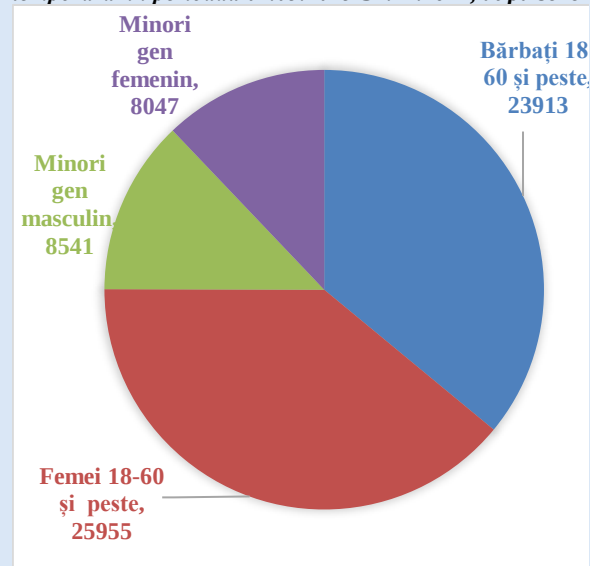
În perioada 01.03.2023-31.12.2024 pe teritoriul Republicii Moldova s-au pre-înregistrat pentru protecție temporară – **84.955** persoane. Din care **66.456** beneficiari de protecție temporară (BPT) au fost documentați. Din numărul total al beneficiarilor de protecție temporară 75% (49.860) reprezintă adulții și 25% minorii (16.596). Distribuția după sexe atestă numărul de femei care constituie 51,2% în comparație cu bărbați 48,8%.

De menționat, că din numărul femeilor BPT -18% au vârsta de peste 60, iar în rândul bărbaților BPT - 9 % au vârsta de 60 de ani și peste. Numărul minorilor BPT de gen masculin constituie - 26,3% din totalul bărbaților BPT, iar numărul minorilor de gen feminin – 23% din numărul total al femeilor BPT (Boxa 1).

Distribuția după țara de origine al BPT denotă că, din numărul total de beneficiari de protecție temporară înregistrați pe teritoriul Republicii Moldova– **65.893** sunt cetățeni ai Ucrainei, urmați de cei din Federația Rusă - 363 și Azerbaidjan-73.

În ansamblu, datele analizate confirmă atât presiunea semnificativă asupra sistemului național de gestionare a migrației, cât și capacitatea autorităților de a operaționaliza, într-un timp scurt, un mecanism de protecție excepțională destinat unui număr foarte mare de persoane.

Boxa 1. Distribuția numărul beneficiarilor de protecție temporară în perioada 01.03.2023-31.12.2024, după sexe

Sursa: IGM

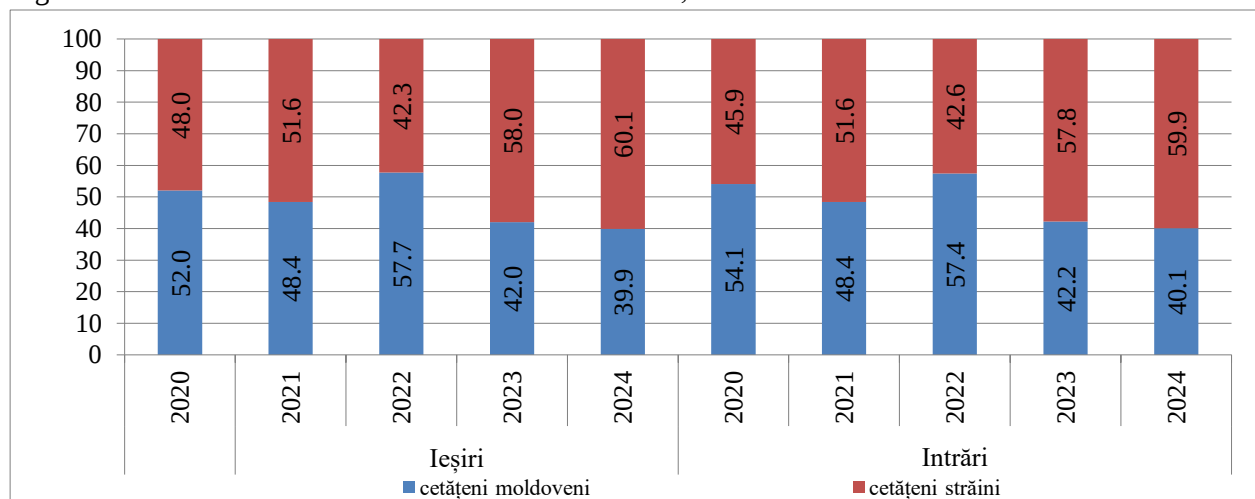
⁴⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142062&lang=ro

Mobilitatea transfrontalieră a fost în creștere continuă în perioada anilor 2020-2024. Odată cu declararea stării de urgență națională la 17 martie 2020, în legătură cu pandemia COVID-19, au fost suspendate practic toate rutele și au fost impuse restricții de intrare în RM, atât cetățenilor moldoveni cât și străinilor. În același timp COVID-19 a evoluat rapid într-o urgență globală. Guvernele multor state au reacționat la pandemie ca la o problemă de securitate națională și majoritatea țărilor din lume au impus restrângerea liberei circulații. Astfel, mobilitatea transfrontalieră a fost în descreștere considerabilă în anii 2020 și 2021.

Începând cu data de 24 februarie 2022, mobilitatea transfrontalieră a cunoscut o intensificare fără precedent, determinată de fluxul sporit al persoanelor strămutate din Ucraina, ca urmare a invaziei militare declanșate de Federația Rusă. Pe parcursul anului 2024, la frontiera de stat a Republicii Moldova au fost înregistrate în total circa 10.000 mii intrări (3.999 mii cetățeni moldoveni și 5.980 mii străini) și 9.951 mii ieșiri (3.967 mii cetățeni moldoveni și 5.984 mii străini) (Tabelul 32).

Analiza structurii mobilității transfrontaliere relevă că, în anul 2024, cetățenii Republicii Moldova au deținut o pondere de aproximativ 40% atât în totalul intrărilor, cât și al ieșirilor. Respectiv, cetățenii străini au generat circa 60% din fluxurile de intrare și ieșire, ceea ce denotă predominanța mobilității internaționale în raport cu cea națională (Figura 32).

Figura 32. Mobilitatea transfrontalieră în anii 2020–2024, %

Sursa: IGPF.

Conform datelor statistice ale Ministerului Afacerilor Externe, pe parcursul anului 2024, misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova de peste hotare au eliberat 5.242 de vize, ceea ce reprezintă o creștere de aproximativ 6,4 ori comparativ cu anul 2023 (Tabelul 33). Această majorare se explică, în principal, prin numărul sporit de vize de tranzit, precum și prin relaxarea condițiilor de admitere a studenților străini în Ucraina, după restricțiile aplicate în anul 2023.

Tendința de variație a numărului de vize eliberate se menține pe întreaga perioadă analizată. Astfel, în anii 2020–2021, nivelul redus al vizelor acordate a fost determinat de impactul pandemiei COVID-19, perioadă în care au fost suspendate majoritatea rutelor terestre și aeriene și au fost instituite restricții de intrare în Republica Moldova (Tabelul 33).

Fluctuațiile înregistrate în volumul vizelor eliberate reflectă o corelare directă dintre factori externi (pandemia COVID-19, situația de securitate regională, politicile de admitere în statele vecine) și dinamica mobilității internaționale către Republica Moldova. Creșterea semnificativă din anul 2024

denotă atât reluarea graduală a circulației după perioada pandemică, cât și adaptarea cererii la noile condiții regionale, ceea ce confirmă caracterul volatil al acestui indicator și necesitatea unei monitorizări continue pentru fundamentarea politicilor migraționale.

Aplicarea legislației în domeniul combaterii șederii ilegale a străinilor

Aplicarea legislației în combaterea migrației iregulare. În rezultatul proceselor de democratizare și de liberalizare a regimului de vize a Republicii Moldova cu UE, s-a lărgit cadrul relațiilor externe, fapt care a generat și sporirea fluxului de străini sosiți în țară. O parte dintre cei intrați pe teritoriul țării fără vize sau înregistrare și cei cu ședere ilegală pot fi potențiali solicitanți de azil. Factorii, care favorizează acest proces pe teritoriul republicii sunt:

- Conflictele, inclusiv cele armate, în diferite regiuni ale lumii, declanșate din motive politice, religioase, interetnice etc;
- Așezarea geografică a Republicii Moldova, teritoriul căreia ar putea fi folosit drept cap de pod de către migranții iregulari/ilegali pentru deplasarea spre țările Europei de Vest⁴⁵;
- Imposibilitatea asigurării gestionării complete de către autorități a Frontierei de Stat (segmentul transnistrean al frontierei moldo – ucrainene).

Factorii menționați atrag migranții ilegali din țările CSI, în special din Ucraina, dar și din India, Bangladesh, țările Orientului Apropiat și Mijlociu, etc.

Șederea străinilor pe teritoriul RM este un drept, prevăzut de Legea nr. 200/2010⁴⁶, privind regimul străinilor în Republica Moldova. Încălcarea prevederilor legii atrage atât răspundere contravențională sau penală, cât și sancționare administrativă, retragerea dreptului de ședere, plasarea în custodie publică, aplicarea măsurilor de returnare, stabilirea interdicțiilor de intrare în țară și altele. Principalii indicatori care vizează combaterea șederii ilegale a străinilor variază de la an la an.

Pe parcursul anului 2024, autoritățile competente au întocmit 3.596 procese-verbale contravenționale, generate preponderent de depășirea termenului legal de aflare pe teritoriul Republicii Moldova. Aceste măsuri sancționatorii au vizat atât străinii aflați în ședere ilegală, cât și persoanele juridice care au admis încălcarea normelor privind angajarea și plasarea în câmpul muncii a cetățenilor străini.

Totodată, au fost înregistrate 1.197 cazuri de revocare a dreptului de ședere, iar în privința a 297 de străini a fost dispusă măsura returnării de pe teritoriul țării. În cazul a 148 de străini a fost aplicată măsura luării în custodie publică, iar 52 de străini au fost declarați indezirabili pe teritoriul Republicii Moldova (Tabelul 34). Menționăm că majoritatea persoanelor declarate indezirabile prezentau risc pentru ordinea publică și securitatea națională, în baza demersurilor formulate de autoritățile de resort (INI al IGP și SIS).

Ca urmare a documentării diverselor abateri comise de străini, în anul 2024 a fost aplicată interdicția de intrare pe teritoriul Republicii Moldova pentru 306 cetățeni străini, pe diferite perioade (în majoritatea cazurilor de la 1 până la 5 ani). Comparativ cu anul 2023, când au fost aplicate 252 interdicții de intrare, se constată o creștere cu 54 cazuri.

Toate aceste evoluții confirmă faptul că autoritățile Republicii Moldova depun eforturi constante și consolidate în vederea îmbunătățirii mecanismelor de gestionare a fluxurilor migraționale.

⁴⁵ FRONTEX, Eastern European Borders Annual Risk Analysis 2023

⁴⁶ <http://lex.justice.md/md/336056/>

Rezultatele denotă o intensificare a capacității instituționale de identificare, monitorizare și sancționare a abaterilor, precum și un angajament ferm în direcția prevenirii și diminuării riscurilor asociate șederii ilegale a străinilor, inclusiv a celor ce vizează ordinea publică și securitatea națională.

Partea B: Impactul migrației

Amploarea fenomenului migrației forței de muncă în Republica Moldova, înregistrată pe parcursul ultimilor ani, reprezintă una dintre cele mai semnificative transformări sociale și economice cu care se confruntă statul. Acest proces exercită un impact complex și ambivalent asupra populației. Pe de o parte, migrația generează efecte pozitive de ordin socio-economic, exprimate prin creșterea volumului remitențelor, care constituie o sursă esențială de susținere a gospodăriilor, stimulează consumul intern și contribuie la dezvoltarea unor sectoare economice. Pe de altă parte, fenomenul antrenează consecințe de natură socio-demografică, materializate prin diminuarea capitalului uman, reducerea forței de muncă active pe piața internă, crearea dezechilibrelor structurale între populația activă și cea inactivă, precum și afectarea sustenabilității dezvoltării pe termen lung. În acest context, analiza fenomenului migrației forței de muncă devine esențială pentru înțelegerea implicațiilor sale asupra dinamicii sociale și economice a Republicii Moldova și pentru fundamentarea unor politici publice adecvate.

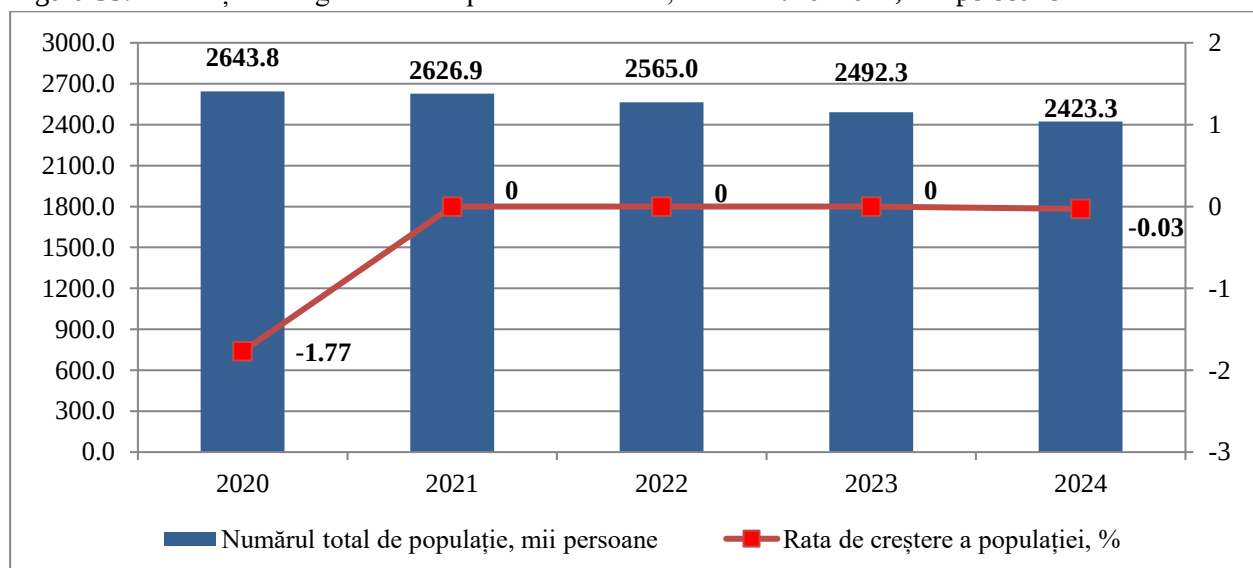
B 1. Migrația și evoluția demografică

Migrația internațională continuă să reprezinte un factor determinant în evoluția demografică a Republicii Moldova, exercitând efecte atât imediate, cât și pe termen lung. Impactul direct se manifestă prin prevalența emigrației asupra imigrației, ceea ce generează o reducere constantă a numărului total al populației. În același timp, efectele indirecte se resimt în deteriorarea structurii demografice, în special ca urmare a plecării la muncă peste hotare a femeilor aflate în vârstă fertilă. Această tendință contribuie la scăderea natalității și la înrăutățirea indicatorilor demografici fundamentali. În perioada 2020–2024, rata natalității a înregistrat o diminuare semnificativă, coborând de la 11,7 nașcuți-vii la 1.000 locuitori în anul 2020, până la 9,8 nașcuți-vii la 1.000 locuitori în anul 2024, ceea ce reflectă impactul cumulativ al migrației și al schimbărilor socio-demografice asociate acesteia.

Evoluția numărului populației. Declinul demografic, caracteristic Republicii Moldova în ultimele decenii, se menține și în perioada analizată. Astfel, în intervalul anilor 2020–2024, numărul populației stabile s-a redus cu aproximativ 220 mii persoane (Tabelul 35), confirmând tendința de scădere continuă a populației. Impactul pandemiei COVID-19 a accentuat acest proces, determinând o creștere abruptă a mortalității în anii 2020–2021, când rata deceselor a atins niveluri alarmante – 15,5 la 1.000 locuitori în anul 2020 și 17,5 la 1.000 locuitori în anul 2021. În anii următori (2022–2024) mortalitatea a înregistrat o scădere nesemnificativă, stabilizându-se la 13,9 decese la 1.000 locuitori în anul 2024, însă acest indicator a continuat să depășească rata natalității, ceea ce a amplificat dezechilibrul demografic și a majorat diferența negativă până la -4,1%.

Ca rezultat, rata de creștere a populației s-a menținut negativă. În anul 2024, comparativ cu anul precedent, aceasta a constituit -0,03% (Figura 33). Sporul natural negativ a înregistrat -4,1 persoane la 1.000 locuitori în anul 2024, față de -3,8 persoane la 1.000 locuitori în anul 2020 (Tabelul 35). Acești indicatori confirmă persistența unui declin demografic accentuat, cu implicații majore asupra structurii populației și asupra perspectivelor de dezvoltare socio-economică a țării.

Figura 33. Tendințe demografice în Republica Moldova, în anii 2020–2024, mii persoane

Sursa: BNS.

Republica Moldova se confruntă cu provocări semnificative din cauza migrației la scară largă, a scăderii ratelor fertilității și creșterii cotei persoanelor în etate. Se estimează că populația Moldovei va continua să scadă în medie cu 0,6% până la 1,6% anual până în 2035.⁴⁷

Începând cu anul 2024, în Republica Moldova vor fi elaborate prognoze demografice oficiale, conform Hotărârii Guvernului nr. 284/2024, care prevede realizarea lor periodică atât la nivel național, cu actualizare anuală, cât și pentru unități administrativ-teritoriale, cu actualizare la fiecare 3 ani. Elaborarea prognozelor demografice este responsabilitatea Centrului de Cercetări Demografice al Institutului Național de Cercetări Economice al Academiei de Studii Economice din Moldova. Astfel, în anul 2024 a fost elaborat primul Raport Analitic Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040. Ca urmare, rezultatele proiecției demografice demonstrează o scădere continuă a efectivului populației țării în deceniile viitoare. Conform scenariului 1- scăzut, numărul populației va scădea de la 2 423,3 mii în 2023 până la 1 835,9 mii persoane în 2040 sau cu circa 24% în perioada prognozată. Un astfel de declin demografic este cauzat de factori precum rata ridicată a emigrației, fertilitatea relativ scăzută și mortalitatea relativ ridicată. Conform scenariului 2-mediu, până în 2040, populația scade la 1 955,6 mii persoane sau cu 19,3%. Deși mai puțin dramatică decât în scenariul scăzut, această scădere indică totuși probleme demografice majore. Factori precum o posibilă stabilizare a natalității și o reducere a ratei emigrației ar putea contribui la această variantă. Scenariul 3-înalt este cel mai optimist și sugerează cea mai mică scădere a populației. Până în 2040, populația scade la 2 101,7 mii persoane sau cu 13,3%. În acest scenariu, se presupune o reducere esențială a emigrației, creștere semnificativă a fertilității și a speranței de viață. Impactul negativ asupra structurii pe vârste ar fi mai mic comparativ cu celelalte scenarii⁴⁸.

Emigrarea versus imigrarea. Datele statistice confirmă, că în Moldova emigrarea continuă să prevaleze imigrarea, totuși evoluția fenomenului demonstrează tendințe spre stabilizare.

Migrația în scop de muncă sau de căutare a unui loc de muncă peste hotare exercită în continuare un impact negativ asupra altor indicatori socio-demografici. Astfel, în perioada analizată se constată

⁴⁷ Analiza comună de țară, https://moldova.un.org/sites/default/files/2021-04/Moldova%20UN%20CCA_RO_0.pdf

⁴⁸ Populația Republicii Moldova la orizontul anului 2040, Chișinău 2024 <https://social.gov.md/wp-content/uploads/2025/01/Raport-analitic-Populatia-Republicii-Moldova-la-orizontul-anului-2040.pdf>

o diminuare constantă a numărului de căsătorii înregistrate, de la 15.540 în anul 2020 la 14.788 în anul 2024.

Totodată, migrația de muncă reprezintă un factor esențial în ameliorarea nivelului de trai pentru o parte semnificativă a populației afectate de sărăcie și șomaj. Cu toate acestea, funcțiile familiale, în special cea educativă și reproductivă, sunt afectate considerabil de implicarea masivă a femeilor în procesele migraționale.

Emigrarea unuia dintre soți conduce frecvent la destrămarea definitivă a relațiilor familiale, fapt confirmat de numărul în creștere al căsătoriilor desfăcute. În anul 2024 au fost înregistrate circa 9,5 mii divorțuri, rata divorțialității constituind 4,0 divorțuri la 1.000 locuitori, în creștere cu 0,7 puncte procentuale comparativ cu anul 2020 (când rata divorțialității a fost de 3,3) (Tabelul 35).

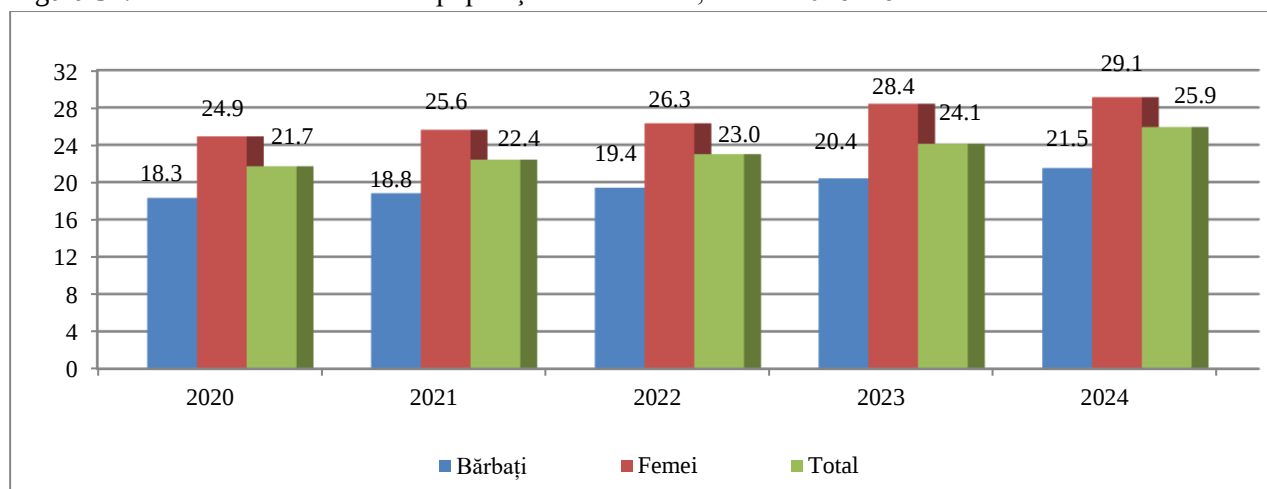
Componența demografică. În perioada analizată se constată menținerea tendinței de diminuare a ponderii populației tinere. Astfel, proporția persoanelor cu vârsta sub 15 ani s-a redus de la 18,5% în anul 2020 până la 17,5% în anul 2024. În același timp, se atestă o creștere semnificativă a ponderii populației în vârstă de 65 ani și peste, de la 14,4% în anul 2020 la 17,4% în anul 2024.

De asemenea, raportul de dependență demografică (conform definiției naționale) a crescut și continuă să se mențină la un nivel înalt, constituind 72% în anul 2024 (Tabelul 36). Rata de dependență este un indicator demografic important care măsoară raportul dintre populația dependentă (persoanele sub 20 ani și cele peste 65 de ani) și populația activă din punct de vedere economic (persoanele cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani). O rată de dependență ridicată sugerează că o proporție mai mare a populației este dependentă de cei care lucrează, punând presiune pe sistemele de asistență socială, de sănătate și pe economia națională. În contextul îmbătrânirii populației și al scăderii natalității, rata de dependență tinde să crească, ceea ce poate duce la provocări semnificative în susținerea economică și socială a populației vârstnice și a copiilor.

Migrația contribuie la accelerarea procesului de îmbătrânire demografică, având în vedere că în fluxurile migraționale sunt antrenate preponderent persoanele tinere, apte de muncă.

Coeficientul de îmbătrânire a populației a atins, în anul 2024, valoarea de 29,9, depășind pragul critic de 16 persoane în vârstă de 60 ani și peste la 100 locuitori, ceea ce denotă o stare avansată a fenomenului de îmbătrânire demografică. Pentru femei, coeficientul este și mai ridicat, constituind 29,1 persoane de 60 ani și peste la 100 locuitori. (Figura 34).

Figura 34. Coeficientul îmbătrânirii populației în Moldova, în anii 2020–2024

Sursa: BNS.

Potrivit estimărilor Organizației Națiunilor Unite, prezentate în studiul *UN World Population Prospects*, speranța medie de viață în Republica Moldova pentru anul 2025 este evaluată la aproximativ 71 de ani. Această prognoză reflectă atât progresele înregistrate în domeniul sănătății publice, cât și provocările persistente legate de accesul la servicii medicale, stilul de viață, factorii socio-economici și impactul migrației asupra structurii demografice.

În clasamentul global, Moldova se situează pe locul 166 din 238 de state și teritorii, ceea ce indică un nivel relativ modest al longevității populației în comparație cu media europeană și mondială. Deși în ultimii ani au fost înregistrate unele îmbunătățiri în ceea ce privește mortalitatea infantilă, prevenirea bolilor cronice și accesul la tratamente, diferența față de statele cu indicatori înalți de longevitate rămâne semnificativă. La polul opus al clasamentului se află Monaco, statul cu cea mai mare speranță de viață din lume. Conform aceleiași surse, un copil născut în Monaco în anul 2025 ar putea ajunge, în medie, la vârsta de 87 de ani, ceea ce evidențiază disparitățile globale în materie de bunăstare, sistem de sănătate și condiții socio-economice.

Aceste date oferă un context important pentru formularea politicilor publice în domeniul sănătății, protecției sociale și dezvoltării demografice, subliniind necesitatea unor intervenții complexe care să contribuie la creșterea speranței de viață în Republica Moldova și la îmbunătățirea calității vieții populației.

Migrația urbană versus migrația rurală.

Migrația internă în Republica Moldova nu este un fenomen de masă. Mobilitatea populației este mai redusă decât în țările economic dezvoltate, în care migrația internă prezintă factorul principal de redistribuire a forței de muncă și de atenuare a disproporțiilor în dezvoltarea socioeconomică a teritoriilor. Totodată, fenomenul migrației, mai pronunțat în mediul rural față de urban, influențează semnificativ situația demografică la sate. Indicatorii demografici, dezagregați pe medii de reședință, confirmă deteriorarea capitalului uman din mediul rural.

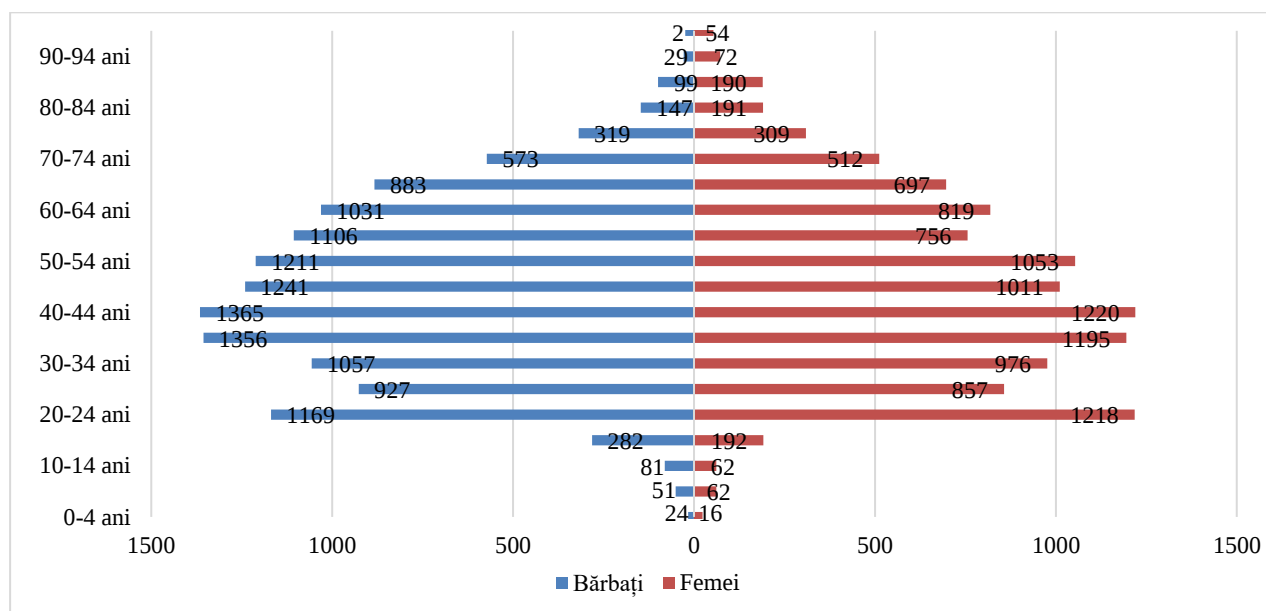
În anul 2024, raportul de dependență înregistrat în mediul rural a depășit cu 5,3 p.p. nivelul corespunzător mediului urban, iar raportul de vârstă înaintată (proporția persoanelor cu vârsta de 80 ani și peste) în mediul rural a depășit indicatorul respectiv pentru mediul urban cu 1,7 p.p. Concomitent, au fost constatate tendințe de creștere a ratei de urbanizare, asociate reducerii ponderii populației cu vârsta sub 15 ani, ceea ce relevă existența unor fluxuri de migrație internă – din mediul rural către mediul urban – desfășurate în paralel cu procesele de migrație internațională (Tabelul 38).

Pe termen lung, migrația rural-urbană a constituit un proces structural dominant în Republica Moldova, caracteristic societăților moderne și totodată relevant pentru nivelul de dezvoltare socioeconomică. Acest fenomen a generat o serie de efecte negative asupra mediului rural, printre care: dezechilibre majore în structura pe vârste, accentuarea procesului de îmbătrânire demografică, diminuarea forței de muncă disponibile, consecințe cu impact socio-economic și demografic de durată.

Populația străină. Pe parcursul ultimilor cinci ani se constată o tendință ascendentă a numărului total de cetățeni străini cu reședință pe teritoriul Republicii Moldova. Astfel, la finele anului 2024, populația de proveniență străină a constituit 24.437 persoane, ceea ce reprezintă circa 0,6% din totalul populației cu reședință obișnuită a republicii. Ponderea relativ redusă a acestei categorii nu exercită o influență semnificativă asupra structurii pe vârste a populației generale.

În același timp, în perioada analizată, indicatorii privind vârsta străinilor se caracterizează printr-o dinamică de stabilitate, proporția persoanelor străine în vârstă de 65 ani și peste menținându-se în intervalul 0,68%–0,70% din totalul populației. Din perspectiva structurii de gen, populația străină prezintă o predominanță masculină: în anul 2024 raportul de gen a înregistrat nivelul de 113,1%, ceea ce corespunde unui număr de 12.967 bărbați și 11.470 femei (Tabelul 20, Tabelul 39, Figura 35).

Figura 35. Populația străină pe sexe și grupe de vârstă în anul 2024

Sursa: ASP.

B 2. Migrația și dezvoltarea economică

Context macroeconomic. Remiterile personale exercită o influență semnificativă asupra principalilor indicatori macroeconomici, incluzând remunerarea netă a salariaților, transferurile personale și cele de capital între gospodării.

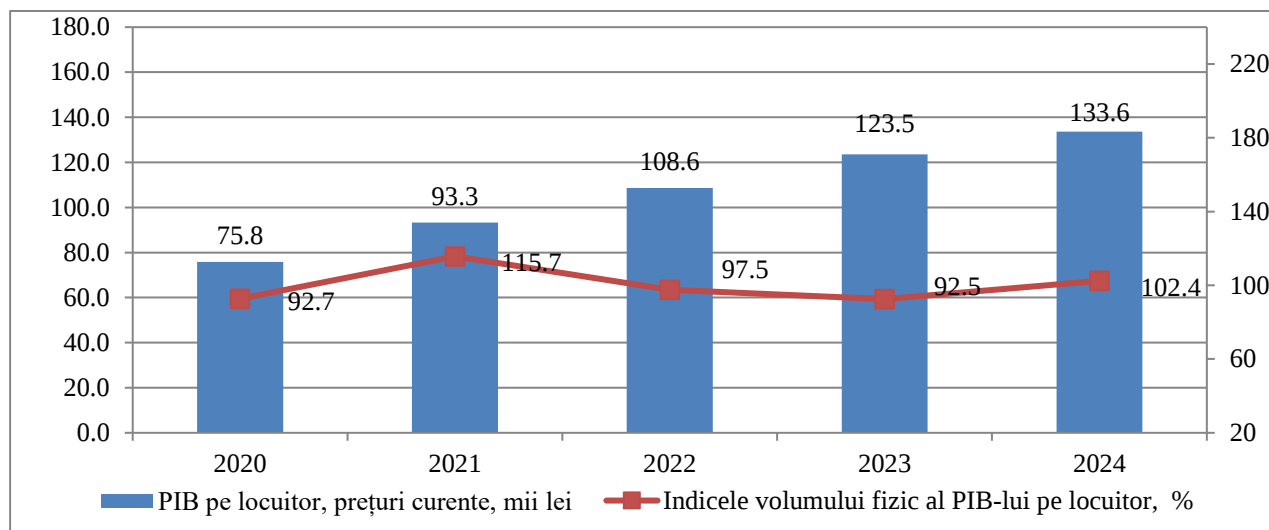
Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei, în anul pandemic 2020 remiterile personale au înregistrat o scădere modestă de 0,4%, în timp ce în anul 2024 acestea s-au diminuat cu 4,5% față de 2023, totalizând 1 858,22 mil. USD. Din aceste remiteri, aproximativ 60% provin din statele Uniunii Europene, iar 7,7% din țările CSI.

Este de menționat că, în anii precedenți, remiterile personale din țările CSI dețineau o pondere mai mare: în anul 2020 acestea reprezentau aproximativ 18,7% din totalul remiterilor, în timp ce cele provenite din statele UE constituiau circa 50%. Aceasta evidențiază o creștere progresivă a ponderii remiterilor din țările UE în perioada 2020–2024, în paralel cu o scădere relativă a remiterilor din statele CSI.

Raportul remiterilor personale încasate la valoarea nominală a Produsului Intern Brut (PIB) a fost de 10,2 la sută⁴⁹, fiind în scădere pe parcursul ultimilor ani. Valoarea nominală a PIB pe cap de locuitor a crescut continuu, constituind în anul 2024 – 133.627 lei (Figura 36 și Tabelul 40).

⁴⁹ <https://bnm.md/ro/content/evolutia-conturilor-internationale-ale-republicii-moldova-trimestrul-iv-2024-si-anul-2024>

Figura 36. Produsul Intern Brut pe cap de locuitor în lei și rata de creștere în procente, în anii 2020 – 2024

Sursa: BNS.

În anul 2024, conform datelor preliminare, produsul intern brut (PIB) a constituit în valoare nominală 323,8 miliarde lei, prețuri curente de piață, fiind în creștere (în termeni reali) cu 0,1% față de anul 2023. Pe categorii de utilizări cea mai mare pondere a deținut „consumul final al gospodăriilor populației” constituind 85,0%. Influența pozitivă asupra evoluției PIB pe resurse a fost generată, în special, de activitatea „informații și comunicații” cu 0,4%. O contribuție semnificativă la formarea PIB pe categorii de resurse a avut activitatea de „comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor” constituind 15,1%.⁵⁰

Gospodăriile casnice și remitențele. Remitențele reprezintă o sursă esențială de susținere financiară și de reducere a sărăciei pentru populația Republicii Moldova. Conform datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice, proporția gospodăriilor care beneficiază de remitențe rămâne una considerabilă, deși în ultimii ani se atestă o diminuare constantă. Astfel, în anul 2024 - 20,4% din totalul gospodăriilor casnice au beneficiat de remitențe, comparativ cu 23,7% în anul 2020, ceea ce denotă o scădere de circa 3,3 p.p.

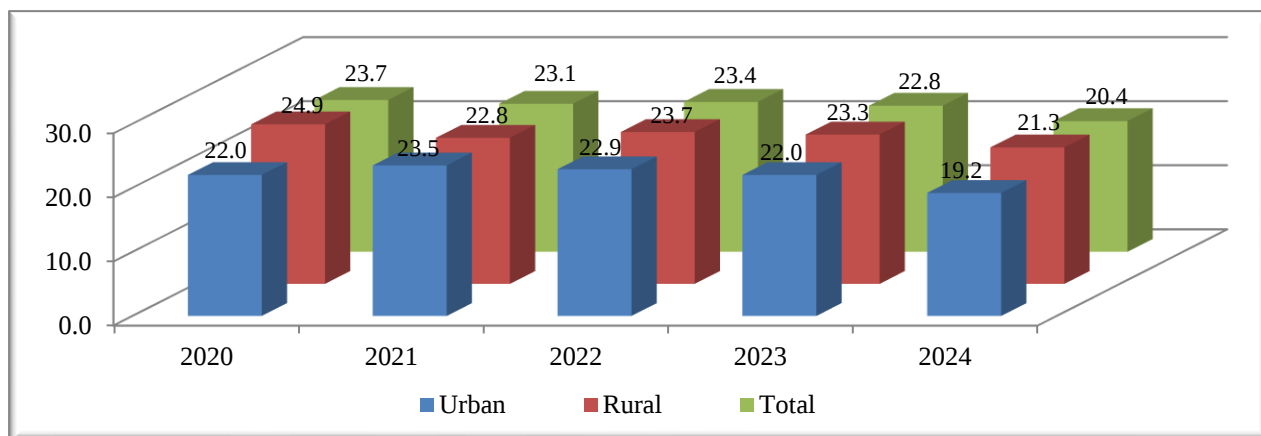
Această tendință descendentă este determinată, în principal, de impactul negativ al pandemiei COVID-19 asupra economiilor statelor de destinație, ceea ce a redus capacitatea migranților de a transfera mijloace financiare către gospodăriile din Republica Moldova.

Analiza structurii pe medii de reședință arată că ponderea gospodăriilor beneficiare de remitențe este mai mare în mediul rural (21,3%) comparativ cu mediul urban (19,2%). Această discrepanță confirmă dependența mai accentuată a populației rurale de remitențe, explicată prin numărul limitat de locuri de muncă, oportunități economice reduse și nivelul inferior al salariilor în mediul rural (Tabelul 41, Figura 37).

⁵⁰ Moldova în cifre, breviar statistic, ed.2025

https://statistica.gov.md/files/files/publicatii_electronice/Moldova_in_cifre/2025/breviar_ro_2025.pdf

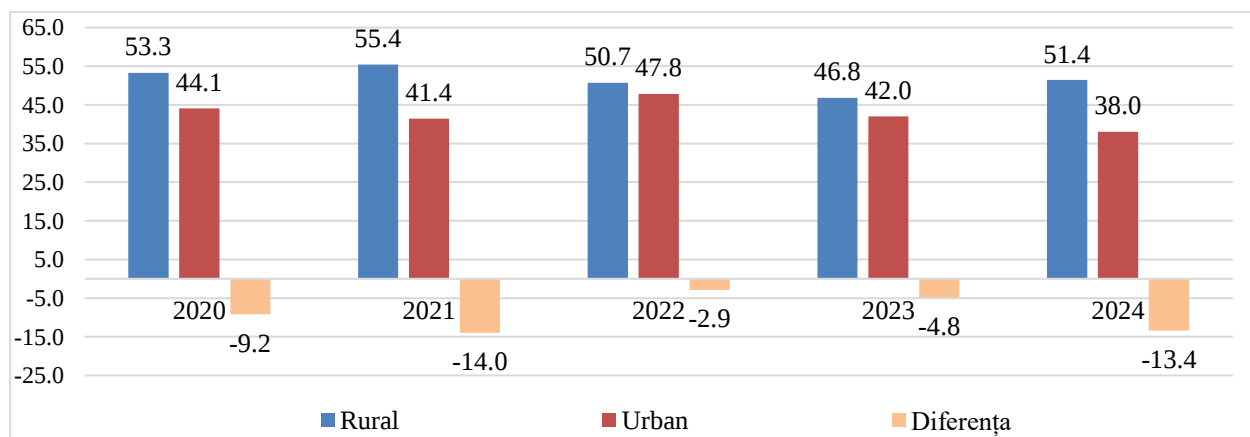
Figura 37. Proporția gospodăriilor care primesc remitențe, în funcție de mediul de reședință, în anii 2020–2024, %

Sursa: BNS.

Venitul disponibil al gospodăriilor este influențat semnificativ de remitențe. CBGC denotă că în anii 2020–2024 remitențele au constituit aproximativ jumătate din venitul disponibil al gospodăriilor casnice din țară, dependente de remitențe, în anul 2024 constituind 44,5% (Tabelul 41). Diferențe semnificative sunt observate pe medii de reședință în cazul acestui grup de gospodării. În mediul rural ponderea remitențelor în venitul disponibil al acestora este deosebit de semnificativă, constituind 51,4% în anul 2024, diferența față de mediul urban fiind de 13,4 p.p.. Totuși, și în cazul gospodăriilor beneficiare de remitențe de la orașe sumele bănești primite din afara țării constituie o sursă importantă de venit, alcătuind aproape jumătate din venitul lor disponibil (Figura 38).

Figura 38. Proporția remitențelor în venitul disponibil al gospodăriilor casnice dependente de remitențe, pe medii de reședință, în anii 2020 - 2024, %

Sursa: BNS

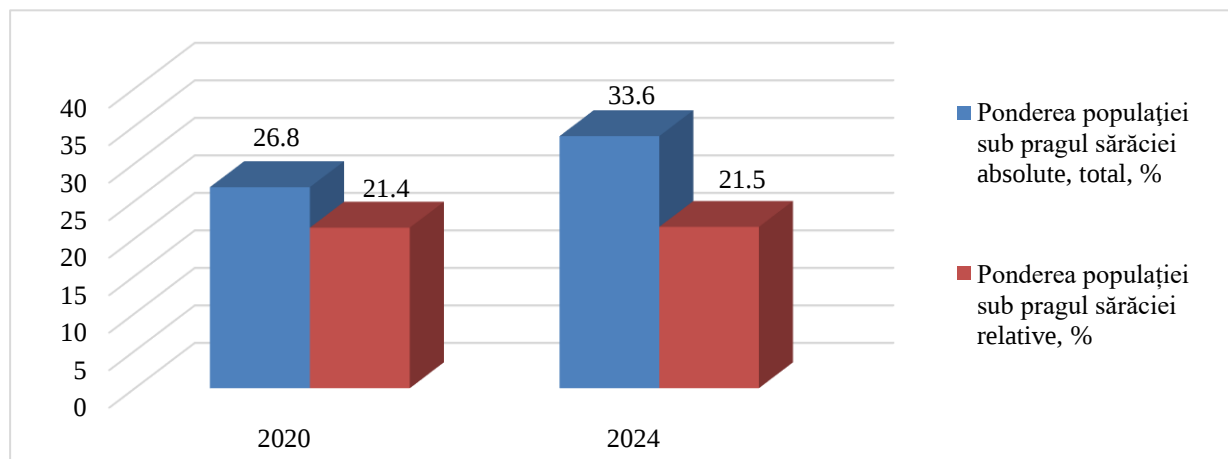
Se constată, astfel, că remitențele continuă să reprezinte un mecanism de echilibrare socială și economică pentru o parte semnificativă a populației, dar reducerea ponderii gospodăriilor beneficiare semnalează o vulnerabilitate crescândă și necesitatea identificării unor politici publice orientate spre crearea de locuri de muncă și consolidarea veniturilor interne.

Remitențele contribuie la creșterea nivelului de bunăstare a gospodăriilor. Remitențele au constituit un factor decisiv în susținerea nivelului de bunăstare al gospodăriilor, chiar dacă volumul acestora a înregistrat o tendință de diminuare de la an la an. În perioada 2020–2024, ponderea populației aflate sub pragul sărăciei relative s-a menținut practic constantă, atingând 21,5% în anul 2024, față de 21,4% în 2020. În schimb, ponderea populației aflate sub pragul sărăciei absolute a

evoluat ascendent, după o scădere în anii 2020–2021, începând cu 2022 înregistrând majorări considerabile, până la 33,6% în anul 2024 (comparativ cu 26,8% în 2020).

De asemenea, ponderea gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei în lipsa remitențelor a crescut de la 39,6% în 2020 la 43,5% în 2024 (Figura 39), ceea ce demonstrează o vulnerabilitate ridicată și o dependență structurală față de aceste resurse externe, în condițiile diminuării continue a volumului transferurilor bănești din străinătate.

Figura 39. Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute, în anii 2020 - 2024, în %

Sursa: BNS

Datele confirmă că remitențele rămân un pilon esențial pentru menținerea nivelului de trai, însă tendința lor descrescătoare, coroborată cu majorarea sărăciei absolute, accentuează fragilitatea socio-economică a gospodăriilor și reclamă politici de dezvoltare internă orientate spre reducerea dependenței de aceste fluxuri externe.

Cu toate că remitențele reprezintă resurse importante, ce produc efecte mixte asupra bunăstării populației, dar și a economiei țării în general. Pe de o parte, acestea contribuie la reducerea sărăciei și la acumulare de capital care poate fi transformat în resurse investiționale. Pe de altă parte, însă, acestea dezvoltă dependența gospodăriilor și favorizează creșterea economică bazată pe consum. Această dependență a gospodăriilor migranților de remitențe conduce la o tendință de renunțare a populației în vârstă aptă de muncă de a fi prezentă pe piața muncii, diminuând esențial șansele de dezvoltare economică a țării.⁵¹

Fluxul surselor financiare care intră în țară de la persoanele aflate la muncă în afara țării, conduc la creșterea inegalității între gospodăriile care beneficiază de remitențe și cele care nu beneficiază de sursele respective.

În septembrie 2015, Republica Moldova, alături de alte 192 state membre ale ONU, a adoptat Declarația Summit-ului privind Dezvoltarea Durabilă, prin care s-a angajat să pună în aplicare Agenda 2030, pentru Dezvoltare Durabilă. Astfel, până în anul 2030, țara noastră, de rând cu celelalte țări, urmează să-și mobilizeze eforturile pentru a elimina toate formele de sărăcie, pentru a combate inegalitățile și pentru a aborda problemele schimbărilor climatice, asigurând că nimeni nu este lăsat în urmă.

Agenda 2030 reprezintă un plan de acțiune pentru Oameni, Planetă și Prosperitate. Toate țările și toate părțile interesate, trebuie să acționeze în Parteneriat, în vederea implementării acestui plan de

⁵¹ <http://www.nexusnet.md/wp-content/uploads/2017/06/IASCI-CIVIS20Studiu20de20pia-.20Inova-ie20-n20migra-ia20circular-20Migra-ie20-i20dezvoltare20-n20Moldova1.pdf>

acțiuni. Astfel, cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă și 169 de ținte ale Agendei 2030 se încadrează în 5 piloni de bază, principalul fiind PEOPLE (omenii). Acest pilon include Obiectivul nr. I: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.

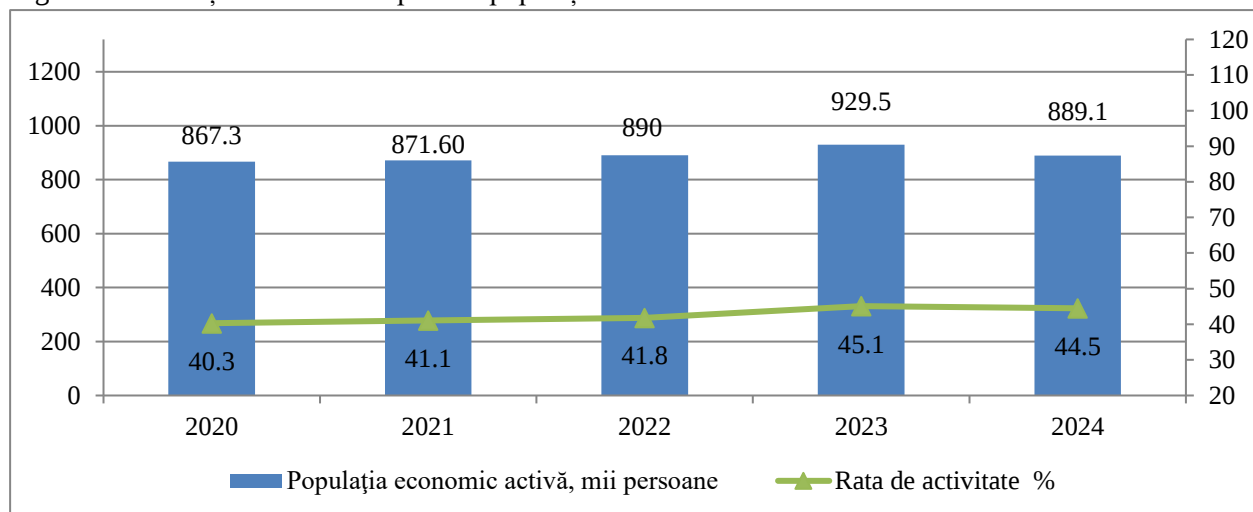
Totodată, Agenda 2030 promovează reducerea durabilă a sărăciei cu cele mai potrivite măsuri de susținere a gospodăriilor cu venituri mici. Aceasta implică politici sociale adecvate care trebuie să ajungă la cei săraci și să nu le ofere doar resurse financiare complementare pentru existență, dar să-i abiliteze din punct de vedere social și economic pe cei săraci. De asemenea, Agenda 2030 are scopul să reducă vulnerabilitatea celor care pot cădea sub pragul sărăciei prin acces sporit la bunuri imobiliare, resurse și informații.⁵²

B 3. Migrația, ocuparea forței de muncă și piața forței de muncă

B 3.1 Caracteristicile pieței muncii

Piața forței de muncă din Republica Moldova continuă să se confrunte cu dificultăți structurale, care exercită un impact negativ semnificativ asupra nivelului de ocupare a populației. În perioada 2020–2024, numărul persoanelor din forța de muncă a înregistrat o tendință de creștere ușoară, constituind 889,1 mii persoane în anul 2024, ceea ce reprezintă o majorare cu 21,8 mii persoane față de anul 2020. Totodată, rata de participare la forța de muncă a fost în creștere, atingând 44,5% la sfârșitul anului 2024, comparativ cu 40,3% la finele anului 2020 (Figura 40 și Tabelul 44).

Figura 40. Evoluția indicatorilor privind populația economic activă în anii 2020 – 2024

Sursa: BNS.

La estimarea rezultatelor cercetării a fost utilizat numărul populației cu reședință obișnuită. Totodată, datele prezentate nu includ informațiile aferente raioanelor din partea stângă a Nistrului și municipiului Bender. Începând cu anul 2024, noțiunea de „populație economic activă” a fost înlocuită cu termenul „forță de muncă”, în conformitate cu actualizările metodologice aplicate la nivel național și internațional.

Populația ocupată a constituit 853,9 mii persoane, fiind în descreștere cu 33 mii persoane față de anul 2023, însă față de anul 2020 populația ocupată s-a majorat nesemnificativ cu 19,7 mii persoane. Ponderea femeilor este mai mare față de cea a bărbaților (51,0% femei și, respectiv, 49,0% bărbați),

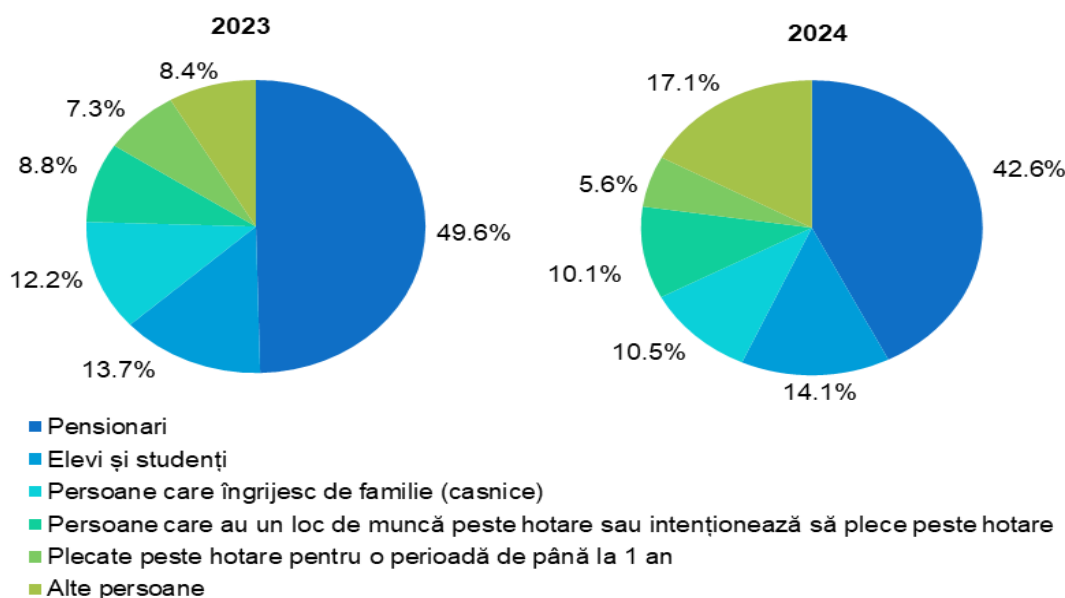
⁵² https://mecc.gov.md/sites/default/files/obiectivele_de_dezvoltare_durabila.pdf

iar ponderea persoanelor ocupate din mediul rural a fost puțin mai mare față de cea a persoanelor ocupate din mediul urban (50,4% mediul rural și, respectiv, 49,6% mediul urban).

Populația în afara forței de muncă de 15 ani și peste în anul 2024 a constituit 1 110,2 mii persoane, sau 55,5% (rata de inactivitate) din totalul populației de aceeași grupă de vârstă (în 2023, respectiv, 1 129,9 mii și 54,9% din total populație). În funcție de sexe, ponderea femeilor (57,0%) a fost mai înaltă în comparație cu cea a bărbaților (43,0%), iar ponderea persoanelor inative din mediul rural a fost mai mare față de cea din mediul urban (62,2% și, respectiv, 37,8%). Rata de inactivitate la femei a fost de 58,3%, la bărbați – 52,3%, în mediul rural – 60,7% și mediul urban, respectiv, 48,8%⁵³.

În cadrul populației inative de 15 ani și peste cea mai mare pondere, peste 42,6%, revine categoriei de pensionari. Aceștia sunt urmați de grupa elevilor și studenților (14,1%) și grupa persoanelor care îngrijesc de familie (persoane casnice) (10,5%). În rândul altor persoane inative se mai regăsesc persoanele care nu doresc să lucreze și nu caută un loc de muncă în Moldova, deoarece deja au un loc de muncă peste hotare, sau care planifică să lucreze peste hotare (10,1% comparativ cu 8,8% în 2023). Un alt grup îl formează persoanele (declarate de gospodării) ca fiind plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru pentru o perioadă mai mică de un an (5,6% sau 61,8 mii), numărul celor din urmă fiind în descreștere cu 25,5% față de anul 2023 (7,3% sau 82,9 mii) (Figura 41)⁵⁴.

Figura 41. Populația în afara forței de muncă după categorii, anii 2023-2024, în %

Sursa: BNS.

Datele prezentate denotă persistența unui nivel înalt al inactivității populației, cu diferențe evidente pe sexe și medii de reședință. Structura populației inative este dominată de pensionari, însă se conturează și tendințe legate de migrația temporară și orientarea către piața muncii externe, aspecte ce reclamă monitorizare și politici de intervenție adaptate.

O nouă categorie de **persoane tinere cu denumirea NEET** a fost pentru prima dată menționată în mod expres în discuțiile politice europene în cadrul inițiativei emblematică „Tineretul în mișcare” a Strategiei Europa 2020. Conform Legii nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, tinerii NEET sunt definiți ca: „tinerii în vârstă de 15–29 de ani, care nu fac parte din populația ocupată, nu studiază/învață în cadrul sistemului formal de educație și nu

⁵³ https://statistica.gov.md/ro/forta-de-munca-ocuparea-si-somajul-in-anul-2024-9430_61728.html hl

⁵⁴ https://statistica.gov.md/ro/forta-de-munca-ocuparea-si-somajul-in-anul-2024-9430_61728.html hl

participă la niciun fel de cursuri sau alte instruirii în afara sistemului formal de educație”. În limba engleză noțiunea „Tineri NEET”, se descifrează: Persons Not in Employment, Education or Training.

Potrivit datelor Biroului Național de Statistică, în anul 2024, ponderea tinerilor din grupul NEET a constituit 13,5% din numărul total al tinerilor cu vârsta de 15–24 ani, 21,9% – în rândul celor de 15–29 ani și 25,4% – în rândul tinerilor cu vârsta de 15–34 ani. În toate grupele de vârstă, indicatorul este mai înalt în cazul femeilor comparativ cu bărbații, ceea ce denotă un grad mai mare de vulnerabilitate socio-economică în rândul acestora⁵⁵

Acești tineri nu sunt cuprinși nici în procesele educaționale (formale sau non-formale), nici în activități ocupaționale, ceea ce determină apartenența lor la categoria NEET. Evoluția indicatorilor relevă o tendință pozitivă: numărul tinerilor din grupul NEET (15–34 ani) a constituit 136,7 mii persoane în anul 2024, fiind în descreștere cu 76,1 mii față de anul 2020 (212,8 mii persoane) (Tabelul 43).

Excluziunea educațională și ocupațională a tinerilor rămâne totuși asociată cu un șir de riscuri și consecințe negative pe termen lung, precum perpetuarea sărăciei, dezvoltarea comportamentelor deviante, probleme de sănătate și diminuarea gradului de integrare socială.

Datele confirmă diminuarea treptată a numărului de tineri NEET, însă menținerea unor cote semnificative, în special în rândul femeilor, evidențiază necesitatea consolidării politicilor publice de integrare educațională și profesională, orientate spre reducerea vulnerabilităților și stimularea participării active a tinerilor pe piața muncii și în societate.

În perioada 01.02.2021–31.05.2024, în cadrul proiectului „Societatea civilă contribuie la dezvoltarea economică incluzivă și durabilă a țării”, finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Suedia, un număr de 542 de tineri NEET au beneficiat de suport direct, instruirii și activități de mentorat. Prin implementarea acestui proiect, Fundația Est-Europeană și-a propus facilitarea reintegrării tinerilor NEET în viața socială și economică⁵⁶.

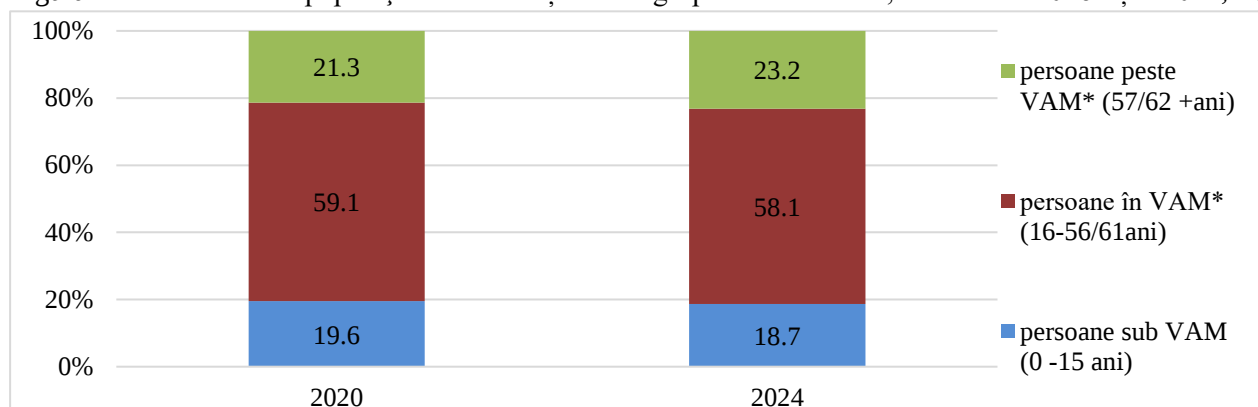
Populația în vârstă aptă de muncă. Datele statisticii oficiale relevă o diminuare constantă a ponderii populației în vârstă aptă de muncă (VAM – 16–57/62 ani), care s-a redus de la 59,1% în anul 2020 până la 58,1% în anul 2024. În paralel, se constată o creștere a ponderii persoanelor peste VAM, de la 21,3% în anul 2020 la 23,2% în anul 2024, fapt ce denotă amplificarea procesului de îmbătrânire demografică. Ponderea persoanelor sub VAM (0–15 ani) a înregistrat o ușoară scădere, de la 19,6% în 2020 până la 18,7% în 2024 (Figura 42).

Este important de menționat că, în anul 2015, populația în vârstă aptă de muncă constituia 65,1% din total, ceea ce indică o reducere semnificativă de aproape 7 puncte procentuale pe parcursul unui deceniu.

⁵⁵ https://statistica.gov.md/ro/forta-de-munca-ocuparea-si-somajul-in-anul-2024-9430_61728.html

⁵⁶ <https://euneighbourseast.eu/ro/projects/eu-project-page/?id=1522>

Figura 42. Structura populației în funcție de grupuri de vârste, în anii 2020 și 2024, %

Sursa: BNS

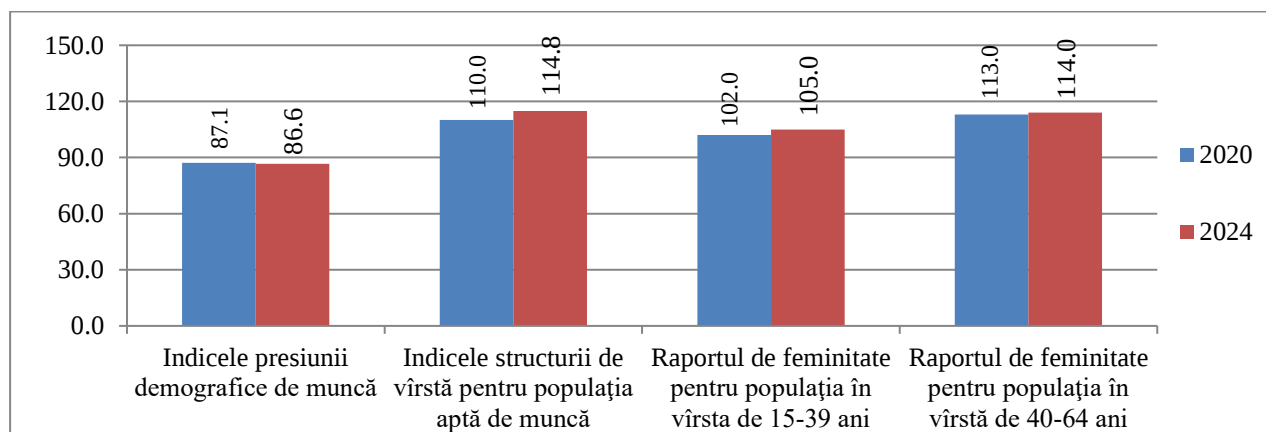
* Conform definiției naționale, începând cu 2018 VAM (16-57/62 ani)

Urmarea analizei, constatăm că structura populației Republicii Moldova trece prin schimbări evidente, caracterizate prin scăderea ponderii persoanelor în VAM și creșterea ponderii populației vârstnice. Într-o tendință are implicații majore asupra pieței muncii, sustenabilității sistemului de asigurări sociale și asupra potențialului economic general al țării și în condițiile menținerii migrației active a populației tinere, se anticipează o reducere suplimentară a efectivului populației în VAM, ceea ce accentuează necesitatea unor politici publice orientate spre diminuarea exodului și valorificarea potențialului demografic intern.

Totodată, o serie de indicatori demografici relevă o deteriorare progresivă a resurselor forței de muncă, în pofida unor evoluții ușor pozitive pe anumite segmente. Astfel, indicele presiunii demografice de muncă a înregistrat o descreștere nesemnificativă, de la 87,1% în anul 2020 la 86,6% în anul 2024, ceea ce denotă o ușoară reducere a poverii demografice asupra populației ocupate. În același timp, indicele structurii de vârstă pentru populația aptă de muncă a cunoscut o creștere de la 110,0% în 2020 până la 114% în 2024, confirmând accentuarea procesului de îmbătrânire în interiorul segmentului VAM.

De asemenea, se constată o evoluție a raportului de feminitate: pentru grupa de vârstă 15–39 ani indicatorul a crescut de la 102% la 105%, iar pentru grupa de vârstă 40–64 ani – de la 113% la 114%. Aceste date sugerează o ușoară majorare a ponderii femeilor în cadrul populației apte de muncă, cu posibile implicații asupra structurii și disponibilității forței de muncă (Tabelul 44, Figura 43).

Figura 43. Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă în anii 2020 și 2024, pentru cetățenii moldoveni, %

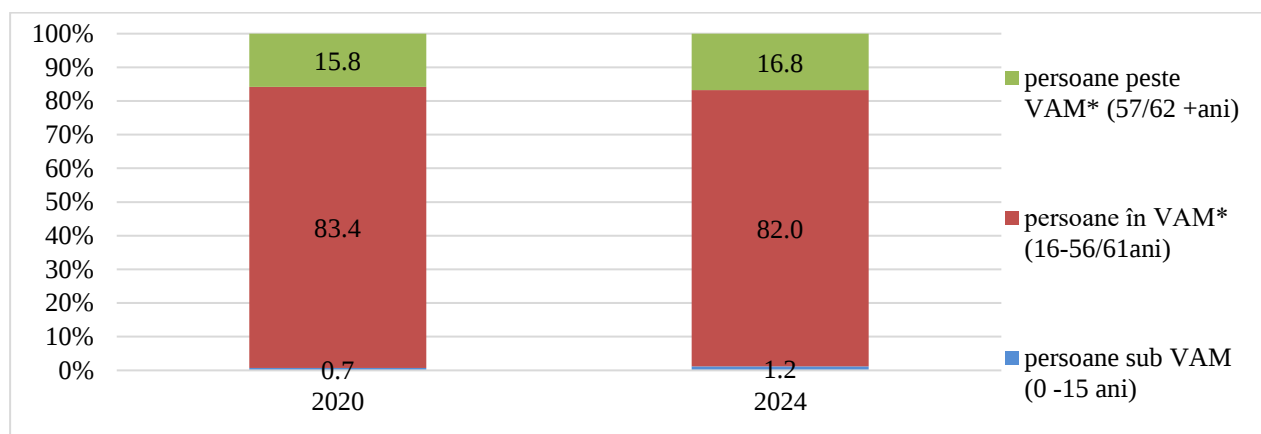

Sursa: BNS.

Tendențele demografice indică menținerea presiunii asupra populației active, chiar dacă anumite variații procentuale sunt minore. Creșterea indicelui structurii de vârstă confirmă procesul de îmbătrânire în rândul populației în VAM, ceea ce poate afecta negativ productivitatea și dinamica pieței muncii. Majorarea raportului de feminitate evidențiază un potențial dezechilibru de gen în forța de muncă, aspect ce necesită monitorizare și posibile măsuri compensatorii pe piața muncii.

Populația străină în vârstă aptă de muncă (15-64 ani ⁵⁷). Conform datelor, structura populației de proveniență străină pe grupe de vârstă relevă că în anul 2024 ponderea persoanelor în vârstă aptă de muncă a constituit 82,0%, în scădere față de anul 2020 (83,4%). Totodată, proporția persoanelor peste vârstă aptă de muncă a înregistrat o creștere de la 15,8% în anul 2020 la 16,8% în anul 2024, iar ponderea celor sub VAM (0–15 ani) a urcat de la 0,7% la 1,2% în aceeași perioadă (Tabelul 45, Figura 44).

Figura 44. Structura populației de proveniență străină în funcție de grupuri de vârste în anii 2020 și 2024, %

Sursa: ASP.

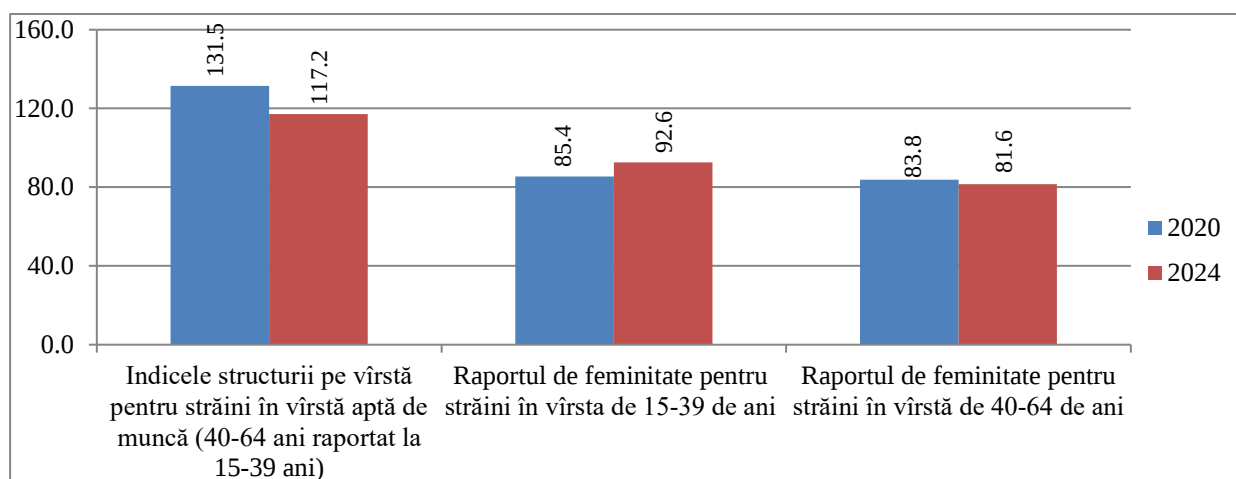
Această evoluție denotă o ușoară îmbătrânire structurală a populației străine, marcată prin diminuarea ponderii persoanelor active și creșterea segmentului de vârstă înaintată, ceea ce poate genera implicații asupra resurselor de muncă și asupra proceselor de integrare socială și economică. Totodată, extinderea ponderii minorilor indică o posibilă consolidare a dimensiunii familiale a migrației, fapt ce ar putea conduce pe termen mediu la necesitatea adaptării politicilor de integrare educațională și socială.

Indicele structurii pe vârstă pentru străinii aflați în vârstă aptă de muncă a înregistrat o diminuare semnificativă, de la 131,5% în anul 2020 la 117,2% în anul 2024, ceea ce denotă o reducere a ponderii populației tinere în raport cu cea vârstnică. Totodată, raportul de feminitate s-a micșorat de la 83,8% la 81,6%, confirmând tendința de creștere relativă a numărului de bărbați în cadrul populației străine active. Evoluția acestor indicatori este reflectată în Figura 45.

Această dinamică structurală scoate în evidență procesul gradual de îmbătrânire demografică și reducerea echilibrului de gen în rândul străinilor, aspecte care pot influența negativ atât potențialul de integrare pe piața muncii, cât și stabilitatea demografică a comunităților de proveniență străină. În același timp, creșterea ponderii bărbaților sugerează o migrație mai mult orientată spre muncă, în timp ce diminuarea segmentului tânăr poate limita pe termen lung reînnoirea forței de muncă (Figura 44).

⁵⁷ Conform definiției internaționale.

Figura 45. Dinamica indicatorilor specifici demografici caracteristici forței de muncă pentru străini în anii 2020 și 2024, %

Sursa: ASP

Analiza datelor privind populația străină relevă o diminuare a ponderii persoanelor aflate în vîrstă aptă de muncă și o creștere a segmentului de vîrstă înaintată, fapt ce denotă tendințe de îmbătrânire structurală. Totodată, dezechilibrul de gen, exprimat prin reducerea raportului de feminitate, indică o migrație predominant orientată către piața muncii și mai puțin spre stabilirea definitivă și integrarea familială.

Consolidarea politicilor de integrare pe piața muncii, inclusiv prin stimularea angajării străinilor în sectoarele cu deficit de forță de muncă.

Adaptarea programelor sociale și educaționale la nevoile familiilor migranților, în contextul creșterii ponderii minorilor.

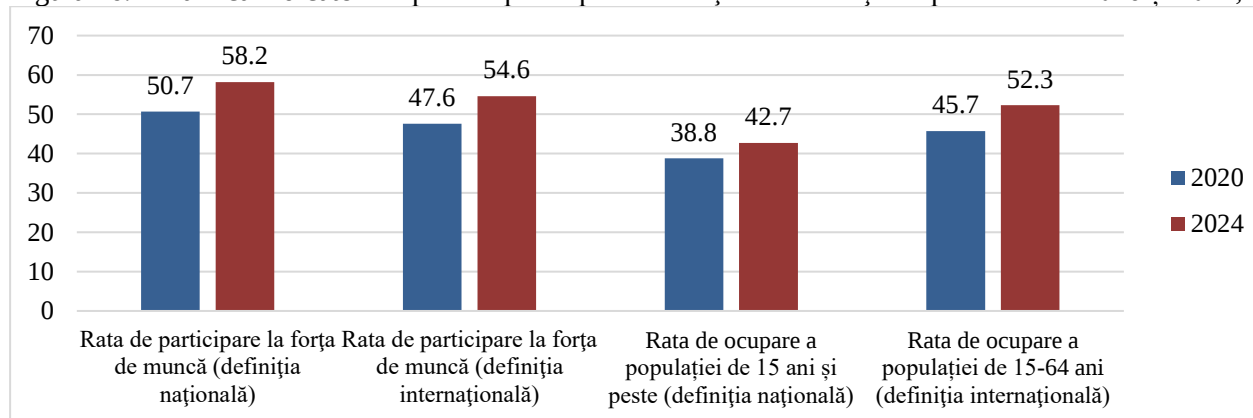
Elaborarea de măsuri specifice pentru echilibrarea structurii de gen, prin încurajarea migrației familiale și a programelor de integrare comunitară.

Monitorizarea continuă a indicatorilor demografici, pentru anticiparea efectelor pe termen mediu și lung asupra dezvoltării socio-economice.

Participarea la forța de muncă și ocuparea. Indicatorii aferenți participării la forța de muncă și ocupării au înregistrat, în anul 2024, o creștere semnificativă comparativ cu anul 2020, respectiv cu circa 7 p.p. Astfel, rata de participare la forța de muncă, calculată conform definiției naționale, a constituit 55,7%, în timp ce rata calculată conform definiției internaționale a sporit de la 47,6% în anul 2020 la 54,6% în anul 2024.

Totodată, rata de ocupare, estimată conform definiției naționale, a înregistrat o creștere cu 3,9 p.p. în anul 2024 față de anul 2020, iar conform definiției internaționale, aceasta a sporit cu 6,6 p.p. (Figura 46).

Figura 46. Dinamica indicatorilor privind participarea la forța de muncă și ocuparea în anii 2020 și 2024, %

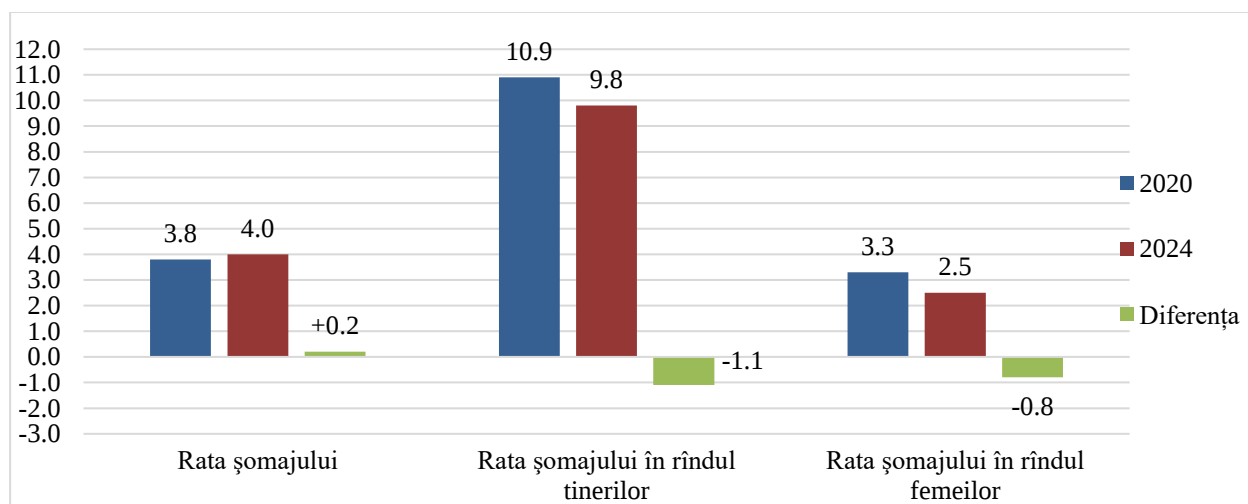
Sursa: BNS.

Astfel, se constată o consolidare a gradului de participare pe piața muncii și a ocupării forței de muncă, ceea ce reflectă dinamica pozitivă a implicării populației în activități economice.

Șomajul. Tendințe mixte se observă în evoluția indicatorilor ce caracterizează șomajul. Conform datelor, în perioada 2020–2024, rata generală a șomajului a înregistrat o ușoară creștere, de la 3,8% la 4,0%, în timp ce rata șomajului în rândul tinerilor a scăzut de la 10,9% la 9,8%, iar cea în rândul femeilor s-a diminuat de la 3,3% la 2,5% Figura 47.

Această evoluție denotă o ameliorare parțială a situației pe piața forței de muncă în segmentele vulnerabile, în special în rândul tinerilor și al femeilor, însă ușoara creștere a ratei generale a șomajului indică persistența unor dezechilibre structurale.

Figura 47. Dinamica indicatorilor privind șomajul, în anii 2020 și 2024, %

Sursa: BNS.

Totodată, este necesar ca dinamica pozitivă înregistrată pentru anumite categorii să fie interpretată cu precauție, întrucât o parte din diminuarea șomajului poate fi atribuită migrației continue a forței de muncă și ocupării peste hotare, nu neapărat creării de noi locuri de muncă pe piața internă. În consecință, reducerea șomajului trebuie analizată în corelație cu tendințele migraționale și cu structura ocupării economice

Potrivit experților în economie, scăderea ratei șomajului se explică printr-o dinamică pozitivă în unele sectoare ale economiei, care a dus și la creșterea ocupării populației. În special, s-a menționat comerțul intern și transporturile. Totodată, potrivit datelor Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, pe piața muncii sunt cca 12 mii de locuri vacante.

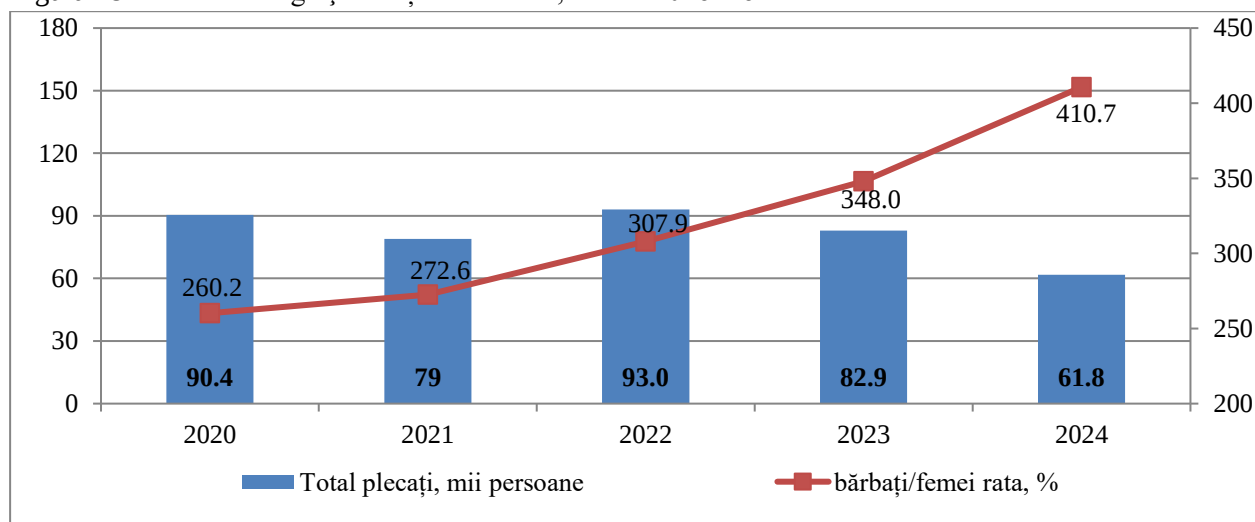
B 3.2 Migrația forței de muncă

Migrația forței de muncă este analizată în Moldova în baza datelor AFM. După cum s-a menționat în partea A a prezentului raport, numărul persoanelor cu vârsta de 15 ani și peste, aflate peste hotare la muncă sau în căutare de muncă, a înregistrat fluctuații anuale, manifestând o tendință generală de diminuare. Astfel, în anul 2024 au fost înregistrate circa 61,8 mii persoane, comparativ cu 90,4 mii persoane în anul 2020.

Profilul migrațional pe parcursul perioadei analizate denotă o pondere semnificativă a locuitorilor din mediul rural, ceea ce confirmă caracterul predominant rural al migrației de muncă. Totodată, fluxul migrațional este caracterizat printr-un pronunțat dezechilibru de gen, cu o prevalență a persoanelor de sex masculin. Raportul bărbați/femei a înregistrat o creștere constantă, atingând nivelul de 410,7% în anul 2024 (Figura 48), ceea ce indică o diminuare semnificativă a numărului femeilor cu vârsta de 15 ani și peste aflate peste hotare la muncă sau în căutare de muncă.

Analiza structurii pe vârste relevă că migrează preponderent persoanele tinere, până la 44 de ani, ponderea acestora constituind 75,4% din totalul migranților la muncă în anul 2024 (Tabelul 14). Din perspectiva nivelului de instruire, circa 12% dintre migranți dețineau studii superioare, în timp ce persoanele cu studii gimnaziale au înregistrat cea mai mare pondere – 32,7% (Tabelul 16).

Figura 48. Dinamica migrației forței de muncă, în anii 2020–2024

Sursa: BNS (AFM).

În ansamblu, datele analizate confirmă o tendință de reducere graduală a migrației forței de muncă în ultimii ani, determinată, cel mai probabil, de o ameliorare parțială a condițiilor socio-economice interne, inclusiv creșterea salariului mediu și extinderea oportunităților de angajare în anumite sectoare economice. Totodată, scăderea volumului migrației poate fi asociată și cu factori externi, precum înăsprirea politicilor de imigrație în statele de destinație, modificările legislative privind regimul muncii sezoniere sau incertitudinile economice regionale.

Cu toate acestea, se menține vulnerabilitatea structurală a pieței muncii interne, în special în mediul rural, unde oferta de locuri de muncă rămâne limitată și slab diversificată. Segmentul tinerilor reprezintă în continuare categoria cea mai mobilă și predispusă la migrație, fapt ce poate genera, pe termen lung, dezechilibre demografice și deficit de forță de muncă calificată în anumite ramuri economice. În acest context, se impune consolidarea măsurilor de reintegrare profesională a migranților reveniți și dezvoltarea programelor de stimulare a ocupării în localitățile rurale, ca instrumente esențiale pentru reducerea presiunilor migraționale.

B 4. Migrația și dezvoltarea socială

Pentru elaborarea unor politici migraționale efective și eficiente, este esențială realizarea unei analize complexe și aprofundate a fenomenului migrațional. O asemenea abordare permite autorităților naționale să fundamenteze procesul decizional pe date statistice fiabile și dovezi empirice, contribuind la formularea unor măsuri coerente, orientate spre rezultate.

Analiza multidimensională a migrației oferă posibilitatea de a identifica interdependențele dintre mobilitatea populației, piața muncii și dezvoltarea social-economică, precum și de a evalua impactul acesteia asupra dinamicii demografice, nivelului de ocupare, veniturilor gospodăriilor și incluziunii sociale. În acest sens, corelarea politicilor de migrație cu strategiile de dezvoltare socială devine o condiție indispensabilă pentru asigurarea sustenabilității proceselor socio-economice și consolidarea potențialului uman al țării.

Deficitul de cadre didactice continuă să fie unul din efectele proceselor migraționiste.

Unul din domeniile afectate puternic de migrație rămâne a fi educația, iar exodul cadrelor didactice peste hotarele țării la muncă, continuă a fi impulsionat de factorii de ordin economic. Datele studiului „Impactul migrației asupra cadrelor didactice și cercetătorilor din Moldova”⁵⁸, denotă că printre factorii de impulsionare a emigrării cadrelor didactice, cel mai semnificativ este salariul și condițiile de trai. Deși în ultimii ani cadrele didactice au beneficiat de creșteri salariale, acestea, conform datelor BNS au constituit în anul 2024 - 98,7% din salariul mediu pe economie.⁵⁹ Problema salariilor mici este deosebit de acută în rândul cadrelor didactice și a cercetătorilor tineri. Factorul important de impulsionare, de ordin economic, a fost imposibilitatea de a îmbunătăți condițiile de trai ale familiei.

Conform datelor studiului menționat mai mult de jumătate dintre profesorii intervievați și-au exprimat intenția de a pleca peste hotare, 40,3 % dintre respondenți au spus că vor să plece peste hotare pentru o muncă temporară, 7,9 % vor să plece peste hotare definitiv iar 5,4 % - la studii. Se evidențiază, intenții de migrare mai pronunțate printre bărbați, decât printre femei. Conform vârstei, intențiile mai pronunțate sunt în rândul cadrelor didactice și a cercetătorilor tineri, cele mai mari ponderi fiind înregistrate pentru grupa de vârstă 25–29 ani.

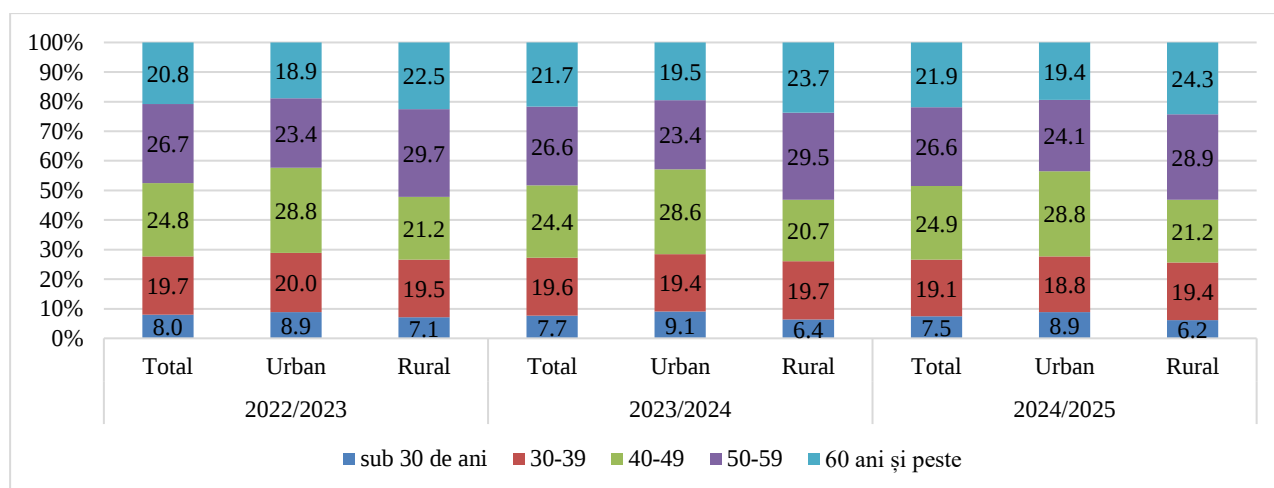
Analiza datelor privind repartizarea personalului din învățământ pe grupe de vârstă relevă o tendință de îmbătrânire graduală a corpului didactic. Astfel, în anul de studii 2024/2025, ponderea cadrelor didactice cu vârsta de până la 30 ani a constituit 7,5%, înregistrând o diminuare de 0,5 puncte procentuale față de anul de studii 2022/2023. În mediul rural, reducerea ponderii personalului tânăr este mai accentuată, scăzând de la 7,1% la 6,2% în aceeași perioadă de referință.

În paralel, se constată o majorare a ponderii cadrelor didactice cu vârsta de 60 ani și peste, categorie ce include persoanele aflate în pragul pensionării. În anul de studii 2024/2025, această categorie a constituit 21,9% din totalul personalului didactic, în creștere cu 1,1 puncte procentuale comparativ cu anul 2022/2023 (Figura 49 și Tabelul 50).

⁵⁸ Studiu realizat în cadrul proiectului „Gestionarea eficientă a migrației de muncă și a calificărilor” implementat de către Organizația Internațională a Muncii în parteneriat cu Organizația Internațională pentru Migrație și Banca Mondială.

⁵⁹ BNS: https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala__03%20FM__SAL025/SAL024800.px/?rxid=4eec3dd5-755a-4e4e-92de-3dc2d391f3a9

Figura 49. Distribuția cadrelor didactice pe grupe de vârstă în anii de studii 2022/2023 - 2024/2025 în funcție de mediu de reședință, în %

Sursa: BNS.

În instituțiile de învățământ primar și secundar în anul de studii 2024/2025 activau 25.779 cadre didactice, în scădere cu 493 de persoane, față de anul 2022/2023. Din numărul total de cadre didactice 48,5% erau în vârstă de 50 ani și peste (Figura 48 și Tabelul 50).

Astfel, evoluția indicatorilor denotă o structură demografică dezechilibrată a corpului profesoral, marcată de scăderea ponderii tinerilor specialiști și creșterea segmentului de vârstă pre-pensionară. În lipsa unor măsuri de atragere și menținere a tinerilor în sistem, există riscul apariției unui deficit semnificativ de cadre didactice în anii următori, cu potențiale consecințe asupra calității procesului educațional, în special în mediul rural.

Migrația și impactul social asupra copiilor rămași fără îngrijirea părintească

Migrația populației în afara țării în scopul obținerii unui loc de muncă mai bine remunerat constituie un fenomen cu impact dual. Pe de o parte, aceasta contribuie la reducerea sărăciei și la îmbunătățirea nivelului de trai al gospodăriilor beneficiare ale remitențelor. Pe de altă parte, fenomenul generează consecințe sociale semnificative, în special asupra copiilor rămași în țară fără grija directă a părinților.

Conform datelor Ministerului Educației și Cercetării, în anul 2024 au fost înregistrați circa 27,5 mii de copii aflați în această situație, dintre care 3,3 mii de copii aveau ambii părinți plecați peste hotare, iar 24,2 mii de copii — un singur părinte plecat. Totodată, Potrivit datelor Ministerului Muncii și Protecției Sociale, numărul copiilor ai căror părinți s-au aflat temporar, pentru o perioadă mai mare de două luni, în altă localitate din țară sau peste hotare, a constituit 19.666⁶⁰, dintre care 17.191 de copii au fost plasați sub custodie.

Diferențele dintre datele raportate de cele două autorități pot fi explicate prin metodologia distinctă de colectare și înregistrare a informațiilor, precum și prin variațiile temporale în raportarea cazurilor de separare. Este de menționat că, pentru copiii separați de părinți din cauza aflării temporare a acestora (sau a unicului părinte) pentru o perioadă mai mare de două luni în altă localitate ori peste hotare, instituirea custodiei reprezintă măsura legală de protecție aplicată, având drept scop asigurarea creșterii, îngrijirii și educației adecvate a copilului.

⁶⁰ Datele MMPS colectate de la structurile teritoriale de asistență socială conform art. 13 al. 1 din Legea nr. 140/2013 cu privire la protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor și Formularului statistic de raportare nr. 103, subcapitolul 1.2.

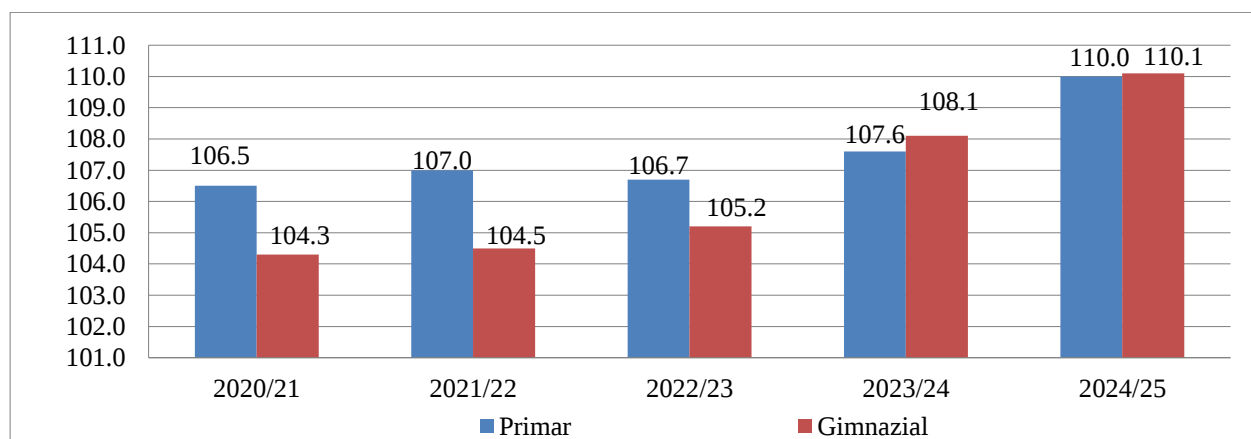
Analiza fenomenului relevă necesitatea consolidării mecanismelor interinstituționale de monitorizare a copiilor rămași fără îngrijirea părintească, precum și a măsurilor de sprijin psihologic și social pentru aceștia, în vederea diminuării riscurilor de excluziune și vulnerabilitate socială.

Impactul migrației asupra integrării copiilor în educație și asupra bunăstării familiale

Migrația continuă să influențeze în mod semnificativ integrarea copiilor în procesul educațional, precum și percepțiile familiilor asupra valorii și oportunității educației. Datele statistice reflectă o ușoară îmbunătățire a indicatorilor de cuprindere școlară, ceea ce denotă o tendință pozitivă în menținerea accesului copiilor la educație obligatorie, chiar și în contextul separării temporare de părinți.

În anul de studii 2024/2025, rata brută de cuprindere în învățământul primar a constituit 110,0%, în creștere cu 3,5 p.p. față de anul de studii 2020/2021. În același timp, rata brută de cuprindere în învățământul gimnazial a atins nivelul de 110,1%, ceea ce reprezintă o creștere de 5,8 p.p. comparativ cu anul de referință. Aceste evoluții pot fi atribuite atât măsurilor instituționale de prevenire a abandonului școlar, cât și sprijinului oferit de rețelele familiale extinse în absența părinților migranți (Figura 50).

Figura 50. Ratele brute de înrolare în învățământul primar și gimnazial, în anii 2020–2024, în %

Sursa: BNS.

Prezența părinților în familie rămâne, totuși, un factor determinant pentru stabilitatea emoțională și performanța educațională a copilului. La 1 ianuarie 2025, numărul copiilor cu vârsta între 0–17 ani din Republica Moldova a constituit 494,1 mii, dintre care 3,98% se aflau în evidență ca având părintele sau părinții plecați peste hotare. Această proporție reflectă persistența fenomenului migrațional și impactul său asupra mediului familial.

Totodată, potrivit Analizei sărăciei monetare și a bunăstării gospodăriilor cu copii (bazată pe datele Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice din 2020), plecarea părinților peste hotare are și efecte economice pozitive. În gospodăriile în care cel puțin un părinte este plecat temporar la muncă peste hotare, situația materială a copiilor este superioară comparativ cu cea a copiilor din familii fără părinți migranți, datorită fluxului constant de remitențe.

Analiza generală relevă caracterul ambivalent al migrației asupra copiilor: deși contribuie la îmbunătățirea condițiilor materiale și accesului la educație, aceasta poate genera vulnerabilități emoționale și sociale care necesită monitorizare și intervenții coordonate între instituțiile responsabile din domeniile educației, protecției sociale și asistenței psihopedagogice.

Asigurarea garanțiilor și accesul migranților la sistemul de protecție socială. Asigurarea garanțiilor sociale pentru lucrătorii migranți și familiile lor, reprezintă o prioritate în cadrul politicii

sociale a Republicii Moldova. În prezent, Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS) implementează prevederi ale 18 Acorduri internaționale în domeniul securității sociale bazate pe principiul proporționalității, cu următoarele state: Republica Austria, Regatul Belgiei, Republica Bulgaria, Republica Cehă, Republica Federală Germania, Republica Estonia, Republica Lituania, Republica Letonia, Marele Ducat de Luxemburg, Republica Polonia, Republica Portugalia, România, Republica Turcia, Ungaria, Republica Elenă, Republica Belarus, Regatul Spaniei, Republica Italiană.

Totodată, CNAS aplică prevederile a 4 Acorduri internaționale în domeniul securității sociale bazate pe principiul teritorialității, cu următoarele state: Ucraina, Azerbaidjan, Uzbekistan și Federația Rusă, potrivit cărora pensia se stabilește dacă persoana s-a strămutat cu traiul permanent într-unul din aceste state.

De menționat că, însăși sistemul public de asigurări sociale al Republicii Moldova nu deține careva condiții avantajoase pentru migranți și familiile acestora. Accesul în cadrul acestuia se face în baza respectării condițiilor generale, adică contribuții de asigurări sociale. Majoritatea migranților care muncesc peste hotare, nu participă la sistemul public de asigurări sociale, aceasta generând sporirea presiunii asupra populației ocupate în economie, dar și subminând durabilitatea financiară a sistemului asigurărilor sociale. Actualii migranți sunt potențialii solicitanți de alocații sociale de stat (prestații cu caracter de ajutor social asemănător pensiilor sociale). Cu toate că, în prezent, sistemul de asigurări sociale de stat oferă opțiunea asigurării individuale⁶¹, prin încheierea unui contract cu sumă fixă în acest sens, cu Casa Națională de Asigurări Sociale, pentru obținerea unei pensii minime în condiții generale și a ajutorului de deces, puțini migranți accesează această oportunitate.

În baza acordurilor în domeniul securității sociale încheiate între Republica Moldova și alte state, au fost stabilite următoarele tipuri de prestații: (i) pensie pentru limita de vârstă, pensie de dizabilitate și pensie de urmaș; (ii) indemnizații de invaliditate cauzată de indemnizații de dizabilitate cauzate de accidente de muncă; (iii) indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă și maternitate (în dependență de acord); (iv) indemnizații la nașterea și îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani (în dependență de acord) și (v) ajutoarele de deces și șomaj (în dependență de acord)⁶².

Acordurile sus menționate conțin prevederi nediscriminatorii pe principiul cetățeniei sau domiciliului. Persoana îndreptățită va beneficia de prestații indiferent de cetățenie și chiar dacă domiciliază pe teritoriul celuilalt stat contractant. Aceste acorduri prevăd exportul prestațiilor de asigurări sociale, acordate în conformitate cu legislațiile naționale ale celor două state, ceea ce presupune dreptul unui lucrător migrant de a beneficia de prestațiile dobândite în statele în care și-a desfășurat activitatea, pe teritoriul statului de domiciliu.

În ceea ce privește ***accesul străinilor la protecția socială și asistența medicală***, conform Legii nr. 274/2011, privind integrarea străinilor în RM, încadrați în muncă în baza unui contract individual de muncă, străinii titulari ai dreptului de ședere permanentă, precum și refugiații și beneficiarii de protecție umanitară au aceleași drepturi și obligațiuni în domeniul asigurărilor și asistenței sociale, precum și asigurărilor obligatorii de asistență medicală ca și cetățenii Republicii Moldova, în conformitate cu legislația în vigoare, dacă tratatele internaționale nu stipulează altfel.

⁶¹Art. 2 modificat prin LP399-XVI din 14 decembrie 2006, MO39-42/23.03.07 art. 169.

⁶² MMPS, Raportul Social Anual.

Străinii, cărora li s-a acordat dreptul de ședere provizorie pe teritoriul Republicii Moldova pentru reîntregirea familiei, pentru studii, pentru activități umanitare sau religioase au dreptul de a se asigura în mod individual, achitând prima de asigurare obligatorie de asistență medicală, similar cetățenilor Republicii Moldova, care achită prima de asigurare stabilită în sumă fixă, dacă tratatele internaționale nu stipulează altfel.

Persoanele menționate beneficiază de asistență medicală în volumul stabilit de Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, și anume: asistență medicală urgentă la etapa prespitalicească; asistență medicală primară; asistență medicală specializată de ambulator, inclusiv stomatologică; asistență medicală spitalicească; servicii medicale de înaltă performanță, îngrijiri medicale la domiciliu.

Necesitatea stabilirii unui cadru juridic uniform privind integrarea străinilor în viața economică, socială și culturală a Republicii Moldova, a asigurării drepturilor, libertăților și a determinării obligațiilor acestora, Parlamentul a adoptat Legea 274/2011. Aceasta lege reglementează procesul și modalitățile de facilitare a integrării străinilor în Republica Moldova.

Având în vedere importanța strategică a integrării străinilor pentru coeziunea socială și civică a Republicii Moldova, este necesară dezvoltarea unor măsuri susținute care să asigure participarea acestora la viața economică, socială și culturală a țării. Integrarea eficientă a persoanelor cu statut de ședere legală, inclusiv a străinilor și apatrizilor, contribuie nu doar la respectarea drepturilor fundamentale, ci și la valorificarea potențialului acestora în beneficiul comunităților locale și al economiei naționale.

Pentru a răspunde acestor obiective, Guvernul Republicii Moldova a aprobat, prin Hotărârea nr. 285/2025, Programul național privind integrarea etapizată a străinilor, inclusiv a persoanelor strămutate. Programul stabilește un cadru coerent de acțiuni și măsuri care vizează:

- asigurarea accesului la educație și formare profesională, pentru a facilita dezvoltarea competențelor necesare integrării pe piața muncii;
- accesul la servicii de sănătate și asistență socială, cu scopul protejării sănătății și bunăstării străinilor;
- sprijin pentru accesul la locuințe, pentru stabilizarea condițiilor de trai și creșterea sentimentului de apartenență;
- participarea pe piața muncii, prin măsuri care să faciliteze inserția profesională și utilizarea competențelor disponibile;
- promovarea incluziunii sociale și culturale, prin creșterea gradului de conștientizare a autorităților publice, a societății civile și a străinilor asupra importanței procesului de integrare.

Aplicarea măsurilor concrete, coerente și sinergice prevăzute în Programul național permite o integrare graduală și eficientă, care maximizează contribuția străinilor la dezvoltarea comunităților și la consolidarea coeziunii sociale. În același timp, aceste măsuri susțin stabilitatea economică și socială a Republicii Moldova, transformând integrarea într-un instrument de dezvoltare durabilă și incluziune socială.

Astfel, aprobarea HG 285/2025 marchează un pas semnificativ în consolidarea politicilor de integrare a străinilor și reprezintă un mecanism concret prin care autoritățile pot asigura participarea activă a acestora în viața țării, cu beneficii atât pentru migranți, cât și pentru comunitate.

B 5. Migrația și sistemul ocrotirii sănătății

Sistemul de sănătate din Republica Moldova, pe parcursul ultimilor 30 de ani, s-a confruntat cu un exod excesiv de resurse umane, atât în rezultatul migrației interne, cât și al celei externe, fără a avea o evidență a acestui proces. Statisticile neoficiale și alte publicații arată că, un număr semnificativ de lucrători medicali au părăsit Republica Moldova pentru a activa în sistemul de sănătate din țările UE.

Cele mai proeminente probleme cu privire la resursele umane sunt migrarea peste hotare a personalului calificat (atât medici, cât și asistenți); distribuția geografică inegală a angajaților (regiunile rurale versus urbane); motivarea redusă a resurselor umane; lipsa specialiștilor tineri, în particular în regiunile rurale; și remunerarea necorespunzătoare a angajaților în domeniul sănătății în sectorul public.⁶³

Conform studiului „Lucrătorii medicali care au migrat din Republica Moldova în Italia și alte țări ale Uniunii Europene”, principalii factori care au stimulat, ca lucrătorii medicali să plece din sistem rămân a fi salariile mici și condițiile economice în Republica Moldova. Totodată, datele studiului denotă că: unii migranți analizează posibilitatea reîntoarcerii potențiale în Moldova în cadrul unor scheme de migrație circulară, dar numai în anumite condiții, inclusiv remunerarea financiară adecvată și obiective clare; circa 67 % din cadrele medicale care au migrat încă mai trimit remitențe în țara de baștină, atât cei din Italia, cât și cei din alte țări UE, circa 30 % din cadrele medicale care la moment locuiesc în Italia și circa 20 % din alte țări UE planifică să revină în Republica Moldova. Respondenții au menționat și pașii ce urmează să fie întreprinși de factorii de decizie pentru a soluționa problema migrației cadrelor medicale: a) salarii care să asigure o situație financiară personală confortabilă și prosperă; b) condiții de lucru adecvate, inclusiv echipament modern; c) reducerea corupției; d) îmbunătățirea relației dintre pacient și lucrător medical.⁶⁴

Conform Hotărârii Guvernului 452/2016 a fost aprobată Strategia de dezvoltare a resurselor umane din sistemul sănătății pentru perioada 2016–2025. Strategia privind resursele umane este monitorizată în fiecare an. MMPS trebuie să realizeze și să prezinte Cancelariei de Stat raportul anual privind implementarea planului de acțiuni. Evaluarea finală va avea loc la finele anului 2025.

Pentru motivarea resurselor umane în medicină, salariul mediu al medicilor din instituțiile medicale publice, aproape s-a dublat la începutul pandemiei de COVID-19, de la 12 015 de lei în 2019, până la 26 519 de lei în 2024⁶⁵. Cu toate acestea, raportul medici/populație a continuat să decadă.

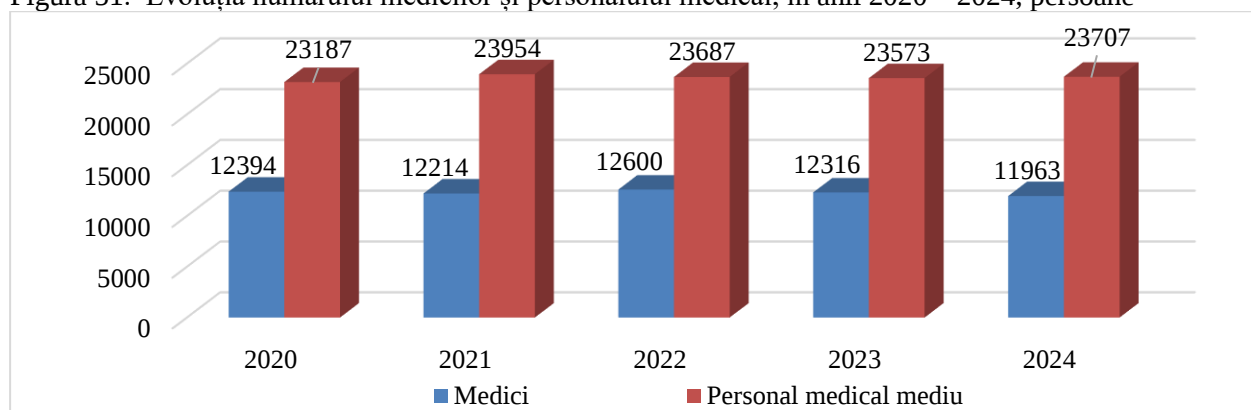
Datele indică o fluctuație moderată a efectivului de personal medical în perioada 2020–2024. Numărul medicilor a scăzut în anul 2021 comparativ cu 2020, fiind urmat de o redresare modestă în anul 2022 (12.600 de persoane), totuși, în anul 2024 s-a înregistrat din nou o diminuare, efectivul ajungând la 11.963 de persoane, ceea ce reprezintă o reducere de aproximativ 3,5% față de nivelul din 2020. În ceea ce privește personalul medical mediu, evoluția a fost relativ stabilă, cu variații minore în jurul valorii de 23.000 de persoane, înregistrându-se totodată o creștere de 520 de persoane în anul 2024 comparativ cu 2020 (Figura 51 și Tabelul 51).

⁶³ <https://msmps.gov.md/wp-content/uploads/2020/09/Analiza-Strategiei-de-dezvoltare-a-sistemului-de-s%C4%83n%C4%83tate-%C3%AE-Republica-Moldova-Raport-Final-.pdf>

⁶⁴ Studiul „Lucrătorii medicali care au migrat din Republica Moldova în Italia și alte țări ale Uniunii Europene” http://www.old2.ms.gov.md/sites/default/files/lucratorii_medicali_din_r._moldova_care_au_migrat_spre_italia_si_alte_tari_ale_ue.pdf

⁶⁵ <https://statbank.statistica.md/443/PxWeb/sq/ec5d45ba-ebfe-4c2c-80ee-fca4445721d5>

Figura 51. Evoluția numărului medicilor și personalului medical, în anii 2020 – 2024, persoane

Sursa: BNS

Această dinamică relevă menținerea unor discrepanțe moderate între necesarul și disponibilul de resurse umane din sistemul de sănătate, în special în rândul medicilor, unde ritmul de înnoire profesională rămâne inferior celui al ieșirilor naturale din sistem.

O problemă reprezintă și distribuția neuniformă, atât a numărului medicilor, cât și a personalului medical mediu pe medii de reședință. De menționat, că pentru a atrage tinerii specialiști în sistemul medical a fost aprobată HG nr. 1259/2008 cu privire la asigurarea cu locuință gratuită a tinerilor specialiști cu studii superioare și postuniversitare de rezidențiat, repartizați și angajați în câmpul muncii în instituțiile publice (bugetare) din sate (comune).

În vederea prevenirii emigrării din sistem a personalului medical și farmaceutic, în special din zonele defavorizate sau greu accesibile, au fost implementate mai multe măsuri de sprijin cu caracter financiar și social. Astfel, aproximativ 3000 de lucrători medico-sanitari și farmaceutici care activează în localități diferite de cele de reședință și efectuează naveta zilnică au beneficiat de compensații pentru cheltuielile de transport. Măsura a fost posibilă urmare a aprobării Hotărârii Guvernului nr. 706/2024, la inițiativa Ministerului Sănătății, a Regulamentului privind modul de stabilire și acordare a compensației pentru cheltuielile de transport (deplasarea tur retur între domiciliu și locul de muncă) lucrătorilor medico-sanitari și farmaceutici.

Totodată, au fost majorate indemnizațiile unice pentru tinerii specialiști care se angajează în mediul rural prin Hotărârea Guvernului nr. 719/2024 pentru modificarea Metodologiei acordării facilităților tinerilor specialiști cu studii medicale și farmaceutice plasați în câmpul muncii în mediul rural, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1345/2007. Indemnizația a crescut de la 120.000 lei la 250.000 lei, fiind destinată medicilor, farmaciștilor și altor specialiști cu studii superioare de licență în domeniul medical, angajați conform repartizării Ministerului Sănătății. Aceasta este acordată în două tranșe: 120.000 lei după primele șase luni de activitate și 130.000 lei după împlinirea a trei ani de activitate.

Adițional, în vederea atenuării crizei de personal medical și a integrării socio-economice a beneficiarilor de protecție temporară, în anul 2024, în baza Ordinului Ministerului Sănătății nr. 460/2023 cu privire la angajarea beneficiarilor de protecție temporară în cadrul instituțiilor medicale, au fost eliberate 19 avize de permisiune pentru angajarea lucrătorilor medicali ucraineni în cadrul prestatorilor de servicii medicale publice/private: medici - 18, felcer-laborant - 1.

Partea C: Cadrul de gestionare a migrației

Secțiunea C1 expune cele mai recente modificări și completări ale cadrului legislativ și regulator național în domeniul migrației. Secțiunea C2 prezintă o descriere a schimbărilor ce au avut loc în cadrul instituțional de gestionare a migrației. În cadrul secțiunii C3 sunt prezentate și analizate unele documente de politici din domeniul migrației elaborate și/sau adoptate în ultimii ani. Secțiunea C4 conține o descriere și o analiză a acțiunilor programatice care au fost implementate în țară ultimii 5 ani.

C1. Legi și regulamente (nivel național, regional și internațional)

Pe parcursul ultimilor ani, a fost adoptat un set de documente conceptuale și legi care determină politica migrațională în domeniile cheie ce țin de gestionarea migrației (migrația controlată inclusiv emigrarea, imigrarea, politici de integrare/reintegrare socială; azilul; politici de prevenire a migrației ilegale și traficului de persoane)⁶⁶, precum și o viziune pe termen lung în domeniu.

Cadrul Normativ

- Legea nr. 273/1994 cu privire la actele de identitate din sistemul național de pașapoarte;
- Legea nr. 269/1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova;
- Legea nr. 253/2025 cetățeniei Republicii Moldova;
- Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat;
- Legea nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane;
- Legea nr. 71/2007 cu privire la registre;
- Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova;
- Legea nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova;
- Legea nr. 274/2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova;
- Legea nr. 257/2013 privind resortisanții statelor terțe care au obligația deținerii unei vize și resortisanții statelor terțe care sunt exonerati de obligativitatea deținerii unei vize la traversarea frontierei de stat a Republicii Moldova;
- Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurare de șomaj;
- Legea nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane;
- Hotărârea Guvernului nr. 834/2008 cu privire la Sistemul informațional integrat al Poliției de Frontieră;
- Hotărârea Guvernului nr. 1187/2010 cu privire la implementarea Ghișeului unic de documentare a străinilor;
- Hotărârea Guvernului nr. 492/2011 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedurile de returnare, expulzare și readmisie a străinilor de pe teritoriul Republicii;
- Hotărârea Guvernului nr. 808/2022 cu privire la aprobarea Programului privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025;
- Hotărârea Guvernului nr. 50/2013 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la eliberarea vizelor;
- Hotărârea Guvernului nr. 125/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova;

⁶⁶ HG 808/2022 cu privire la aprobarea Programului privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135082&lang=ro

- Hotărârea Guvernului nr. 765/2014 cu privire la aprobarea listei documentelor de călătorie acceptate pentru traversarea de către străini a frontierei de stat a Republicii Moldova;
- Hotărârea Guvernului nr. 1032/2023 cu privire la aprobarea Programului național „Diaspora” pentru anii 2024-2028;
- Hotărârea Guvernului nr.801/2018 privind aprobarea și implementarea Programului Diaspora Acasă Reușește „DAR 1+3”
- Hotărârea Guvernului nr. 725/2017 cu privire la Mecanismul de coordonare a politicii de stat în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării;
- Hotărârea Guvernului nr. 1101/2018 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat pentru perioada 2018-2023 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia;
- Hotărârea Guvernului nr. 1144/2018 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura dobândirii și pierderii cetățeniei Republicii Moldova;
- Hotărârea Guvernului nr. 522/2019 cu privire la modelele actelor de identitate din sistemul național de pașapoarte.

Organizarea și facilitarea migrației legale.

În conformitate cu opiniile experților din cadrul Comisiei Europene, cadrul legislativ și de politici cu privire la prevenirea și contracararea traficului de ființe umane este consolidat și aliniat standardelor internaționale.

Acordurile bilaterale sunt un instrument important, menit să ofere un nivel înalt de flexibilitate țărilor pentru a se concentra asupra unui grup specific de migranți, adaptându-se condițiilor fluctuației pieței muncii, și împărțind responsabilitățile de monitorizare și management între statul gazdă și țara de baștină a migranților. Scopul acordurilor de securitate socială este, de a determina dreptul cetățenilor de a se deplasa între state și de a beneficia de securitate socială, ca urmare, fiind înlăturate restricțiile de a pretinde la astfel de beneficii.

La momentul actual în domeniul securității sociale Republica Moldova, implementează prevederi ale 18 acorduri. Statele cu care sunt implementate acordurile: Republica Belarus, Republica Portugheză, Republica Bulgaria, Marele Ducat de Luxemburg, Republica Austria, Republica Estonia, Republica Cehă, Republica Polonă, Ungaria, Regatul Belgiei, Republica Lituania, Republica Federală Germania, Republica Turcia, România, Republica Elenă, Regatul Spaniei, Republica Letonia și Republica Italiană.⁶⁷

În baza Acordurilor în domeniul asigurărilor/securității sociale semnate între Republica Moldova și alte state, au fost stabilite 261 pensii pentru limită de vârstă, 22 pensii de dizabilitate și 4 pensii de urmaș. Totodată, au fost reexamine 55 pensii pentru limită de vârstă stabilite anterior în baza prevederilor acordurilor internaționale. Cele mai multe solicitări sunt în baza acordului cu Republica Federală Germania, urmată de Republica Belarus și România. Totodată, către data de 01.04.2024 au fost indexate 1733 prestații sociale, care au fost stabilite în baza prevederilor acordurilor internaționale.

⁶⁷ CNAS Raport Anual 2024 <https://cnas.gov.md/doc.php?l=ro&idc=417&id=7114&t=/Rapoarte/Rapoarte-anuale-privind-activitatea-CNAS/Raportul-de-activitate-al-CNAS-pentru-anul-2024>

În domeniul readmisiei, Republica Moldova dispune de un cadru extins de cooperare internațională, materializat prin protocoale de implementare a Acordului de readmisie încheiat cu Comunitatea Europeană, precum și cu un număr important de state partenere.

Astfel, Moldova are semnate protocoale de implementare cu **23 de state membre sau asociate UE**, printre care: Estonia, Ungaria, România, Confederația Elvețiană, Slovacia, Germania, Austria, Lituania, Letonia, Malta, Bulgaria, Cehia, Polonia, statele Benelux, Spania, Republica Elenă, Slovenia, Italia, Serbia, Georgia, Albania, Kazahstan și Ucraina.

De asemenea, țara noastră a încheiat acorduri de readmisie și protocoale de implementare cu 14 state terțe, inclusiv: Norvegia, Macedonia, Serbia, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Turcia, Albania, Georgia, Kazahstan, Ucraina, Confederația Elvețiană, Danemarca și Azerbaidjan.

În prezent, se află în desfășurare procese de negociere pentru protocoale adiționale de implementare cu 6 state membre ale UE (Portugalia, Cipru, Croația, Suedia, Irlanda și Franța), precum și cu 12 state terțe: Armenia, Federația Rusă, Liban, Belarus, Kârgâzstan, Turkmenistan, Uzbekistan, Tadjikistan, India, China, Marea Britanie și Irlanda de Nord, precum și Islanda.

Acest portofoliu amplu de acorduri reflectă angajamentul Republicii Moldova de a consolida cooperarea în domeniul readmisiei și de a asigura respectarea obligațiilor internaționale în gestionarea fluxurilor de migrație.

Comunicarea și conlucrarea cu Diaspora. Biroul Relații cu Diaspora (BRD) al Cancelariei de Stat, este instituția responsabilă pentru elaborarea și coordonarea politicilor publice pentru și cu participarea diasporei. Un obiectiv strategic al BRD este dezvoltarea unui dialog continuu cu comunitățile create în 35 de țări la inițiativa cetățenilor Republicii Moldova, inclusiv cu cele peste 250 de organizații ale diasporei (asociații non-guvernamentale, grupuri de inițiativă, centre culturale, institute de cercetare, cluburi sportive, grupuri de interes profesional, etc.) din 35 de țări. Acțiunile și programele politicii de stat în domeniul relațiilor cu diaspora sunt promovate drept servicii distincte oferite membrilor diasporei, în calitate de beneficiari legitimi și activi. Promovarea inițiativelor și programelor se concentrează pe schimbul de informații și dialogul productiv între părțile implicate, având la bază utilizarea eficientă a instrumentelor de comunicare în masă, inclusiv prin intermediul resurselor online de media (ex. pagina oficială a BRD pe Facebook, youtube); colaborarea cu organizațiile publice și private; participarea membrilor diasporei în procesul de consultări publice a documentelor de politici și luare a deciziilor.

Activitatea Biroului se realizează în conformitate cu Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, Hotărârea Guvernului nr. 200/2016 cu privire la aprobarea Strategiei naționale „Diaspora 2025”, Hotărârea Guvernului nr. 725/2017 cu privire la Mecanismul de coordonare a politicii de stat în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării, Hotărârea Guvernului nr. 801/2018 privind aprobarea și implementarea Programului Diaspora Acasă Reușește „DAR 1+3”, Hotărârea Guvernului nr. 735/2016 cu privire la organizarea Zilelor Diasporei.

Totodată, au fost atinse realizările, în ceea ce privește integrarea în cadrul strategic sectorial al acțiunilor pentru asigurarea susținerii diasporei moldovenesti și inițiativelor venite din partea acesteia.

C2. Cadrul instituțional

Republica Moldova dispune de un cadru instituțional solid în domeniul formulării politicilor migraționale, cât și a gestionării migrației cu participarea unui număr mare de actori instituționali (vezi Anexa 3).

Asigurarea unui *management eficient al proceselor migraționale* este posibilă prin abordarea complexă a politicilor în domeniu și prin implicarea ministerelor de profil și ale autorităților de la diferite nivele de guvernare. Actualmente, ministerele responsabile de diferite aspecte în domeniul migrației și instituțiile subordonate acestora sunt:

Inspectoratul General pentru Migrație, (www.igm.gov.md), creat în scopul de a asigura implementarea politicii în domeniul migrației, azilului, apatridiei și integrării străinilor.

Misiunea IGM constă în realizarea prerogativelor ce țin de implementarea politicii în domeniul migrației și azilului, de gestionarea fenomenului migrației prin admisia și documentarea străinilor cu acte de identitate, de recunoașterea statutului de refugiat și a statutului de apatrid, de acordarea protecției umanitare și temporare, de coordonarea procesului de integrare a străinilor în Republica Moldova, de controlul legalității șederii străinilor pe teritoriul Republicii Moldova, de custodia publică și aplicarea corespunzătoare a măsurilor de îndepărtare și a măsurilor restrictive.

Inspectoratul execută următoarele funcții de bază: participă la elaborarea politicii statului prin formularea de propuneri în domeniul migrației, azilului, apatridiei și integrării străinilor; implementează și supraveghează respectarea legislației în domeniul migrației, azilului, integrării și apatridiei, a altor acte legislative și normative ce țin de aceste probleme; asigură conducerea nemijlocită și controlul activității subdiviziunilor din subordine; asigură gestionarea proceselor migraționale; acordă asistență și facilitează procesul de integrare a străinilor în Republica Moldova, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare; asigură combaterea șederii ilegale a străinilor pe întreg teritoriul țării și monitorizarea fluxului de străini; asigură respectarea drepturilor și libertăților străinilor pe teritoriul Republicii Moldova.

Suplimentar, în baza Hotărârii Guvernului Nr. 634 din 24 august 2012, IGM a fost desemnat drept instituția responsabilă de actualizarea și elaborarea Profilului Migrațional Extins.⁶⁸ În acest sens, în anul 2013 a fost creată o unitate specializată în cadrul IGM, responsabilă de actualizarea și elaborarea Raportului Analitic menționat, totodată, fiind responsabil de coordonarea întregului proces de colectare și analiză a datelor.

Biroul Relații cu Diaspora, (www.brd.gov.md), creat în octombrie 2012, în cadrul Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, responsabil pentru coordonarea politicii în domeniul relațiilor cu diaspora. BRD creează o sinergie între toate autoritățile publice centrale, partenerii și actorii care se ocupă de problemele migrației și dezvoltării.

Misiunea Biroului constă în asigurarea coordonării politicii în stat în domeniul relațiilor cu diaspora care include cetățenii Republicii Moldova stabiliți temporar sau permanent peste hotarele țării, persoanele originare din Republica Moldova și descendenții lor, precum și comunitățile formate din acestea.

Funcțiile de bază ale acestei instituții includ: stabilirea direcțiilor prioritare de activitate în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării, elaborarea și promovarea documentelor de politici publice și

⁶⁸ Hotărârea Guvernului Nr. 634 din 24 august 2012 cu privire la aprobarea Listei indicatorilor și a Șablonului Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova. Disponibilă pe:

<http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=344691&lang=1>

actelor normative în domeniu; acordarea asistenței necesare Prim-ministrului și secretarului general al Guvernului pe subiecte ce țin de domeniul diasporei, migrației și dezvoltării; inițierea și participarea la diferite parteneriate de cooperare și colaborare, care au ca obiectiv fortificarea dialogului eficient și continuu între diasporă-țară/țară-diasporă; coordonarea acțiunilor întreprinse de autorități publice îndreptate spre promovarea și dezvoltarea relațiilor cu diaspora în scopul participării active la dezvoltarea economică, socială și culturală a țării.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale, (www.social.gov.md), este organul central de specialitate al administrației publice, care este responsabil de următoarele aspecte ce țin de migrație: elaborarea și promovarea actelor normative care au ca scop reglementarea emigrării cu scop de muncă a lucrătorilor migranți moldoveni și protecția socială a acestora; elaborarea, negocierea și semnarea acordurilor bilaterale care reglementează fluxurile migrației forței de muncă; ajustarea legislației muncii la standardele internaționale; elaborarea strategiilor și programelor naționale de ocupare; coordonarea funcționării sistemului național de asistență socială; elaborarea proiectelor de acte normative privind combaterea traficului de ființe umane; repatrierea copiilor din străinătate etc.

Agencia Națională de Ocupare a Forței de Muncă, (www.anofm.md), este autoritatea administrativă subordonată Ministerului Muncii și Protecției Sociale, care are misiunea de a spori posibilitățile de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și susține angajatorii la identificarea forței de muncă calificate și crearea locurilor noi de muncă. Își realizează atribuțiile în următoarele domenii: implementarea politicii de promovare a ocupării forței de muncă, implementarea Acordurilor bilaterale în domeniul migrației forței de muncă.

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, (www.me.gov.md), este responsabil în continuare pentru crearea unui climat investițional favorabil în Republica Moldova pentru a atrage investițiile interne și străine, inclusiv remitențele. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenorialului (ODA) este o instituție publică fondată de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, care activează conform Hotărârii de Guvern nr.487 din 2022. ODA este o instituție publică cu misiunea de a susține dezvoltarea antreprenorialului în Republica Moldova de la inițierea unei afaceri, la internaționalizarea acesteia.

Biroul Național de Statistică (www.statistica.gov.md), este autoritate administrativă independentă instituțional și profesional, creată pe lângă Guvern în scopul coordonării sistemului statistic național privind dezvoltarea și producerea statisticii oficiale, inclusiv în domeniul migrației. Biroul are misiunea de a colecta, procesa și disemina statistici oficiale obiective, credibile și în timp util, necesare pentru fundamentarea politicilor și luarea deciziilor, pentru cercetare, prognozare și informarea generală a societății.

Sursele principale care oferă date despre migrația populației sunt Recensământul Populației și al Locuințelor (RPL), Ancheta Forței de Muncă (AFM) și Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC). În Moldova, recensământul la moment este unica sursă de date cu privire la componența populației rezidente, atât după caracteristici demografice generale, cât și caracteristici specifice relevante pentru migrația internațională, cum ar fi cetățenia și țara de naștere.

Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, (www.border.gov.md) este autoritatea administrativă din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, care exercită atribuțiile și implementează politica statului în domeniul managementului integrat al frontierei de stat, al combaterii migrației ilegale și a criminalității transfrontaliere. Inspectoratul are misiunea de a implementa politica de stat în domeniul gestionării integrate a frontierei de stat a Republicii Moldova, în vederea realizării unui control eficient al acesteia, prin soluționarea provocărilor legate

de riscurile și amenințările susceptibile să compromită securitatea națională, contribuind, astfel, la combaterea criminalității transfrontaliere, asigurând un nivel ridicat de securitate, cu respectarea deplină a drepturilor fundamentale, și garantând, în același timp, libera circulație a persoanelor.

Competențele atribuite IGPF prin Legea nr. 283 din 28 decembrie 2011, cu privire la IGPF includ: elaborarea și implementarea politicii în domeniul managementului integrat al frontierei de stat, investigarea și urmărire penală a infracțiunilor transfrontaliere (organizarea migrației ilegale, traficul de persoane, falsificarea documentelor de călătorie etc.); constatarea contravențiilor legate de șederea ilegală a persoanelor în zona de frontieră, trecerea ilegală a frontierei de stat; eliberarea de vize la frontieră în cazuri de urgență etc.⁶⁹

Parteneriatele regionale în domeniul migrației. Republica Moldova este parte a unor parteneriate regionale în domeniul migrației, menite să consolideze cooperarea în ceea ce privește politicile cu țările vecine, țările de destinație și cele de origine ale migranților, printre acestea pot fi enumerate următoarele: Organizația Internațională pentru Migrație (Misiunea OIM Moldova)⁷⁰, Parteneriatul Estic⁷¹, Cooperarea operațională FRONTEX⁷², UNHCR⁷³, Misiunea Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina (EUBAM)⁷⁴, Parteneriatul de Mobilitate⁷⁵, Procesul de la Praga⁷⁶, Procesul de la Budapesta⁷⁷, Forumul Global privind Migrația și Dezvoltarea⁷⁸ și alte organizații.

C3. Cadrul de politici

Având în vedere importanța și impactul migrației pentru țară, Moldova a dezvoltat o politică în materie de migrație și o structură de guvernare sofisticată și bine coordonată. Au fost dezvoltate o serie de strategii pentru sprijinirea unei abordări sistemice în ceea ce privește migrația, în timp ce responsabilitatea pentru politicile specifice revine diferitelor instituții de specialitate. Totuși, aceste strategii tind să se concentreze asupra migranților efectivi și, într-o anumită măsură, să îi negligeze pe migranții potențiali, atât în ceea ce privește prevenirea, cât și din perspectiva optimizării procesului de migrație.⁷⁹

Strategia națională în domeniul migrației și azilului (2011-2020) (SNDMA), aprobată prin HG 655/2011⁸⁰ a constituit un document național, menit să asigure reglementarea circulației și mobilității cetățenilor, pentru a contribui la prosperitatea populației țării, la dezvoltarea ei socioeconomică, la asigurarea drepturilor și securității sociale ale migranților. Obiectivul principal al Strategiei a constituit în asigurarea reglementării cuprinzătoare a managementului proceselor migrației și azilului, armonizarea cadrului juridic național cu prevederile dreptului internațional și legislația Uniunii Europene, reglementarea circuitului persoanelor, menit să servească drept contribuție pentru dezvoltarea socioeconomică, securitatea țării și realizarea obiectivelor de integrare europeană.

⁶⁹ Legea cu privire la Poliția de Frontieră Nr. 283 din 28.12.2011, cu ulterioarele modificări, disponibilă la adresa: <http://lex.justice.md/md/342897/>

⁷⁰ <https://moldova.iom.int/ro>

⁷¹ <http://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eastern-partnership/>

⁷² <https://frontex.europa.eu/>

⁷³ <https://www.unhcr.org/>

⁷⁴ <http://infoeuropa.md/misiunea-uniunii-europene-de-asistenta-la-frontiera-in-moldova-si-ucraina-eubam/>

⁷⁵ <http://www.mfa.gov.md/mobility-partnership-ro/>

⁷⁶ <http://www.icmpd.org/our-work/migration-dialogues/prague-process/participants/>

⁷⁷ <http://www.icmpd.org/our-work/migration-dialogues/budapest-process/>

⁷⁸ <https://www.calm.md/forumul-global-privind-migratia-si-dezvoltarea/>

⁷⁹ https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-11/etf_skills_and_migration_country_fiche_moldova_2021_ro.pdf

⁸⁰ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=56020&lang=ro

Pentru atingerea obiectivului de maximizare a impactului migrației și mobilității, Guvernul a elaborat Strategia de **susținere a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii** și Planul de acțiuni de realizare a acesteia pentru anii 2018-2020. Strategia a oferit cadrul de politici pe termen lung și mediu privind dezvoltarea întreprinderilor micro, mici și mijlocii (ÎMM-uri) din Republica Moldova. Scopul acesteia fiind contribuirea la crearea unui mediu de afaceri favorabil, promovarea culturii antreprenoriale în vederea susținerii ÎMM-urilor și asigurarea coeziunii sociale.

Cadrul legal de activitate al întreprinderilor micro, mici și mijlocii, precum și măsurile de suport din partea statului pentru crearea și dezvoltarea lor, este stabilit prin Legea nr.179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii. Potrivit art. 11 alin. (2) din aceeași lege sunt îndreptate spre: a) susținerea tinerilor întreprinzători în lansarea unei afaceri în țară; b) stimularea persoanelor migrate în deschiderea unei afaceri în Republica Moldova; c) dezvoltarea antreprenoriatului feminin și a celui social; d) susținerea ÎMM-urilor cu potențial de export și internaționalizarea acestora; e) adaptarea ÎMM-urilor la principiul „economiei verzi”; f) extinderea infrastructurii de suport în afaceri prin dezvoltarea incubatoarelor de afaceri, parcurilor industriale, clusterelor.⁸¹

În contextul abordării aspectelor ce vizează relația dintre stat și cetățenii săi aflați peste hotare, se menționează că **diaspora contribuie semnificativ la bunăstarea societății**, atât prin transferurile bănești indispensabile pentru susținerea celor rămași în țară și pentru dezvoltarea economiei naționale, cât și prin transferul de cunoștințe, experiențe, practici sociale, atitudini, comportamente, precum și prin implicarea în proiecte de caritate, dezvoltare și activism civic.

Totodată, statul are responsabilitatea de a asigura participarea cetățenilor săi la procesele de guvernare, de a le oferi servicii publice de calitate și de a le acorda sprijinul necesar în situațiile de dificultate.

În acest sens, un capitol distinct, dedicat politicilor pentru diasporă, a fost inclus în Programul de activitate al Guvernului „Moldova vremurilor bune”, domeniul fiind abordat, totodată, și în alte capitole relevante, precum Protecția socială și munca și Transformarea digitală. De asemenea, se impune menționarea faptului că una dintre prioritățile de bază incluse în Cadrul bugetar pe termen mediu pentru perioada 2022–2024 se referea la fortificarea mecanismelor de cooperare cu diaspora.

Concomitent, Strategia națională „Diaspora 2025” (HG 200/2016), împreună cu planul său de acțiune, contribuie la creșterea cooperării între guvern, autoritățile publice locale, societatea civilă și membrii diasporei, prin îmbunătățirea și extinderea abordării transversale, în ceea ce privește diaspora, migrația și dezvoltarea (DMD). Planul de acțiune a inclus patru obiective: i) elaborarea și dezvoltarea cadrului strategic și operațional pentru sectorul DMD; ii) asigurarea drepturilor diasporei și consolidarea încrederii; iii) mobilizarea, valorificarea și recunoașterea potențialului uman al diasporei; iv) implicarea directă și indirectă a diasporei în dezvoltarea economică durabilă a țării.

Totodată, prin Hotărârea Guvernului nr. 674/2023, a fost aprobat Programul național de stimulare a revenirilor și de facilitare a (re)integrării cetățenilor Republicii Moldova implicați în procesul migrațional pentru anii 2023–2027, precum și Planul de acțiuni aferent implementării acestuia.

În plus, problematica migrației este integrată în cadrul mai multor documente de politică națională, între care se evidențiază Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, care succede Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020”. Aceasta este aliniată la Agenda 2030

⁸¹ <https://mded.gov.md/domenii/mediul-de-afaceri/politici-si-programe-imm/>

pentru Dezvoltare Durabilă a Organizației Națiunilor Unite și include obiective și măsuri ce vizează migrația. De asemenea, aspectele legate de valorificarea potențialului migrației în sprijinul dezvoltării durabile sunt reflectate în Planul de acțiune al Strategiei Naționale pentru ocuparea forței de muncă pentru perioada 2017–2021, document aflat în proces de actualizare în conformitate cu noile priorități guvernamentale pentru perioada 2025–2030.

Mobilitatea. Din perspectiva mobilității, un rol esențial l-a avut Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și Republica Moldova, semnat în anul 2014, care prevede, printre altele, crearea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA). Principalul obiectiv al cadrului de colaborare UE–Moldova, așa cum este stipulat în Acord, constă în promovarea asocierii politice și a integrării economice dintre părți, în baza valorilor comune și a legăturilor consolidate, inclusiv prin creșterea participării Republicii Moldova la politicile, programele și agențiile Uniunii Europene.

Unul dintre angajamentele asumate de părți vizează aprofundarea dialogului și cooperării în domeniul mobilității, migrației, azilului și managementului de frontieră, în conformitate cu cadrul de politici migraționale al Uniunii Europene, care promovează migrația legală, implementarea eficientă a Acordului de readmisie și consolidarea parteneriatului pentru mobilitate.

De menționat că în prezent, Republica Moldova, în calitatea sa de stat candidat la aderarea la Uniunea Europeană (statut obținut în anul 2022), continuă să își consolideze eforturile în vederea alinierii la acquis-ul comunitar și la standardele europene în domeniul mobilității, migrației și protecției internaționale, aceste direcții reprezentând un pilon esențial al procesului de integrare europeană și o condiție fundamentală pentru libera circulație și gestionarea sustenabilă a fluxurilor migraționale.

Intenția migranților reîntorși de a rămâne în țară reprezintă un factor important ce influențează procesul (re)integrării acestora pe piața muncii. Potrivit datelor sondajului OIM ⁸², realizat în anul 2020, 30 % dintre respondenții planifică să se reîntoarcă în Republica Moldova, din ei 67 % cât mai curând. Dintre respondenții care doresc să se întoarcă în Moldova, pentru o perioadă mai lungă și intenționează să obțină un loc de muncă sau să lanseze/relanseze propria afacere - 26 % au indicat că, ar avea nevoie de consultanță și ajutor în inițierea/dezvoltarea unei afaceri și sprijin financiar în acest sens, 24 % au indicat că ar avea nevoie de servicii de orientare în carieră și de căutare a unui loc de muncă, 14 % au indicat că ar avea nevoie de cursuri de formare, recalificare și perfecționare, 10 % au indicat necesitatea de a recunoaște abilitățile dobândite în străinătate pentru a se integra cu succes pe piața muncii, iar 8 % ar avea nevoie de finanțare/sprijin umanitar/logistic în primele luni de ședere în Moldova pentru acoperirea costurilor legate de chirie, medicamente, alimente etc.

Concomitent, respondenții care doresc să se întoarcă în Moldova, totuși intenționează, să plece în străinătate pe termen scurt de timp. Totodată, respondenții menționează, că ar putea lua în considerare oportunitatea să rămână în Moldova, dacă s-ar institui niște condiții atrăgătoare, care să le influențeze decizia. Astfel, 42 % din respondenții din această categorie au subliniat necesitatea unui salariu competitiv și a unei calități a vieții similare cu cea din țara de destinație. Alți 16 % au subliniat, un acces îmbunătățit la serviciile publice calitative în domeniul sănătății, educație etc. La

⁸² IOM rapid field assessment of the impact of COVID-19 on the wellbeing of the Moldovan diaspora: an evidence base regarding migrants' coping strategies and contributions https://moldova.un.org/sites/default/files/2020-07/IOM%20Diaspora%20Survey%20Report-EN_FINAL_3.pdf

întrebarea despre mărimea unui salariu competitiv din perspectiva a unui migrant întors, marea majoritate a respondenților au indicat sume cuprinse între 9.000 și 14.000 de lei moldovenești.⁸³

Programe pentru copiii din diasporă. În anul 2024 a fost lansată cea de-a XII-a ediție, aniversară a Programului Guvernamental Diasporă Origini Reveniri- DOR. **Programul DOR** - este o inițiativă a Guvernului, se desfășoară sub înaltul patronaj al Prim-ministrului și este pusă în practică de BRD, începând cu anul 2013. Scopul programului DOR, este de a consolida legăturile emoționale, culturale și de identitate ale copiilor – generația a doua de emigranți, cu țara lor de baștină, Republica Moldova. Programul a apărut drept rezultat al necesității clar exprimate a diasporei moldovenești de a menține relația cu valorile tradiționale ale țării și de a crește gradul de conexiune emoțională cu Republica Moldova. La Programul menționat, anual participă circa o sută de persoane din cca 20 de țări - Italia, Ucraina, România, Federația Rusă, Spania, Grecia, Portugalia, Cehia, Franța, Norvegia, Marea Britanie, Irlanda, Germania, SUA, Canada, Bulgaria, Georgia și Republica Moldova etc., cu vârsta cuprinsă între 12-17 ani.

Principalul instrument de operaționalizare a politicilor și documentelor strategice care vizează **combaterea migrației ilegale și a traficului** de ființe umane, continuă să fie SNR al MMPS pentru victimele și potențialele victime ale traficului de persoane. SNR este un sistem integrat care acordă asistență comprehensivă victimelor și persoanelor vulnerabile, inclusiv copiilor și vârstnicilor lăsați fără îngrijire, prin referirea acestora către autoritățile locale și prestatorii de servicii pentru societatea civilă, coordonarea și coerența politicilor la nivel național. Actualmente, coordonarea politicilor și strategiilor ce țin de fenomenul migrației se realizează în cadrul unui aranjament instituțional impresionant, fiind canalizată prin intermediul organelor interinstituționale.

Comisia de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului (instituită prin Hotărârea Guvernului nr. 947/2018). Comisia reprezintă un organ consultativ permanent, fără statut de persoană juridică, creat în scopul monitorizării și coordonării activităților în domeniul migrației, azilului, apatridiei și integrării străinilor în Republica Moldova, precum și al aplicării unitare și coerente a politicilor guvernamentale relevante în acest domeniu. Comisia este constituită din persoane cu funcții de conducere de nivel superior, responsabile de promovarea și realizarea politicii statului în domeniul migrației, azilului, apatridiei și integrării străinilor în Republica Moldova, din cadrul ministerelor și autorităților administrative din subordine, precum și al altor autorități administrative centrale. După ridicarea stării de urgență, Comisia, în cooperare cu UNHCR și Forumul de Coordonare a Refugiaților a preluat treptat rolul de coordonare la nivel guvernamental a protecției și integrării persoanelor strămutate forțat din Ucraina. Totodată, Comisia de coordonare a activităților în domeniul migrației și azilului, implicată activ în activitățile ce țin de gestionarea proceselor migraționale, în special în elaborarea și implementarea mecanismului de protecție temporară pentru persoanele strămutate forțat din Ucraina, monitorizarea situației migraționale. În acest sens, în perioada 2022-2024 au fost organizate ședințe ale Comisiei în format extins, în cadrul cărora au avut loc consultări publice pe marginea proiectelor de acte normative, implementarea prevederilor HG nr. 21 privind protecția temporară, barierele și dificultățile întâmpinate în procesul de implementare, precum și identificarea soluțiilor de depășire a lor.

Parteneriatul de Mobilitate (PM) RM-UE este o inițiativă, care reunește mai multe proiecte și inițiative în domeniul migrației și se referă, în mod prioritar, la consolidarea capacităților instituționale în domeniul gestionării migrației, promovarea migrației legale, consolidarea relațiilor

⁸³ IOM rapid field assessment of the impact of COVID-19 on the wellbeing of the Moldovan diaspora: an evidence base regarding migrants' coping strategies and contributions https://moldova.un.org/sites/default/files/2020-07/IOM%20Diaspora%20Survey%20Report-EN_FINAL_3.pdf

cu diaspora, stimularea revenirii și reintegrării migranților moldoveni, investirea eficientă a remitențelor, asigurarea protecției sociale, supravegherea frontierei și securitatea documentelor, precum și cooperarea în domeniul luptei contra migrației ilegale și a traficului de ființe umane. Parteneriatul de Mobilitate oferă un cadru politic de cooperare cu UE (Serviciul European pentru Acțiune Externă, Comisia Europeană, Fundația Europeană de Formare – ETF și Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele Externe ale statelor membre ale Uniunii Europene – FRONTEX) și 16 state membre ale UE în domeniul migrației, vizând toate dimensiunile de cooperare ale Abordării Globale pentru Migrație și Mobilitate a UE (GAMM).⁸⁴ Mecanismul de monitorizare și coordonare a implementării a PM, este compus din mai multe instrumente, inclusiv Reuniunea la Nivel Înalt, Reuniunea Platformei Locale de Cooperare transformată în Reuniunea Platformei Locală de Cooperare în format extins și Comitetul Național de Coordonare, care este responsabil de raportarea Guvernului privind ultimele evoluții în implementarea PM.⁸⁵

Reuniunile Platformei Locale de Cooperare în format extins, întrunesc reprezentanți din partea autorităților moldovenești, statelor membre UE, Comisiei Europene, Serviciului european pentru acțiune externă, organizațiilor internaționale, societății civile și mediului academic. Scopul unor astfel de reuniuni, este de a aprecia nivelul implementării obiectivelor stipulate în cadrul Declarației Comune privind PM; a prezenta activitățile implementate, curente sau cele planificate în cadrul PM; a evalua mecanismul actual de implementare, cooperare și monitorizare în cadrul PM, pentru consolidarea și îmbunătățirea acestuia; a stabili perspectivele și oportunitățile pentru cooperarea pe viitor între parteneri; a identifica prioritățile pentru cooperarea în cadrul altor platforme bi și multilaterale din domeniul migrației și mobilității la nivel regional și global; și de a prezenta primele rezultate ale procesului de evaluare a PM.

De asemenea, anual la Bruxelles, au loc Reuniunile la Nivel Înalt a Parteneriatului de Mobilitate Republica Moldova–Uniunea Europeană, unde sunt discutate rezultatele activităților desfășurate pe parcursul anului și examinate posibilitățile de lansare inițiativelor noi. Promovarea migrației legale, susținerea mobilității academice, integrarea migrației în dezvoltare și combaterea migrației ilegale au fost unele dintre domeniile de interes prioritar identificate de către parteneri.

Grupul Tehnic de Lucru interinstituțional, creat în 2010 în cadrul proiectului OIM „Susținerea implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE–Moldova”, care coordonează activitățile ce țin de elaborarea PME al RM continuă să fie lucrativ, actualmente membrii acestui grup, sunt implicați activ în elaborarea și implementarea PME al RM, inclusiv și a acestei ediții. Activitatea GTL interinstituțional din anul 2013, este coordonată de IGM (BMA) din cadrul MAI.

Consiliul Național pentru Managementul Integrat al Frontierei de Stat (CNMIFS) este un organ consultativ instituit în anul 2015 conform HG nr. 902/2015. Consiliul își desfășoară activitatea sub autoritatea și conducerea directă a președintelui Consiliului, președinte al Consiliului a fost desemnat Ministrul Afacerilor Interne. Misiunea Consiliului este de a eficientiza comunicarea și colaborarea dintre autoritățile din sistemul managementului integrat al frontierei de stat, precum și de a contribui la fundamentarea deciziilor acestora privind măsurile adoptate și acțiunile corelate ce urmează a fi întreprinse în vederea securizării frontierei de stat și a realizării unui management performant al acesteia.

⁸⁴ Parteneriat de Mobilitate RM-UE, a opta reuniune la nivel înalt <http://www.brd.gov.md/ro/content/parteneriat-de-mobilitate-rm-ue-opta-reuniune-la-nivel-inalt>

⁸⁵ Parteneriatul de Mobilitate <http://www.mfa.gov.md/parteneriatul-de-mobilitate/->.

Printre sarcinile de bază ale CNMIFS se enumeră: i) stabilirea concepției de ansamblu și asigurarea coordonării unitare, pe baza Strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat, a acțiunilor și măsurilor pentru securizarea frontierei de stat desfășurate de autoritățile din sistemul managementului integrat al frontierei de stat, iar pe baza deciziilor adoptate în acest sens formulează recomandări; ii) coordonarea acțiunilor autorităților din sistemul managementului integrat al frontierei de stat pentru implementarea Strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat, astfel încât să se asigure respectarea principiului evitării suprapunerilor de competențe, activități și investiții între acestea; iii) adoptarea deciziilor în vederea soluționării problemelor din domeniul de competență cu care se confruntă sau, după caz, sesizează Guvernul și propune adoptarea măsurilor ce se impun pentru rezolvarea acestora; iv) aprobarea conceptului și obiectivelor Strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat, elaborate pe baza propunerilor formulate de autoritățile din sistemul managementului integrat al frontierei de stat; v) adoptarea deciziilor în vederea asigurării coerenței în procesul de elaborare și implementare de politici în domeniul managementului integrat al frontierei de stat ale autorităților din sistemul managementului integrat al frontierei de stat; vi) formularea recomandărilor de armonizare a legislației naționale cu normele și practicile internaționale în domeniu; vii) coordonarea și monitorizarea activității grupurilor de lucru din subordinea sa, adoptarea deciziilor necesare sau, după caz, formularea propunerilor ce se impun.⁸⁶

Cu toate acestea, în pofida aranjamentului instituțional solid existent, RM necesită îmbunătățirea în continuare a mecanismului de coordonare inter-instituțională (care ar putea fi edificat eventual prin intermediul unei asistențe bine organizate și ajustate), pentru a elabora un cadru instituțional și politici mai eficiente de gestionare a migrației.

C4. Cadrul de programe

Având în vedere impactul fluxurilor migraționale, asupra societății și a economiei moldave, Guvernul a adoptat o serie de programe și proiecte menite să stimuleze întoarcerea cetățenilor săi și să creeze condiții pentru încadrarea legală în muncă a cetățenilor moldoveni în străinătate, inclusiv pentru dezvoltarea migrației circulare. Multe dintre aceste programe implică educație și formare și au fost puse în aplicare cu ajutorul proiectelor finanțate în cadrul Parteneriatului pentru mobilitate UE-Moldova.

În contextul Procesului de la Torino, ETF a efectuat o evaluare a politicilor privind dezvoltarea capitalului uman în Moldova (ETF, 2020), punând puternic accentul pe migrație și, mai ales, pe măsurile de sprijinire a migranților din perspectiva ocupării forței de muncă și a competențelor (MISMES). Studiul a analizat în special deteriorarea capitalului uman ca urmare a migrației și măsura în care politicile naționale sprijină migranții, răspunzând nevoilor acestora în materie de competențe și de ocupare a forței de muncă. Analiza indică în mod clar angajamentul guvernului de a aborda provocările asociate fluxurilor masive de migrație, dar precizează, de asemenea, că acesta este unul dintre aspectele politicii în domeniul migrației care necesită investiții mai mari și face recomandări specifice în acest sens.

Obiectivul comun al celor mai multe dintre aceste măsuri constă în mobilizarea resurselor umane și financiare ale diasporei, cu scopul de a atrage persoane care se întorc în țară și investiții, și de a crea noi locuri de muncă. Aceste măsuri pot fi grupate în funcție de diferitele faze ale migrației. Faza

⁸⁶ HG nr. 902/2015, cu privire la Consiliul Național pentru Managementul Integrat al Frontierei de Stat.

premergătoare migrației, este domeniul în care țara a obținut rezultatele cele mai slabe; majoritatea măsurilor puse în aplicare se rezumă la facilitarea unei tranziții ușoare în țările-gazdă, prin îmbunătățirea conștientizării pericolelor migrației ilegale și prin formare în vederea sprijinirii integrării culturale și lingvistice în țara-gazdă.⁸⁷

În scopul asigurării unei mai bune coordonări a asistenței externe oferite Republicii Moldova, în anul 2018, Guvernul, prin Hotărârea nr. 377, a reglementat cadrul instituțional și mecanismul de acordare a asistenței externe. De menționat că, hotărârea respectivă a actualizat/ complementat HG nr. 12/2010 și HG nr. 561/2015 precedentă, și stipulează în mod expres apartenența (subscrierea) țării noastre la angajamentele pe plan internațional în domeniul eficientizării asistenței externe, precum sunt: Declarația de la Paris (2005), Agenda de acțiuni de la Accra (2008), Angajamentele de la Bussan (2011) și Comunicatul de la Mexico (2014).⁸⁸ De asemenea, hotărârea vizată prevede că, în cadrul mecanismului de coordonare și management al asistenței externe, gestionate de către autoritatea națională de coordonare, Cancelaria de Stat este responsabilă de proiectele/programele de asistență tehnică. Iar, coordonatorul sectorial al asistenței externe este autoritatea publică centrală, responsabilă de politica în sector sau autoritatea publică. Monitorizarea implementării proiectelor/programelor de asistență externă, în scopul evaluării eficienței, eficacității, impactului și durabilității acestora, este efectuată prin intermediul rapoartelor prezentate în Ghidul operațional privind coordonarea și managementul asistenței externe.

Totodată, HG prevede gestionarea asistenței externe prin Modulul Platformei pentru gestionarea asistenței externe „Date privind asistența financiară disponibilă pentru lansarea și dezvoltarea afacerilor”. În cadrul modificări/ajustări instituționale, Cancelaria de Stat își exercită rolul autorității naționale de coordonare a Modulului Platformei pentru gestionarea asistenței externe.

Începând cu aprilie 2018, potrivit prevederilor HG nr. 377/2018 „Cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismul de coordonare și management al asistenței externe”, Ministerul Finanțelor (MF) a fost desemnat drept autoritate națională de coordonare a asistenței externe. MF (Secția asistență financiară externă din cadrul Direcției investiții publice și asistență financiară externă), este responsabil de mecanismul de coordonare și management al asistenței externe și îndeplinește rolul de punct unic de contact/control în relația cu partenerii externi de dezvoltare și autoritățile publice privind propunerile de proiecte/programe de asistență externă.⁸⁹

Agenda de Asociere. La data de 21 octombrie 2022 în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 273 a fost publicată noua Agenda de Asociere care identifică domeniile prioritare de implementare a prevederilor Acordului de Asociere pentru perioada 2021-2027. Acordul de asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte (1) a fost semnat la 27 iunie 2014 și a intrat în vigoare la 1 iulie 2016. În conformitate cu articolul 436 alineatul (1) din acord, Consiliul de asociere este împuternicit să adopte recomandări, în vederea îndeplinirii obiectivelor acordului. La 30 septembrie 2019, în cadrul celei de a cincea reuniuni a Consiliului de asociere, UE și Republica Moldova au convenit să mențină Programul de asociere 2017-2019 pentru o perioadă de tranziție de un an și să înceapă să lucreze la o listă de priorități care să permită direcționarea procesului de punere în aplicare a AA/DCFTA în următorii ani în domeniile acoperite de acordul de asociere.

⁸⁷ https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-11/etf_skills_and_migration_country_fiche_moldova_2021_ro.pdf

⁸⁸ HG nr. 377/2018, cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismului de coordonare și management al asistenței externe https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=103025&lang=ro

⁸⁹ <http://mf.gov.md/ro/content/asisten%C8%9Ba-financiar%C4%83-extern%C4%83>

Programul de asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova-2021-2027, care înlocuiește Programul de asociere 2017-2019, reorientează activitatea comună și stabilește noi priorități de nivel înalt pentru aceasta în vederea atingerii obiectivelor de asociere politică și de integrare economică prevăzute în acordul de asociere pentru perioada 2021-2027.

Prezentul program poate face obiectul unei revizuirii, după caz, în special având în vedere agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei și noile provocări în materie de securitate cu care se confruntă Republica Moldova. Faptul că programul de asociere se axează pe un număr limitat de priorități nu afectează domeniul de aplicare sau mandatul dialogului existent în cadrul altor acorduri și parteneriate relevante sau în cadrul formatului multilateral al Parteneriatului estic. De asemenea, cetățenii Republicii Moldova care dețin pașapoarte biometrice călătoresc fără viză în țările din spațiul Schengen începând din aprilie 2014. Criteriile de referință privind liberalizarea vizelor și recomandările din rapoartele periodice ale Comisiei din cadrul mecanismului privind suspendarea excepției de la obligativitatea vizelor trebuie să fie îndeplinite în permanență pentru a se asigura sustenabilitatea regimului de călătorii fără viză și pentru a contribui, astfel, la mobilitate și la contactele interpersonale dintre UE și Republica Moldova ⁹⁰.

Programul privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025 aprobat prin HG 808/2022 are scopul asigurării dezvoltării unui sistem de management integrat al migrației, bazat pe instituții puternice, instrumente eficiente și proceduri clare, capacități de analiză și gestionare a riscurilor, cooperarea interinstituțională și internațională consolidată. Totodată, Programul include obiective și activități orientate spre atingerea obiectivelor din Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”.

Raportul de evaluare intermediară a Programului privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025, denotă că este vital ca acest program să fie implementat eficient, pentru a proteja drepturile migranților și refugiaților și pentru a asigura o gestionare ordonată a fluxurilor de migranți în beneficiul țării. La fel, este important de menționat că implementarea parțială a Programului are un impact pozitiv atât asupra părților interesate (autoritățile publice), cât și asupra beneficiarilor (imigranții și persoanele strămutate). Realizarea obiectivelor OG1, OG2 și OG4 a generat efecte pozitive și a contribuit la schimbări benefice pe termen mediu, promovând o sinergie între autoritățile publice centrale și locale, guvern și partenerii de dezvoltare, precum și societatea civilă.⁹¹

Parteneriatului Estic (PaE) a fost lansat oficial la 7 mai 2009, în cadrul Summit-ului PaE de la Praga. PaE reprezintă o inițiativă de consolidare și aprofundare a cooperării UE cu șase țări partenere din Europa de Est și Caucazul de Sud: Armenia, Azerbaidjan, Belarus (participarea suspendată începând cu 28 iunie 2021), Georgia, Republica Moldova și Ucraina. Această inițiativă este guvernată de principiile implicării comune, diferențierii și condiționalității, iar valorile fundamentale precum democrația, statul de drept, respectarea drepturilor omului, precum și principiile economiei de piață, dezvoltării durabile și bune guvernări stau la baza acestui parteneriat. PaE se încadrează în cadrul mai larg al Politicii Europene de Vecinătate, concepută în contextul extinderii din 2004, prin care UE colaborează cu vecinii săi de la sud și est pentru a ajunge la cea mai strânsă asociere politică și integrare economică posibilă.

⁹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:22022D1997&from=EN>

⁹¹ Raportul de evaluare intermediară a Programului privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025

<https://mai.gov.md/sites/default/files/Activitatea/Rapoarte/Raport%20de%20evaluare%20intermediara%20a%20PGFMAIS.pdf>

Cooperarea între statele membre ale PaE și UE se structurează pe două dimensiuni: bilaterală (semnarea și implementarea acordurilor de asociere, crearea zonei de comerț liber și aprofundat, liberalizarea regimului de vize) și multilaterală (care se realizează prin intermediul platformelor tematice și inițiativelor emblematiche - flagship initiative). Cooperarea pe dimensiunea parlamentară a PaE este efectuată în cadrul Adunării Parlamentare EuroNest.⁹²

MAI/IGM/IGPF participă la lucrările Panelului cu privire la Migrație și Azil, care urmărește asigurarea cooperării și realizarea schimbului de bune practici în domeniul politicilor migraționale și în domeniul azilului între țările PaE și UE, pentru a facilita ajustarea sistemelor de gestionare a migrației și azilului la standardele internaționale. În același timp, autoritățile de frontieră ale RM participă la lucrările Panelului cu privire la Managementul Integrat al Frontierei, care urmărește asigurarea dialogului și cooperării între autoritățile de frontieră ale PaE, UE și alți actori internaționali în domenii aferente managementului frontierei, în vederea facilitării mobilității persoanelor și bunurilor peste frontiere, prin asigurarea controlului eficient al frontierelor, prevenirea și combaterea infracțiunilor transfrontaliere, inclusiv a traficului de persoane și a migrației iregulare. Ambele panee își desfășoară lucrările în cadrul Platformei PaE „Democrație, Bună Guvernare și Stabilitate”.

Concomitent, MAE asigură promovarea constantă a priorităților țării noastre în contextul PaE în cadrul dialogului cu partenerii europeni. Republica Moldova a participat la toate reuniunile Platformelor, inițiativelor pilot desfășurate în cadrul Parteneriatului Estic, preluând experiența partenerilor europeni relevantă domeniilor corespunzătoare din Acordul de Asociere, precum și împărtășind la rândul său bunele practici acumulate cu statele din PaE, cum ar fi de exemplu în domeniul vizelor sau gestionării migrației. Rezultatele bune obținute de Moldova în contextul dimensiunii bilaterale a PaE o plasează în fruntea statelor PaE, aprecierea dată în primul rând de UE și statele membre ale UE.

Domeniul migrației forței de muncă s-a axat pe perfecționarea cadrului legislativ și aducerea în concordanță cu normele legale a unor acte legislative în domeniu. Astfel, au fost operate modificări prin Legea nr. 278/2018 la Legea nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova.

Pactului Global pentru o Migrație Sigură, Ordonată și Reglementată (GCM). Pactul Global privind migrația a fost aprobat în luna iulie 2018 de toate cele 193 de state membre ale ONU, cu excepția SUA, ulterior fiind ratificat oficial la Conferința internațională desfășurată la Marrakech (Maroc) în perioada 10-11 decembrie a aceluiași an.

Republica Moldova a participat la Conferința de la Marrakech și a susținut Memorandumul Pactului Global pentru Migrație, pledând pentru susținerea unui text echilibrat bazat pe solidaritate, angajament multilateral și o abordare cuprinzătoare față de provocările migrației. Printre obiectivele prioritare au figurat susținerea unui text fără valoare juridică obligatorie, evitarea stabilirii obligațiilor financiare suplimentare obligatorii pentru statele membre, reflectarea corespunzătoare a principiului suveranității naționale, susținerea unor politici care să respecte drepturile și libertățile fundamentale ale omului, precum și reflectarea adecvată a diferențierii clare între migranți legali și ilegali, precum și între migranți și refugiați.

Republica Moldova și-a reiterat angajamentele față de implementarea Pactului Global pentru o migrație sigură, ordonată și reglementată. Prin acesta, identificându-se cu dezideratele trasate în Pact și înțelegând că „migrația este o realitate istorică și actuală, și o caracteristică definitorie a lumii

⁹² <https://mfa.gov.md/ro/content/ce-este-parteneriatul-estic>

noastre globalizate, conectând societățile din toate regiunile. Totodată, „Recunoaștem că migrația sigură, ordonată și reglementată funcționează în beneficiul tuturor atunci când este gestionată într-un mod bine informat, planificat și consensual”⁹³.

La 10 aprilie 2024, Parlamentul European a votat în favoarea noilor norme privind migrația, care au fost apoi adoptate oficial de Consiliul UE la 14 mai 2024, permițându-i UE să abordeze cu fermitate și ingeniozitate o serie de chestiuni complexe. Acest lucru va garanta că Uniunea are frontiere externe puternice și sigure, că drepturile cetățenilor sunt respectate și că oferă soluții pentru țările din UE aflate sub presiune⁹⁴.

Noul ***Pact privind migrația și azilul*** este un set de noi norme de gestionare a migrației și de instituire a unui sistem comun de azil la nivelul UE, care produce rezultate, rămânând totodată întemeiat pe valorile europene. Acest set de norme se bazează pe propunerile anterioare de reformă în domeniul migrației și le modifică, oferind o abordare cuprinzătoare care vizează consolidarea și integrarea principalelor politici ale UE în materie de migrație, azil, gestionarea frontierelor și integrare. Prin norme ferme, dar echitabile, Pactul privind migrația și azilul este conceput pentru a gestiona și normaliza migrația pe termen lung, oferindu-le țărilor UE flexibilitatea de a aborda provocările specifice cu care se confruntă, precum și garanțiile necesare pentru a proteja persoanele aflate în dificultate.

În calitate de stat candidat la Uniunea Europeană, Republica Moldova în anii următori s-a propus alinierea politicilor și mecanismelor instituționale de gestionare a migrației și azilului la Sistemul comun al Uniunii Europene, conform prevederilor Noului Pact privind Migrația și Azilul. Acest proces vizează consolidarea cadrului național de guvernare în domeniul migrației, asigurarea unei gestionări integrate și eficiente a fluxurilor migratorii, precum și întărirea capacităților instituționale în vederea participării la mecanismele europene de cooperare și schimb de informații.

În cadrul ***proiectului regional „Promovarea și protejarea drepturilor femeilor lucrătoare migrante”*** implementat de către UN Women în parteneriat cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, a fost efectuată analiza legislației naționale în contextul corespunderii acesteia la prevederile CEDAW (Committee on the Elimination of Discrimination against Women), rezultatele căreia au fost subiectul mai multor ateliere de lucru cu reprezentanții guvernului, societății civile și ale lucrătoarelor migrante. Amendamentele propuse pentru a fi introduse în cadrul legislativ și normativ au fost operate și expediate pentru aprobare finală.⁹⁵ De asemenea a fost elaborat un Ghid al serviciilor prestate la nivel local, care reprezintă o cartografiere a serviciilor disponibile la nivel local, în domeniile asistenței și protecției sociale, angajării în câmpul muncii, antreprenariat, agricultură cât și a serviciilor funciare și cadastrale în funcție de etapa de migrație: pre-migrare, migrare și/ sau post-migrare. Tot în cadrul aceluiași proiect a fost elaborată platforma electronică www.e-angajare.md, datorită căreia a fost posibilă organizarea periodică a târgurilor locurilor de muncă on-line în scopul informării, în primul rând, a cetățenilor aflați peste hotare, dar și a celor din țară. Conform statisticilor, majoritatea migranților din Moldova sunt femei. Ele contribuie anual cu peste 700.000 de euro, ceea ce reprezintă 10% din Produsul Intern Brut (PIB).⁹⁶

⁹³ Pactul Global pentru Migrație (GCM): Preambul, paragraful 13 <https://www.iom.int/global-compact-migration>

⁹⁴ Pactul privind migrația și azilul https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_ro

⁹⁵ Republic of Moldova. Mobility Partner ship. Information newsletter. <http://www.mfa.gov.md/img/docs/buletin-informatiional-mobilitate-12.pdf>

⁹⁶ <https://moldova.un.org/ro/13326-femeile-migrante-isi-unesc-fortele-si-creeaza-miscarea-femeilor-migrante>

Mecanismele de coordonare a donatorilor. În perioada analizată un șir de mecanisme de coordonare a donatorilor au fost constituite pentru a îmbunătăți coordonarea între partenerii de dezvoltare și guvern. La nivel național, mecanismul cheie de coordonare a partenerilor de dezvoltare sunt ședințele donatorilor, organizate pentru a îmbunătăți coordonarea și armonizarea între Guvernul RM, MF și partenerii săi.

Planul de implementare a principiilor de parteneriat, semnat în martie 2010 între Guvern, Banca Mondială (BM) și alți donatori relevanți (UE, ONU, cât și mulți alți donatori bilaterali), prevede un proces mai formal de constituire a Consiliilor de asistență externă sectorială (numite și Consilii de coordonare sectorială), un organ consultativ – Consiliul Comun de Parteneriat – care reflectă parteneriatul între Guvern, societatea civilă (inclusiv sectorul privat) și partenerii de dezvoltare. Consiliul este co-prezidat de Prim-ministrul Moldovei și un reprezentant al partenerilor externi de dezvoltare. În contextul fenomenului migrației, merită să fie menționat Consiliul sectorial în domeniul asistenței externe pentru sectoarele de protecție socială și muncă, care este prezidat de MMPS. Co-președinția Consiliului este asigurată de un reprezentant al organizațiilor donatoare active în domeniu, partenerii externi de dezvoltare activi în sectoarele de protecție socială și muncă, organizațiile non-guvernamentale ce implementează proiecte de asistență externă în domeniile protecției sociale și muncii, precum și alte instituții relevante în domeniile respective, așa cum este Departamentul pentru Dezvoltare Internațională al Marii Britanii (DFID), SIDA, SDC, OIM, BM, USAID, OSCE, ADC/ADA, Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei, Agenția de Coordonare și Cooperare Internațională a Turciei, Oficiul ONU în Moldova, Agențiile ONU etc.⁹⁷

În vederea coordonării, monitorizării și evaluării asistenței externe în domeniul afacerilor interne, inclusiv managementului migrației și al managementului integrat al frontierei de stat, de care beneficiază Moldova. În anul 2015 și-a început activitatea Consiliul sectorial de asistență externă în domeniul afacerilor interne prezidat de MAI. Pe lângă reprezentanții MAI și a subdiviziunilor MAI, la lucrările Consiliului participă reprezentanți ai donatorilor, Cancelariei de Stat, societății civile și altor instituții relevante. Prima ședință a Consiliu sectorial a avut loc în 2015. În continuare, în urma Reuniunii Consiliului Sectorial al MAI în domeniul asistenței externe, care a avut loc în anul 2020, s-a discutat punctele de referință din perspectiva reformelor implementate, consolidării capacităților instituționale și ajustării activității la standarde internaționale, dar și un bun prilej de a intensifica cooperarea internațională prin împărtășirea priorităților pe termen scurt, mediu și lung. Astfel, proiectele direcționate spre îmbunătățirea infrastructurii, pe toată suprafața țării, sunt vitale pentru a consolida capacitatea de reacție a MAI și structurilor subordonate în situații de urgență, prevenirea și combaterea criminalității și garantarea securității cetățenilor.⁹⁸

Rolul asistenței externe în realizarea priorităților de dezvoltare ale MAI este unul semnificativ, contribuind la consolidarea infrastructurii, dotarea tehnică a locurilor de muncă, sporirea accesului la informație prin intermediul dezvoltării arhitecturii IT și sporirea profesionalismului angajaților ministerului.

Pentru a dezvolta și spori capacitățile subdiviziunilor, dar și pentru ca angajații să fie cât mai adaptabili și rezistenți noilor provocări, Ministerul Afacerilor Interne în anul 2023 a instituit Consiliul sectorial „*Together 4 Home Affairs*” în domeniul asistenței externe. Consiliul va identifica și consolida noi parteneriate de cooperare cu comunitatea donatorilor, având în vedere

⁹⁷ Ordinul MSMPS Nr. 1388 din 04 decembrie 2019, cu privire la crearea Consiliului sectorial în domeniul asistenței externe pentru sectoarele de protecție socială și muncă (cu anexele respective).
https://msmps.gov.md/sites/default/files/legislatie/ordin_4.pdf

⁹⁸ <https://mai.gov.md/ro/news/reuniunea-consiliului-sectorial-al-mai-domeniul-asistentei-externe>

obiectivul major al MAI privind fortificarea domeniului afacerilor interne, în procesul de aderare și aliniere la legislația UE. Ca urmare, membrii Consiliului examinează în mod constant Matricea de dezvoltare pentru anii 2023–2025, care prevede necesitățile și acțiunile prioritare pentru capacitarea sistemului, preluate din cele șase programe sectoriale din cadrul Strategiei de dezvoltare a domeniului afacerilor interne (SDDAI) pentru anii 2022–2030.

Platforma pentru gestionarea asistenței externe (PGA) al Guvernului Moldovei (AMP - Aid Management Platform).⁹⁹ PGA este un sistem de gestionare a informațiilor privind asistența (AIMS) dezvoltat ca un sistem open-source sub forma unei aplicații web și baze de date de către organizația non-guvernamentală Development Gateways Inc. PGA este utilizată în peste 25 de țări.

PGA a fost introdusă în Republica Moldova în 2012 cu sprijinul PNUD și a fost pusă în funcțiune la 27 ianuarie 2014. Este utilizată pentru colectarea, accesarea, monitorizarea și raportarea asistenței externe. PGA este un instrument valoros atât pentru Guvern, cât și pentru comunitatea PD pentru a înțelege mai bine cuantumul total al asistenței externe furnizate și pentru a îmbunătăți alocarea, planificarea și armonizarea asistenței. În 2019, PGA a fost transferată în gestiunea Ministerului Finanțelor. Totodată, responsabilitatea întreținerii sistemului a fost transferată Centrului pentru Tehnologii Informaționale în Finanțe.

Ministerul Finanțelor, cu sprijinul Proiectului PPF (Project Preparation Facility), a actualizat PGA la cea mai recentă versiune disponibilă și a lucrat asupra îmbunătățirii gradului de utilizare și funcționalității sistemului.¹⁰⁰

Conform Raportului privind asistența externă acordată Republicii Moldova în anul 2024 volumul angajamentelor totale din asistența externă activă în 2024 a fost de aproximativ 3,77 mld. EUR, iar debursările efective s-au situat în jurul sumei de 1,59 mld. EUR, cu ~11% mai puțin decât în 2023. Scăderea s-a datorat în principal reducerii contribuțiilor directe ale unor donatori bilaterali (în special Statele Unite ale Americii). Principalii finanțatori ai anului 2024 au fost instituțiile multilaterale: BERD (321,5 mil. EUR), FMI (302,7 mil. EUR) și Comisia Europeană (225,8 mil. EUR), urmate de Banca Mondială (125,5 mil. EUR). În anul 2024, Comisia Europeană a fost partenerul de dezvoltare cu cele mai mari debursări efective sub formă de asistență nerambursabilă (granturi și/sau asistență tehnică), cu un volum total de aproximativ 131 mil. EUR. Pe locul următor, cu contribuții de asistență nerambursabilă, s-au situat Statele Unite ale Americii, cu aproximativ 87,20 mil. EUR debursați, urmat de România (aproximativ 70,57 mil. EUR), Norvegia (circa 47 mil. EUR), Marea Britanie (40 mil. EUR), Suedia (32,46 mil. EUR), Elveția (26 mil. EUR) și Germania (25,35 mil. EUR)¹⁰¹.

⁹⁹ <http://amp.gov.md/portal/>

¹⁰⁰ <https://mf.gov.md/ro/content/un-nou-start-ofert-platformei-pentru-gestionarea-asisten%C8%9Bei-externe-amp-%C3%AEn-moldova>

¹⁰¹ Raportul privind asistența externă acordată Republicii Moldova în anul 2024 <https://amp.gov.md/portal/node/51>

Partea D. Principalele constatări, Implicații asupra Politicilor și Recomandări

Secțiunea D1 rezumă principalele constatări din Părțile A, B și C relevante în contextul datelor disponibile cu privire la situația curentă în domeniul migrației și dezvoltării.

În Secțiunea D2, în baza evaluării situației curente, sunt prezentate unele recomandări cheie pentru elaboratorii de politici întru îmbunătățirea managementului curent al migrației.

Secțiunea D3 continuă secțiunea anterioară, prezentând un set de recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare ale țării.

Secțiunea D4 indică lacunele existente de date și oferă recomandări și strategii posibile pentru a îmbunătăți statisticile cu privire la migrație și baza generală de evidență a migrației.

D1. Principalele constatări cu privire la legătura între migrație și dezvoltare

Această secțiune rezumă principalele constatări relevate de datele disponibile cu privire la situația curentă în domeniul migrației și dezvoltării.

Context. Fenomenul migrației în Republica Moldova continuă să fie marcat preponderent de fluxurile de emigrare a populației peste hotare, în timp ce imigrarea persoanelor străine are o amploare mai redusă. În perioada de referință, eforturile statului sunt orientate spre consolidarea mecanismelor de gestionare a migrației, prin promovarea reformelor instituționale relevante și intensificarea cooperării cu Uniunea Europeană, în contextul statutului de țară candidată obținut în anul 2022.

În contextul războiului din Ucraina, în anii 2022–2024, pe teritoriul Republicii Moldova și-au găsit refugiu circa 70 de mii de persoane strămutate din Ucraina, fapt ce a determinat adaptarea politicilor și consolidarea capacităților instituționale pentru gestionarea eficientă a fluxurilor de refugiați și asigurarea protecției acestora.

La fel, odată cu înăsprirea condițiilor de ședere a migranților în Federația Rusă, una din principalele țări de destinație a moldovenilor, a devenit deosebit de actuală necesitatea abordării problemelor migranților reveniți în țară. La întoarcere migranții pot contribui la dezvoltarea țării de baștină, atât prin implicarea lor în activitatea de muncă, cât și prin lansarea afacerilor proprii, crearea legăturilor de afaceri între țara de origine și cele de destinație, transferul de abilități și cunoștințe acumulate peste hotare, de tehnologii, precum și prin transfer de idei, convingeri, standarde de viață, etc.

Studiile realizate în domeniu denotă că principalii factori de impulsioneare a migranților moldoveni continuă să fie cei de ordin economic: lipsa locurilor de muncă și/ sau salariile neatractive oferite pe piața muncii din Moldova și lipsa asigurării cu locuință.

Modele actuale de migrație. Analiza situației în domeniul migrației s-a realizat în baza unei serii de date administrative și statistice, oferite de către diferiți producători de date.

O serie de date administrative ale ASP permit analiza situației privind *Autorizarea emigrării* cu retragerea vizei de reședință înainte de plecarea din țară. În baza acestor date a fost estimat un număr de circa 133 mii persoane care către sfârșitul anului 2024 locuiau peste hotare. *Autorizarea emigrării anuale* înregistrează tendințe stabile spre diminuare, în același timp înregistrând discrepanțe între mediile de reședință. Analiza datelor privind țara de destinație a persoanelor care au autorizat emigrarea din Moldova, denotă, că în anul 2024, Federația Rusă și Italia au cumulat cea mai mare

pondere de aproximativ 64% din totalul acestora. Astfel, pe primul loc se află Federația Rusă cu 56%, urmată de Italia cu 8% pe locul trei sa poziționat emigrarea spre Belarus cu 6,4%. Se observă că în anul 2024 comparativ cu anul 2020, au crescut semnificativ tendințele de emigrare spre Italia, iar spre Germania și Israel au scăzut. Printre alte țări cu ponderi semnificative ale emigranților sunt Ucraina și SUA.

O sursă esențială pentru estimarea volumului emigrării internaționale o constituie informațiile furnizate de Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, care reflectă perioada aflării cetățenilor Republicii Moldova în afara țării, stabilită în baza înregistrărilor privind traversarea frontierei de stat. Potrivit acestor date, la sfârșitul anului 2024 - 283,7 mii de persoane se aflau peste hotarele țării pentru o perioadă mai mare de 12 luni. Din analiza structurii pe grupe de vârstă reiese că 58% dintre aceste persoane aveau vârsta cuprinsă între 20 și 49 de ani, ceea ce evidențiază prevalența populației apte de muncă în rândul emigranților - un indicator relevant pentru înțelegerea efectelor migrației asupra pieței forței de muncă și potențialului economic intern. În același timp, decalajul de gen este ne semnificativ, femeile depășind bărbații cu aproximativ 1%, fapt ce denotă o distribuție relativ echilibrată din perspectiva participării ambelor sexe în fluxurile de emigrare.

Datele furnizate de Ministerul Afacerilor Externe, în baza informațiilor recepționate de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova peste hotare, indică faptul că, la finele anului 2024, peste hotare se aflau aproximativ 842,6 mii cetățeni ai Republicii Moldova, indiferent de durata aflării acestora în statele de destinație. Analiza distribuției estimate a cetățenilor Republicii Moldova stabiliți peste hotare, după țările gazdă, relevă că Germania concentrează cea mai mare pondere – circa 25,3% din total. Aceasta este urmată de Federația Rusă cu aproximativ 15% și Italia cu circa 12,2%. Totodată, se menționează că nu toate misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova au transmis datele solicitate, ceea ce condiționează caracterul incomplet al informațiilor și limitează acuratețea estimărilor prezentate.

Migrarea temporară/circulară în scop de muncă, cu intenția de a reveni acasă, este estimată în baza datelor AFM. Datele cercetării AFM efectuată trimestrial de Biroul Național de Statistică reprezintă un număr de cetățeni, care într-un anumit timp s-au aflat la muncă, sau în căutarea unui loc de muncă în afara țării. În perioada analizată, se evidențiază o descreștere anuală. În perioada anilor 2017-2019 valorile au fost practic de două ori mai mare decât în perioada analizată (2020-2024), constituind 61,8 mii persoane în anul 2024 și respectiv 82,9 în anul 2023.

Acest fapt constată că migrarea temporară/circulară în scop de muncă înregistrează un trend descendent stabil, reflectând reducerea disponibilității sau necesității cetățenilor de a se angaja temporar peste hotare. Diminuarea semnificativă a volumului față de perioada 2017–2019 sugerează posibile schimbări în comportamentul migrațional, inclusiv orientarea către forme mai stabile de mobilitate, îmbunătățirea oportunităților pe piața internă a muncii sau restrângerea accesului la anumite piețe externe de muncă.

Profilul ***migrației temporare*** se distinge esențial de cel aferent autorizării emigrării. Analiza relevă că, preponderent, migrează în scop de muncă populația din mediul rural, aceasta constituind circa 70% din total. Totodată, caracterul masculin al acestui tip de migrație este pronunțat, numărul bărbaților depășind semnificativ numărul femeilor și reprezentând aproximativ 80% din totalul migranților temporari.

Se constată că principalele țări de destinație au continuat să fie Germania, Italia și Franța. Totodată, Federația Rusă, care anterior se situa pe prima poziție în lista țărilor de destinație pentru migranții

temporari, în anul 2024 a coborât pe locul patru. În distribuția pe sexe, pentru 38% dintre bărbați destinația principală a fost Germania, iar pentru 14% — Franța. În cazul femeilor, distribuția este mai echilibrată: 38% au optat pentru Italia, iar 18% pentru Germania. În ceea ce privește structura pe vârste, migrația temporară este dominată de persoanele cu vârsta cuprinsă între 25–44 ani, care reprezintă circa 38,4% din total. Aproximativ 50% dintre migranți sunt persoane cu studii medii (liceale, gimnaziale), iar restul de circa 50% — persoane cu studii medii de specialitate și studii profesionale.

Conform datelor furnizate de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, ponderea cetățenilor care desfășoară activitate în statele gazdă în baza contractelor individuale de muncă legale, încheiate prin intermediul Agenției, se menține la un nivel redus. Totodată, în anul 2022 a fost înregistrată o creștere a numărului acestora, cu 5.385 de cazuri mai mult comparativ cu anul 2020. Cu toate acestea, în anul 2024 se constată o diminuare semnificativă, numărul persoanelor încadrate în muncă reducându-se până la 8.727. Se remarcă faptul că datele ANOFM reflectă exclusiv contractele înregistrate la Agenție și nu includ contractele intermediare de agențiile private de recrutare.

Cu referire la *migrația în scop de studii*, datele disponibile indică faptul că numărul cetățenilor Republicii Moldova aflați la studii peste hotare în perioada 2020–2024 s-a menținut relativ constant, situându-se în jurul valorii de circa 5.000 de persoane anual. În anul 2024, aproximativ 99% dintre aceștia își efectuau studiile în România.

Având în vedere numărul limitat de locuri de studii oferite Republicii Moldova în baza protocoalelor internaționale de colaborare, volumul persoanelor care studiază peste hotare, conform datelor prezentate de Ministerul Educației și Cercetării, rămâne relativ redus. Totodată, nu este cunoscut numărul celor care pleacă la studii în afara acestor acorduri internaționale și fără notificarea Ministerului, iar acest contingent, cu probabilitate ridicată, este semnificativ mai mare.

Emigrarea involuntară Emigrația involuntară a cunoscut evoluții notabile în perioada 2020–2024, atât în rândul solicitanților de azil, cât și al persoanelor recunoscute drept refugiați. Numărul solicitanților de azil a crescut până în 2022 (de la 5.510 persoane în 2020 la 7.006 persoane), după care a înregistrat o diminuare moderată, ajungând la 5.882 persoane în 2024. Totuși, valorile din ultimii ani se mențin peste nivelul din 2020, indicând persistența unui volum ridicat al migrației forțate. În schimb, numărul cetățenilor moldoveni recunoscuți drept refugiați a crescut constant pe întreaga perioadă, de la 2.221 persoane în 2020 la 6.236 persoane în 2024, aproape triplându-se. Ratele anuale de creștere sunt semnificativ mai ridicate la această categorie, cu un vârf în 2022.

Astfel, solicitările de azil prezintă o creștere până în 2022, urmată de o ajustare moderată, dar mențin un nivel general ridicat. Numărul refugiaților recunoscuți crește constant și accelerat, depășind semnificativ nivelul de bază din 2020. Totodată, datele indică o consolidare a emigrației involuntare, cu o intensificare mai pronunțată în ceea ce privește obținerea statutului de refugiat.

Repatrierea Pe parcursul anilor 2020 – 2024, numărul anual de persoane repatriate a înregistrat majorări anuale. În anul 2024 numărul persoanelor repatriate (4.025) a fost în creștere de 3,4 ori mai mare față de anul 2020, constituind 1.194 persoane. Cauza fiind restricțiile de circulație urmarea pandemiei COVID -19. Totodată, se constată creșterea numărului de copii repatriați, proporția acestora în numărul total de persoane repatriate în anul 2024 a fost de 3,9 %, față de 2,9% în anul 2020.

Readmisia. În perioada 2020–2024, numărul persoanelor readmise a înregistrat fluctuații semnificative, marcând în general o tendință de creștere până în anul 2023, când au fost readmise

1.072 persoane. Analiza distribuției cetățenilor Republicii Moldova readmiși, după țara din care au fost returnați, relevă că, în anul 2024, majoritatea au fost readmiși din Germania, aceasta cumulând circa 83% din total. Pe parcursul perioadei analizate, volumul persoanelor readmise a variat considerabil, înregistrând valori cuprinse între 621 persoane în anul 2021 și 1.072 persoane în anul 2023. La începutul perioadei analizate (2020), numărul cetățenilor Republicii Moldova readmiși în cadrul Acordurilor de readmisie a fost de 758 persoane, iar la sfârșitul perioadei (2024) acesta a ajuns la 938 persoane, menținându-se preponderența celor readmiși din Germania.

Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane: Sistemul Național de Referire¹⁰² este cadrul principal de cooperare și coordonare a eforturilor actorilor activi în domeniul combaterii TFU, iar activitățile în cadrul SNR se realizează prin intermediul Echipelor Multidisciplinare (EMD) care au atins o acoperire națională. Eficiența sistemului respectiv este confirmată de creșterea numărului persoanelor identificate prin intermediul acestuia. Datele statistice arată că în anul 2024 au fost asistate 37 victime/prezumeate victime ale TFU, dintre care 32 victime adulte (24 femei și 8 bărbați) și 5 victime minore (fete). Prin intermediul echipelor multidisciplinare teritoriale, au fost identificate și asistate 8 victime TFU, dintre care: 6 adulți (5 femei și 1 bărbat) și 2 minori (1 fată și 1 băiat). Din totalul persoanelor identificate drept victime TFU în anul 2024, femeile au constituit 64%. Totodată pe parcursul anului 2024, pe platforma echipelor multidisciplinare teritoriale în perioada de raportare au fost asistate 154 potențiale victime ale TFU (persoane identificate ca fiind din grupuri vulnerabile) dintre care: adulți (120 femei și 7 bărbați) și 27 minori (17 fete și 10 băieți).

Populația rezidentă de origine străină. Către finele anului 2024, numărul total de străini (inclusiv apatrizii), care se află pe teritoriul Moldovei a fost de 24.437 persoane (0,6% din totalul populației). Peste 64 % din populația rezidentă de origine străină, reprezentau cetățeni ai Ucrainei (27,6%), Federației Ruse (25,4%), urmași de cei ai Turciei (5,6 %), a Indiei (5,6%). Numărul anual de imigrări a străinilor în Moldova în perioada anilor 2020-2024 a înregistrat valori constante, constituind în anul 2024 – 6.565 persoane. De menționat că, rata de creștere a imigrării străinilor în anul 2024 a constituit 91% față de anul 2023.

Impactul demografic al migrației. Prevalența emigrării asupra imigrării influențează dezvoltarea demografică a republicii, care în perioada de amploare a fenomenului, a condus la descreșterea continuă a numărului populației și la amplificarea procesului de îmbătrânire a populației. Astfel, prevalența emigrației asupra imigrației, are un impact imediat asupra numărului populației, și influențează la descreșterea continuă a acesteia, iar plecarea la muncă peste hotare a femeilor în vârstă fertilă, conduce la înrăutățirea principalilor indicatorilor demografici în timp, ca rezultat al reducerii natalității. În perioada anilor 2020 - 2024 rata natalității s-a micșorat considerabil, în anul 2024 constituind 9,8 nașcuți-vii la 1.000 locuitori (în anul 2020 – 11,7 nașcuți-vii la 1.000 locuitori). Fenomenul migrației este mai pronunțat în mediul rural, în comparație cu cel urban. Totodată, se observă tendințe stabile spre creștere a populației urbane în contextul reducerii/stabilizării populației totale a țării, ceea ce relatează asupra existenței migrației interne, de la sate spre orașe, în special a populației economic active.

Impactul economic al migrației. Migrația forței de muncă din țară, are un rol important și semnificativ și în termeni economici. Creșterea numărului persoanelor plecate la muncă peste hotare, a rezultat în creșterea semnificativă a cuantumului transferurilor de peste hotare a persoanelor fizice, cu o influență înregistrată asupra principalilor indicatori macroeconomici.

¹⁰² SNR a fost lansat în Republica Moldova în anul 2006 cu suportul OIM, a donatorilor externi și societății civile

Remitențele reprezintă o sursă importantă de ieșire din sărăcie pentru populație. Circa 20,4% de gospodării casnice din țară, în anul 2024 beneficiau de surse bănești provenite din remitențe, în mediul rural ponderea acestora fiind de 21,3%.

Datele disponibile evidențiază **influența substanțială a remitențelor asupra structurii veniturilor gospodăriilor**, în special a celor cu un grad ridicat de dependență față de aceste transferuri financiare. Pentru gospodăriile dependente de remitențe, ponderea acestora în totalul veniturilor constituie 44,5%, ceea ce indică un nivel înalt de vulnerabilitate economică față de evoluțiile fluxurilor externe de bani.

Se observă diferențe importante între mediul urban și cel rural. Astfel, în gospodăriile din mediul rural, remitențele dețin o pondere mai înaltă – aproximativ 51,4%, în timp ce în mediul urban contribuția acestora este de 38%. Această distribuție confirmă rolul disproporționat pe care remitențele îl au în susținerea gospodăriilor rurale, unde alternativele de venit sunt mai limitate.

Analiza datelor relevă impactul remitențelor asupra nivelului sărăciei. În absența acestor transferuri, proporția gospodăriilor care s-ar situa sub pragul sărăciei în anul 2024 ar urca la 43,5%, semnalând o deteriorare considerabilă a situației socio-economice. În mediul rural, efectul ar fi și mai pronunțat, rata sărăciei atingând 52,3%, ceea ce subliniază rolul esențial al remitențelor în menținerea unui nivel minim de bunăstare în zonele rurale. Astfel, se constată că, remitențele reprezintă un pilon determinant al echilibrului economic în numeroase gospodării, iar dependența ridicată față de acestea, în special în mediul rural, indică necesitatea consolidării oportunităților economice interne pentru reducerea vulnerabilităților structurale.

Datele disponibile indică o deteriorare continuă a principalilor indicatori care descriu piața forței de muncă. În perioada 2020–2024, numărul populației economic active a înregistrat o diminuare semnificativă, atingând 889,1 mii persoane în anul 2024, ceea ce reprezintă o scădere de 40,4 mii persoane față de anul 2023 și cu 21,8 mii persoane mai puțin comparativ cu anul 2020. Este relevant faptul că, începând cu anul 2024, denumirea „populația economic activă” a fost înlocuită oficial cu termenul „forța de muncă”.

În aceeași perioadă, rata de activitate a înregistrat un trend ascendent, însă în anul 2024 se observă o diminuare, aceasta constituind 44,5%, față de 40,3% la începutul perioadei analizate (2020). Deși valoarea rămâne superioară celei din anul de bază, scăderea din 2024 semnalează presiuni suplimentare asupra participării pe piața forței de muncă.

Structura demografică relevă modificări importante. Ponderea populației în vârstă aptă de muncă (16–57/62 ani¹⁰³) a scăzut ușor, de la 59% în 2020 la 58% în 2024, în timp ce ponderea persoanelor aflate peste vârsta aptă de muncă a crescut de la 21,3% la 23,2%. Deși variațiile pot părea reduse, acestea indică transformări structurale în componența populației.

Migrația continuă a populației tinere accentuează această tendință, ceea ce poate conduce, în perspectivă, la diminuarea suplimentară a populației apte de muncă și la amplificarea efectelor negative asupra pieței forței de muncă, asupra sustenabilității sistemelor de protecție socială și asupra potențialului economic al țării.

Impactul negativ social. Fenomenul migrației continuă să genereze consecințe sociale semnificative, confirmate de multiple studii de specialitate. Unul dintre cele mai vizibile efecte îl reprezintă deficitul de cadre în domenii esențiale precum educația și sănătatea, rezultat al emigrării personalului calificat care activa anterior în aceste sectoare. Această dinamică afectează capacitatea

¹⁰³ Conform definiției naționale, * începând cu 2018 VAM (16-57/62 ani)

instituțiilor publice de a asigura servicii de calitate și amplifică dezechilibrele existente pe piața muncii.

Deși migrația contribuie la reducerea sărăciei prin remitențe, aceasta generează, concomitent, efecte sociale negative asupra grupurilor vulnerabile, în special asupra copiilor și persoanelor vârstnice rămase fără sprijin familial. Separarea îndelungată a membrilor familiilor, determinată de migrația persoanelor tinere, conduce la creșterea riscurilor de neglijare emoțională, scăderea performanțelor școlare, precum și la diminuarea nivelului de îngrijire acordată persoanelor în etate.

Potrivit estimărilor Ministerului Educației și Cercetării, în anul 2024 au fost înregistrați 27,5 mii de copii lăsați în țară fără grija părintească din cauza migrației. Dintre aceștia, 3,2 mii aveau ambii părinți plecați peste hotare, iar 24,3 mii au rămas în îngrijirea unui singur părinte, celălalt fiind plecat la muncă în străinătate.

Aceste date evidențiază persistența unui fenomen cu impact social profund, care afectează coeziunea familială, bunăstarea copiilor și capacitatea comunităților de a asigura mecanisme eficiente de suport. Situația subliniază necesitatea consolidării politicilor publice orientate spre protecția copiilor rămași fără îngrijire părintească, precum și spre reducerea presiunilor economice care stimulează migrația forței de muncă tinere.

Migrația forței de muncă afectează ***durabilitatea sistemului național de asigurare socială***. Astfel, fiind în afara țării, o parte semnificativă a populației economic active nu participă la sistem, ceea ce duce la creșterea poverii asupra populației economic active în economia națională. Aceasta, deja a condus la un deficit al bugetului asigurărilor sociale de stat (BASS), care pe parcursul ultimilor ani este compensat de către bugetul de stat. De asemenea, lipsa pilonului cumulativ al sistemului de asigurări sociale și pachetul îngust de beneficii oferit de către actualul mecanism de asigurare individuală, face puțin atractivă participarea migranților la sistem. Neparticiparea actualilor migranți la sistem, la întoarcerea acestora pe termen mediu și lung se va reflecta în imposibilitatea obținerii unor beneficii din cadrul sistemului, ceea ce va contribui direct la creșterea poverii asupra sistemului de asistență socială. Prin urmare, asigurarea garanțiilor sociale minime a lucrărilor migranți moldoveni aflați peste hotarele țării și găsirea unor soluții adecvate la întoarcerea acestora, reprezintă o preocupare curentă pentru stat. În acest context, pe parcursul ultimilor ani o serie de acorduri privind securitatea socială au fost semnate sau sunt în proces de negociere cu mai multe țări de destinație a acestora, principiile cărora se bazează pe contributivitate.

Cadrul instituțional. O serie de instituții de stat sunt implicate în procesele de gestionare a migrației, direct sau indirect, în corespundere cu domeniile de activitate și de competență a acestora. În scopul eficientizării activităților privind comunicarea și conlucrarea cu migranții moldoveni aflați peste hotare, asigurarea, coordonarea politicilor și programelor la nivel guvernamental în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării, a fost creat Biroul Relații cu Diaspora, cu statut de direcție în cadrul Cancelariei de Stat. În cadrul ministerelor și altor autorități administrative publice centrale au fost desemnate persoane responsabile pentru promovarea și realizarea politicii statului în domeniul diasporei, la nivel de secretari de stat sau vicedirectori.

Inspectoratului General pentru Migrație al MAI i-au fost atribuite noi competențe prin desemnarea acestuia, drept instituție responsabilă pentru actualizarea și elaborarea ulterioară a Raportului analitic al PME al RM.

Cadrul național legislativ și regulator în ultimii ani, cadrul național legislativ și regulator al Republicii Moldova a înregistrat progrese notabile, orientate spre constituirea unei baze normative solide și cuprinzătoare pentru un sistem modern și eficient de gestionare a migrației. Procesul de

reformă a fost stimulat atât de necesitatea adaptării la realitățile interne, cât și de angajamentele asumate în contextul cooperării și apropierii de Uniunea Europeană.

Conform evaluărilor realizate de experții UE, legislația națională în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane este considerată consolidată și aliniată standardelor internaționale, inclusiv celor în materie de protecție a victimelor, investigare, cooperare interinstituțională și măsuri de prevenire. Acest lucru reflectă un nivel avansat de maturitate instituțională și o capacitate sporită de a răspunde eficient unor fenomene complexe cu impact transfrontalier.

Anul 2024 marchează un pas esențial în direcția integrării europene prin inițierea procesului de transpunere a legislației UE (acquis-ul comunitar) în ordinea juridică a Republicii Moldova. Acest proces presupune armonizarea și modernizarea unui număr extins de acte normative, ceea ce contribuie la îmbunătățirea standardelor naționale în domenii precum migrația, azilul, protecția frontierelor, mobilitatea forței de muncă și drepturile omului. Practic, întreaga arhitectură legislativă relevantă se află într-un proces accelerat de ajustare, cu impact direct asupra eficienței și transparenței mecanismelor instituționale.

În paralel, continuă activitățile dedicate negocierii și semnării acordurilor bilaterale în domeniul migrației forței de muncă, cu state partenere. Asemenea acorduri reprezintă instrumente-cheie pentru asigurarea securității sociale și de muncă a cetățenilor moldoveni care activează peste hotare, oferindu-le acces la condiții de muncă decente, protecție juridică, asigurări sociale și mecanisme clare de recunoaștere a contribuțiilor și prestațiilor. Extinderea rețelei de acorduri bilaterale consolidează protecția migranților și facilitează mobilitatea legală și sigură.

În ansamblu, dinamica recentă reflectă un efort coerent și constant de modernizare a cadrului legislativ, de adaptare la standardele europene și de consolidare a instrumentelor de protecție pentru migrații moldoveni. Această evoluție contribuie nu doar la îmbunătățirea guvernantei în domeniul migrației, dar și la sporirea credibilității și competitivității Republicii Moldova ca partener internațional în domeniul mobilității umane.

Cadrul național de politici în domeniul migrației se află într-un proces continuu de dezvoltare și consolidare, reflectând atât dinamica fenomenului migrațional, cât și necesitatea alinierii la standardele și bunele practici internaționale. În ultimii ani, au fost elaborate și implementate strategii și politici sectoriale în multiple domenii conexe migrației, ceea ce denotă o abordare complexă și multisectorială. Printre direcțiile majore de intervenție se numără: mobilitatea la frontieră, cu accent pe facilitarea circulației legale și prevenirea riscurilor asociate mobilității transfrontaliere; reintegrarea migranților reveniți, prin programe dedicate reîntoarcerii durabile și integrării socio-economice; valorificarea remitențelor în dezvoltare, prin stimularea investiției acestora în inițiative antreprenoriale și în sectoare productive; dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii (ÎMM), ca mijloc de reducere a presiunilor migratorii și de creare a oportunităților economice interne; combaterea migrației iregulare și a traficului de ființe umane (TFU), prin politici de prevenire, protecție și sancționare; integrarea străinilor, prin programe care facilitează adaptarea socială, accesul la servicii și participarea activă în societate.

Implementarea acestor politici este susținută de un aranjament instituțional extins, care include multiple autorități publice, structuri de coordonare și mecanisme de cooperare interinstituțională. Această rețea complexă contribuie la menținerea coerenței și continuității politicilor migraționale, precum și la integrarea dimensiunii migrației în procesele mai largi de planificare strategică.

Cu toate acestea, evaluările recente indică necesitatea îmbunătățirii continue a mecanismelor de coordonare interinstituțională, având în vedere caracterul transversal al fenomenului migrației și

impactul său asupra domeniilor sociale, economice și de securitate. O coordonare mai eficientă ar permite valorificarea integrală a resurselor existente, optimizarea proceselor decizionale și asigurarea unei implementări unitare a politicilor.

În ansamblu, evoluțiile înregistrate confirmă existența unui cadru de politici robust și în expansiune, dar subliniază totodată necesitatea consolidării mecanismelor de coordonare pentru a obține o gestionare mai eficientă și sustenabilă a migrației internaționale.

D2. Recomandări cu privire la gestionarea migrației

În această secțiune, în baza evaluării situației curente, vor fi prezentate unele recomandări cheie pentru elaboratorii de politici pentru îmbunătățirea managementului curent al migrației.

În perioada 2020–2024, fenomenul migrației a fost recunoscut la nivel politic drept un domeniu strategic, abordat nu doar din perspectiva riscurilor și a efectelor negative, ci și prin prisma beneficiilor economice și sociale generate de mobilitatea persoanelor. Această schimbare de viziune a determinat integrarea migrației ca element central în elaborarea și implementarea politicilor naționale, sectoriale și intersectoriale, conducând la o abordare mai coerentă, sistematică și coordonată a domeniului.

Un progres semnificativ a fost înregistrat în gestionarea imigrației străinilor, prin dezvoltarea unor mecanisme legislative și administrative care au facilitat transpunerea unui număr considerabil de directive europene. Armonizarea legislativă a contribuit la alinierea Republicii Moldova la standardele UE, sporind predictibilitatea, transparența și eficiența proceselor ce țin de imigrație, azil și integrarea cetățenilor străini. Totodată, această evoluție a consolidat dialogul bilateral cu statele membre ale UE în domenii conexe migrației, precum piața muncii, protecția socială, educația și formarea profesională, ceea ce a întărit capacitatea instituțională a țării de a gestiona fluxurile de persoane și de a se afirma ca partener credibil în cooperarea europeană și regională.

Pornind de la evaluarea situației actuale și a principalelor provocări în domeniul migrației, se conturează un set de recomandări strategice care urmăresc îmbunătățirea eficienței și sustenabilității managementului migrației. Aceste recomandări se axează pe consolidarea cadrului legislativ, optimizarea coordonării instituționale, protecția grupurilor vulnerabile, valorificarea potențialului economic al migrației și extinderea cooperării internaționale.

În primul rând, consolidarea cadrului normativ necesită continuarea armonizării legislației naționale cu standardele internaționale și cu acquis-ul Uniunii Europene, în domenii precum imigrația, azilul, combaterea traficului de persoane și integrarea străinilor. Este importantă și revizuirea periodică a strategiilor și politicilor publice existente, pentru a le adapta la dinamica fenomenului migrator și la noile provocări socio-economice, asigurând astfel un cadru flexibil, eficient și actualizat.

Totodată, îmbunătățirea coordonării interinstituționale reprezintă o condiție esențială pentru coerența politicilor migraționale. Dezvoltarea unor mecanisme eficiente de colaborare între autoritățile publice centrale și locale, precum și crearea platformelor de schimb de informații și bune practici, pot contribui la gestionarea integrată și transparentă a proceselor migraționale. Implicarea societății civile și a sectorului privat, în special în domenii precum integrarea socială, piața muncii și educația, este un element necesar pentru consolidarea unei abordări participative și incluzive.

Protecția grupurilor vulnerabile afectate de migrație rămâne o prioritate majoră. Copiii rămași fără supraveghere părintească, persoanele vârstnice și alte categorii vulnerabile necesită programe de sprijin care să reducă riscurile sociale, emoționale și educaționale. Este necesară dezvoltarea unor servicii sociale preventive și de suport, inclusiv consiliere psihologică, programe educaționale și servicii comunitare adaptate necesităților acestor grupuri. În paralel, este importantă susținerea reintegrării migranților reveniți și promovarea incluziunii sociale a străinilor stabiliți legal în Republica Moldova, contribuind astfel la coeziunea socială și la reducerea vulnerabilităților.

Valorificarea remitențelor și sprijinirea economiei locale reprezintă un alt pilon important al gestionării migrației. Migrația poate deveni o resursă pentru dezvoltare prin stimularea investițiilor în sectoare productive, întreprinderi mici și mijlocii și proiecte comunitare. Pentru a transforma remitențele din resurse de consum în investiții sustenabile, este necesară dezvoltarea unui mediu economic favorabil, facilitarea accesului la finanțare, reducerea ratelor dobânzilor și extinderea programelor de granturi și microgranturi dedicate migranților. De asemenea, recunoașterea calificărilor dobândite în străinătate și facilitarea recalificării contribuie la reintegrarea eficientă a lucrătorilor reveniți.

Consolidarea cooperării internaționale rămâne un element central al managementului migrației. Extinderea și diversificarea acordurilor bilaterale în domeniul migrației forței de muncă, intensificarea dialogului cu statele partenere și dezvoltarea programelor de migrație circulară sunt esențiale pentru protecția drepturilor migranților și pentru reducerea migrației iregulare. Inițiativele comune cu state precum Italia, Irlanda sau Germania pot contribui la reîntoarcerea lucrătorilor migranți, la reintegrarea acestora și la transferul de competențe către economia națională.

Un aspect deosebit de important îl constituie reducerea impactului negativ al migrației părinților asupra copiilor rămași în țară. Având în vedere riscurile majore identificate – de la abandon școlar și vulnerabilitate la violență, până la lipsa sprijinului emoțional și expunerea la comportamente de risc – este necesară dezvoltarea unui mecanism național de evidență și monitorizare a acestor copii, completat de programe de informare comunitară, extinderea serviciilor sociale și consolidarea capacităților instituționale în domeniul protecției copilului, educației, sănătății și securității publice.

În ceea ce privește exodul de specialiști, politicile de reducere a fenomenului „brain drain”¹⁰⁴ trebuie să includă stimulente pentru continuarea studiilor și cercetării în instituțiile naționale și internaționale, crearea unei baze informative privind specialiștii plecați, corelarea ofertei educaționale cu cerințele economiei reale și consolidarea unei rețele de comunicare între experții din țară și cei din diaspora academică. Aceste măsuri pot facilita transferul de cunoștințe și inovații, în special în mediul rural, și pot contribui la prevenirea pierderii forței de muncă tinere și înalte calificate.

În același timp, un rol important îl are colaborarea cu diaspora. Deși au fost implementate numeroase inițiative și evenimente dedicate consolidării legăturilor cu comunitățile de moldoveni din străinătate, este necesară continuarea sprijinului acordat Biroului Relații cu Diaspora pentru coordonarea programelor, valorificarea potențialului diasporei și extinderea proiectelor de cooperare.

¹⁰⁴ Exodul de creiere

Pentru ca aceste direcții strategice să producă rezultate durabile, este esențial ca Republica Moldova să continue consolidarea capacităților instituționale de elaborare și implementare a politicilor migraționale. Politicile viitoare trebuie să se bazeze pe date cuprinzătoare, actualizate și bine structurate, să abordeze dimensiunile ocupaționale și demografice ale migrației și să promoveze migrația circulară, reîntoarcerea și reintegrarea migranților. În acest sens, este necesară dotarea instituțiilor cu resurse adecvate, formarea continuă a personalului, reducerea barierei birocratice și valorificarea experienței locale, evitând dependența excesivă de expertiza externă. Structurile responsabile de coordonarea politicilor migraționale trebuie să dispună de suficiente resurse umane calificate pentru a răspunde provocărilor complexe ale mobilității umane.

Implementarea acestor recomandări va contribui la dezvoltarea unui sistem modern, eficient și durabil de gestionare a migrației, capabil să protejeze grupurile vulnerabile, să valorifice potențialul economic al mobilității, să consolideze coeziunea socială și să susțină obiectivele strategice de dezvoltare și integrare europeană ale Republicii Moldova.

D3. Recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare

Această secțiune prezintă un set de recomandări cu privire la integrarea migrației în politicile de dezvoltare ale țării.

Având în vedere dinamica intensă a proceselor migraționale din perioada 2020–2024, impactul acestora asupra demografiei, pieței muncii, structurii familiale, dezvoltării economice și obiectivul strategic al Republicii Moldova de a se alinia la standardele europene, se conturează un set de recomandări esențiale pentru consolidarea integrării migrației în politicile naționale de dezvoltare. Aceste recomandări urmăresc valorificarea potențialului migrației pentru progres socio-economic, reducerea vulnerabilităților și asigurarea unei gestionări eficiente, coerente și durabile a fenomenului.

Integrarea sistematică a migrației în strategiile și politicile de dezvoltare sectorială și națională. Este necesară continuarea armonizării strategiilor sectoriale – în domeniile ocupării forței de muncă, educației, sănătății, protecției sociale și economiei – cu politicile migraționale. Migrația trebuie tratată nu doar ca fenomen demografic, ci ca un factor economic și social cu potențial de dezvoltare. Prin includerea obiectivelor referitoare la mobilitatea forței de muncă, migrația circulară, reintegrarea migranților reveniți și implicarea diasporei în dezvoltarea comunităților, politicile de dezvoltare devin mai coerente și adaptate realităților demografice actuale.

Consolidarea sistemului de colectare și analiză a datelor privind migrația. Dezvoltarea și modernizarea sistemelor informaționale ale instituțiilor implicate în colectarea datelor privind migrația reprezintă o condiție fundamentală pentru fundamentarea politicilor. Este necesară creșterea interoperabilității și acurateței datelor, colectarea informațiilor despre migrația temporară și permanentă, despre motivațiile migranților, profilul socio-demografic și parcursurile de reintegrare.

Consolidarea mecanismelor instituționale și a coordonării interinstituționale. O gestionare eficientă a migrației necesită o colaborare consolidată între instituțiile centrale și locale. Este recomandată întărirea rolului punctelor focale în domeniul diasporei și migrației, precum și dezvoltarea unor platforme de comunicare și schimb de date între autorități, instituții de învățământ,

centre comunitare, agenții de ocupare și servicii sociale. Coordonarea eficientă permite formularea unor intervenții coerente și adaptate nevoilor migranților și familiilor acestora.

Monitorizarea migranților reveniți și dezvoltarea serviciilor de reintegrare. Având în vedere rolul migranților reveniți în societate și economia națională, este necesară instituirea unui sistem de monitorizare continuă a acestora, menită să identifice dificultățile de reintegrare socială, psihologică, ocupațională sau educațională. Recomandările includ dezvoltarea unor servicii integrate de reintegrare – consiliere profesională, suport psihologic, recunoașterea calificărilor dobândite peste hotare, acces la programe de antreprenoriat și finanțare.

Dezvoltarea politicilor pentru protecția copiilor și familiilor afectate de migrație. Colectarea sistematică de date privind copiii rămași fără îngrijirea părinților plecați la muncă în străinătate și evaluarea situației familiilor afectate de migrație este crucială pentru elaborarea de măsuri adecvate de sprijin. Sunt recomandate programe de asistență socială și psiho-emoțională, mecanisme de monitorizare a situațiilor de risc și servicii comunitare adaptate, menite să reducă vulnerabilitatea copiilor și să consolideze reziliența familială.

Corelarea migrației cu politica de securitate demografică și cu obiectivele de revitalizare a localităților. Dinamica migrațională accentuează declinul demografic și îmbătrânirea populației. Este necesară integrarea politicilor de migrație în strategiile de securitate demografică, prin stimularea natalității, facilitarea accesului la servicii de calitate pentru familii, dezvoltarea infrastructurii regionale și măsuri de sprijin pentru persoanele vârstnice rămase în gospodării afectate de migrație. Migrația circulară și reîntoarcerea pot contribui la revitalizarea localităților prin transferul de competențe, investiții și capital uman.

Dezvoltarea parteneriatelor cu diaspora și implicarea acesteia în dezvoltarea socio-economică. Diaspora reprezintă o resursă strategică pentru Republica Moldova. Este recomandată consolidarea mecanismelor de comunicare cu diaspora, susținerea programelor de atragere a investițiilor, dezvoltarea proiectelor comunitare cu participarea migranților și promovarea transferului de cunoștințe. Extinderea programelor de diplomație economică și culturală poate facilita implicarea diasporei în modernizarea țării.

Consolidarea capacităților instituționale privind returnarea, readmisia și controlul migrației.

O atenție sporită trebuie acordată dezvoltării instrumentelor de monitorizare a șederii, returnării și readmisiei, precum și armonizării definițiilor juridice și procedurilor cu standardele europene. Acest lucru este esențial pentru gestionarea fluxurilor migraționale și pentru îndeplinirea obligațiilor Republicii Moldova ca țară candidată la UE.

Optimizarea utilizării remitențelor pentru dezvoltare durabilă. Remitențele continuă să constituie un pilon important al economiei naționale. Sunt recomandate mecanisme pentru orientarea acestora către investiții productive, antreprenoriat și dezvoltare locală, prin programe de sprijin financiar, instruire și consultanță.

Promovarea migrației circulare și a mobilității forței de muncă. Elaborarea și consolidarea acordurilor bilaterale de muncă, facilitarea accesului la piețele externe de muncă și promovarea mobilității regulate pot contribui la dezvoltarea competențelor și reducerea migrației neregulate. Migrația circulară poate deveni un instrument de transfer de experiență și know-how înapoi în țară.

D4. Recomandări vizând îmbunătățirea statisticilor migraționale și a elaborării politicilor bazate pe probe.

Această secțiune indică lacunele existente de date și oferă recomandări și strategii posibile pentru a îmbunătăți statisticile cu privire la migrație și întreaga bază de evidență a acestui fenomen.

Gestionarea eficientă a migrației poate fi realizată doar dacă, politicile și strategiile se bazează pe informații actualizate privind fluxurile migraționale. Astfel, colectarea datelor de încredere, calitative și cantitative, inclusiv în scopuri de prognozare trebuie să facă parte dintr-o politică națională comprehensivă în domeniul migrației. De asemenea, există prea puțină informație disponibilă cu privire la așa subiecte importante cum sunt, volumul migrației internaționale, remitențele, conștientizarea de către migranții reali și potențiali ai migrației legale a posibilităților de revenire/reîntoarcere.

Elaborarea mecanismelor de validare a competențelor și abilităților dobândite de migranți de peste hotare (inclusiv din migrația de muncă), acestea fiind importante pentru facilitarea reintegrării pe piața muncii a migranților reîntorși, dar și dezvoltarea economică a țării și efectuarea analizelor periodice privind evoluția în acest domeniu. Pentru realizarea analizelor respective se recomandă, consolidarea parteneriatului în ceea ce privește schimbul de date în domeniul dat a MMPS cu MEC și altele.

Unele subestimări/lacune sunt observate cu privire la evidența migrației pe domenii. De exemplu, Ministerul Educației și Cercetării deține date oficiale privind numărul de cetățeni moldoveni care-și fac studiile peste hotare doar în baza tratatelor internaționale, însă nu se duce evidența celor care aplică și obțin de sine-stătător posibilități de a studia peste hotare. O altă problemă, se referă la numărul copiilor lăsați fără grija părinților plecați în scop de muncă peste hotare, estimarea numărului acestor copii este o sarcină divizată între câteva ministere/structuri, care raportează diverse date. Explicația în acest sens fiind următoarea, MEC estimează date referitor la copiii care sunt integrați în sistemul educațional, pe când MMPS în calitate de autoritate tutelară națională, colectează datele de la structurile teritoriale de asistență socială. Prin urmare, o delimitare și o corelare în acest sens este absolut necesară.

Ajustarea indicatorilor statistici în domeniul migrației este esențială pentru a oferi date precise și comparabile care să sprijine formularea unor politici migraționale coerente și sustenabile. Moldova trebuie să asigure utilizarea unor practici uniforme de colectare și raportare a datelor, în conformitate cu standardele europene, pentru a evalua mai eficient impactul migrației asupra societății, economiei și securității naționale. Alinierea la aceste standarde va consolida capacitatea țării de a monitoriza și de a răspunde adecvat provocărilor migrației, contribuind totodată la avansarea procesului de integrare în Uniunea Europeană.

La nivel internațional s-a reliefat necesitatea alinierii politicilor naționale în domeniul migrației la standardele Uniunii Europene. În contextul în care Republica Moldova a obținut statutul de țară candidată pentru aderarea la Uniunea Europeană (UE), în iunie 2022, angajamentul său de a se alinia la politicile UE a fost consolidat semnificativ. Acest statut a fost acordat într-un context geopolitic tensionat, în urma invaziei ruse în Ucraina, iar decizia UE a fost un semnal important de sprijin pentru orientarea proeuropeană a Moldovei.

Profilul Migrațional Extins (PME) al Republicii Moldova reprezintă unul dintre principalele instrumente de analiză a migrației și a impactului acesteia. În acest context, a fost identificată necesitatea reevaluării datelor și a indicatorilor incluși în PME, având în vedere că lista actuală de

indicatori nu a mai fost actualizată din anul 2012 și este depășită în raport cu evoluțiile recente din domeniul migrației și din arhitectura instituțională națională.

Lista revizuită de indicatori ai PME urmează să țină cont de angajamentele de raportare de către Republica Moldova la nivel internațional, regional, să considere progresele înregistrate de țară în procesul de producere a indicatorilor de monitorizare și evaluare a rezultatelor obținute, precum și de modificările, ajustările și reglementările instituționale. În procesul de screening bilateral al clusterului nr. 1 Valori fundamentale privind procesul de integrare în UE a Republicii Moldova, în cadrul Capitolului 18 Statistici și Capitolul 24 Justiție, libertate și securitate, țara s-a angajat să îmbunătățească procesele ce țin de colectarea de statistici oficiale conform compendiumului statisticilor Europene, respectiv, și analiza acestora pentru a asigura transparență, eficiență și conformitate cu standardele UE. Acest angajament presupune armonizarea sistemului național de statistică cu normele europene, în diverse domenii inclusiv migrația internațională. Astfel, Republica Moldova urmează să dezvolte și/sau să ajusteze indicatorii statistici relevanți pentru a sprijini procesul decizional și a monitoriza progresul în implementarea politicilor în acest sens.

Ajustarea indicatorilor statistici în domeniul migrației și celor conexe este esențială pentru realizarea angajamentelor asumate de țară ce vizează migrația la nivel internațional, fiind parte la diferite forumuri precum Pactul Global pentru Migrația Sigură, Ordonată și Reglementată, Alianța Globală pentru Eradicarea Apatridiei, Pactul Global pentru Refugiați, Rețeaua Europeană de Migrație, ș.a., platforme de cooperare și instrumente de aplicare pentru a oferi și a primi date precise și comparabile care să sprijine formularea unor politici migraționale coerente și sustenabile.

Urmarea acestor evoluții și angajamente, este necesară dezvoltarea și modernizarea sistemelor informaționale ale autorităților responsabile de colectarea datelor privind migrația, astfel încât acestea să poată răspunde cerințelor actuale de acuratețe, comparabilitate și promptitudine. Progresele tehnologice, reformele instituționale și redistribuirea competențelor între furnizorii de date impun trecerea la platforme integrate și sigure, capabile să proceseze volume mari de informații și să genereze indicatori statistici conform standardelor europene.

Interoperabilitatea sistemelor informaționale este esențială pentru asigurarea unui schimb eficient și automatizat de date între instituțiile naționale implicate în gestionarea fenomenului migrației. Aceasta permite corelarea rapidă a informațiilor din surse diferite – de la evidența populației și a cetățeniei, până la date privind mobilitatea forței de muncă, protecția internațională, frontiere și securitate. Prin interoperabilitate, Republica Moldova va putea reduce discrepanțele statistice, elimina dublările de date și asigura o fundamentare solidă a politicilor publice bazate pe dovezi.

În ansamblu, investiția în dezvoltarea și interoperabilitatea sistemelor informaționale reprezintă o condiție fundamentală pentru ajustarea indicatorilor statistici în domeniul migrației, pentru îmbunătățirea monitorizării fenomenelor migratorii și pentru formularea unor politici publice coerente, sustenabile și aliniate la standardele UE. Acest demers va consolida capacitatea Republicii Moldova de a răspunde eficient provocărilor migratorii și va sprijini parcursul său de integrare europeană.

Anexa nr. 1. Glosar de termeni

1. *Acord de readmisie* – acord internațional care prevede proceduri, pe bază reciprocă, pentru returnarea neraționalilor aflați într-o situație ilegală în țara lor de origine sau în țara prin care aceștia au tranzitat
2. *Anularea dreptului de ședere* – decizie luată de autoritatea competentă pentru străini împotriva străinului dacă acesta nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege ori s-a stabilit că unele acte care au stat la baza acordării dreptului de ședere sânt falsificate (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
3. *Apatrid* – persoană care nu este considerată cetățean al nici unui stat, conform legislației acestora; (Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024 din 2 iunie 2000).
4. *Autorizație de emigrare* – mențiune aplicată în pașaportul cetățeanului Republicii Moldova de către autoritatea competentă ca urmare a autorizării emigrării cetățeanului Republicii Moldova pentru stabilirea cu domiciliul în străinătate sau ca urmare a constatării faptului stabilirii cetățeanului Republicii Moldova cu domiciliul în străinătate; Hotărârea de Guvern nr.125/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind elaborarea actelor de identitate și evidența locuitorilor RM.
5. *Cetățenie* – legătură juridică specială între o persoană și statul său, dobândită prin naștere sau prin naturalizare, indiferent că este prin declarație, opțiune, căsătorie ori alte mijloace, în conformitate cu legislația națională.
6. *Confirmare de repatriere* – act oficial eliberat de autoritatea competentă pentru străini, care confirmă dreptul la repatriere (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
7. *Custodie publică* – măsură de restrângere a libertății de mișcare (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
8. *Decizie de returnare* – act administrativ al autorității competente pentru străini, prin care șederea unui străin este stabilită ca fiind ilegală și care obligă străinul să părăsească teritoriul Republicii Moldova într-un termen stabilit (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
9. *Declararea străinului persoană indezirabilă* – este o măsură asiguratorie de autoritate, dispusă împotriva unui străin care a desfășurat, desfășoară ori în a cărui privință există indicii temeinice că intenționează să desfășoare activități de natură să pună în pericol securitatea națională sau ordinea publică (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
10. *Emigrant* – persoana care emigrează (implicată în procesul de emigrație) (Regulamentul (CE) nr. 862/2007).
11. *Emigrație* – acțiunea prin care o persoană care a avut anterior reședința obișnuită pe teritoriul unui stat încetează să mai aibă reședința obișnuită pe teritoriul statului în cauză pentru o perioadă care este sau se așteaptă să fie de cel puțin 12 luni (Regulamentul (CE) nr. 862/2007).
12. *Expulzare* – acțiune a autorității unui stat cu intenția și efectul securizării transportării persoanei sau persoanelor (ne naționali sau apatrizi) împotriva voinței lui/ei de pe teritoriul acestui stat (IOM International Migration Law 25, Glossary on Migration).
13. *Imigrant* – persoana care imigrează (implicată în procesul de imigrație) (Regulamentul (CE) nr. 862/2007).
14. *Imigrație* – acțiunea prin care o persoană își stabilește reședința obișnuită pe teritoriul unui alt stat pentru o perioadă care este sau se așteaptă să fie de cel puțin 12 luni, după ce, în prealabil, a avut reședința obișnuită într-un alt stat (Regulamentul (CE) nr. 862/2007 din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare din domeniul migrației).
15. *Luarea în custodie publică* – măsură de restrângere a libertății de mișcare dispusă de instanța de judecată împotriva străinului care nu a putut fi returnat în termenul prevăzut de prezenta lege, precum și împotriva străinului care a fost declarat indezirabil sau în a cărui privință instanța de judecată a dispus expulzarea (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).

16. *Migrant ilegal* – persoană care, din cauza unei intrări neautorizate, încălcării condițiilor de intrare sau expirării vizei nu deține statut legal într-o țară de tranzit sau gazdă (IOM International Migration Law 25, Glossary on Migration).
17. *Migrație de muncă în RM* - sosirea benevolă a străinilor pe teritoriul Republicii Moldova în scopul desfășurării unor activități de muncă (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
18. *Migrație netă* – diferența dintre numărul persoanelor care intră pe teritoriul unui stat și numărul persoanelor care părăsesc teritoriul statului respectiv în aceeași perioadă. Este denumită și „bilanț migratoriu” (IOM, International Migration Law 25, Glossary on Migration).
19. *Migrație pentru reîntregirea familiei în RM* – intrarea și șederea pe teritoriul Republicii Moldova a membrilor de familie a unui străin cu ședere legală pe teritoriul țării sau ai familiei unui cetățean al RM, în scop de păstrare a unității familiei, indiferent de data stabilirii relațiilor de familie (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
20. *Mic trafic de frontieră* – trecerea frecventă a frontierei comune a statelor contractante de către rezidenții din zona de frontieră, care intenționează să rămână în zona de frontieră a celeilalte părți contractante, în special din motive de ordin social, cultural, familial sau întemeiate economic, pentru o perioadă care nu depășește 3 luni de ședere neîntreruptă de la data trecerii frontierei (Regulamentul CE nr. 1931/2006).
21. *Naturalizare* – acordarea cetățeniei la cererea persoanei care domiciliază legal și obișnuit pe teritoriul Republicii Moldova, în condițiile prevăzute de Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024 din 2 iunie 2000.
22. *Permis de ședere/buletin de identitate pentru apatrizi* – act de identitate care atestă dreptul de ședere legală pe teritoriul Republicii Moldova (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
23. *Persoană născută în străinătate* – o persoană născută în afara țării de reședință obișnuită curentă, indiferent de cetățenia persoanei. Îndrumări pentru colectarea datelor privind migrația internațională conform articolului al Regulamentului 862/2007 și pentru colectarea datelor adiționale pe bază voluntară: imigrare, emigrare, populația obișnuit rezidentă și obținerea și pierderea cetățeniei.
24. *Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute* – numărul persoanelor care trăiesc în gospodării cu cheltuieli pe adult echivalent (scala 1:0.7:0.5) sub pragul sărăciei, raportat la numărul total al populației.
25. *Pragul sărăciei absolute* se calculează în baza cheltuielilor alimentare ale decililor 2-4, ajustate la 2282 kcal/persoană/zi și adăugarea la acestea a cheltuielilor nealimentare (ponderea pentru toate gospodăriile din CBGC).
26. *Protecție umanitară* – formă de protecție, recunoscută de Republica Moldova, acordată străinului sau apatridului din alte motive decât cele prevăzute de Convenția de la Geneva din 28 iulie 1951 (Legea nr. 270 din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova).
27. *Readmisie* – acțiune a unui stat de acceptare a reintrării unui individ (național, național al țărilor terțe sau apatrid), care nu îndeplinește sau nu mai îndeplinește condițiile în vigoare pentru aflarea/șederea pe teritoriul statului solicitant.
28. *Refugiat* – orice resortisant al unei țări terțe care, ca urmare a unei temeri bine fondate de a fi persecutat din cauza rasei sale, a religiei, naționalității, opiniilor politice sau apartenenței la un anumit grup social, se află în afara țării al cărei cetățean este și care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să solicite protecția respectivei țări sau orice apatrid care, aflându-se din motivele menționate anterior în afara țării în care avea reședința obișnuită, nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să se întoarcă în respectiva țară (în baza art. 1 al Convenției ONU din 1951 privind statutul refugiaților, precum și Directivei 2004/83/CE).
29. *Repatriere* – reîntoarcerea benevolă în patrie a persoanelor care s-au născut în Republica Moldova și a urmașilor acestora, în condițiile legii (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).

30. *Remiterile migranților* reprezintă transferuri de peste hotare de mijloace bănești și de bunuri, ce au impact asupra veniturilor gospodăriilor. Ele rezultă din circulația temporară sau permanentă a oamenilor pentru muncă în alte economii, stabilirea cu traiul permanent, precum și din relații interumane: cadouri, donații, moșteniri. Ele pot fi în numerar și non numerar, expediate prin canale oficiale (cum ar fi transferuri prin rețele electronice) sau prin canale informale (cum ar fi banii sau bunurile transportate peste frontiere).
31. *Remiterile personale* reprezintă un indicator cumulativ, calculat suplimentar indicatorilor din balanța de plăți a statului, ce reflectă: (1) valoarea remunerării nete pentru muncă (excluzând toate cheltuielile suportate în țara de prestare a muncii, taxele și impozitele achitate), (2) transferurile personale, ce includ toate fluxurile monetare și reale primite de către gospodăriile casnice rezidente de la gospodării nerezidente, oricare ar fi sursa de venit a expeditorului și relația dintre gospodării, (3) transferurile de capital (includ cadouri prețioase, cum ar fi imobilele, cote-părți în capitalul întreprinderilor, moșteniri valoroase etc.) între gospodăriile casnice (Manualul FMI “Balanța de plăți și poziția investițională internațională”, ediția a VI-a (2009)).
32. *Reședință obișnuită* – locul în care o persoană își petrece în mod normal perioada zilnică de odihnă, fără a ține seama de absențele temporare pentru recreere, vacante, vizite la prieteni și rude, afaceri, tratamente medicale sau pelerinaj religios, sau, în absența informațiilor, locul de reședință legal sau înregistrat (Regulamentul (CE) nr. 862/2007 din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare din domeniul migrației).
33. *Returnare* – proces de întoarcere a unui străin prin executare voluntară a deciziei de returnare sau prin executare forțată a acesteia: în țara de origine, în o țară de tranzit, în conformitate cu acordurile de readmisie, sau în o țară terță în care străinul decide în mod voluntar să se întoarcă și în care acesta va fi acceptat (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
34. *Revocare* – decizie luată de autoritatea pentru străini dacă se constată că străinul nu mai întrunește condițiile de prelungire a dreptului de ședere ori nu mai respectă scopul pentru care i s-a acordat acest drept, ori a încălcat reglementările vamale sau reglementările privind frontiera de stat (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
35. *Solicitant de azil* – un resortisant al unei țări terțe sau un apatrid care a depus o cerere de azil cu privire la care nu a fost adoptată încă o hotărâre finală (Directiva 2005/85/CE a Consiliului din 1 decembrie 2005 privind standardele minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și retragere a statutului de refugiat).
36. *Statut de refugiat* – formă de protecție, recunoscută de Republica Moldova, a străinului sau apatridului, care întrunește condițiile prevăzute în Convenția privind statutul refugiaților, încheiată la Geneva la 28 iulie 1951, precum și în Protocolul privind statutul refugiaților din 31 ianuarie 1967 (Legea nr. 270-XVI din 18 decembrie 2008).
37. *Străin* – persoană care aparține unui stat străin și care nu aparține Republicii Moldova (Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024 din 2 iunie 2000).
38. *Ședere ilegală* – prezența pe teritoriul Republicii Moldova a unui străin care nu îndeplinește sau nu mai îndeplinește condițiile privind intrarea, aflarea sau șederea în Republica Moldova (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova).
39. *Țara de naștere* – țara de reședință (în cadrul frontierelor actuale, dacă informația este disponibilă) a mamei la data nașterii sau, dacă nu este posibil, țara (în cadrul frontierelor actuale, dacă informația este disponibilă) în care a avut loc nașterea.

Anexa nr. 2. Tabele statistice

I. Emigrarea populației

A) Autorizarea emigrării

Tabelul 1. Numărul anual autorizărilor de emigrare, după mediul de reședință anterior, sexe și grupe de vârstă al emigrantului și țara de destinație

	persoane				
	2020	2021	2022	2023	2024
2.1.3. Total au emigrat	1 625	2 297	3 271	3 496	4 013
<i>inclusiv din :</i>					
Mediul urban	1 084	1 603	2 289	2 295	3 100
Mediul rural	541	694	982	1 201	913
Din total au emigrat :					
Bărbați	741	1 112	1 618	1 777	1 967
Femei	884	1 185	1 653	1 719	2 046
Grupa de vârstă, ani					
0-4	82	97	183	188	152
5-9	73	93	199	228	226
10-14	88	94	157	211	230
15-19	123	378	423	595	604
20-24	151	467	664	794	875
25-29	143	210	256	281	355
30-34	177	165	247	266	289
35-39	178	147	231	232	292
40-44	128	132	185	156	207
45-49	117	111	144	121	177
50-54	112	145	176	125	180
55-59	94	113	147	85	149
60-64	81	58	110	82	130
65-69	45	49	73	63	75
70-74	17	18	55	38	46
75-79	9	8	14	17	18
80-84	3	10	5	10	3
85 și mai mult	4	2	2	4	5
<i>Din total au emigrat în :</i>	<i>1 625</i>	<i>2 297</i>	<i>3 271</i>	<i>3 496</i>	<i>4 013</i>
Federația Rusă	847	831	1 043	1 364	2 255
Italia	17	445	517	425	329
Belarus	48	34	98	119	258
Ucraina	102	122	210	142	244
S.U.A	119	213	635	638	186
Germania	250	297	358	385	126
Turcia	23	34	28	51	79
Israel	82	89	109	57	72
Canada	18	...	36	40	43
Austria	28	40	51	32	40
Alte țări	91	192	186	243	381

Sursa: ASP.

... – lipsa de date

Tabelul 2. Indicatori relativi privind autorizările de emigrare al cetățenilor moldoveni, în %

	2020	2021	2022	2023	2024
2.1.4. Rata de creștere a emigrărilor autorizate ale cetățenilor moldoveni	40,2	141,4	140,1	106,8	114,7
2.1.5. Decalajul de gen al emigrării autorizate a cetățenilor moldoveni, (femei/bărbați)	119,3	106,6	102,2	96,7	104,0
2.1.6. Proporția relativă a emigranților din mediul rural versus urban	49,9	43,3	42,9	52,3	29,4

Sursa: ASP.

Tabelul 3. Numărul anual de copii plecați peste hotare împreună cu părinții (autorizarea de emigrare)

	2020	2021	2022	2023	2024
2.1.8. Numărul de copii în vârstă de 0-18 ani plecați cu părinții peste hotare	286	354	652	794	814
Rata de creștere a numărului de copii în vârstă de 0-18 ani plecați cu părinții peste hotare, %	38,13	123,78	184,2	121,8	102,5

Sursa: ASP.

Tabelul 4. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare, după sexe

		2020	2021	2022	2023	2024
2.3.1. Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare (autorizație de emigrare - stoc) ⁱ	Total	119 786	122 083	125 354	128 850	132 863
	Bărbați	54 665	55 777	57 395	59 172	61 139
	Femei	65 121	66 306	67 959	69 678	71 724
Numărul de cetățeni moldoveni care locuiesc peste hotare conform datelor traversării frontierei (persoane plecate din țară de 1 an și mai mult) ⁱⁱ	Total	462 407	351 526	333 687	312 151	283 672
	Bărbați	210 498	166 348	160 912	153 256	139 062
	Femei	251 909	185 178	172 775	158 895	144 610

Sursa:ⁱ ASP.ⁱⁱ IGPF din cadrul MAI.**Tabelul 5. Repartiția numărului de cetățeni moldoveni plecați peste hotare pentru a se stabili cu domiciliul permanent după sexe și țara de destinație, top 5 țări (stoc la sfârșitul anului)**

	2020	2021	2022	2023	2024
Total	119 786	122 083	125 354	128 850	132 863
Federația Rusă	40 673	41 504	42 547	43 911	46 166
Ucraina	30 966	31 088	31 298	31 440	31 684
S.U.A.	17 426	17 639	18 274	18 912	19 098
Germania	13 738	14 035	14 393	14 778	14 904
Israel	8 424	8 513	8 622	8 679	8 751
Alte țări	8 559	9 304	10 220	11 130	12 260

Sursa: ASP

B) Emigrarea temporară / circulară (această formă include plecarea la muncă sau în căutare de lucru peste hotare, dar cu intenția de a reveni în țară , cunoscută în țară și sub termenul de emigrare temporară)

Tabelul 6. Emigrarea cetățenilor moldoveni estimată conform definiției internaționale (persoane aflate în afara țării de 12 luni și mai mult), după sexe și grupe de vârstă

	persoane				
	2020	2021	2022	2023	2024
Total	462 407	351 526	333 687	312 151	283 672
Bărbați	210 498	166 348	160 912	153 256	139 062
Femei	251 909	85 178	172 775	158 895	144 610
Grupa de vârstă -total	462 407	351 526	333 687	312 151	283 672
0-4	13498	7865	8653	9142	9720
5-9	27712	20951	21492	21323	19611
10-14	24077	18221	18921	18542	17156
15-19	19595	15442	16341	16277	15695
20-24	27622	20993	20254	19612	19235
25-29	47788	36174	33064	29541	26369
30-34	61986	45591	41002	36508	31387
35-39	60200	46949	43562	39840	34318
40-44	49037	37841	35333	33185	29994
45-49	38508	30145	27996	26215	24075
50-54	29080	22184	20560	19253	18061
55-59	24482	18096	16118	14518	12837
60-64	19065	14662	13441	12050	10310
65-69	10222	7917	7964	7664	7126
70-74	5041	4616	4934	4473	4074
75-79	2012	1634	1731	1823	1913
80-84	1655	1429	1464	1284	1049
85 și mai mulți	827	816	857	901	742

Sursa: IGPF al MAI.

Tabelul 7. Numărul cetățenilor moldoveni plecați peste hotare, după durata aflării, sexe și grupe mari de vârstă, stoc la sfârșitul anului 2024*

		persoane					
Durata		Total	Grupe de vârstă, ani :				
			0-14	15-29	30-44	45-59	60 și peste
Total	Ambele sexe	614112	95190	129754	191691	132009	65468
	Bărbați	286904	48624	64966	97367	55828	20119
	Femei	327208	46566	64788	94324	76181	45349
<i>din care :</i>							
Până la 3 luni	Ambele sexe	132162	15039	26843	35625	32726	21929
	Bărbați	59195	7717	12606	18620	13583	6669
	Femei	72967	7322	14237	17005	19143	15260
De la 3 luni până la 1 an	Ambele sexe	198278	33664	41612	60367	44310	18325
	Bărbați	88647	17165	20549	28683	17203	5047
	Femei	109631	16499	21063	31684	27107	13278
De la 1 an până la 3 ani	Ambele sexe	193113	33248	42986	62878	37471	16530
	Bărbați	92163	16972	22077	31861	16094	5159
	Femei	100950	16276	20909	31017	21377	11371
De la 3 ani și mai mult	Ambele sexe	90559	13239	18313	32821	17502	8684
	Bărbați	46899	6770	9734	18203	8948	3244
	Femei	43660	6469	8579	14618	8554	5440

Sursa: IGPF din cadrul MAI.

* Informația este prezentată conform datelor acumulate de la Punctele de trecere a Frontierei de Stat controlate de autoritățile oficiale ale RM

Tabelul 8. Numărul estimativ al cetățenilor moldoveni care se aflau peste hotare, conform datelor misiunilor diplomatice și consulare ale RM din țările gazdă în anii 2020-2024*

persoane

Țara gazdă	2020	2021	2022	2023	2024
Total	727 510	417 504	698 466	739 270	842 566
<i>din care locuiesc în :</i>					
Germania	23 750	38 300	100 000	60 270	212 950
Federația Rusă	217 421	...	240 000	109 976	125 000
Italia	119 603	114 124	114 914	109 804	102 667
Franța	50 000	130 000	10 000	160 000	90 000
SUA	45 661	48 216	60 097	60 100	60 100
Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	19 000	19 000	19 000	55 383	55 385
Irlanda	25 000	1 987	16 155	30 000	30 000
Ucraina	25 144	...	25 657	25 657	26 657
Spania	15 589	17 719	23 000	24 134	24 923
Canada	40 000	...	...	20 060	20 000
Israel	14 676	13 075	14 693	4 380	14 964
Polonia	37 338	...	...	1 264	8 983
Cehia	6 140	6 728	7 169	7 662	8 114
Elveția	735	1 021	1 036	7 370	7 784
Republica Elenă	7 233	215	7 441	7 441	7 104
Portugalia	24 000	5 177	5 243	5 243	5 665
Regatul Țărilor de Jos	1 380	1 396	5 387	5 462	5 519
Turcia	8000	...	5 798	4 360	5 015
Bulgaria	3 626	3 626	3 680	3 600	4 709
România	12 454	3 906	20 000	14 017	3 648
Belarus	2 476	...	...	...	3 211
Norvegia	1 836	1 836	...	2 564	2 814
Belgia	15 000	1 754	1 890	2 769	2 800
Suedia	1 427	4 159	5 132	2 002	2 263
Emiratele Arabe Unite	1 300	134	1 200	352	1 800
Republica Slovacă	283	...	697	1 386	1 722
Lituania	794	1 003	1 231	1 349	1 299
Estonia	500	259	2 050	2 469	1 218
Cipru	...	...	...	...	800
Republica Kârgâză	...	...	...	...	738
Uzbekistan	...	...	2 689	2 689	729
Finlanda	627	7 31	...	672	715
Austria	1 466	1 753	1 977	685	673
Ungaria	485	565	517	474	547
Islanda	173	19	...	528	522
Regatul Danemarcei	2 000	...	...	2 344	406
Letonia	304	318	386	436	405
Japonia	181	...	...	...	169
China	106	...	113	180	161
Qatar	162	...	...	160	160
India	...	...	...	...	100
Alte țări	1640	483	1314	2028	127

Sursa: *MAE (date estimative, doar în baza informației de la misiunile diplomatice, consulare care au prezentat datele în anul de referință).

... lipsa de date

Tabelul 9. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă
persoane

	2020	2021	2022	2023	2024
2.3.6. Numărul persoanelor plecate la muncă cu contracte legale	6 543	7 915	11 928	10 491	8 715
Rata de creștere a numărului de persoane plecate la muncă cu contracte legale	92,5	105,7	172,5	88,0	83,2

Sursa: ANOFM.

Tabelul 10. Numărul cetățenilor moldoveni care lucrează peste hotare cu contracte legale de muncă, după țara de angajare
persoane

	2020	2021	2022	2023	2024
Total	6 543	6 915	11 928	10 491	8 727
din care în :					
Israel	990	1405	4076	3661	1864
Germania	734	828	1419	2117	1880
Bulgaria	21	22	52	49	48
Polonia	3904	3809	4862	2979	2432
Olanda	573	401	456	417	761
Alte țări	321	450	1063	1268	1742

Sursa: ANOFM

Tabelul 11. Numărul cetățenilor moldoveni care își fac studiile peste hotare, după țări *
persoane

	2020	2021	2022	2023	2024
Total plecați la studii*	5 216	5 636	5 192	5 063	5 030
din care în :					
România	5 000**	5 000**	5 000**	5 000**	5 000**
Ungaria	23	31	30	40	24
China	9	4	3	7	6
Bulgaria	131	134	130**	2	**
Republica Cehă	10*	10*	10**	-	**
Slovacia	3	0	4	2	**
Estonia	-	5	5**	5**	**
Letonia	*	*	5**	5**	**
Lituania	*	2	3**	2**	**
Federația Rusă	6	450	2	0	0
Ucraina	34	0	0	0	0

Sursa: MEC.

* Fără persoanele plecate la studii peste hotare de sine stătător

** Aplicații on-line

Tabelul 12. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil și recunoscuți drept refugiați peste hotare

	2020	2021	2022	2023	2024
Persoane					
2.3.7. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare	5 510	6 881	7 006	6 410	5 882
2.3.8. Numărul de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare	2 221	2 190	4 788	5 343	6 236
Rata de creștere în raport cu anul precedent					
2.3.7. Rata de creștere a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați ca solicitanți de azil peste hotare ,%	97,5	125,9	101,8	91,5	91,8

2.3.8. Rata de creștere a numărului de cetățeni moldoveni înregistrați, recunoscuți drept refugiați peste hotare ,%	91,5	98,6	218,6	111,6	116,7
---	------	------	-------	-------	-------

Sursa: ÎCNUR.

Tabelul 13. Migrația forței de muncă temporară /circulară* după sexe și țările de destinație

mii persoane

	Total					Bărbați					Femei				
	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024	2020	2021	2022	2023	2024
Total plecați	90,4	79,0	93,0	82,9	61,8	65,3	57,8	70,2	64,4	49,7	25,1	21,2	22,7	18,5	12,1
din care în:															
Germania	17,4	16,1	25,1	25,8	21,0	15,2	14,3	20,9	21,5	18,8	2,2	1,9	4,2	4,3	2,2
Franța	8,1	7,1	9,0	8,9	8,6	6,2	6,2	8,1	7,7	7,0	1,9	0,9	0,8	1,2	1,5
Italia	13,8	13,1	14,6	11,1	7,5	5,0	4,0	5,2	5,2	2,9	8,8	9,1	9,4	5,9	4,6
Federația Rusă	21,6	16,3	11,2	6,9	3,3	17,3	12,5	8,4	5,8	2,8	4,3	3,8	2,8	1,1	0,5
Cehia	4,2	4,3	5,0	4,3	3,1	3,6	4,0	4,7	3,9	3,0	0,5	0,3	0,3	0,4	0,2
România	3,4	3,9	5,4	3,4	3,1	2,9	3,8	5,2	2,9	2,9	0,5	0,1	0,2	0,5	0,2
Israel	2,6	1,8	2,2	3,4	2,9	1,4	0,9	1,2	2,7	2,4	1,2	0,9	1,0	0,8	0,6
Regatul Unit al Marii Britanii	5,7	4,9	4,0	2,7	2,2	4,3	3,5	3,6	2,3	1,8	1,3	1,4	0,3	0,3	0,4
Polonia	2,9	3,7	5,0	4,0	1,4	2,1	2,6	4,2	3,2	0,9	0,9	1,1	0,8	0,8	0,5
Turcia	2,3	1,1	0,6	0,7	0,5	0,4	0,4	0,2	-	0,4	1,9	0,7	0,4	0,7	0,1
Alte țări	8,4	6,8	10,9	11,6	8,2	6,9	5,6	8,4	9,2	6,8	1,5	1,2	2,4	2,5	1,4

Sursa: BNS (AFM).

*Populația de 15 ani și peste, aflată la lucru sau în căutare de lucru, în străinătate până la un an

Tabelul 14. Distribuția migranților temporari /circulari* după medii de reședință și grupe de vârstă în anii 2020, 2023 și 2024

mii persoane

Grupa de vârstă, ani	2020			2023			2024		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Total	90,4	22,6	67,8	82,9	25,0	57,9	61,8	18,6	43,2
15–24 ani	17,5	3,6	13,9	11,5	1,4	10,1	8,2	1,3	6,9
25–34 ani	31,0	8,1	22,9	25,1	8,7	16,4	19,0	5,7	13,3
35–44 ani	20,1	5,2	14,9	25,4	9,6	15,8	19,4	6,6	12,8
45–54 ani	15,3	3,7	11,6	15,1	3,8	11,3	11,2	3,6	7,5
55–64 ani	6,1	1,9	4,2	5,3	1,3	4,0	3,9	1,3	2,6
65 ani și peste	0,4	0,1	0,3	0,6	0,2	0,4	0,1	0	0,1

Sursa: BNS (AFM).

*Populația de 15 ani și peste, aflată la lucru sau în căutare de lucru, în străinătate până la un an

Tabelul 15. Distribuția migranților temporari /circulari* după sexe și grupe de vârstă în anii 2020, 2023 și 2024

mii persoane

Grupa de vârstă, ani	2020			2023			2024		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	90,4	65,3	25,1	82,9	64,4	18,5	61,8	49,7	12,1
15–24 ani	17,5	12,9	4,6	11,5	9,1	2,4	8,2	5,9	2,3
25–34 ani	31,0	24,3	6,6	25,1	21,5	3,6	19,0	16,7	2,3
35–44 ani	20,1	15,6	4,5	25,4	20,5	4,9	19,4	17,2	2,2
45–54 ani	15,3	9,2	6,1	15,1	10,3	4,7	11,2	8,1	3,1
55–64 ani	6,1	3,2	3,0	5,3	2,7	2,5	3,9	1,9	2,0
65 ani și peste	0,4	0,1	0,3	0,6	0,2	0,4	0,1	0,0	0,1

Sursa: BNS (AFM).

*Populația de 15 ani și peste, aflată la lucru sau în căutare de lucru, în străinătate până la un an

Tabelul 16. Distribuția migranților temporari/ circulari după nivelul de instruire și sexe în anii 2020, 2023 și 2024

Nivelul de instruire	2020			2023			2024		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	90,4	65,3	25,1	82,9	64,4	18,5	61,8	49,7	12,1
Superior	12,5	8,5	4,0	8,9	5,9	2,9	7,4	5,7	1,7
Profesional tehnic postsecundar nonterțiar (mediu de specialitate)	10,2	5,9	4,3	7,8	5,9	1,9	6,7	5,2	1,5
Profesional tehnic secundar	28,8	24,0	4,8	25,4	21,4	4,0	16,9	14,3	2,6
Liceal, mediu general	14,2	8,3	5,9	14,0	11,1	3,0	10,4	8,2	2,2
Gimnazial	24,6	18,5	6,1	26,4	20,1	6,2	20,2	16,2	4,0
Primar sau fără școală	0,1	0,1	0	0,5	-	0,5	0,2	0,1	0,1

Sursa: BNS (AFM).

*Populația de 15 ani și peste, aflată la lucru sau în căutare de lucru, în străinătate până la un an

** În unele cazuri pot apărea decalaje neînsemnate între totalurile indicate și sumele componente incluse, fapt ce se explică prin rotunjirea datelor.

II. Imigrarea populației

Tabelul 17. Repatrierea și readmisia

	2020	2021	2022	2023	2024
2.4.1. Numărul anual de persoane repatriate*	1 194	2 223	3 251	3 664	4 025
2.4.2. Rata de creștere a numărului de persoane repatriate, %	45,0	186,2	146,2	112,7	109,9
2.4.3. Proporția copiilor repatriați în rândul persoanelor repatriate, %	2,9	2,6	3,4	3,9	3,9
2.4.4. Numărul cetățenilor moldoveni readmiși în cadrul Acordurilor de readmisie, persoane	758	621	623	1072	938

Sursa: MAI/IGM și ASP.

Tabelul 18. Traficul de Ființe Umane

	2020	2021	2022	2023	2024
2.5.1. Numărul de cetățeni moldoveni victime ale TFU, identificate și asistate în cadrul SNR	51	77	1	11	45
2.5.3. Raportul de feminitate în rândul victimelor traficului de persoane*	55,1	73,3	98,7	26,2	65,3
2.5.4. Numărul de potențiale victime ale TFU identificate și asistate în cadrul SNR*	32	54	65	37	154
Numărul cauzelor penale instrumentate pe infracțiuni de trafic de ființe umane**	139	357	151	169	119

Sursa: MMPS.

*Notă: conform noțiunii „prezumată victimă a traficului de persoane” al Legii nr. 38/2018

** Sursa: CCTP al INI al IGP

Tabelul 19. Populația rezidentă de proveniență străină, la sfârșitul anului

	2020	2021	2022	2023	2024
3.2.1. Numărul total de străini care locuiesc în Moldova, persoane	21 830	21 933	22 705	23 698	24 437
3.2.2. Rata de creștere a numărului străinilor, %	91,6	100,47	103,5	104,4	103,1
3.2.3. Proporția străinilor în numărul total de populație, %	0,54	0,55	0,6	0,6	0,6
3.2.5. Proporția apatrizilor în rândul străinilor, %	7,3	6,1	6,6	6,7	6,4
3.2.6. Proporția străinilor care locuiesc în mediul urban, %	72,4	72,36	73,6	75,0	75,6
3.2.7. Numărul anual de naturalizări, persoane	122	119	97	142	53
3.2.10. Numărul de persoane născute în străinătate (ne-nativi), stoc , persoane	329 374	339 529	350 467	363 382	375 270
3.2.11. Rata de creștere a numărului de persoane născute în străinătate (ne-nativi), %	101,3	103,1	103,2	103,7	103,3
3.2.12. Proporția persoanelor născute în străinătate (ne-nativi) în numărul total al populației, %	8,21	8,46	8,7	9,0	9,3
3.2.13. Proporția persoanelor născute în străinătate (ne-nativi) care locuiesc în zona urbană, %	63,2	61,9	60,0	60,1	59,1

Sursa: ASP.

Tabelul 20. Numărul populației de proveniență străină pe vârste și sexe (stoc la sfârșitul anului) 2020, 2023 și 2024

Grupa de vârstă, ani	2020			2023			2024		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	21830	11625	10205	23 698	12 408	11 290	24 437	12 967	11 470
0–4	25	9	16	35	14	21	40	16	24
5–9	58	35	23	112	50	62	113	51	62
10–14	79	41	38	129	70	59	143	81	62
15–19	291	151	140	467	273	194	474	282	192
20–24	2411	1459	952	2318	1185	1133	2387	1169	1218
25–29	1509	817	692	1847	965	882	1784	927	857
30–34	1692	814	878	1975	989	986	2033	1057	976
35–39	2091	1071	1020	2431	1253	1178	2551	1356	1195
40–44	2282	1164	1118	2483	1252	1231	2585	1365	1220
45–49	2138	1118	1020	2196	1200	996	2252	1241	1011
50–54	1900	1098	802	2159	1166	993	2264	1211	1053
55–59	1947	1113	834	1778	1030	748	1862	1106	756
60–64	1948	1064	884	1864	1025	839	1850	1031	819
65–69	1332	715	617	1508	853	655	1580	883	697
70–74	928	501	427	1024	515	509	1085	573	512
75–79	427	199	228	567	284	283	628	319	309
80–84	394	149	245	358	141	217	338	147	191
85 și peste	378	107	271	447	143	304	468	152	316

Sursa: ASP.

Tabelul 21. Populația rezidentă de proveniență străină după țările de cetățenie*persoane*

Țara de cetățenie	2020	2021	2022	2023	2024
Total	21 830	21 933	22 705	23 698	24 437
<i>inclusiv:</i>					
Ucraina	6 525	6 576	6 692	6 931	6 749
Federația Rusă	5 360	5 125	5 365	6 012	6 210
Turcia	990	1 281	1 476	1 123	1 379
India	287	810	938	1 223	1 377
România	1 030	1 190	1 206	1 187	1 265
Apatrid (art. 1 al convenției din 1954)	1 368	1 332	1 302	1 256	1 233
Israel	1 590	1 219	978	754	525
Italia	464	497	540	511	515
Azerbaidjan	450	416	365	373	486
Uzbekistan	196	246	273	340	429
Belarus	233	303	348	373	381
Nepal	13	16	87	253	372
Kazahstan	216	221	227	242	269
Armenia	222	229	225	245	253
S.U.A.	391	305	321	275	247
Persoană cu cetățenie nedeterminată	672	213	196	179	168
Germania	104	125	141	146	165
Tadjikistan	112	136	163	167	158
Georgia	111	111	98	110	125
Camerun	15	8	15	118	120
Republica Arabă Siriană	123	131	132	118	93
Alte țări	1 358	1 443	1 617	1 762	1 918

Sursa: ASP.

Tabelul 22. Numărul persoanelor naturalizate după țara anterioară de cetățenie (stoc la sfârșitul anului)*persoane*

	2020	2021	2022	2023	2024
Total	1 217	1336	1 433	1 575	1 628
Apatrid (art. 1 a convenției din 1951)	503	508	510	514	514
Federația Rusă	187	206	233	292	312
Persoană cu cetățenie nedeterminată	172	172	172	172	172
Ucraina	100	109	124	136	138
Republica Arabă Siriană	29	45	57	66	69
Beneficiar de protecție umanitară	20	45	49	54	60
Refugiat (art. 1 a convenției din 1951)	36	45	49	57	59
Turcia	23	33	36	45	48
România	24	27	31	35	37
Armenia	20	24	29	35	36
Italia	11	18	23	25	26
R. Belarus	10	11	14	16	17
Azerbaidjan	7	7	10	10	11
Kazahstan	7	7	7	9	10
Alte țări	68	79	89	109	119

Sursa: ASP.

*Notă: Începând cu anul 2000

Tabelul 23. Numărul persoanelor născute în străinătate, indiferent de cetățenie (stoc la sfârșitul anului)

	persoane				
	2020	2021	2022	2023	2024
Total*	329 374	339 529	350 467	363 382	375 270
Federația Rusă	113 402	114 444	115 592	118 338	120 616
Ucraina	99 103	97 163	96 395	95 765	95 188
Italia	31 042	33 150	34 960	36 388	36 911
Germania	7 189	9 679	11 976	14 522	17 067
Franța	6 427	8 108	9 775	11 513	13 205
Kazahstan	12 543	12 405	12 336	12 230	12 104
Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord	4 387	6 174	7 769	9 572	11 447
România	7 986	8 594	9 205	9 898	10 784
Turcia	5 815	6 117	6 438	6 825	7 159
Spania	4 134	4 388	4 624	4 787	4 900
R. Belarus	4 476	4 385	4 332	4 298	4 262
Irlanda	2 224	2 694	3 163	3 623	4 130
Portugalia	3 421	3 552	3 704	3 845	4 004
SUA	1 802	2 281	2 610	3 019	3 461
Grecia	2 907	2 980	3 030	3 064	3 118
Belgia	1 120	1 333	1 656	1 868	2 136
Azerbaidjan	1 904	1 873	1 858	1 840	1 811
Uzbekistan	1 849	1 850	1 854	1 844	1 848
Georgia	1 745	1 723	1 699	1 674	1 660
Alte țări	15 898	16 636	17 491	18 469	19 459

Sursa: ASP.

*Notă: Inclusiv regiunea transnistreană

Tabelul 24. Imigrarea străinilor

	2020	2021	2022	2023	2024
3.1.1. Numărul anual de imigrări ale străinilor, persoane	2 875	4 186	5928	7 203	6 565
3.1.2. Rata de creștere a imigrărilor străinilor	59,19	145,6	141,6	121,5	91,1
3.1.3. Decalajul de gen pentru imigrarea străinilor (femei/bărbați)%	45,64	51,03	51,0	62,6	49,2
3.1.5. Numărul anual de imigrări ale străinilor cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice	2 038	2 526	3 252	3 752	3 166
3.1.6. Rata de creștere a numărului străinilor cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice	68,87	123,95	128,7	115,4	84,1
3.1.7. Proporția persoanelor cu studii medii de specialitate/studii superioare/grade științifice în rândul străinilor imigrați	70,89	60,34	54,9	52,1	48,2

Sursa: MAI/IGM.

Tabelul 25. Distribuția imigranților după nivelul de instruire

persoane

	2020	2021	2022	2023	2024
Total au sosit,	2 875	4 186	5 928	7 203	6 565
<i>din care au studii:</i>					
superioare	1 093	1 389	2 136	2 732	2 286
medii de specialitate	945	1 137	1 116	1 020	836
medii generale	721	1 159	1 500	2 183	3 097
medii incomplete	20	26	86	82	26
primare, sau fără studii	96	475	1 090	1 186	320

Sursa: MAI/IGM.

Tabelul 26. Distribuția imigranților după țările de cetățenie ale acestora, top 10 țări

persoane

	2020	2021	2022	2023	2024
Total au sosit	2 875	4 186	5 928	7 203	6 565
<i>din care, cetățenii țărilor:</i>					
Federația Rusă	426	538	1 203	1 796	1 213
Ucraina	642	771	1 075	1 277	890
Turcia	432	797	959	771	847
India	79	244	279	468	522
România	386	421	361	348	405
Uzbekistan	58	117	145	265	361
Nepal	11	17	101	252	325
Azerbaidjan	86	141	142	129	230
Israel	42	102	188	206	156
Italia	81	116	133	113	109
S.U.A	80	98	135	100	77
Alte țări	552	824	1207	1478	1430

Sursa: MAI/IGM.

Tabelul 27. Distribuția imigranților după scopul sosirii după principalele scopuri

persoane

Scopul	2020	2021	2022	2023	2024
Total sosiți*	2 875	4 186	5 928	7 203	6 565
<i>inclusiv:</i>					
la familie	1 045	1 497	1 969	2 785	2 210
la muncă	1 371	1 824	2 704	3 061	3 108
<i>din care :</i>					
lucrător imigrant	1310	1762	2627	2991	3019
investiții străine (include: asociat, acționar și funcție de conducere)	61	62	77	70	89
la studii	241	510	675	916	768
activități religioase	63	100	102	81	80
activități de voluntariat	39	65	187	163	146
activități umanitare	6	2	26	22	6
alte scopuri	110	188	265	175	247

Sursa: MAI/IGM Notă: *Inclusiv Regiunea Transnistreană

Tabelul 28. Migrația temporară a populației de proveniență străină

	2020	2021	2022	2023	2024
3.4.1. Numărul de străini care dețin permis de ședere permanentă, persoane	8 417	7 818	7 258	6 882	6 360
3.4.2. Rata de creștere a numărului de deținători ai permiselor de ședere permanentă, %	92,5	92,9	92,8	94,8	92,4
3.4.3. Proporția străinilor în vârstă aptă de muncă (15-64 ani) cu permise de ședere permanentă, %	33,5	36,7	29,5	26,2	23,1
3.4.4. Proporția străinilor care locuiesc în țară de cel puțin 5 ani, %	33,1	35,1	34,9	34,0	33,6
3.4.5. Numărul de străini care au obținut pentru prima dată permis de ședere provizorie, persoane	2 111	2 927	4 402	5 337	4 451
3.4.6. Numărul de străini care dețin permis de ședere provizorie valabil, persoane	11 651	12 411	13 801	15 225	16 523
3.4.7. Proporția de străini care au obținut permis de ședere pentru reîntregirea familiei, %	48,43	48,02	45,7	49,5	49,0
3.4.8. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități de muncă și afaceri, %	29,76	32,64	36,5	33,5	37,1
3.4.9. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități de studii sau instruire, %	17,60	15,37	13,0	12,3	9,7
3.4.10. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru activități umanitare și religioase, %	4,22	3,96	4,8	4,7	4,2
3.4.11. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru tratament, %	0	0	0	0	0
3.4.12. Proporția străinilor care au obținut permis de ședere provizorie pentru alte scopuri, %	0	0	0	0	0
3.4.13. Numărul de străini care au obținut permis de trafic mic de frontiera, persoane	0	1	0	0	1

Sursa: ASP

Tabelul 29. Numărul străinilor ce își fac studiile în Republica Moldova, după țările de origine

persoane

	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/2025
Total	5229	5727	5 550	5 687	6 249
din care au sosit din:					
România	2681	3164	2 697	3 111	3 451
India	605	690	823	1 102	1 306
Israel	1 359	1 022	766	539	465
Ucraina	127	407	754	417	449
Federația Rusă	60	80	115	130	108
Turcia	63	42	41	38	61
Azerbaidjan	39	36	35	33	48
Nigeria	24	35	63	33	33
China	20	13	18	21	15
SUA	70	63	56	40	13
Alte țări	181	175	182	223	300

Sursa: BNS

Tabelul 30. Migrația involuntară a populației de proveniență străină

	2020	2021	2022	2023	2024
3.7.1. Numărul anual de solicitări de azil (prima solicitare), persoane	86	75	11 218	4 101	8 153
3.7.3. Raportul de feminitate în rândul solicitanților de azil, %	31,4	29,3	15,8	6,9	3,1
3.7.4. Numărul anual de beneficiari de protecție umanitară, persoane	10	8	62	133	109
3.7.5. Numărul de persoane cărora li s-a respins acordarea protecției internaționale, persoane*	49	38	7 552	6 987	7 681
3.7.6. Numărul solicitanților de azil cu solicitări pe rol, unități	77	77	3651	593	931
Numărul anual de solicitări de recunoaștere a statutului de apatrid	147	168	88	108	118
3.7.7. Numărul de persoane cărora li s-a acordat statut de apatrid, persoane	42	56	41	11	60
3.7.8. Numărul de apatrizi cărora li s-a acordat drept de ședere în Republica Moldova, persoane	3	2	4	1	3
3.7.9. Rata de creștere a numărului solicitanților de azil cu cereri pe rol, %	71	100	4 742	16	157
3.7.10. Numărul de refugiați în Republica Moldova, persoane	40	13	17	18	12
3.7.11. Rata de creștere a numărului de refugiați, %	250,0	32,5	130,8	105,9	66,7

Sursa: MAI/IGM

Notă: *începând cu anul 2022, inclusiv numărul persoanelor cărora le-a fost încetată procedura de azil

Tabelul 31. Numărul solicitărilor de azil depuse în anii 2020-2024, după țara de origine

Țara de origine	2020	2021	2022	2023	2024
Total*	86	75	11 218	4 101	8 153
<i>inclusiv din :</i>					
Ucraina	5	3	9 928	3 708	7 614
Rusia	1	6	200	148	255
Siria	4	10	59	40	53
Bangladesh	0	0	0	10	33
Turcia	44	18	25	20	22
Azerbaidjan	0	3	109	30	19
Nigeria	0	0	64	10	19
Cuba	0	8	0	0	17
Camerun	0	0	9	4	16
Uzbekistan	8	0	25	7	14
India	0	2	36	7	11
Armenia	3	3	23	5	11
Tadjikistan	3	0	23	23	8
Israel	0	0	25	4	8
Belarus	0	1	16	12	6
Turkmenistan	0	0	10	2	6
Maroc	0	0	292	10	5
Liban	0	1	8	4	5
Alte țări	18	20	366	57	31

Sursa: MAI/IGM

Tabelul 32. Mobilitatea de trecere a frontierei de stat

	2020	2021	2022	2023	2024
1.1.12. Numărul de plecări ale cetățenilor moldoveni înregistrate la frontiera de stat, unități	1 596 871	2 248 583	4 711 307	3 991 118	3 967 305
1.1.14. Rata creșterii numărului de plecări ale cetățenilor moldoveni înregistrate la frontiera de stat	27,49	140,82	209,5	84,7	99,4
1.1.9. Numărul de intrări ale cetățenilor moldoveni înregistrate la frontiera de stat, unități	1 662 271	2 231 115	4 705 903	4 014 553	3 999 396
Rata creșterii numărului de intrări ale cetățenilor moldoveni la frontiera de stat	28,71	134,22	210,9	85,3	99,6
1.1.10. Numărul de intrări ale străinilor înregistrate la frontiera de stat, unități	1 409 209	2 383 078	3 494 868	5 503 929	5 980 433
1.1.11. Rata creșterii a numărului de intrări ale străinilor înregistrate la frontiera de stat	30,43	169,11	146,7	157,5	108,7
1.1.13. Numărul de plecări ale străinilor înregistrate la frontiera de stat, unități	1 472 260	2 394 287	3 457 386	5 502 023	5 983 970
Rata creșterii numărului de plecări ale cetățenilor străini înregistrate la frontiera de stat	31,73	162,63	144,4	159,1	108,8

Sursa: MAI/IGPF

Tabelul 33. Numărul anual de vize acordate străinilor*

	2020	2021	2022	2023	2024
3.1.8. Numărul anual de vize oferite de Misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM, unități	1 043	330	2 173	819	5 242
3.1.9. Rata de creștere a numărului de vize oferite, %	77,1	31,7	658,5	37,7	640,0

Sursa: MAE * date estimative, doar în baza informației de la misiunile diplomatice, consulare **care au prezentat datele în anul de referință.****Tabelul 34. Șederea ilegală a străinilor pe teritoriul țării. Indicatori de bază**

	2020	2021	2022	2023	2024
3.8.1. Numărul de imigranți nereglementați (migranți ilegali)	2 202	3 201	4 208	4 017	3 596
3.8.4. Numărul de străini cărora li s-a revocat dreptul de ședere în R.M.	337	1 250	1 225	1 318	1 197
3.8.5. Numărul de străini cărora li s-a refuzat în acordare/ prelungire a dreptului de ședere în R.M	259	315	324	390	422
3.8.6. Numărul de străini în privința cărora a fost dispusă măsura returnării de pe teritoriul Republicii Moldova	300	347	430	381	297
3.8.7. Numărul de străini declarați indezirabili pe teritoriul R.M.	21	25	31	69	52
3.8.8. Numărul de străini luați în custodie publică	68	73	78	133	148

Sursa: MAI/IGM, IGPF

III. Impactul migrației

Tabelul 35. Indicatori demografici generali

	2020	2021	2022	2023	2024
1.1.1. Numărul total al populației la 01 ianuarie al anului, mii persoane *	2 643 675	2 626 943	2 565 030	2 492 278	2 423 287
1.1.2. Rata de creștere a populației, %	-0,02	0,0	0,0	0,0	-0,03
1.1.3. Rata de natalitate, ‰	11,7	11,2	10,7	9,8	9,8
1.1.4. Rata de mortalitate, ‰	15,5	17,4	14,3	13,7	13,9
1.1.5. Sporul natural, ‰	-3,8	-6,2	-3,6	-3,9	-4,1
1.1.6. Rata brută de imigrare, la 1.000 locuitori ‰	24,7	25,3*	70,3	...	39,7
1.1.7. Rata brută de emigrare, la 1.000 locuitori ‰	27,5	28,0*	95,5	...	52,9
1.1.8. Rata netă a migrației, p.p.	-2,8	-2,7	-25,2	...	-13,2
Rata nupțialității, ‰	5,9	8,6	7,2	6,4	6,2
Rata divorțialității, ‰	3,3	3,8	3,8	3,9	4,0
Coefficientul îmbătrânirii populației -total	21,7	22,8	23,0	24,1	25,2
<i>din care pentru:</i>					
Bărbați	18,3	19,1	19,4	20,4	21,5
Femei	24,9	26,2	26,3	27,3	28,4
Speranța de viață la naștere, ani -total	69,9	69,1	71,4	71,9	72,0
<i>din care pentru:</i>					
Bărbați	66,0	65,2	67,1	67,5	67,6
Femei	73,9	73,1	75,7	76,4	76,4

Sursa: BNS

Nota: Mișcarea migratorie internațională se calculează în baza datelor Inspectoratului General al Poliției de Frontieră

*Informația este prezentată fără populația raioanelor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender

Tabelul 36. Componenta demografică a populației, %

	2020	2021	2022	2023	2024
1.2.1. Proporția persoanelor în vârstă sub 15 ani	18,5	18,3	18,3	17,9	17,5
1.2.2. Proporția persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste	14,4	14,8	15,3	16,3	17,4
1.2.3.1. Raportul de dependență demografică (definiția națională)	69,3	68,1	69,7	69,8	72,0
1.2.3.2. Raportul de dependență demografică (definiția internațională)	49,0	49,6	50,6	52,0	53,5
1.2.4. Raportul de vârstă înaintată	16,5	15,8	15,5	15,0	14,2
1.2.5. Proporția bărbaților în vârstă de 65 de ani și peste	11,5	11,8	12,2	13,0	14,1
1.2.6. Proporția femeilor în vârstă de 65 de ani și peste	17,1	17,6	18,1	19,1	20,3
1.2.7. Raportul de feminitate pentru cei în vârstă de 65 de ani și peste	163,2	164,0	165,0	165,2	164,9

Sursa: BNS

*Notă: începând cu anul 2018 VAM – 16-57/62 ani

Tabelul 37. Numărul populației stabile pe sexe și grupe de vârstă (la începutul anului) 2020 și 2024*persoane*

Grupa de vârstă, ani	2020			2024		
	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Total	2 643 675	1 262 198	1 381 477	2 423 287	1 129 489	1293798
0–4	167174	86193	80981	121243	62478	58765
5–9	166320	85165	81155	153833	79430	74403
10–14	155068	79670	75398	148772	76403	72369
15–19	137739	71043	66696	134623	68594	66029
20–24	142903	72623	70280	102877	50046	52831
25–29	186458	92627	93831	127573	61479	66094
30–34	217539	108794	108745	172187	82110	90077
35–39	197304	98049	99255	197408	95357	102051
40–44	174686	86361	88325	176274	84769	91505
45–49	168149	82419	85730	161054	76970	84084
50–54	163033	78714	84319	156967	74695	82272
55–59	193004	90022	102982	159792	74222	85570
60–64	193305	85760	107545	189578	83986	105592
65–69	163671	67680	95991	168853	69776	99077
70–74	93468	36204	57264	135948	51502	84446
75–79	61149	21532	39617	56477	19756	36721
80–84	40519	12646	27873	38446	11865	26581
85 și peste	22186	6696	15490	21382	6051	15331
<i>din total populație:</i>						
persoane sub VAM (0 -15 ani)	517 536	265 864	251 672	452 927	233 138	219 789
persoane în VAM* (16-56/61 ani)	1 562 014	820 404	741 610	1 409 001	702 740	706 261
persoane peste VAM* (57/62 +ani)	564 125	175 930	388 195	561 359	193 611	367 748

Sursa: BNS

*Notă: începând cu anul 2018 VAM – 16-57/62 ani; peste VAM – 58/63 ani și peste.

Tabelul 38. Populația urbană versus cea rurală*

	2020	2021	2022	2023	2024
1.3.1. Numărul populației urbane la sfârșitul anului, mii persoane	1 092,8	1 098,2	1087,7	1071,7	1054,5
Numărul populației rurale la sfârșitul anului, mii persoane	1 550,9	1 528,4	1 477,3	1 420,6	1 368,8
1.3.2. Rata de urbanizare, %	41,8	42,3	42,4	43,0	43,5
1.3.3. Rata de creștere a populației urbane, %	-0,2	0,5	-1,0	-1,5	-1,6
1.3.4. Proporția persoanelor în vârstă sub 15 ani în mediul urban, %	18,4	18,4	18,5	18,2	17,8
1.3.5. Proporția persoanelor în vârstă de 65 de ani și peste în mediul urban, %	14,0	14,1	14,2	14,9	15,8
1.3.6. Proporția persoanelor în vârstă sub 15 ani în mediul rural, %	18,3	18,0	18,1	17,7	17,2
1.3.7. Proporția de persoane în vârstă de 65 de ani și peste în mediul rural, %	15,4	15,9	16,1	17,3	18,6
1.3.8. Raportul de dependență în mediul urban (definiție internațională), %	47,8	48,2	48,6	49,6	50,6
1.3.9. Raportul de vârstă înaintată în mediul urban, %	14,6	14,3	14,2	13,8	13,2

1.3.10. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 65 de ani și peste în mediul urban, %	173,2	177,9	177,0	179,6	180,9
1.3.11. Raportul de dependență în mediul rural (definiție internațională), %	50,9	51,2	52,1	53,8	55,9
1.3.12. Raportul de vârstă înaintată în mediul rural, %	16,6	16,3	16,3	15,7	14,9
1.3.13. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 65 de ani și peste în mediul rural, %	158,5	158,0	157,7	156,6	155,4

Sursa: BNS

Tabelul 39. Componenta demografică a populației de proveniență străină, %

	2020	2021	2022	2023	2024
3.3.1. Proporția străinilor în totalul populației în vârstă sub 15 ani	0,02	0,02	0,02	0,04	0,04
3.3.2. Proporția străinilor în totalul populației cu vârsta de 65 de ani și peste	0,69	0,70	0,70	0,69	0,68
3.3.3. Raportul de sex pentru străini	113,9	114,0	114,6	109,9	113,1

Sursa: ASP

Tabelul 40. Indicatori economici globali

	2020	2021	2022	2023	2024
1.6.1. PIB, prețuri curente, mii lei	199 733,7	242 078,6	274 488,1	303 554,0	323 816,8*
1.6.2. Rata de creștere a PIB, %	91,7	113,9	95,4	101,2	100,1*
1.6.3. PIB pe locuitor, prețuri curente, mii lei	75,8	93,3	108,6	123,5	133,6*
1.6.4. Indicele volumului fizic al PIB-ului pe locuitor, %	92,7	115,7	97,5	92,5	102,4*
1.6.7. Indicele dezvoltării umane (Raportul anual Dezvoltarea Umană, UNDP)	0,6	...	0,763 ¹⁰⁵	...	0,785 ¹⁰⁶

Sursa: BNS, UNDP

Notă: * Date semidefinitive

... - lipsa date

Tabelul 41. Impactul remitențelor asupra bunăstării gospodăriilor casnice

		2020	2021	2022	2023	2024
1.7.5. Proporția gospodăriilor care primesc remitențe	Total	23,7	23,1	23,4	22,8	20,4
	Urban	22,0	23,5	22,9	22,0	19,2
	Rural	24,9	22,8	23,7	23,3	21,3
1.7.6. Proporția remitențelor în venitul disponibil al gospodăriilor casnice dependente de remitențe	Total	49,7	49,3	49,4	44,4	44,5
	Urban	44,1	41,4	47,8	42,0	38,0
	Rural	53,3	55,4	50,7	46,8	51,4
1.7.7. Proporția gospodăriilor care s-ar plasa sub pragul sărăciei dacă nu ar primi remitențe	Total	39,6	37,5	43,8	43,2	43,5
	Urban	26,2	24,7	29,6	31,1	31,6
	Rural	48,6	45,9	52,4	51,7	52,3

Sursa: BNS

... - lipsa de date.

¹⁰⁵ Human Development Report 2023-24. Breaking the gridlock: Reimagining cooperation in a polarized world <https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2023-24>

¹⁰⁶ Human Development Insights (Data Center) <https://hdr.undp.org/data-center/country-insights#/ranks>

Tabelul 42. Dinamica indicatorilor sărăciei

	2020	2021	2022	2023	2024
1.6.5.1. Ponderea populației sub pragul sărăciei absolute, total	26,8	24,5	31,1	31,6	33,6
1.6.6. Proportie copiilor sub 18 ani care trăiesc în gospodării sub pragul sărăciei	26,0	24,4	28,4	30,2	33,6
Ponderea populației sub 50% din mediana cheltuielilor de consum	4,3	5,3	4,6	4,3	5,4
1.6.5.2. Ponderea populației sub pragul sărăciei relative	21,4	22,6	20,1	20,7	21,5

Sursa: BNS

... – lipsa de date

*Notă: Începând cu anul 2019 datele nu sunt comparabile cu perioada precedentă, deoarece a fost modificată metodologia CBGC, astfel calculul indicatorului a fost efectuat conform noii metodologii.

Tabelul 43. Populația economic activă /inactivă, șomeri, grupul NEET*

	2020	2021	2022	2023	2024
Populația economic activă, mii persoane	867,3	871,6	890,0	929,5	889,1*
Rata de creștere a populației economic active, %	94,34	100,50	102,1	104,4	95,7*
Rata de activitate,%	40,3	41,1	41,8	45,1	44,5
Populația ocupată, mii persoane	834,2	843,4	862,3	886,9	853,9
Rata de creștere a populației ocupate, %	102,68	101,1	102,2	102,9	96,3
Șomeri (BIM), mii persoane	33,1	28,2	27,7	42,6	35,2
Rata de creștere a șomerilor, %	70,58	85,20	98,2	153,8	86,6
Rata șomajului	3,8	3,2	3,1	4,6	4,0
Populația inactivă de 15 ani și peste, mii persoane	1 283,6	1 248,9	1240,1	1 129,9	1 110,2
Tinerii din grupul NEET (15-34)**	212,8	198,5	190,3	161,5	136,7

Sursa: BNS/AFM

Notă: La estimarea rezultatelor cercetării s-a utilizat numărul populației cu reședință obișnuită. Informație prezentată fără datele raioanelor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender

* Începând cu anul 2024 noțiunea este modificată: Forța de muncă

** Tineri NEET: tineri care nu fac parte din populația ocupată, nu studiază/învață în cadrul sistemului formal de educație și nu participă la niciun fel de cursuri sau alte instruiți în afara sistemului formal de educație (din limba engleză: „Persons Not in Employment, Education or Training”).

Tabelul 44. Populația în vârstă aptă de muncă. Indicatori de bază

	2020	2021	2022	2023	2024
1.4.1.1. Proportia populației în vârstă aptă de muncă (definiția națională)	58,59	59,48	58,9	58,9	58,1
1.4.1.2. Proportia populației în vârstă aptă de muncă (definiția internațională)	66,75	66,84	66,4	65,8	65,1
1.4.2.1. Rata de creștere a populației în vârstă aptă de muncă (definiția națională)	-2,6	0,1	-3,3	-2,9	-4,0
1.4.2.2. Rata de creștere a populației în vârstă aptă de muncă (definiția internațională)	-2,2	-1,0	-3,0	-3,7	-3,8
1.4.3. Indicele presiunii demografice de muncă	72,40	85,06	87,3	87,1	86,6

1.4.4. Indicele structurii de vârstă pentru populația aptă de muncă	101,14	102,93	105,9	110,0	114,8
1.4.5. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 15-39 ani	99,00	98,0	99,6	102,0	105,0
1.4.6. Raportul de feminitate pentru populația în vârstă de 40-64 ani	111,00	111,00	111,5	113,0	114,0

Sursa: BNS

Tabelul 45. Populația străină în vârstă aptă de muncă

	2020	2021	2022	2023	2024
3.5.1. Numărul de străini în vârstă aptă de muncă (15-64 ani), persoane	18 209	18 187	18 782	19 518	20 042
3.5.2. Rata de creștere a numărului de străini în vârstă aptă de muncă (15-64 ani)	90,2	99,9	103,3	103,9	102,7
3.5.3. Proporția străinilor în vârstă aptă de muncă	0,64	0,65	0,66	0,69	0,71
3.5.4. Indicele structurii pe vârstă pentru străinii în vârstă de muncă (40-64 ani raportat la 15-39 ani)	131,5	132,2	125,1	116,0	117,2
3.5.5. Raportul de feminitate pentru străinii în vârstă de 15-39 de ani	85,4	88,0	89,3	93,7	92,6
3.5.6. Raportul de feminitate pentru străinii în vârstă de 40-64 de ani	83,8	82,6	81,1	84,7	81,6

Sursa: ASP

Tabelul 46. Indicatorii forței de muncă

	2020	2021	2022	2023	2024
1.5.1.1. Rata de participare la forța de muncă (definiția națională)	50,7	52,7	53,5	58,0	58,2
1.5.1.2 Rata de participare la forța de muncă (definiția internațională)	47,6	49,1	49,9	54,4	54,6
1.5.2.1. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste (definiția națională)	38,8	39,8	40,5	43,1	42,7
1.5.2.2. Rata de ocupare a populației de 15-64 ani (definiția internațională)	45,7	47,5	48,4	51,8	52,3
1.5.3. Rata șomajului	3,8	3,3	3,1	4,6	4,0
1.5.4. Rata șomajului în rândul tinerilor	10,9	9,2	10,7	11,5	9,8
1.5.5. Rata șomajului în rândul femeilor	3,2	2,5	2,6	4,2	4,1
1.5.6. Decalajul de gen în șomaj	-1,1	-1,23	-0,9	-0,8	-0,3

Sursa: BNS

Tabelul 47. Numărul de copii lăsați în RM de părinții care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă, conform datelor Ministerului Educației și Cercetării*

	2020	2021	2022	2023	2024
Total copii*	76 700	20 713	21 506	23 369	27 530
inclusiv cu:					
2.2.6. Un părinte plecat	60 000	17 711	18 618	20 016	24 253
2.2.7. Ambii părinți plecați	16 700	3 002	2 888	3 353	3 277

Tabelul 48. Numărul de copii lăsați în RM de părinții, inclusiv cei care au plecat peste hotare în căutarea unui loc de muncă, conform datelor Ministerului Muncii și Protecției Sociale*

	2020*	2021*	2022*	2023*	2024*
2.2.8. Total copii, inclusiv cu un părinte plecat sau ambii părinți plecați peste hotare la muncă	29 186	28 015	28 570	29 465	19 666

* datele oferite de către structurile teritoriale de asistență socială

* Stoc la sfârșitul anului de referință

Tabelul 49. Evoluția ratelor brute de cuprindere în învățământul primar și gimnazial, rata de tranziție în învățământul gimnazial*

	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25**
Primar	106,5	107,0	106,7	107,6	110,0
Gimnazial	104,3	104,5	105,2	108,1	110,1
Rata de tranziție în învățământul gimnazial	98,4	98,1	97,5	98,7	99,4

Sursa: BNS

* Notă: Rata brută de cuprindere reprezintă numărul total de copii/elevi/studenți cuprinși într-un anumit nivel educațional, indiferent de vârstă, ca raport procentual față de populația de vârstă școlară teoretică corespunzătoare nivelului dat.

** date preliminare

Tabelul 50. Cadre didactice în instituțiile de învățământ primar și secundar general pe grupe de vârstă în anii de studii 2022/2023-2024/2025, pe medii de reședință

Grupa de vârstă, ani	2022/2023			2023/2024			2024/2025		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
Total	26272	12449	13823	25994	12457	13537	25779	12533	13246
din care:									
până la 30	2095	1112	983	2010	1136	874	1934	1116	818
30 – 39	5174	2484	2690	5081	2415	2666	4927	2357	2570
40 – 49	6521	3589	2932	6354	3557	2797	6419	3613	2806
50 - 59	7015	2907	4108	6916	2918	3998	6856	3022	3834
60 ani și peste	5467	2357	3110	5633	2431	3202	5643	2425	3218
Total, procente	100	100	100	100	100	100	100	100	100
din care :									
sub 30 de ani	8,0	8,9	7,1	7,7	9,1	6,4	7,5	8,9	6,2
30-39	19,7	20,0	19,5	19,6	19,4	19,7	19,1	18,8	19,4
40-49	24,8	28,8	21,2	24,4	28,6	20,7	24,9	28,8	21,2
50-59	26,7	23,4	29,7	26,6	23,4	29,5	26,6	24,1	28,9
60 ani și peste	20,8	18,9	22,5	21,7	19,5	23,7	21,9	19,4	24,3

Sursa: BNS

Tabelul 51. Personalul medical în sistemul ocrotirii sănătății

	2020	2021	2022	2023	2024
Medici, total persoane*	12 394	12 214	12 600	12 316	11 963
Personal medical mediu, total persoane	23 187	23 954	23 687	23 573	23 707
Gradul de asigurare cu medici la 10.000 locuitori	47,2	47,6	50,6	50,8	50,2
Gradul de asigurare cu personal medical mediu la 10.000 locuitori	88,3	93,4	95,0	97,3	99,6

Sursa: BNS.

Notă: * Începând cu anul 2024, în scopul alinierii la definițiile Eurostat, numărul de medici include numărul de medici rezidenți și exclude numărul de stomatologi.

Anexa nr. 3. Cadrul instituțional pentru politici vizând migrația și azilul

